

1602
ENCHIRIDION

CHIRVRGI-

CVM, EXTERNORVM

MORBORVM REMEDIA

tum vniuersalia tum particu-
laria breuissimè com-
plectens.

*Quibus, morbi venerei curandi methodus proba-
tissima accessit.*

Auctore Antonio Chalmeteo Vergesaco, apud Anicien-
ses chirurgo diligentissimo.

PARISIIS,

Apud Iacobum Keruer via Iacobeas sub
signo vnicornis.

1564.

Cum priuilegio Regis.

CHIRURGIA
CVM EXTERIORVM
MOTVS ET REMEDIIS
LIBRORVM.

Primus, tumorum præter nat. } Vniuersalẽ & par-
Secundus, vulnerum, } ticularẽ curatio-
Tertius, vlcera. } nem continet.

Quartus, fractorũ & luxatorum curationem tradit.

Quintus, lucẽ veneream abhosis remediis versanat.

13996

CLARISS. PIISSI-
MOQUE ABBATI PIPERACI

D. SVO, D. IACOBO ROSTANO,

*Antonius Chalmeteus Ver-
gesacus Chirurgus
S. D.*

*Vando meum essem de re
Chirurgica libellum, (qua-
lis qualis est) magis fami-
liarium & seduli typogra-
phi rogatu, quàm ductu meo in lucem
emissurus (Antistes ornatiss.) tu pri-
mus occurrebas eo munere dignus: cum
ob auitam multis admirabilem, tum ob
singularem animi tui virtutem, qua ma-
iorum perennem memoriam amplissime*

A ij

EPISTOLA.

cumulaſti. Ut te olim fratrius index
 delegatus ſapientiſſimus, hac tempe-
 ſtate nepotes iucundiſſimi & clariſſimi
 (quorum hortatibus Anicium complu-
 ribus beneficiis ab eiſdem ornatus, im-
 primis appuli) tanquam virtutis tue
 æmuli paſſim imitantur. Sed non ut
 leuidentiſe munus à me proficiſci, ſic à
 te ipſo recipi debet. Sum nanque mihi,
 mea ingenij tenuitatis ſatis conſcius, in
 hac præſertim tanta ſcriptorum huius
 ætatis admiranda copia. A quibus tam
 ſolenter tamque elimatè in publicum e-
 mittuntur omnia, ut minorum gentium
 ſcripta obſcurare atq; adeò obtegere vi-
 deantur. Quod me cunctabundum diu-
 tius retinuit. Accedebat tua natalium-
 que tuorum claritas, eo loco ſita, ut ſe
 quibuſcùmque clariſſimis ſpectandam
 præbeat, atque imitandam: quam in
 paucis

paucis tantuli ingenij scriptis & opere nominari fuerit dissentaneū, atque merito reprehendendum. Verum, ut nulum est opus ex omni parte beatum, in quo aliquid desiderari posteritatis censuræ & iudicio relinquendum, nequeat: ita, excellentissimorum virorum ingenia, quantacunque fuerint, apprimè perspectum habent sese inferiorum gentium captui quantumvis exiguo esse accommodanda, ut Xerxes ille aquam manibus haustam, à tenuioris fortunæ homine libenter accepit: animo largitoris amplius, quàm precio, munusculū pensitans. Quod cū te talem apud animum induxisset meum, (Abbas digniss.) nihil dubitavi has breves vigilias, quas olim sub preceptoribus non penitendis didiceram, & postmodum longa ac diligenti observatione, non sine

EPISTOLA.

huius lucis (absit iactantia verbo) multorum usura probatas: tuo nomini nuncupare atque consecrare. Adeo ut quicquid accessionis mortalibus inde factum sit, tuum esto, tibi debeatur ac proinde feratur acceptum. Quod si quid in his eruditorum aures offenderit, in meo sit ære positum, tanquam veri possessoris nominibus adscribendum. Quare, si hunc eo animo (quod semper credidi) quo tibi offertur libellum susceperis, me tuæ tuorumque benignitati multis officiis deuinctum, deuinctiorem in perpetuum reddes. Vale diu felix, Antistitum gloria. Anicij, Calend. Ianuarij 1560.

A. Chat-

A
VE

perien.
doctus
versano
praxim
risque i
apud m
cam m
tandem
etatis m
infernie
quireret
cōsilio, n

A. Chalmeteus

VERGESACVS CHIR-
rurgus, candido le-
ctori. S.

V M bonam primæ ætatis
meæ partē in humaniorum
literarum studiis, postea me-
dicinæ ac præsertim chirur-
giæ cōsumpissēm, atque in-
tellexissēm ex Galenī senten-
tia, omnes ingenuas artes,
partim ratione, partim ex-
perientia comparari, existimaui, mihi tandem cum
doctissimis & exercitatissimis Chirurgis esse etiam
versandum: vt non modò artis theoriā, verūm &
praxim possem adipisci: Cæpi verò, posteaquam ple-
risque in locis chirurgiæ magistris inseruissēm, tacitus
apud me cogitare, quàm inutile ac laboriosum (ne di-
cam miserum) semper discurrere & passim vagari: ac
tandem mihi locum aliquem esse deligendum, in quo
ætatis meæ reliquum transigerem, ac tunc Reipublicæ
inseruiens, victum ex re Chirurgica honestè mihi con-
quirerem. Amicorū itaque & doctorum Medicorum
cōsilio, me in natale solum, aëremque mihi familiarem

P R A E F A T I O.

recepti. Quod aliis locis fuiſſem ferè valetudinarius: mihi denique iam magis incolumi magiſque proſpera valetudine quàm antea perfruenti, in mentem ſubit, nihil magis profuturum, quàm ſi hac valetudine, quantulacunque erat, intermiſſa ſtudia repeterem: tum ut memoriam fidelius confirmarem, tum ut obliuiosa ſe-nectuti conſulerem, eamque labore ex aliqua parte leuarem. Proinde chartulas laceras, & velut Sibyllæ folia, huc illucque diſperſas, colligo, ac libellum veluti Enchiridion quoddam Chirurgicum, ex artiſcioſis remediis, ſive ex Græcis, ſive Latinis, ſive Arabibus præctiſis congeſtis, conficio. nihil eorum prætermittens, quæ Monſpeſſuli ſub doctõribus erudiſſimis, D. Gulielmo Rondelletio, D. Antonio Saporta, acerrimi iudicii viriſque humaniſſimis & M. Gulielmo Lotherio Chirurgo exercitatiſſimo, didiceram. Quibus præceptoribus ſum humaniſſimè uſus. Denique nihil eorum quæ Lurætie, ſub peritiſſimo D. Iacobo Syluio aliſque in arte medica maxime verſatis, annis ſuperioribus, hauſeram. Quibus etiã noſtras obſervationes adieciimus & multa quæ ſcelici ſucceſſu fueramus experti. Omnia autem in eum ordinem redacta, quem exiſtimarem mihi fore valde familiariẽ. Neque enim ea collegeram ut aliquando prodirent in lucem, aut emitteretur (vel conſcientia teſte.) ſiquidem, non me fugit quãtis ſit naturæ ingeni-que viribus ad ſcribendũ ſceliciter, opus: Quamq; eos multarum rerum ſciẽtia, uſu & exercitatione inſtructos eſſe oporteat, qui aliquid in lucem edunt, hoc maxime ſeculo, in quo doctiſſimorum tot cõturbæ florent

ac debitam retinent dignitatem. Ea verò quàm sint in
me exigua planissimè perspexi: Et quâquam eruditio-
ne, doctrina, scribendi facultate, plurimum possem, in-
numeri tamen sunt primæ notæ viri: quorum alij, su-
periore etate de re Chirurgica, alij, nostro quoque sæ-
culo felicissimè scripserunt. Vt iam nihil sit nostris labo-
ribus opus. Cùm tam ingens sit egregiorum in hac fa-
cultate librorum copia, perexiguus verò chirurgorum
numerus, qui disertorum voluminibus delectentur:
quique vel minimam in bonis literis operam collocent,
adeo vt iam classicorum hominum libri & Gracè &
Latine descripti, non sine magno dedecore & tot mor-
taliū iniuria, apud multos vilescant. Quorū alij im-
pudenter affirmāt, nihil esse idiomatis neque Gracæ ne-
que Latini cognitione opus: Cùm propemodum que-
cunque ad hanc artem pertinere videntur, sint iam Gal-
lico sermone donata: Non animaduertētes aliam atque
aliam esse idiomaticā phrasim, vt multiplex est quoque
dialectus. Nam per multa artis vocabula ac dogmata,
aliam vim & dignitatem Gallicè atque Latine si con-
uertantur retinent, vt difficilius intelligatur, quàm il-
lis linguis quibus ipsæ disciplinæ primum institutæ, at-
que traditæ fuerunt, adeo vt longa sit interpretibus
verborum periphrasis necessaria. Alij multo miserabi-
liores, qui nec legere quidem norunt, existimantes satis
esse chirurgis, si bonis disciplinis omnino despectis, ve-
nam vicinque secare, aut vnguenta, cataplasmata, em-
plastrā (quorum vires prorsus ignorent) possint admo-
uere. Cum interea musculos, tēdones & nervos, magno

PRÆFATIO

ſapenumero agrotantium detrimento, tranſuerſim ſe-
cent, phlegmonē loco adematis: cancrum pro ſimplici
inflammatione: lepram pro lue venerea: & vlcus vi-
rulētum pro ſordido ac putri, curanda ſuſcipiant: mul-
torum ſapē membrorum actiones labefactent, multos
morbos incurabiles reddant. Denique mortales miris
modis & impunē quidem, afficiant, diſcrucient, ac tā-
dem enecent. Quos, quis non dicat digniſſimos, qui æ-
quiſſimorum iudicum ſententia, ſcuiſſimis ſuppliciis
plectantur? Sed, vt vnde eſt profecta, eò tādem reſuat
oratio, memoratis antea cauſis adductus atq; perſua-
ſus, plurimos huius ætatis doctiſſimos viros imitari
cōſtituerā, quibus, ſibi muſis quæ canere præſtat, quā
in opere, quod vel negligatur, vel cuius eos aliquando
pæniteat, bonas horas malè collocare. Mihi igitur hoc
Enchiridion collegeram, vt cū foras proſciſci cogere
ad egros inuiſendos, non eſſet magna librorum ſarcina
opus. Sed medicamēta ſtatim occurrerēt, quibus mor-
bi tutò proſtigarentur. Morborum cauſas, ſigna, indi-
cia, de induſtria prætermiſerā: quod me in iis putarem
victumque exercitatum. Neque facilè fieri poſſe conſi-
debam, vt aliquādo mihi iſtorum memoria excideret.
Quod equidem omnibus, qui hanc ſunt artem profeſ-
ſuri, ſuaſerim, vt primū ſe præceptis artis diligenter
addicant: deinde ſic parati ad remediorum inuentio-
nem accedant, & eorum velut ſolam quandam, ſibi
comparent & omni conatu indipiſcantur: cumque
meum eſſet inſtitutū, non librum in publicū emittere,
ſed quaſi tenue quoddam promptuarium, mihi conge-
rere,

vere, mecum quouis circumferendum. Quidam, ex istis
aduentoribus, clam mihi libellum surripuit, ac typo-
grapho dedit imprimendū. Aliquot autem exactis die-
bus, cum diligentissime libellum conquirerem, à pla-
giario surreptum & inter typographi manus iamiam
excudendum comperi: Ne vinam, si maiore vnquam
animi anxietate pressus fuerim. Hic typographus meū
esse abnegauit, neque vnquam ex eius manibus ex-
torquere potui, quin sim iureiurando pollicitus me in
lucem libellum propediem editurum. Vtque promissis
starem, ac typographo datæ fidei satisfacerem, iterum
exoluere ac emendare, omniaque in meliorem ordinem
redigere decreui. Sed cum idipsum, tum propter occu-
pationes, tum valetudinem (qua nunc quoque vtor)
aduersam, vix ac ne vix quidem, prestare possem,
Adamo Fontano Doctore Medico, in omni disciplina-
rum genere versatissimo tradidi: Cuius opera maiori
sermonis puritate est donatus, cuius etiam suasu, typo-
grapho fidem datam præstiti. Sed dolet quod nonnum-
quam prematur in annū, ex præcepto Horatiano. Nam-
que temporis diuturnitate accessissent si non meliora,
certè emendatiora omnia. Venit etenim mihi in men-
tem eius prouerbij, Canis festinans cecos parit catu-
los. Poteram libellum breuius contrahere, atque com-
pendiosorem efficere, si antidotarium (quod vocant)
scripsissem, in quo medicamentorum vnumquēque hu-
morem vacuatium, repellentium, discutientium &
aliorum particularia capita tractassem, ac postea in
singulorum curationibus, ad ea tanquam ad fontes

PRÆFAT. AD LECTOR.

lectorem remissem, malui tamen huiusmodi medicamentorum in singulis capitibus nonnihil attingere, ac per totum opus spargere, atque interficere, ut continua lectione, expressiora & assidua repetitione, cuncta magis familiaria euaderent. Quanquā quæ de medicamentis tum humores præparantibus, tum eos educantibus ac purgantibus tradidi, non eo animo eoque instituto feci, ut chirurgi medicorum munere fungerentur: quorū interest, singulis ad amussim æstimatis, medicamenta magna cum cautione præscribere. Neque etiam ea sunt satis fusè explanata, ut illis citra metum audentius utantur. Sed ut in medicorum absentia (ad quos tota res hæc venit referenda) chirurgi aliquid in salutem ægrotantium moliri aliquando fidelius queat.

Accipe igitur (Lector beneuole) hoc nostrum quæcumque est, opusculum æquo animo, quo & conscriptum est & concinnatum. Quod si tibi probari incundumque fore cognouero, ceptum opus elimatius reddere & quod deest suis numeris absolvere, enitemur. Vale, Anicij, Calend. Ianuarij.

T
PR

geminu
tur cur
quod in
cuandi
Fluxion
uulsion
confir
tibus r
partim
resolue
dem, c
discuti
impact
cus eri
uenien

177
7
T V M O R V M

PRÆTER NATURAM IN
uniuersum curatio.

C A P. I.

COMPENDIARIAM ac breuē
omnium præter naturam tumo-
rum, dum ex humorum in partē
aliquam influxu generantur, cu-
randi methodum, paucis si quis
habere desiderat, atque expetit,
geminus cum Galeno 13. methodi mihi vide-
tur curandi scopus: Alter quidem cohibendi,
quod in partem plus satis illabitur: alter verò va-
cuandi: quod iam illapsum est, atque influxit.
Fluxionem certè cohibemus, tum omnium re-
uulsionis genere, tum repellētibus, tum partem
confirmantibus, eiúsque temperiem conseruan-
tibus medicamentis. Quod autem iam influxit,
partim astringentibus, partim discutientibus, ac
resoluentibus vacuamus: adstringentibus qui-
dem, cum humor est tenuis, necdum impactus:
discutientibus verò, cum vel crassus est, vel iam
impactus. Itaque defluxio si iam cessauerit, uni-
cus erit tumoris curandi scopus, nimirum in cō-
uenienti debitōque medicamentorum discu-

ENCHIRIDION

tientium vsu. Ea sanè tumorum omnium curandorū methodus est vniuersalis : quia tamen particularia magis afficiunt atque delectant, magisque tyrones ac candidatos adiuant : particularim singulorum tumorum curandorū rationem paucis persequemur.

Phlegmones curandæ ratio, quatuor habet scopos. Primus in conuenienti victu præscribendo consistit : qui circa debitum sex rerum, quas non naturales solent appellare, vsum versatur. In hoc itaque affectu, aërem syncerum, & clarum, atque frigidum deligito : victum frigidum, ac paululum exiccantem, quisque sanguinis pusillū gignat, obseruato : Igitur vel vino oligophoro vtitor, vel quod magis probandum, ob febrem abstemius esto : Ab ouorum vitellis, frequenti iuris carniū, & earum vsu abstinero, aut iis parcè vtitor. Partem affectam nullo modo exercitato : In somno & vigiliis mediocritatem teneto. Somnum diurnum tanquam noxium effugito : Aluus semper mollis esto, vel eam clysteribus cieto : Iram, clamorem & contentionem vitato, ab vsu veneris omniūque coitu tanquam ab hoste infestissimo te subducito. Secundus scopus expetit, vt humorem cohibeamus. Id autem fiet, tum reuellendo, tum repellendo. Statim itaque venam partis oppositæ secabis : seruata tamen Galeni rectitudine, modò adsint mittendi sanguinis scopi. Num verò longius

gius à loco affecto, num propius vena secanda,
 te eiusdem aperiendæ docebit intentio. Nam
 ubi plethoricum corpus tum ad euacuationem,
 tum ad reuulsionē longiùs venam referato: cùm
 verò plethora quidem non adest, verūtamen re-
 formidas morbi vehementiam ob causæ magni-
 tudinem, vel morbus iam est in augmento, ad
 reuulsionem quidem ne tam lōge ab affectu ve-
 nam secato: denique quādo status appetit, pro-
 ximè locum si fieri potest venam aperito. Ante
 phlebotomiam nisi aluus fluat liberrimè, ad cō-
 munes fœces deiiciendas, vel clystere, vel bolo,
 vel potu erit subducenda.

Clyster molliens.

℥. althææ totius & maluæ, atriplicis, viola-
 riæ, parietariæ, brançæ vrsinæ, lactucæ singulo-
 rum m. j. quatuor seminum frig. maiorum cōtu-
 sorum sing. ʒ. iij. feminis anisi & fœniculi sing.
 ʒ. j. prunorum dulc. par. vj. florum viol. bugl. &
 nymphetæ singul. pug. j. fiat decoctio, cape de
 colat. li. j. ʒ. in qua dissolue cassiæ ʒ. j. cathol. ʒ. ʒ. ʒ.
 sacc. & mellis ros. col. sing. quartum ʒ. olei viol.
 ʒ. iij. & mellis ros. col. sing. quartum ʒ. olei viol.
 ʒ. iij. salis tantillum: misce & iniiciatur clyster
 longe à pastu. aur,

Bolum ex cassiæ ʒ. j. cum saccharo: vel ex cas-
 siæ & cathol. sing. ʒ. ʒ. cum sacc. bolum exhibe-
 to: vel potum ex iisdem in aqua endiuia, vel iu-
 repulli dissolutis propinato: vel ex rhabarb. ele-
 cti ʒ. j. ʒ. & cinamomi ʒ. j. aquæ end. ʒ. iij. in-

ENCHIRIDION

fusi expressi cum syrupi rosac. solutiui ℥. j. Vena
verò si minimè tibi secāda videtur, saltem ad re-
uulsionē cucurbitulis vitior: partes omnino op-
positas arctissimè vincito, vehementer fricato,
eāsque aliqua decoctione calenti foueto. Porro
si agrum cacochymum deprehenderis, pro ca-
cochymiae natura humores coquito ac præpara-
to, eosque conuenienti cathartico educito: mea-
tus tamen (ne fluxio augeatur) immodicè ne re-
ferato. Præsertim verò hoc in affectu bilis purgā-
da videtur, tum ob fluxum, tum ob febrem con-
iunctam: sic enim tenuior pars sanguinis abit in
bilem quæ fluxionem adauget: eius autem pur-
gādæ formam in erysipelate præscribemus. Flu-
xionem quoque cohibebimus repellentibus: vn-
de initio fluxionis, nisi materia venenata, vel ad-
modum crassa, vel critica (quæ raro cū est ve-
ra phlegmonē accidunt) vel in emunctorio seu
adenosis partibus, refrigerantibus & stypticis,
humorem regeremus ac repellemus. In quem vsu
vsurpabimus ouorum albumina, oxycra-
tum, succos aut aquas stillatitias semperuiui, la-
ctuca, portulacæ, lenticulæ aquæ, plantaginis,
solani, polygoni, equiseti, virgæ ac bursæ, pa-
storis, vmbilici veneris, intibi, trifolij, psylli, au-
riculæ muris, oxalidis (acerosam vocant) om-
phacij, rhois, capreolorum vitris, summitatum
rubi. Huc sunt referenda folia, extremitates &
fructus sorborum, mespilorum, cornorum, py-
rastrorum,

rastrorum, cydoniorum, myrtorū, quercus, cupressi, cytinus, balauftia, malicorium, acacia, bolus armena. terra sigillata. Et vbi acrior est inflammatio, misceri poterunt succi papaueris, hyoscyami, & pomi mandragoræ. Conferunt quoque olea viol. ros. myrtil. cydon. nyp. de pap. cum aquis aut succis & aceto: sed cauendū ne solum oleum applicatum feruorem augeat, vt ferè fit in magnis inflammationibus. Ex iis autem omnibus sequentes formulas conficies.

℞. succorū semperuiui, plantag. solani, lenticulæ aquæ, singul. quart. j. aceti ℥. j. olei ros. vel nymph. ℥. j. β. farinæ hord. ℥. ij. coquatur in formam pultis, aceti loco, vino austero vti poteris. Si malicorij & rhois in puluerem redactorum addideris sing. ℥. j. cataplasma conficies: vel,

℞. santali albi & rub. singul. ℥. β. seminis pap. cornuti ℥. ij. cimoliæ, boli arm. sing. ℥. j. succorū solani, semperuiui, & lactucæ, singul. quantum sufficit, fiat forma linimenti: vel,

℞. olei ros. ℥. ij. aquæ ros. vel viol. vel lact. vel solani vel portul. ℥. iiij. ouorum albumina. ij. vel oua integra, permisceantur, & agitentur simul, & ex mixtione affectus liniatur.

Tertius scopus docet materiei iam cōiunctæ atque impactæ habendam esse curam: ea siquidem vacuationem expostulat. Itaque in incremento geminus est curandi scopus: alter in repellendo, ob materiam influentem, alter in di-

ENCHIRIDION

scutiendo, ob materiam parti inhærentem.

Discutientia & resoluentia.

Discutientia mitiora sunt aqua calida, vinum giluum ac tenue, panis furfuraceus fermentatus, adeps suillus, gallinaceus, anserinus, anatinus, oleum vetus, oleum chamæ. & anethinū, lana fordida, butyrum, furfur, hordeū, lentes, althea, malua agrestis, chamæ. melil. parietaria, absinthium, brassica, caricæ pingues.

Valēriora sunt farinæ seminis lini, fœnugr. lupinorū, orobi: adipēs, taurinus, vrsinus, leoninus: Olea, laurinū, rutaceū, irinum, sicyoniū, nucum: Radices ireos, aristol. rotundæ, bryoniæ, gentianæ, folia hyssopi, maioranæ, saluiæ, rutæ, abrotani, pulegij, calamenti, origani: semina anisi, fœnic. anethi, dauci, carui: flores sambuci & anthos, ammoniacum, bdellium, galbanū, opopanax. Sed in tumoribus calidis mitiora frequētius vsurpāda. In incremēto discutientia cum astringentibus, sub sequētibus formulis miscbimus.

℞. farinæ seminis lini ℥. j. β. farinæ hord. ℥. ij. florum chamæ. pug. j. rosarum rub. ℥. iij. fol. & baccarum myrti singul. ℥. j. β. coquantur in aceto ad eius consumptionem, terantur addendo pingued. gall. ℥. iij. olei ros. & chamæ. singul. ℥. ij. fiat cataplasma. aur.

℞. fol. altheæ, maluæ, absynthij singul. m. β. floru nymph. & ros. rub. sing. pug. j. farinæ hord. ℥. iij. pinfantur: deinde adde olei chamæ. & rosacei

rosacei singul. ℥. iij. & fiat cataplasma.

Potes adiungere furfur. anethum, chamæm. onorum vitellos, axungiam gall. eoque vti proximè statim, ad repellendum, discutiendum, & dolorem leniendum. aut,

℞. aquæ rosarū quartum ℔. passi vel cœneme-
litis (vinum mellitum vocant) quartum j. croci
℥. iij. bulliant tantillum temporis & applicentur.

In summo tumoris vigore valentiùs discuti-
dum, miscendūque nonnihil refrigerantium
& repellentium, potissimū si omnino fluxio
non constiterit (quanquam propriè status non
est dicendus nisi fluxio consistat) aut cū ob
dolorem noua timeretur defluxio. In statu formu-
læ topicorum obseruandæ.

℞. panis triticei in aqua tepida macerati ℔. j.
maluæ m. j. ros. pugil. ij. subigantur, & fiat cata-
plasma. vel,

℞. maluæ. patietariæ sing. m. j. seminis anethi
& fœnugr. sing. ℥. ℔. florum chamæm. & melil.
sing. pug. j. furfuris pug. j. ℔. coquantur in vino
austero, & subigantur cum olei chamæm. ℥. iij.
fiat cataplasma.

Quando iam declinat affectus ad vehemen-
tiora est accedendum, ita tamen vt immoderate
calida non sint, ne noua suboriaturs defluxio.

Ex superioribus autē medicamentis prosunt
formulæ sequentes.

℞. farinæ seminis lini & fœnugr. ℥. iij. farinæ

B. ij

ENCHIRIDION

orobi ℥.j. florum chamæ. melil. sambuci sing.
pug. β. ros. rub. ℥.ij. florum anethi ℥.iiij. pulueris
iris florēt. ℥.β. coquantur in vino mulso, vel
apij succo: dein misce amurcæ, olei de lilio. ℥.iiij.
olei viol. ℥.ij. fiatque cataplasma: aliud.

℥.radicis althæ. l.j. rad. lilij. ℥.iiij. florū cha-
mæ. melil. sing. pug. β. furfuris pug. j. coquan-
tur, pīnsantur, cribro trāficiantur: postea misce
olei chamæ. anethini, lilij, & ros. sing. ℥.ij. me-
dullæ cruris vituli & bouis, pingued. gallinæ
sing. ℥.j. ceræ albæ ℥.j. β. pomorum coctorum
℥.iiij. β. omnia iterum lento igni mediam horam
concoquantur continuo agitando, & fiat forma
cataplasmatīs. Cū verò prōpemodum absum-
ptus est tumor, quod supererit desiccato, baccis
myrti, balauistiis sumac. & similibus vino auste-
ro concoctis, & decoctione calēti locum foue-
to: sic enim & humoris reliquias absumes, &
partem discutientum vsu relaxatā confirmabis.

Cæterū tumor si resoluētibus medicamen-
tis nequaquam cesserit, abscessum suppurātibus
conficito, ac discutientia misceto.

Ad Pus generandum.

Pus conficiunt aqua modice calens, oleum
dulce, butyrum recens, adipēs, medullæ, æfy-
pus, pix sicca, resina, colophonia, thus, cera, la-
danum, styrax pinguis, galbanum, crocus, farina
triticea, colla librariorum ex farina purissima,
viscum aucupatorium, caricæ pingues, cepe co-
ctum

Radix lilij, althea, malua, branca vrsina, tetrapharmacō ex farina triticea oleo & aqua mediocriter coctis cum tantillo croci, diachylon macedonicum quod sequēti capite describitur: Vel vteris sequentibus.

℞. radicū lil. & altheæ sing. ℥. iij. fol. maluæ, branca vrs. viol. erigeri, sing. m. iij. β. caricarum pinguium, passul. mundatarum sing. paria. 8. farina tritici ℥. iij. farina seminis lini ℥. β. perfecte coquantur, pinsantur, cribro transmittantur, deinde adiungito adipis suilli, vel bubulini ℥. iij. olei de lilio & chamæm. singul. ℥. iij. misce, & cataplasma conficito. aliud.

℞. radicū lil. bryoniæ, lapathi acuti sub cineribus coctarum singularū quartum. β. terito, & miscero mucag. altheæ, mal. & ficuum sing. ℥. j. farina triticeæ, hord. & lini sing. ℥. β. axung. suillæ salis expertis, quantum sufficit, fiat cataplasma.

Ad vomicam aperiendam.

Quando pus est confectum abscessum quo loco conuenit, cauterio, vel scalpello, vel sequenti medicamento aperies, quanquam tutius est vti cauterio.

℞. fermenti acris ℥. β. cepe sub prunis cocti ℥. iij. stercoris colūb. & seminis canabis sing. ℥. j. limaces. iij. saponis nigri & axung. suillæ sing. quātum sufficit, fiat emplastrum exiguum, instar nummi aurei, quod vomicæ vel eminenti

ENCHIRIDION

riori tumoris loco applicetur, & aliud ex suppurantibus & resoluentibus circumponatur.

Aperta vomica quibus utendum.

Aperta vomica digestiuo (quod vocant) ex oleo ros. & vitellis ouorum tres dies vitior: nam dolorem demulcet, quodque ad pus adhuc erat adducendum adiuuat. Postea ad detergentia, seu mundificantia properato, sub sequenti formula.

℞. syrupi rosati vel mel. ros. col. ℥. ij. terebint. ℥. iij. modicum coquatur, adde farinae hord. ℥. j. β. croci modicum, & vitellum unum oui: id vtile est, cum aeger exacto est sensu præditus. Erit autem farcoticum si detracto vitello, addideris thuris ℥. j. β. myrrhæ & aloës sing. ℥. ij. sang. drac. ℥. j.

Ad dolorem leniendum.

Quartus scopus phlegmones curandæ ad symptomata pertinet, inter quæ dolor obtinet principatum: qui commodè lenietur oui albumine, vel ouo integro, cum oleo ros. agitato: aut sequentibus utere.

℞. micæ panis triticeæ aqua calenti macerati & expressi lib. j. vitellos. ij. lactis caprini ℥. iij. misce, fiat cataplasma.

℞. maluæ m. j. farinae hord. ℥. j. coquito, & cum oleo ros. misce to in formam cataplasmat. aliud,

℞. florum chamæm. & melil. & anethi sing. pug. j. β. farinae seminis lini & fœnug. sing. ℥. ij. elixato, atque muccag. althææ ac fœnugre. sing. ℥. β.

℞. olei chamæm. & anethini quantum satis est adiungito, & fiat cataplasma. aliud,

℞. rad. althææ ℥. ij. mal. viol. singul. m. s. chamæm. ros. rub. sing. pug. s. coquantur, subigantur, & butyri recentis ℥. ij. olei ros. vel viol. ℥. iij. addantur ad cataplasma conficiendum.

Dolor verò superioribus nisi sedetur, adhuc calor vehemens, ad sequens narcoticum est confugiendum.

℞. fol. hyoscy. stupis obuolutorum, sub prunis coctorum m. j. contunde cum adipe suillo, & adde croci tantillum. Potes miscere folia brassicæ & maluæ similiter cocta cum farina hord. aut vnguentum ros. vel popul. hyeme loco foliorum hyoscy. utemur eius semine, vel papæ. semine, cum lacte & hordei farina, simul coctis.

Quando phlegmone obdurescit, quomodo molliendum.

Tumor si quandoque aut repellentium, aut discutientiũ usu immoderato, scirrhosam in duritiem degeneret. Radicem cucum. agrest. aut bryon. aut asari coquito, caricas, adipẽ anserinũ vel gallinaceum addito ad cataplasma. aliud, ℞. rad. alth. quartũ j. volubilis m. j. far. hord. lini scœnug. singul. ℥. ij. olei aneth. vel chamæm. quantum sufficit. aliud,

℞. rad. lil. & alth. singul. ℥. j. s. rad. bryoniæ, cyclam. cucum. agrest. singul. ℥. ij. in vino albo coquantur, & tundantur, subinde addatur ster-

ENCHIRIDION

coris columb. & caprini sing. ℥. j. β. ammoniaci
in aceto scill. dissol. bdellij & opopan. in oleo se-
samino dissol. sing. ℥. j. ladani & styracis liquida
sing. ℥. j. picis naualis quantū satis videbitur, fiat
emplastrum, quod plurimum mollit & discutit.

Deniq; vbi extinctionis calor natiui partis,
putredinis & gangrenæ periculum immineret,
locum sacrificato, aqua salsa abluito, farinæ faba-
rum & orobi sing. ℥. ij. cum oxymel. coquito:
aut cataplasmate penultimo vitior.

De furunculo. C A P. 2.

IN furunculo curando, tibi repellentibus mi-
nimè erit vtendum, quod humor huiusmodi
tumorem efficiens sit crassus. Sed cū Galeno
tritricum ore ieiuno præmansum seu masticatum
in formam cataplasmatismatis applicabis, vel vsurpa-
bis emplastrū diachylon, quod adipe anserino,
vel gallinaceo dissolues: vel macedonicum ex
Aëtio, quod plurimum huic affectui cōferre sæ-
penumero sum expertus: siquidem dolorem le-
nit, discutit, ac pus cōficit: Sic autē componitur.

℥. picis naualis ℥. j. adipis suilli expurgati ℥.
v. adipis taurini & œsypi sing. ℥. ij. resinæ pini
℥. v. liquefiant simul, & addantur ceræ. ℥. iij.
Quod si dolor vrgeat: aut materia suppurationi
sit rebellis, vtendum cataplasmate confecto ex
rad. lilij ℥. iij. fol. mal. & viol. sing. m. j. coctis &
subactis: quibus addes farinæ tritici & hordei
sing.

lingul. ʒ. j. pingued. suilla ʒ. iij. butyri recentis
 ʒ. ij. vitellos duos. Cum erit aperta vomica, de-
 teriorum cōficiēs ex sarcoc. ʒ. iij. corticis thuris
 ʒ. j. cum melle ros. col. vel ex tereb. mel. ros. suc-
 co. apij, cum hordei farina, & oui vitello.

De anthrace & carbunculo.

C A P. 3.

Carbunculi curādi ac profligandi methodus
 quinque habet intentiones. Prima in de-
 bita victus obseruatione consistit. Secunda in
 auersione materiæ influentis, & corporis purga-
 tione. Tertia in cordis confirmatione, ac cor-
 roboratione. Quarta in topicis medicamentis.
 Quinta circa symptomata versatur.

Prima intētio perficitur victu ab initio tenui,
 frigido, & humido, quique putredini & veneno
 maxime aduersetur. Proinde iuuabit vsus rerum
 acidarum, vt prunorum in prima mensa, oxali-
 dis (acetosam vocant) in iusculis, mali punici &
 arantiorum, atque omphacij in condimentis.

Secunda intētio continet auersionem & pur-
 gationem materiæ. Auertetur quidem venæ se-
 ctione vsque ad animi deliquium exclusiue. Vbi
 vero sit vena pertundenda tibi locus affectus in-
 dicabit: nam ex opposito fieri debet seruata re-
 ctitudine Galeni. Ante tamen phlebotomiam,
 nisi facis fluat aluus, clysterem mollientem cap.

ENCHIRIDION

de phlegm. præscriptum iniicies. Si vel virium imbecillitas, vel aliud phlebotomiam fieri prohibeat: cucurbitulas parti oppositæ applicato, extrema ligato, fricato, & foueto.

De purgandiratione.

Elapsis duobus à venæ sectione diebus, catharticum exhibeto: id verò imbecillum non valenter purgans esto: ne immoderata fiat humorum agitatio: quam expertus sum maximo esse detrimento, ac propemodum exitiosam.

Medicamentum itaque conficies ex rhabarb. ℞. iij. cinamomi granis v. sennæ orient. ℥. β. in aquæ endiuia ℥. iij. infusis & expressis, & ex syrupo ros. solut. ℥. j. β. vel capito semi. citri, acetosæ, & melonum sing. ℥. ij. tamar. ind. electorum. ℥. vj. prunorum paria v. trium florum cord. sing. pug. j. eaque coquito: & in ℥. iij. colaturæ, cathol. & triphæræ persicæ sing. ℥. iij. & rhab. in aqua end. infusi ℥. j. β. dissoluito, ac syrupo ros. solut. ℥. j. misceto. Si potione vri nolit, pilulas communes ei offeres, etsi pilulas dandas raro suaserim ob febrem: nam plus satis calefaciunt & siccant. Toto morbi decursu erit danda opera vt aliud liberè fluat, & cùm erit opus subducetur clystere molliente.

De cordis confirmatione.

Tertia intentio est in cordis confirmatione, cui rei diligenter est intédendum ob materiam venenatam: id verò fiet partim epithematis, partim

tim por
ctione
medica
diaci se
Epith
scabiosa
nymph.
puluerib
bezeraic
phura, c
puluerer
℥. aqu
corum d
ra ℥. j. c
ci ℥. β. a
diamarg
aliquant
interdiu
Potior
succis, a
poris, v
hyeme c
acerof. c
plicis, th
& de hy
marg. fr
vnicorn
in ℥. iij.
& ℥. ij.
tim

tim potionibus . Epithemata statim à venæ sectione frequenter applicentur : & à purgatione medicamento leni , vel vomitu facta , potus cardiaci sæpenumero propinentur.

Epithemata fient ex aquis verbenæ , melissæ , scabiosæ , bugl. viol. ros. acetosæ lact. plantag. nymph. vino aromatite vel albo generoso , aceto , pulueribus cardiacis vt diamarg. frig. de gémis , bezeraico , de bolo , cornu ceruinò , corallo , caphura , croco , floribus cardiacis simul tuis & in puluerem redactis , vt patet sequenti forma.

℞. aquarum scab. acetosæ , ros. nymph. vel succorum depuratorū sing. quart. j. troc. de caphura z. j. coralli rub. z. iij. cornu cerui vsti ꝑ. j. croci ꝑ. s. aceti tantillum . Et si diues est æger adde diamarg. frig. vel alterius z. j. s. vini aromatitis aliquantulum , applicetur regioni cordis quater interdū , & noctu similiter.

Potiones cardiacas conficies , ex dictis aquis & succis , ac vino albo , habita tamen ratione temporis , vt æstate aquas frigidiores præscribas , hyeme contra , addes aquis , syrupos de limon. de acetos. citri , de bugl. capill. veneris acetosæ simplicis , theriacam veterē , mitrid. confec. alchem. & de hyacintho , puluerē elect. de gemmis , diamarg. frig. beseraicum , de bolo , de terra sigill. vnicornu , quorum omnium miscēdi ratio est , vt in z. iij. aquarum vel succorum sit z. j. s. syrupi , & z. ij. vel z. ij. s. puluerum , quemadmodum

patet his formulis.

℞. aquarum acetosæ, ros. scab. sing. ℥. j. syrupi de limon. ℥. j. β. pulueris elect. beseraici ℥. ij. pulueris elect. de bolo ℥. β. diamarg. frig. ℥. j. fiat porio.

℞. ther. ver. conf. alcher. vel de hyacintho sing. ℥. β. boli arm. terræ sigill. rasuræ eboris singul. ℥. j. vel tantundem pulueris de bolo, diamarg. frig. de gemmis, & beseraici, syrupi de acetos. citri, & de limonibus singul. ℥. j. aquæ scab. hyeme, vel acetosæ æstate ℥. iij. vel iiij. misce, fiat porus.

Caustica & alia topica carbunculi.

Quarta intentio circa topica versatur. Pustulæ itaque mox ab initio ferrum candens, vel medicam. causticum est apponendum. Optimum est autem sequens vas fictile exiguis admodum foraminibus in fundo pertundito, calcem viuat, vitreolum, sal nitrum, & alumen in puluerem redacta in vas conicito, lixiuium acerri- mum (quale est ex tartaro) atque feruētissimum paulatim instillato, idque ter aut quater ita percolato. Posteaquam ex percolatione liquorem susceperis: iam quidem crassum, coquito, donec in gypsei lapidis formam incrassetur & induretur: eritque tibi lapis tam causticus, ut intra duas aut treis horas non secus atque ignis urat: Eum lapidem infernalem solent appellare. Aut lixiuiū ex quo fit sapo (id capitellum vocat) sumito: in fictili

in fictili donec mellis crassitiem habeat, coquito: deinde aliquid sublimati addito, rursusque donec in lapidis formam concreascit, coquito, & in phiala ne exhalet obturata, seruato.

Pustulæ ambitum post cauterium profundè scarificato: aqua salsa calenti & aceto lauato, sequensque Galen. cataplasma apponito, Farinam lentium, panem syncomiston, & arnogl. in aqua vel oxymel. coquito, & in formâ cataplasmatidis admovento. Cataplasma ex malopunico acidodulci, vel ex duobus altero acido, altero dulci in aceto satis coctis in omnibus malignis inflammationibusque pustulis ad humoris acrimoniam retundendam est optimum, vt certa experientia comprobatur: quanquâ plerique medici id improbant. debet autem quarta quoque hora renouari.

Galenus pustulæ admovent aliquem ex pastillis andronij, musæ, polyidæ, & ambitui emplastrum de arnoglossa. Sequens aiunt à facultate recondita valere.

℞. succorum symphyti maioris, scabiosæ, pedis columb. sing. ℥. ij. far. hord. ℥. iij. apponito.

Vbi iam materia fluxit ne ad partes principes recurrat, in ambitu tumoris locus liniendus vnguento, ex bolo arm. terra sigil. santalis, oleo ros. vel myrr. & aceto: alij addunt succos plantag. & solani. vel sequenti forma fiat.

℞. bol. arm. ℥. iij. terræ sigil. ℥. ij. cornu cervi vsti, & rasuræ eboris sing. ℥. ij. caphuræ ℥. iij.

ENCHIRIDION

teræ ꝑ. iiij. olei ros. l. j. aceti ꝑ. iiij. aquæ ros. ꝑ. iiij. albumina duorū ouorum, fiat vnguētum, quod diu seruari potest: idem ego domi semper paratum habeo. In statu quando materia fluxit ad rumpendum carbonem sequenti vitior.

℞. rutæ m. j. fermenti ꝑ. j. ficus siccas iiij. pip. ꝑ. j. salis ꝑ. j. β. fiat cataplasma quod manē & vesperi applicetur. Id enim biduo carnem laudatam à corrupta separat. aliud,

℞. passul. caricarum, nucum rancidarum vel assatarum & farinæ hord. sing. ꝑ. ii. in vino rubro coquantur, subinde terantur addendo pingued. suillæ ꝑ. iiij. vitellos ouorum iiij. nisi adhuc rumpatur permisce cepe coctum, fermentum vel sabinam. aut,

℞. theriacæ ꝑ. j. axung. suillæ ꝑ. β. succi scabiosæ vel symphyti modicum, aut symphytum cum sale & oui vitello apponito.

Vt autē eschara decidat, vtere butyro loto: vel,

℞. alth. mal. viol. singul. m. β. farinæ tritic. & hord. singul. ꝑ. iiij. coque, tere, & adde butyri & adipis suilli singul. ꝑ. ij. vitellos duorum ouorū, fac cataplasma. Id etenim multò celerius escharam separat, quàm butyrum.

Ablata eschara vlcus est detergendum syrupo de ros. siccis, vel melle ros terebint. farina hord. vel succo apij vel mundificatur ex apio.

De symptomati carbunculi.

Quinta intentio symptomati occurrit. Sunt autem

autem sitis, linguæ nigrities, dolor capitis & vigilæ: quandoquidem huic affectui febris vehemens est coniuncta.

Cum sitis afficit. ℞. rad. bugl. sacharo conditæ ʒ. j. β. conferuæ acetosæ, & florum nymph. sing. ʒ. vj. pulueris elect. diamarg. frig. ʒ. j. coral. li rub. & seminis citri sing. ʒ. β. sach. ros. tabul. quantum sufficit, fiat conditum, vel vtatur syrupus de limon. de acetos. citri, viol. & acetosæ cum aqua hordei.

Cum lingua nigricat, ℞. seminis psyllij ʒ. ij. seminis cydon. ʒ. j. β. gummi tragag. ʒ. iiij. sach. candi. in aqua ros. dissoluti ʒ. j. β. fiant orbiculi lupinis similes, ex quibus aliquem semper ore contineat. vel,

℞. mucag. seminis psyllij & cydon. In aqua rosarum extractæ singul. ʒ. iiij. sach. candi. ʒ. j. β. fiant globuli instar lupinorū, quos ore cōtineat.

Cum capitis dolor & vigilæ torquent: olei ros. ʒ. iiij. lactis mul. ʒ. ij. aceti tantillum fronti & temporibus applicato.

Carbunculus verò si aded malignus non fuerit: quod ex symptomatis mitioribus deprehendens: post venæ sectionem (si necessaria videbitur) fermenti ʒ. iiij. caricas pingues iiij. cum sale miscebis & applicabis: alij cepe excauatum thetriacā replent, sub prunis coquunt, & admovent: alij vitellos ij. fuliginis ʒ. j. β. salis ʒ. β. miscent & applicant.

De gangrena & sphacelo.

CAP. 4.

EAdem propemodum gangrenæ curanda ratio mihi videtur atque carbunculi, quod vtriusque ferè sunt communia symptomata.

Primus itaque tibi scopus esto in convenienti victu præscribendo: qui sit tenuis, refrigerans, obfistensque putredini. Quibus vires imbecillæ, vinum permittatur oligophoron & dilutū, carnes euchymæ, & earū iura: in quibus cocta sint acetosa & lactuca cum borag. vel bugl. vt in omnibus calidis affectibus.

℞. seminis lact. & pap. albi. sing. ʒ. j. ʒ. quatuor seminum frig. maiorum contusorum singul. ʒ. iij. pulueris diamarg. frig. ʒ. j. ʒ. concludantur panno sericeo rubro fiântque noduli ponderis ʒ. ij. ʒ. buliant in fine decoctionis iusculorum, & exprimantur. Prodest quoque vsus acidorum quemadmodum in carbunculo.

Secundus scopus tibi esto in materia auerrenda, quod fiet partim phlebotomia, partim laxantibus. Proinde si simul concurrant, quæ venæ sectio desiderat, venam secato post mollietis enematis vsu, qui de phlegm. notatus est. Si quid verò venæ sectionem impediât alias reuulsiones iam dictas facito.

Humorum præparatio & purgatio.

Altero vel tertio die à venæ sectione, bolum dato

dato ex cassiæ ʒ. vj. & cathol. ʒ. β. cum sach. vel
dissoluto in aqua buglossi. Postea corpus se-
quenti modo ad catharticon preparato.

℞. rad. & fol. lapathi acuti & bugl. fol. bor-
rag. cichorij, end. scariolæ, sonchi, adianti, lu-
puli, scab. sing. m. j. quatuor seminum frig. maio-
rum contusorum, seminis portul. end. acetosæ
sing. ʒ. ij. seminis anisi & scenic. sing. ʒ. j. poly-
pod. querc. ʒ. j. thymi & epith. sing. ʒ. j. β. sennæ
orient. ʒ. j. trium florum cōmunium sing. pug. j.
fiat decoctio in col. lib. j. dissol. sach. solidi ʒ. iij.
succu pomorum dulc. ʒ. iij. pulueris sant. mosca-
tel. & pulueris diamarg. frig. sing. ʒ. j. β. fiat apo-
zema clarific. & aromat. pro v. dolibus.

Subinde purgatio fiat ex rhabarb. ʒ. iij. cina-
momi ʒ. v. infusis in ʒ. iij. feri lactis caprini, ad-
de manna granatæ ʒ. x. syrupi ros. solut. ʒ. ij. Si
magis laxandum videbitur adiunges elect. de
succo ros. sesquidragmam.

Ad cordis confirmationem.

Tertius scopus circa cordis confirmationem
versabitur: nam vbi sanguis vsque adeo efferve-
scit, vapores multi non secus atque in carbūculo
ad cor feruntur venenati. Ergo ad epithemata
& potiones cardiacas superiori cap. descriptas
confugito: Theriacam interdum præbeto: se-
quentisque opiata in vsu quotidiano esto.

℞. conseruæ rad. bugl. conser. ros. sing. ʒ. j.
conser. florum cichorij ʒ. vj. pulueris diamarg.

ENCHIRIDION

frig. ʒ. iij. pulueris beseraici ʒ. j. pulueris elect. de bolo ʒ. ij. pulueris de gemmis ʒ. j. syrupi de acetos. citri, vel de pomis redolētibus quantum sufficit, fiat forma opiata, de qua post purgationem quotidie manē capiat instar fabæ. Postea bibat cochlearia duo aquarum bugl. & scab. vel fiant sequentes tabellæ etiam ad vsum quotid.

℞. fragm. lapidum preciosorum singul. ʒ. j. rhab. ʒ. ʒ. coral. rub. ʒ. ij. rasura eboris. ʒ. j. boli arm. preparati ʒ. j. rad. tormētil. macis sing. ʒ. ʒ. confer. acetosa & florum nymph. sing. ʒ. j. ʒ. ʒ. sach. dissoluti in aquis rosarum & acetosa quantum sufficit, fiat elect. in tabel. rhomboides ponderis ʒ. iij. vtatur, vt dictum est de opiata.

Topica remedia gangrenæ.

Quartus scopus docet topica loco affecto apponenda. Si viderimus membri floridum, ac viuidum colorem in liuidum, vel nigrum mutari, hæc sunt admouenda.

℞. bol. arm. terræ sigil. sing. ʒ. j. aceti q. s. misce & gangrenæ ambitui, hoc est partibus sanis apponito. Si vis succos solani, plantag. semperuiui & similes cum oleo rosaceo addito, vt in carbunculo, vel vnguento nostro illic præscripto, vtere.

Locus verò affectus gangrena profundè scarificandus pro morbi magnitudine: postea hirudines si videbitur affigendæ: subinde locus aqua falsa aut lixiuio aut aceto calenti, aut lixiuio

itio in quo lupinorum magna quātitas cocta sit, abluendus bis aut ter quotidie. Cataplasma ex aquis partibus farinae lupinorum, orobi & fabarum cum syrupo acetoso aut oxymel. addito, si vis succo absynthij vel apij, est apponendum. Vbi iam furia & mali feruor sese remiserint, vtēdum ægyptiaco: quod recipit arug. rasilis, aluminis, mel. singul. ℥. ij. aceti. ℥. v. Erit autem vehemētius si salis parum adiunxeris. Si partis putredo, malique seuitia, suprascriptis minimē cessit, sed adhuc perseveret, sectiones, seu sacrificaciones profundiores faciendæ, deinde admouēdus aliquis trochiscus vel polyidæ, vel musæ, vel andronij, vel asphodelorum, vel cauterium, vel medicamentum causticum, cap. de Carbunculo præscriptum, vel sublimatum inter partem sanam & ægram apponendum, semper locus in ambitu muniendus vnguento de bolo.

Deinde danda opera, vt eschara caustico medicamento facta, decidat: id verò fiet butyro loco appposito, aut digestiuo ex oleo rosaceo & vitello: aut iij. vitellos capito & farinae hord. ℥. ij. mellis verò despumati quantum satis est, & in principio admoueto: succedenti verò tempore, mellis quantitatem augeto, ac myrrhæ ℥. x. adiicito.

Pars deniq; si in sphacelum & necrosim inciderit, mox serra tibi erit rescādā, ne pars sincera in similē trahatur affectum: Quanquam id sum-

mo, cum periculo fiat. Nam sæpe in ipso opere, vel profusione sanguinis, vel animæ defectu, moriuntur. Verum hic quoque (vt ait Cornel. Cels.) nihil interest an satis tutum præsidium sit, quod est vnicum: purgato itaque corpore pro humoris peccantis exigentia: contemplabimur ægotantis vires, an valeant, an animo sit ipse ad id valde propenso. Nunquam etenim tale quid aggredietur rationalis chirurgus, nisi multis & crebris, cum familiarium & amicorum, tum ægotantium precibus, impulsus: ita vt magis inuitus quàm volens id aggressus videatur. Quinetiam duabus aut tribus horis antequàm manum operi admoueamus, poterimus ægroto propinare ℥. j. aut ℥. j. ℥. opiat. sequentis, cum ℥. iij. aquæ lactucæ & nymphææ, & syrupi de papauere ℥. ℥. ad sensum sopiendum. Quam non solum ad id vtilem, sed etiam ad dolores extremos & vigilias, non assumptam tantum, sed & ad motam comperi: vt in auriū & articulorum doloribus. Sed cum ad dolores assumitur, minor dosis esse debet, vt ad grana quindecim, cum aquis supradictis. Vbi autem admouetur, parum est periculi de quantitate: imò poterit per se vel mixta cum aliis, vt vnguentis, oleis, aquis & id genus, applicari.

Recipit autem pyrethri, euphorb. spicæ nard. singul. ℥. j. croci optimi ℥. j. & ℥. ij. lachrymæ papaueris ℥. iij. & ℥. j. seminis hyosciami albi ℥. ij. &

& duas partes 3. j. seminis papae albi 3. v. & 9. ij. mellis optimi non cocti quantum sufficit (arbitraretur in triplici aut quadruplici pondere adiciendum) misceantur, fiat opiata: quā vix ante sex menses erit vtendum: preparatis itaque ad agendum necessariis, ægroto optimè collocato, ab administris aut (si fieri expedit) vinculis firmissimè comprehenso membrum in parte sana resecandum, vinculo prius arctissimè, tres aut quatuor digitos supra corruptam partem, ligatum: tum ad sopiendum sensum, tum ad sanguinis profluvium sistendum. Atque hîc, inter sanam vitiatamque partem, caro scalpello aut nouacula in orbem ad os vsque incidenda, sic, vt neque contra articulum id fiat. Adhæc, potius ex sana parte aliquid exscindatur quàm ex agra omisum sit, licet Vigonius in alia fuerit sententia: vbi ad os, nouacula rescindere, ventum erit, vt ea quoque parte aliquid ex osse planè nuda- tur, eius periostium expedite corradendum: Deinde ferrula acutissima (qualis pectinarij fabri nobis in tali opere sæpe vsurpata, esse solet) quā proximè sanæ carni etiam inhaerente, præciden- dum: statimq; post incisionem tibi cauteria ad- mouenda, tum ad sanguinem, tum ad spiritus cohibendos, ne immoderatè effluant. Deinde consulendum viribus ægrotatis: tandem eniten- dum vt eschara decidat, quemadmodū iam di- ctum est: vel vsu succi porri cum melle, vel radi-

eis iteos cum melle: aut vnguenti postremi.

De Erysipelate. C A P. 5.

Erysipelatis curatio quatuor scopis absoluitur. Primus est in victus ratione frigida, humida atque incrassante: Omnia pingua, dulcia, acria, calidaque vitanda: quod ea in bilem facile conuertatur. Lactucis, cucurb. portul. acetosa in iure præsertim vtendum: integra prisana vilis, & cremor hordei ac eius decoctum in potu ad refrigerandum. Ad incrassandum verò oriza proderit. Exercitatio, vigilia, ira, clamor, & similes affectus, venúsque nocent plurimum.

Secundus scopus materiam auertendam indicat. In quo animaduertendum diligenter, num affectus exiguus, num magnus. Nam si exiguus, nec corpus admodum biliosum, clyster cap. de phlegm. præscriptus sufficiet, aucta quantitate refrigerantium, addendo polypodij querc. & senna orient. singul. ℥. j. cum melle viol. & oleo viol. Si verò affectus insignis, videndum num venæ sectio sit ex vsu: num sufficiat catharticum. Nam ex Gal. sententia in vero Erysip. & corpore existente admodum bilioso, cholagoga venæ sectioni præstant, ne phlebotomiâ sanguis, qui bilis est frenum detrahatur, eaque magis sauiat. Ex aliis verò, venæ sectio prodest maximè, quod sanguis effluens vasis contineatur, ac cum sanguine bilis quoque exeat, totiusque corporis habitus

bitus refrigeretur, præsertim verò plurimū prodelle volunt, quando corpus non est admodum biliosum, atque Erysipelas est phlegmonodes, quod ego etiā expertus sum profuisse. Sed priusquam venam tundas nisi alius satis sit cita, eam enemate prædicto laxabis, atque vt dixi refrigerantium dosim adaugebis.

Preparantia & purgantia in Erysip.

Venam verò siue pertuderis, siue ab ea secanda abstinueris: nihilominus admodum confert medicamentum bilem educens exhibere, quale est huiusmodi:

℞ cathol. & tryphera perficæ sing. ℥. ss. rhab. in ℥. iij. aquæ end. vel feri capr. infusi atque expressi ℥. j. cinamomi ḡ. iij. syrupi ros. solut. ℥. j. aquarum end. & bugl. singul. ℥. ij. misce, & fiat potus. Ad bilem præparandam sic fiat.

℞ rad. & fol. lapathi acuti, summitatū asparagi & lupuli, fumar. end. non lotæ, cichorij, scariolæ, sonchi, lenticulæ aquæ, borrag. bugl. totius, acetosæ sing. m. j. adianti & agrim. singul. m. ss. quatuor seminum frigid. maiorum contus. seminis lact. & portul. sing. ℥. ij. seminis papa. albi (si vis magis refriger. & incrassare) tantundem, tamarind. elect. ℥. j. semina orient. ℥. x. prunorum par. vj. passul. par. xij. trium florum cōmunium sing. pug. j. florum nymph. pug. j. ss. fiat decoctio ad quart. iij. in col. dissolue syrupi viol. & ros. solut. sing. ℥. ij. fiat apozema clarific. & aromat.

ENCHIRIDION

cum sant. moscat. & diamarg. frig. singul. ʒ. ij. vel ʒ. j. vtatur in tribus dosibus: ad magis laxandam potes dissol. expressionem ʒ. ij. ʒ. rhabar. electi infusi in aqua cardui benedicti. Vel fiat iulep. in sequentem modum.

℞. syrupi de succo end. syr. nymph. singul. ʒ. ij. ʒ. aquarum cichorij & bugl. singul. ʒ. iij. sant. moscat. ʒ. j. fiat iulep. clarificetur & aromatizetur pro iij. dosibus. vel,

℞. syr. acetosa simpl. syr. capil. ven. & de buglo. sing. ʒ. ij. aquarum acetosa, lupuli graminis, sing. ʒ. iij. diamarg. frig. ʒ. iij. fiat iulep. clarif. & aromat. pro iij. dosibus. Denique ad bilis præparationem vti potes omnibus propemodum refriger. in crassantibus, obrundēribus illius acrimoniæ & putredinem arcētib; tam herbis, in apozemate, quā in aquis, & syrupis.

A præparatione præscribes catharticum præcedens. vel,

℞. ramarind. elect. ʒ. vj. prunorum & iubarum sing. par. v. passul. mund. ʒ. ʒ. hord. pug. ʒ. seminis melonum contrusi & lact. sing. ʒ. iij. trium florum communium sing. pug. j. florum nymph. pug. j. ʒ. fiat decoctio in col. ʒ. iij. dissol. cassia ʒ. ʒ. cathol. ʒ. iij. rhab. in sero lactis capr. vel aqua end. infusi & expressi ʒ. iij. cinamomi ʒ. v. syrupi viol. vel rosati solut. ʒ. j. Potes addere mirobal. cirrin. oleo amygd. dulc. confric. sesquidragmam, fiat potus.

℞. con-

ENCHIRIDION

fieri prohibet: eidem vnguento commodè muc-
cag, feminis psyllij & cydon. cum succo infrigi-
dante miscebis.

Cùm Erysip. faciem occupat, sic facere soleo:
aquarum vel succorum plantag. ros. lact. sem-
peruiui sing. partes æquales, & aceti tantillum
misceo: & imbutos ea mixtione pannos affectui
appono: frequentérque ne siccentur, & incale-
scant imbuo. Si inflammatio vehementior, quæ
iis facilè non remittatur, libræ vni aquarum vel
succorum addo opij ḡ. v. & croci ḡ. vj. vel succi
hyoscy. 3. j.

Cùm Erysip. caput afficit vnguētum ros. cum
oleo viol. prodest: Iuyat quoque cerarum album
Galenii ex olei iij. partibus, yna cerâ, & aceti pu-
sillo, quod manibus subigitur, effundendo con-
tinuò aquæ frigidissimæ quantum capere potest:
aut eius loco, sequens linimentum erit ex vsu.

℞. olei ros. 3. iij. olei nymph. 3. ij. sant. citrini
& rub. sing. 3. ij. troc. de caph. 3. j. succi solani &
aceti sing. 3. j. misce: aut, cape aquæ ros. 3. iij.
albumina trium ouorum, & aceti 3. j. s. misce.
A refrigerantibus ad discutientia transeundum,
antequam pars liuescat: debent autem esse lenio-
ra discutientiâ, vt farina hord. & lentium, althea,
malua, oleum rosaceum.

℞. virgæ past. m. ij. arnog. m. j. coquantur in
aqua extinctionis ferri, terantur, addendo fari-
næ lentium & olei ros. modicum, & fiat cata-
plasma.

plasma. vel,
 ℞. litharg. auri ℥. j. cerusæ lotæ ℥. vj. succi plā-
 tag. & lactis mul. sing. ℥. j. ℔. olei ros. omphacini
 ℥. iij. ceræ albæ quantum sufficit, fiat vnguentū.
 Potes etiam vti nutrito ex litharg. oleo ros. ace-
 ro, succo plant. & solani.

Cū dolor est acerbissimus, radicem vel fo-
 lia hyosc. sub prunis coquito, & cum vnguento
 popul. misceto. vel,

℞. seminis hyosc. ℥. j. seminis pap. albi ℥. ij. cū
 vnguento popul. aut vnguētum album cum ca-
 phura, & vnguentum popul. cum succo hyosc.
 vel semperuiui, vel virgæ past. misceto.

Cū viuidus partis color, infrigidantium vsu
 nimio extinctus videtur, locum scarificato, aqua
 marina lauato, eamque cum catapl. misceto.

Quando in Erysip. bullæ seu vesicæ excitan-
 tur, vtile est linimentum de vigo, sub hac forma.

℞. olei viol. & ros. sing. ℥. ij. vnguenti ros. ℥. j.
 ℔. litharg. auri & arg. sing. ℥. ℔. tuth. ℥. ij. cerusæ
 ℥. vj. caph. ℥. j. succorum semperuiui & plantag.
 sing. ℥. ℔. fiat forma vnguēti nutriti, quod etiam
 confert vlceri virulento. Si Erysipelas in vlcus
 degeneret, sequentibus vtor.

℞. succi summitatum rubi, & solani sing. ℥. j.
 olei ros. ℥. iij. aceri parum, cerusæ & litharg. sin-
 gul. ℥. ℔. fiat linimentum. vel,

℞. troc. alborum rasis ℥. j. ℔. plumbi vsti &
 loti ℥. j. caph. (si magna inflammatio.) ℥. ℔. olei

ENCHIRIDION

ros ℥.iij. ceræ quantū sufficit, fiat linimentum.

Cū verò Erysip. in duritiem abit, sequēs est optimum.

℥.olei viol. & ros. pingued. gallin. & butyri sing. ℥.ij. axung. caprinæ & vitulinæ sing. ℥.j.℔. medullæ cruris vituli ℥.j. muccag. alth. mal. & psyllij sing. ℥.vj. bulliant ad muccag. cōsumptionem: deinde adde litharg. auri ℥.iij. ceræ albæ quantum est satis, fiat ceratum molle.

Postremus scopus est in symptomatis corrigendis. Ex Erysip. quidem oritur febris, & ex febris dolor capitis, vigiliæ, & sitis, quibus occurrendum.

Ad capitis dolorem.

℥.coriand. præparati ℥.iij. seminis pap. albi & corticis eiusdem, seminis lact. sing. ℥.iij. granorum tinctoriorum ℥.j. florum viol. nymph. & ros. rub. sing. pug.℔. omnium santal. sing. ℥.j. terantur, & cum panno sericeo rubro fiat frictale: quod vapore aquæ ros. & aceti suffiatur, & fronti ac temporibus applicetur. vel,

℥.lactis mul. ℥.iij. aceti ℥.ij. olei ros. ℥.iiij. albumina ij. misce, & liniantur frons & tempora, vel vtere solo oxyrhodino. Oleum quoque frigidum in aures est instillandum: ac volæ manuum plantæque pedū vnguento populeo vngendæ.

Ad sitim sedandam.

℥.conseruæ viol. ℥.ij. conser. rad. bugl. ℥.j. conser. florum nymph. conser. florum cichorij sing.

ſing. ʒ. ʒ. pulueris diatrag. frig. recenter diſpenſati ʒ. j. ʒ. pulueris diamarg. frig. ʒ. iiij. ſach. roſ. tabul. quantũ ſufficit, fiat cõditum auro cooper-
tum, quo vtatur cum aqua hordei dum ſitiet: vel
in ea aqua diſſoluat ſyrupum roſatum, vel viol.
vel acetofæ ſimpl. vel de acetof. citri, vel vtatur
præſcriptis cap. de Carbunc.

Ad hepatis intemperiem calidiorẽ.

Cum verò hoc in affectu, plerunque ſit hepa-
tis intemperies calidior, quæ plurimũ bilis acer-
uat, & auget affectum, ſequentia iuuabunt.

℞. cerati ſantal. ʒ. iiij. oleorum nymph. & de
ſemine cucurb. ſucco. end. ablutorum, ſing. ʒ. j.
ʒ. ſpicæ nardi ʒ. j. troc. de ſpodio ʒ. j. ſeminis
end. & portul. ſing. ʒ. ij. aceti aliquantulum, mi-
ſceantur, & regio hep. vnguatur, cum adit le-
ctum. aliud,

℞. vnguenti albi Galeni ʒ. iiij. ſpicæ nardi ʒ.
omnium ſant. ſing. ʒ. j. roſ. rub. florum viol. &
nymph. ſing. ʒ. ij. fiat vnguentum ad hepatis re-
gionem vngendam.

℞. roſ. rub. florum viol. & nymph. ſing. pug.
ʒ. coral. rub. ſantali albi & rub. ſing. ʒ. iiij. ſemi-
nis lact. & end. ſing. ʒ. j. ſpodij ʒ. ʒ. redigantur
in puluerem, qui ſacculo ad formam lunæ cre-
ſcentis conſectõ, excipiat: & vapore aquę roſ.
atque aceti ſuffiatur: deinde hepatis regioni ap-
plicetur.

De herpete exedente, CAP. 6.

Primum huius affectus curandi præceptum ad victus institutionem refertur: quæ atque in Erysip. eadem esto.

Secundum præceptum ad materiæ antecederis spectat auersionē: quàm tum reuulsionibus, tum frequenti catharricorum vsu effcito, ad reuellendum partes oppositas fricato, arctissimè vincito, & extrema foueto. Venam tamen nescato (nisi plenitudinis apparerent indicia) quòd huius affectus materia, à laudati sanguinis natura plurimum sit abalienata. Ad reuulsionē quoque conferunt purgationes.

*Ad humores adustos præparandos
& purgandos.*

Primum quidē bolum ex cassiæ ℥. j. rhab. ʒ. ij. cinamomi ʒ. ij. cū sacch. præbeto: aut ea in sero caprino vel aqua end. dissoluta dato. deinde,

℥. summitatum aspar. lupuli, fumar. bugl. totius borrag. end. cichorij, scariolæ, hepaticæ, agrimon. capillariū communiū sing. m. j. quatuor seminum frig. maiorum contusorum singul. ʒ. ij. tamarind. passul. mundatarum glycyrrhizæ contusæ sing. ʒ. j. ʒ. polypod. querc. recens. sennæ orient. sing. ʒ. vj. thymi & epith. sing. ʒ. ij. cicerum rub. pug. j. ʒ. florum viol. bugl. nymph. gentistæ sing. pug. j. fiat decoctio, cape de col. lb. ij. in quibus dissol. syrupi capil. ven. & de epith. sing.

ſingul. ʒ. iij. ſach. ʒ. iij. pulueris diatrag. frig. ʒ. ij.
fiat apozema clarificatum & aromatizatum pro
vj. doſibus. aut,

℞. ſyrupi end. & de bizantiis ſing. ʒ. ij. ſyr.
capill. ven. ʒ. j. aquarum graminis, bugl. & lupuli
ſing. ʒ. iij. pulueris ſentali moſcat. ʒ. j. ſ. fiat iu-
lep pro iij. doſibus: quod ſi congruum videbitur
repetes, & iterum dabis. Poſtea,

℞. pulpæ tamarind. ʒ. vj. ſennæ orient. ʒ. ſ.
myrob. citrin. in oleo amygd. dulc. confricata-
rum ʒ. iij. thymi & epith. ſing. ʒ. j. paſſul. mund.
par. vj. ſorum cord. ſing. pug. j. fiat decoctio in
aqua hord. in col. ʒ. iij. diſſolue cathol. ʒ. vj. dia-
pruni ſolut. ʒ. j. ſ. ſyrupi roſ. ſolut. ʒ. j. commi-
ſceantur, & fiat potus. Erit autem valentior ſi
hab. ʒ. ſ. cinamomi ʒ. ij. velis addere.

Cum verò vnica non ſufficiat purgatio, ſequēs
piata maximè eſt profutura: non modò hoc in
affectu, ſed in reliquis quoq; ab humoribus adu-
liſ & acribus.

℞. pulpæ tamarind. ʒ. j. caſſiæ in aqua viola-
tum extractæ ʒ. j. ſ. foliorum ſennæ orient. ʒ. vj.
vel loco illius, diſſennæ ſolut. ʒ. ſ. vel confectio-
nis hamec tantundem, elect. de ſucco roſ. ʒ. iij.
hab. ſero caprino irrorati ʒ. ij. cinamomi ʒ. ſ.
ſyrupi viol. quantū ſufficit, fiat opiata de qua ca-
piat ſemel in hebdomade à ʒ. vj. ad ʒ. j. pro labo-
rantis natura. Deniq; eadem ferè in hoc affectu,
& in Eryſip. medicamenta laxantia exhibentur.

Tertium præceptum ad topica conducit: quæ aliter quàm in Erysip. sunt præscribenda: quâdoquidem Erysip. refrigerantia & humectantia recipit: herpes verò refrigerantia & siccantia requirit, quemadmodum phlegmones initium, nisi quod in herpete valentiora sint oportet. Quando itaque humor in partem influit: iuuant solanum, lenticula palustris, thus, vitis capreoli, summitates rubi, folia oleastri & salicis, balauſtia, malicorium, calices glandium & id genus: quorum capiemus succos, aquas stillatitias, vel ea incoquemus, & addita farina hordei vel lentium cataplasma conficiemus. Sûntque sequentia perutilia.

℞. malicorij ℥. iij. rhois vtriusque m. ij. farinæ hord. ℥. iij. coquantur in vino austero, terantur, fiat cataplasma. vel,

℞. arnog. summitatū vitis, rubi, oleastri sing. m. j. balauſt. pug. ij. fiat decoct. cape de col. ℥. x. quibus adde farinæ hord. ℥. j. far. lupinorum (ad resoluendum) ℥. β. olei nymph. vel ros. ℥. j. β. coquantur, & fiat puls, quæ applicetur: aut succus lapathi acuti diu in aceto macerati, applicetur: cui addere poteris puluerem balauſt. gallarum viridium & alumen.

Humor posteaquam defluerit, tum sufficiet siccantia, & discutientia minimè acria. Veluti sequens à Vigonio præscriptum.

℞. succorum plant. & solani sing. ℥. j. succi radicis

radicis lapathi ꝯ.ß. balauft. pug. j. ros. rub. ꝯ. j. ß.
aluminis ꝯ. j. aceti ꝯ. ij. buliant ad aceti & suc-
corum consumptionem: deinde terantur horam
vitam in mortario plumbeo, addendo litharg.
vtriusque sing. ꝯ. ij. cerusæ ꝯ. j. tuth. ꝯ. ij. si magis
vis exficcare, adde scorix ferri præparatæ ꝯ. ij.
floris aëris ꝯ. j. vel calcis lotæ tantundem. aut;

℞. lanæ succidæ vstæ donec in puluerem re-
digatur ꝯ. ij. cort. pini vsti & loti ꝯ. j. ß. adipis ca-
prini ꝯ. j. olei myrtini ꝯ. iij. ceræ quantum suffi-
cit, fiat vnguentum. Profunt etiam emplastra de
arnogl. & de duobus malis punicis: quibus mi-
sceantur balauft. gallæ virides. Valent etiam vn-
guenta pompholig. & album rasis, & plūbi lami-
na, quæ fuerit in aqua aluminosa diu macerata.

Humor si sua acrimonia vlcus effecerit, se-
quenti decocto erit fovendum.

℞. bursæ past. centinod. plantag. solani sing.
ij. j. calicum glandium viridium, vel nucum cu-
pressi sing. paria. x. baccarum & foliorum myrti,
malicorij & balauft. sing. ꝯ. j. acac. & hypocist.
sing. ꝯ. vj. myrrhæ & thuris sing. ꝯ. v. fiat deco-
ctio in aqua fabrorum, qua vlcus lauetur, & fo-
ueatur: hic enim fons partem roborat, vlcus
deterget, ac humoris defluxionē cohibet: à fori
verò aliquod ex superioribus vnguentis, vt ne-
cessarium videbitur admouebris.

Cum verò humor vsque adeo acris fuerit, vt
vlcus phagedenicum excitet, quod mitioribus

ENCHIRIDION

medicamentis haudquaquam cedat, ad valentiora recurrendum: dissoluendi itaque trochisci musæ, andronij, vel polyidæ. Cùm verò exoleuerint, neque à pharmacopolis præparentur, solleo arsenicum sublimatum optimè tritum cum vnguento albo miscere, & eo elychnia imbuere atque interea ambitum affectus vngueto de bolo munire, vel oxycrato, ne ob dolorem oriatur defluxio. Denique si magis magisque serpat vlcus, ad ferrum ignitum accedendum.

De herpete miliari. CAP. 7.

H Vic quoque affectui medendo, aliquot canones sunt necessarij.

Primus vt diatam præscribas, quæ tum bilitum pituitæ aduersetur.

Secundus vt humores præpares ac purges: nam venæ sectio hic etiam locum non habet.

Præparationi verò & purgationi de superiori herpete præscriptis, addemus quæ pituitam coquant, & purgant, pro ratione mixtionis pituitæ cum bile.

Pituitam præparant incidētia, tenuantia, detergentia, aperientia, vt radices aperientes, iris, enula, betonica, melissa, hyssopus, sampsucus, stæchas & similia: inter syropos: syrupus capill. ven. de bizantiis, de duabus & quinque radicibus, mel ros. oxymel simplex, syrupus de hyssopo,

po, de stach. oxymel scylliticum. Purgantia sunt semen cartami, polypod. agaricus, elect. de citro solut. diacart. diaphen. indum: quæ miscbuntur cum aliquibus ex iis quæ de Erysip. & de herp. exedente dicta sunt: medicamenta etiam pituitæ fufius habebis cap. de OEdemate.

Tertius canon est, vt ad topica accedas: in principio quidem conueniunt catapl. de arnogl. cum puluere balauft. & gallarum viridium, catapl. de duobus granatis, succus rad. lapathi acuti in aceto diu macerata, cum dicto puluere & alumine: lapathum enim mollit & siccat, & acetum extinguit bilem. aur,

℞. gallarum, malicorij, balauft. boli arm. sing. ℥. j. aquæ ros. ℥. iij. aceti acerrimi ℥. j. misce.

Ad discutiendum vti soleo aqua sublimata, vel succo asphodel. vel succo smilacis asperæ, vel oleo de genista, extracto dum ea comburitur: vel gummi prunorum dissol. in aceto acerrimo: alij piscium salforum capita cremata in puluerē redigunt, vino diluunt, & applicat: alij lanam succidam vrunt, in puluerem redigunt, & cum aqua peculi ros. miscent: alij capiunt arug. ras. & sulph. sing. ℥. j. aquæ sarmentorum vitis dum comburuntur extractæ quantum satis est ad linimentum conficiendum.

Ad herpetas manuum ex lue venerea.

Remedia vniuersalia sunt tibi ex cap. de morbo venereo petenda: Pro topicis autem sic fa-

cito. Ex oleo nucum & cera linimentum conficito, cui addito pulueris præcipitati quantum videbitur. vel,

℥. olei ros. succorum oxylapathi & citrang. sing. ℥. ij. mûccag. seminis lini ℥. j. axung. suillæ non falsæ ℥. j. β. litharg. nutriti ℥. ij. pulueris præcipit. ℥. β. vel,

℥. olei ros. & chamæm. sing. ℥. vj. succorum oxylap. acetosæ, enulæ camp. sing. ℥. iij. succorum fumaris, saponar. plantag. sing. ℥. iij. bulliant ad succorum consumptionem, adde sulph. viui aqua ros. loti ℥. j. staphysag. pyrethri singul. ℥. β. euphorb. ℥. vj. mastich. thuris, myrrhæ sing. ℥. ij. litharg. auri & cerusæ sing. ℥. ij. β. cinabrij ℥. x. mercurij in succo limonum extincti ℥. vj. axūg. veteris salis expertis ℥. x. misce, fiat vnguentum, quo calidæ partes vngantur & vicinæ eorum. Vel hoc, à me sæpe expertum,

℥. succorum oxylap. semperuiui, plantag. ling. passerinæ, oleastri & maluarum singul. ℥. ij. aceti acerrimi lb. j. farinæ lolij prius torrefacti, seminis nasturtij sing. ℥. iij. misceantur, & cum aliquot dies quiesuerint, abiici poterit acetum supernatans, & reliquo pars liniri. vel,

℥. vnguenti enulati cum mercurio, vnguenti albi rasis, succi limonum singul. ℥. β. olei tartari ℥. iij. arsenici in puluerem redacti g. iij. caphuræ in aqua ros. vel plant. lotæ grana iij. fiat vnguentum.

De OEdemate. C A P. 8.

Methodus OEdematis curandi his scopis absoluetur. Primus victum siccum, paululum calidum, & nonnihil tenuantem desiderat. Aërem itaque tenuem & siccum deligito, vel suffitibus aut alio modo præparato. Vinum defæcatum, fuluum, seu pellucidum, & generosum, vel aromatis exhibeto: Panem probè coctum, ac bene præparatum dato: veruecinas carnes, & aues montanas, aliásque euchymas, assas potius quàm elixas offerito: iusculis, oleribus, offis parce utitor, in eisque hyssopum, saluiam & similia coquito, vsum leguminum, casei omnisque lacticiuij, fructuum præsertim horariorum, immaturorum, crudorum, azymorū hoc est non fermentatorum, piscium, nisi saxariliū, & eorum quidē vino austero cum saluia coctorū, vel assatorum, omnium deniq; quæ humectant, & sanguinem pituiteum gignunt, prohibeto: parum cibi, minúque potus propinato: aquam etiam in balneo, nisi aluminosam, vel sulphureā ne concedito. Somnus nunquam quidem diurnus, sed nocturnus, isque tibi brevis esto: Corpus ante cibum, præsertim partes loco affecto oppositas, exerceto: aluum fluidā & laxam semper habeto.

Humorum præparatio.

Secundus scopus tum præparationem, tum purgationem humoris pituitei præscribit. Præ-

ENCHIRIDION

parant calida & sicca tenuantia, incidentia, de-
tergentia, aperientia, qualia sunt radices cyperi,
acori veri, galangæ, ireos, enulæ, apiij, petro gra-
minis, asparagi, rufci, fœnic. lignum sanctum, fo-
lia beton. saluix, hyssopi, melissæ, polij, pulegij,
calamenti, origani, sampfuci, abrotani, menæ,
absynthij, camædr. camæpit. herbæ paralytis, ca-
pillares communes, agrimonia, semina calida,
& flores.

℞ rad. ireos & galangæ crassæ sing. ʒ. vj. rad.
apiij, petro. aspar. sing. ʒ. j. fol. beton. melissæ, cha-
mæd. chamæp. herbæ paral sing. m̄ j. capill. cō-
munium sing. m̄ ʒ. seminis anisi, fœnic. carui,
cumini sing. ʒ. ij. seminis melonum cōtusi ʒ. vj.
passul. mandatarum par 8. seminis cartami con-
tusi ʒ. ij. sennæ orient. ʒ. j. ʒ. florū genistæ, cice-
rum rub stach. & bugl. sing. pug. j. fiat decoctio:
cape de col. lb. ij. in quibus dissolue mel. ros. col.
& syrupi de absynt. sing. ʒ. ij. sach. quantum suf-
ficat, nucis mosc. (si capitis habenda ratio) vel
aromat. ros. (si ventriculi) ʒ. ij. ʒ. fiat apozema
clarific. & aromati. pro vj. dosibus.

℞. mel. ros. col. syrupi acetosi simpl. singul.
ʒ. iij. aquarum melissæ, sampfuci, bugl. singul.
ʒ. iij. pulueris cinamomi & macis singul. ʒ. ij.
fiat iulep clarific. & aromatic. pro iij. dosibus.
Vel valentius.

℞. syrupi de hyssopo, syrupi de stach. & oxy-
mel scyll. sing. ʒ. ij. ʒ. aquarum saluix, beton. fœ-
nic.

nic. &
& arc
Po
℞.
ʒ. sach.
tur in
℞.
ʒ. ʒ.
℞.
orient
col. ʒ.
leant)
humor
℞.
ʒ. ij m
℞.
singul
℞.
misc.
Von
si tum
sionem
pensus
vel oxy
raph. &
oxyme
Ter
confir
tur: vt

nic. & samplici sing. ℥. iiij. pulueris cinamomi
& arom. ros. sing. ʒ. j. fiat iulep pro v. dosibus.

Postea præscribes medic. purg. hoc modo.

℥. diaphœn. ʒ. ij. indi maioris ʒ. j. β. cathol. ℥.
β. sach. quantum sufficit, fiat bolus, vel dissoluā-
tur in ℥. iiij. aquæ beton. vel melissæ. vel,

℥. elect. diacart. & de citro solut. singul.
ʒ. β. vel,

℥. medul. seminis cart. contusi ʒ. iiij. fennæ
orient. ʒ. ij. agarici troc. ʒ. j. fiat leuis decoctio in
col. ℥. iiij. dissolue elect. diaturbith. (si vires va-
leant) vel de citro solut. ʒ. iiij. syrupi ros. solut. (qui
humorem serosum educit) ʒ. j. fiat potus. vel,

℥. massæ pilularum de agar. & aggreg. sing.
ʒ. ij. misce. & cum aqua beton. fiat pil. vij. vel,

℥. massæ pilul. cocciarum, & arthriticarum
singul. ʒ. β. vel,

℥. massæ pil. imperial. & fœtid. singul. ʒ. β.
misce, & cum aqua absynthij, fiant pilul. vij.

Vomitus quoque commendatur, potissimum
si tumor est in partibus inferioribus ad reuul-
sionem, idque nisi agrotus sit ad tabem pro-
pensus. Excitabitur verò potu olei communis,
vel oxymel. vel decocto seminis attripl. nasturtij,
raph. & erucæ, cum syrupo acetoso simpl. vel
oxymelite.

Tertius scopus ad medicamēta ventriculū
confirmantia, tam sumpta quàm admota refer-
tur: vt sunt opiata, tabellæ, & vnguenta.

D iiij

ENCHIRIDION

Ad ventriculum roborandum assumenda.

℞. coriand. conditi ℥. iij. anisi & fœnic. sing.
 ℥. j. pulueris diacydoni. sine aromatibus ℥. ij. sci-
 namomi elect. ℥. iij. pulueris aromatici rosati ℥.
 ij. fiat puluis, de quo post singulos pastus sumat
 coclear vnum & à potu postea abstineat. Si sa-
 charum addideris, erit quidem puluis iucundior,
 sed minus efficax: sic autem calfacit, flatu discus-
 tit, & os superius ventriculi claudit.

℞. cōseruæ florum stachad. & rorismar. sin-
 gul. ℥. j. cort. citri sacharo conditi ℥. β. myrobal.
 embelit. sach. conditarum ℥. iij. pulueris elect.
 de cinamomo ℥. ij. cum syrupo conseruationis
 corticis citri, fiat opiata, de qua capiat sesquiho-
 ram ante singulos pastus instar nucis: vel vtatur
 confect. aromatici rosati, vel bis in hebdoma-
 de capiat theriacæ vet. ℥. j. quinque horis ante
 pastum. aut,

℞. confect. aromatici ros. ℥. j. pulueris diagal.
 ℥. j. pulueris coral. & santali citrini singul. ℥. β.
 cort. citri conditi, conseruæ ros. veteris singul.
 ℥. j. β. sacchari in aquis mentæ & absynthij disso-
 luti quantū sufficit, fiat elect in formam tabella-
 rum ponderis ℥. ij. capiat vnam mane quotidie.

Ad ventriculum roborandum applicanda.

℞. oleorum lentisci & mastiches ac ros. sing.
 ℥. j. β. nucis mosc. charyoph. singul. ℥. j. cort. ci-
 tri sicci ℥. ij. vtriusque coralli sing. ℥. β. florum
 chamæm. & anethi singul. ℥. iij. spicæ nardi
 squinan-

Quinanthi sing. ʒ j. aceti parum, ceræ quantum sufficit, fiat vnguentum pro regione ventriculi.

℞. massa emplastri pro stomacho ʒ. ij. cerati Galeni emédantis vitia stomachi ʒ j. ʒ. terebint. modicum, fiat emplastrum, quod regioni ventriculi admoveatur. aut,

℞. coriand. præparati ʒ. iij. florum rorismar. & chamæm. sing. pug. j. fol. balsamitæ seu mentæ aquaticæ, & cichorij sing. m. ʒ. ros. rub. pug. j. ʒ. charyoph. galangæ crassæ, macis singul. ʒ. j. ʒ. redigantur in puluerem, qui xylo (bombacem vocat) excipiat, fiatque sacculus interpunctus in formam scuti, & ventriculo applicetur.

Topica œdematis.

Quartus scopus est in vsu topicorum remedium: quæ initio certè mediocriter repellant. Nam humor efficiens œdema, cum soleat esse crassus, medicamentis valenter repellentibus nimis impingeretur: non enim facile retrocedit, quanquam solet permisceri serum sanguinis veluti vehiculum, sed hic de vero œdemate loquimur: in quo initio repellentibus vrimur potius ad partem confirmandam, quam ad humorem propellendum, quibus etiam discutientia miscemus: vt cum oxycratum ex duabus acetipartibus & vna aquæ in corporibus durioribus admoveamus: eo spongiam nouam, vel præparatam aphronitro, vel aliquo salis genere imbuentes: nam acetum non modò repellit sua

ENCHIRIDION

frigidity, sed incidit & tenuat, & sua siccitate
resoluit: spongia quoque, vel noua, vel prapara-
ta, resoluit: Alij bolum armenium, cupressi nuc-
ces, & alumen apponunt: quod sine discutien-
tibus fieri non debet, ob dictam causam: idem
sentiendum de alijs astringentibus, initio etiam,
& in decursu, vsque ad statum proderunt se-
quentia.

℞. lixiuij accerrimi ex cineribus caulium,
sarmentorum vitis, ficus, & tartaro confecti,
quantum videbitur: cui adde aceti & olei modic-
um, & eo imbuta spongia pars tepide fouea-
tur. Tunc enim forus debent esse tepidi, ne fri-
gore magis impingant, & incrassent, & calore
magis attrahant, quàm repellant, & discutiant.
Post forum confert cataplasma de caulibus: sit
autem si in dicto lixiuio brassicæ m. ij. coxeris,
& teras in formam catapl. aut dicto lixiuio adde
sal & alumen, & fiat fotus, & spongia superli-
getur. aut,

℞. nucis cupressi, squinanthi, farinæ hordei
& lupinorum singul. ℥. ss. blaet̃e bisantia, alumi-
nis sing. ℥. ij. seminis papaue. cornuti ℥. iij. aloës
myrrh. singul. ℥. j. croci. ꝑ. j. succi brassicæ & ace-
ti quantum sufficit, fiat cataplasma: adde si vis a-
caciæ & hypocist. sing. ℥. ij. stercoris columb. &
caprini sing. ℥. iij. aut,

℞. cinerum sarmentorum vitis, ficus, bras-
sicæ & tamarisci sing. pug. j. fol. ebuli & tama-
risci

risici sing. m. β. boli arm. ℥. j. β. aquæ in qua fer-
rum fuerit extinctum lb. iij. aceti acerrimi ℥. iij.
fiat decoctio ad consumptionem tertie partis, &
foueat tumor & fascia eo madida superlige-
tur, admoto prius sequenti linimento. Postea,

℥. cineris brassicæ ℥. ij. axung. suillæ ℥. iij. fiat
vnguentum, loco cineris brassicæ, cape cinerem
ilicis, vel ficus. vel,

℥. boli arm. acaciæ sing. ℥. j. cyperi ℥. β. aloës,
myrthæ sing. ℥. v. croci ℥. β. succi brassicæ ℥. ij.
olei ros. ℥. iij. aceti ℥. j. β. ceræ quantum sufficit,
fiat vnguentum. Quando iam nulla est defluxio
solisque resoluentibus opus, sic facito.

℥. sulph. ℥. j. sterc. columb. ℥. x. farinæ fab. ℥. j.
β. mellis tantillum, succi brassicæ, vel decoctio-
nis asphodel. quantum sufficit, fiat cataplasma,
post forum præscriptum. aut,

℥. succi ebuli, sambuci, oxylap, leuistici, fœ-
nicu. sing. ℥. j. vnguenti dialth. ℥. iij. mel. ℥. j. olei
de absynth. vel irini vel chamæm. ℥. ij. coquatur
ad succorum consumpt. fiat linimentum.

℥. fol. ebuli, sambuci, absynth. sing. m. j. alu-
minis, sulph. & salis sing. ℥. β. fiat decoctio qua
foueat locus, & magma teratur addendo dia-
lth. ℥. ij. β. axung. suillæ ℥. j. β. mel. ℥. j. fiat catapl.

℥. rad. cucū. agr. ℥. ij. origani vel brassicæ m.
j. farinæ hord. ℥. j. coquantur, terantur, & fiat ca-
tapl. aut ex stercore bubulo, sulphure, melle, ace-
to cum decocto brassicæ, aut origani, fiat catapl.

ENCHIRIDION

Ad dolorem.

Si dolor adsit, cape cœsypi ℥. j. β. passi, olei chamæm. vel anethi, vel de absynth. ℥. j. fiat linimentum.

Cùm œdema indurescit.

Cùm œdema in duritiem abit, sequentia profunt.

℥. axung. bubulæ ℥. iiij. galb. bdel. ammon. in aceto dissolutorum sing. ℥. j. β. picis ℥. ij. terebinth. ℥. iiij. myrrhæ ℥. iiij. corticis thuris ℥. ij. olei veteris ℥. iiij. fiat vnguentum.

℥. mucag. alth. lini & fœnugr. sing. ℥. iiij. farinæ hord. ℥. iiij. axung. gall. & olei de lilio sing. ℥. ij. butyri ℥. j. croci. ꝑ. j. vitellos ij. coquantur mucag. & farina lento igni, postea reliqua adiciantur. Si addideris ammoniacum, bdel. galb. styracem liquidam, erit vnguētum omnibus tumoribus frigidis & duris profuturum.

Ad suppurandum.

Cùm tumor discuti non potest, sed in abscessum abit.

℥. rad. alth. ℥. iiij. rad. lil. ℥. ij. caricarū par. v. florū chamæm. & melil. sing. pug. j. farinæ hord. & fœnug. sing. ℥. j. coquātur, terantur addendo pingued. gall. butyri recētis, olei lil. & chamæm. singul. ℥. j. fiat cataplasma. vel,

℥. rad. alth. & lil. singul. ℥. iiij. rad. bryon. & cucum. agr. sing. ℥. ij. olei lil. lb. β. olei de costo ℥. iiij. vini ℥. ij. coquatur ad vini consumptionem,

nem, terantur & adde farinae seminis lini & fœnug. sing. ℥. ij. fermenti ℥. j. β. pingued. anseris & anatis sing. ℥. iij. misce. fiat catapl. aut,

℞. rad. lil. ℥. ij. cepe ℥. ij. β. alth. & mal. sing. m. j. β. chamem. & melil. sing. pug. j. farinae seminis lini & fœnugr. sing. ℥. j. coquantur, terantur, addendo axung. suillæ ℥. iij. fiat catapl. Ad eandem rem iuuat diachylon ireatum magnum.

Eminentiori loco appones stercus columb. semen sinapi, limaces & galbanum simul mixta.

Aperta vomica, ad detergendum vteris mundificatiuo de apio, vnguento apostolorum: insuper emplastro diuino & diachylo cum gummi postea diacalci.

OEdema quando est alterius morbi symptoma vt hydropis, phthys eos, cachexiæ, nullā propriam habet curationem. Curari enim non potest nisi affectu, ex quo nascitur, profligato: tamen præscripta victus ratione quæ pituitæ, flatibus & sero sanguinis aduersetur ac medicamentis laxantibus & ventriculo confirmato, loco affecto apponenda spongia oxyrhodino imbuta, cui insit aliquid salis, & alia quorum antè meminimus. Dolore verò vrgente, vtendum aliquo oleo calastico, quod relaxare, dolorémque lenire valeat: quale est oleum chamæm. anethinum, de lilio, rutaceum, vel lana succida, sapa, oleo, & aceto imbuenda & applicanda.

De tumore flatuoso, CAP. 9.

Primum huius tumoris absumendi consilium ad victus institutionem est referendum. Victus autem calidus & siccus esto: cibi nullos humores pituiteos, nullos crassos, aut viscidos, nullosque flatus pariunt: eosque potius discutito: Proinde legumina, lac, caseum, rapum, castaneas, fructus crudos fugito, reliquaque omnia, quæ de victus ratione cap. de OEdem. dicta sunt, obseruato.

Secundum consilium ad humorum præparationem & purgationem conducit. Clysteres itaque ex discutientibus flatus iniicito: humores pituiteos, crassos & viscidos apozemate, vel zupio, ex incidentibus, & tenuantibus, vt in œdemate præparato: quibus flatus discutiētia misceto: carthartica quoque vt in œdemate, additis flatus discutientibus exhibeto.

Tertium consilium iubet ventriculum confirmari ac corroborari: tum vt flatus iam geniti resoluatur, tum vt noui non renascantur, tum vt pituita, quæ flatuum est materia paulatim absumatur. Confirmabitur verò partim assumptis, partim admotis, iis nimirum quæ de œdemate præscripsimus: tamen pulueri quo à pastu vten-
dū diximus, addes seminis carui & cumini conditorum, sing. ℥. j. vel augebis dosim anisi & fœniculi, vel solis illis seminibus conditis vteris. Et
in

in augm
ni, vtend
Quar
refaciam
camentis
tenuia: v
tur, disc
quoque si
pio: flatu
dolorem
Flatus
carui, cum
ri & iunip
cientia &
ceum, nar
de nucibu
bus omni
sunt præsc

Alij tur
oleo rutæ
& aceto c
rem foue
tiū, semin
flores cha
fur in aqu
pis lini co
conuenien
ca bouis c

in augmento, loco oleorum rosacei, & lentiscij, vtendum oleis nardino & rutaceo.

Quartum consilium hortatur, vt densata rarefaciamus, crassum spiritum attenuemus, medicamentis, quæ, tum calida sint & sicca, tum etiã tenuia: vt spiritus ille seu vapor crassus attenuetur, discutiatur, & resoluatur: quibus anodina quoque sunt permiscenda, præsertim in principio: flatu enim distendunt, & ita vehementem dolorem excitant.

Flatu discutiunt semina anisi, fœnicul. dauci, carui, cumini, seseleos, apij, petro. rutæ, baccæ lauri & iuniperi, omnia aromata, omnia ferè calfacientia & siccantia olea, irinum, laurinum, rutaceum, nardinum, costinum, ricininum, de spica, de nucibus, de euphorbio, de piperibus. Ex quibus omnibus, cum iis quæ de œdemate curando sunt præscripta, varia topica conficiemus.

Topica ad flatu discutiendos.

Alij tumori flatulento decoctum hyssopi cum oleo rutaceo applicant: alij lixiuium cum nitro & aceto conficiunt, & spongia eo imbuta tumorem fouent: alij coquunt parietariam, centaurei, semina anisi & fœnic. dauci, carui, cumini, flores chamæm. anethi, stæch. anthos, mel, furfur in aqua & vino albo, locumque fouent stupis lini eo decocto imbutis. Postea vnguentum conueniens admovent: alij decoctionem vesicae bonis concludunt, & applicant: alij emplastro

ENCHIRIDION

de baccis lauri, vel de semine sinapi vtuntur: cuius descriptionem habebis capite sequenti: alij panem ex clybano recens eductum, oleis nardino, rutaceo, costino, mixtis seminibus discutientibus imbuunt, arque admouent: alij locum liniūt oleo anethino & chamæm. Postea vino decoctionis stercoreis columbini & aliorum discutientium fouent: sequentes quoque formulæ ab autoribus commendantur.

℞. olei chamæ. aneti, amygd. amaranum, & rutæ sing. ℥. j. vini albi ℥. iij. feminū anisi, fœnic. dauci, cumini, carui, ameos, & rutæ, sing. ℥. j. b. bulliant ad vini consumptionem & exprimantur: expressioni adde ceræ quantum sufficit, fiat vnguentum. Galenus capit passi quart. j. olei anethini & saponis mollis sing. ℥. ij. & lanam succidam, vel spōgiam eo liquore imburam applicat: aut lixiuium acre miscet oleo, & sapæ, vel vino austero, & ea mixtione fouet. vel,

℞. olei anethini, rutacei, laurini, costini & de spica & mastiche singul. ℥. j. fol. calamanti, centaurij, absynthij, samplici in puluerem redactorum sing. ℥. j. feminis fœnic. cumini, rutæ, lupinorum, & baccarū lauri puluerizatorum sing. ℥. ij. mellis crudi quantum sufficit, fiat forma vnguenti.

℞. milij lb j. b. salis lb j. fol. artemisiæ, samplici sing. m. b. feminis fœnug. cumini carui sing. ℥. j. florum chamæm. melil. stach. rorismar. sing. pug. j.

pug. j. te
sacculi
sim app
℞. r.
& orig
squinat
croci sin
nardi, d
fiat vng
expertus
morbo v
propolæ
(quam
panis syn
in vino a
nucis m
fœniculi
olei char
calidè lo
verò, si d
tat, cum
frág, lige
cula aper
arm. oleo
De
A ffe
tion
esse dixi

pug. j. torrefiant omnia in sartagine, fiantq; duo
 sacculi qui vino generoso irrigati, calentes vicif-
 fim applicentur. postea,

℞ rad. gentianæ ℥. j. fol. agrimon. calamenti
 & origani siccorum sing. ℥. β. rubiæ tinct. ℥. iij.
 squināthi, mastiches singul. ℥. j. β. spicæ nardi &
 croci sing. ℥. iij. aquæ vitæ ℥. j. β. oleorū anethi,
 nardi, de castor sing. ℥. iij. ceræ quātum sufficit;
 fiat vnguētum. vbi cetera omnia nō profuissent;
 expertus sum hoc tumore statuosum in genu ex
 morbo venereo omnino curasse, quod recipit
 propolæos. i. facis ceræ nouæ ex prælo. lb. j. β.
 (quamuis aliud propolis Plinio significet) micæ
 panis syncomisti lb. β. rosarum rubr. ℥. j. bulliant
 in vino albo, pinsantur, adde piper, garyophyll.
 nucis moschat. zingib. singul. ℥. ij. cumini, anisi,
 fœniculi, apij, ameos añ. ℥. β. fiat cataplas. cum
 olei chamæm. aneth. & rut. sing. ℥. ij. apponatur
 calidè loco prius in superficie scarificato. Flatus
 verò, si diuersas in parteis deerret, atque discor-
 rat, cū in aliqua parte substiterit, ea supra in-
 frāq; ligetur, ac tumor ferro candenti vel noua-
 cula aperiatur: & vulneri emplastrū ex aloë, bolo
 arm. oleo ros & aceto mixtis applicetur.

De aqueo tumore. C A P. 10.

Affectus huiusmodi expetit primò victus ra-
 tionem, quam in œdemate obseruandam
 esse diximus: vtatur æger carnibus euchymis,

ENCHIRIDION

coctū facilibus & assis, pane salso, bis coctū, & cui puluis anethi misceatur, si fieri possit, nullo modo bibat, aut exigua vini generosi non diluti quantitate vtatur, omnia aquosa tanquam nocentissima fugiat: vt sunt fructus, herbæ recentes, & pisces.

Corporis præparatio.

Secundò corpus præparandum, meatúsque referendi sequentibus.

℞. herbarum capill. cōmuniū, pimpinell. pilosel. agrimon. chamædr. chamæp. sing. m.j. quatuor seminum frig. maiorum sing. z.ij. seminis apij, petro. halicaca. (alcecegi vocant) seminis asparagi sing. z. j. β. cicerū rub. pug. j. florum sambuci & genistæ sing. pug. j. β. fiat decoct. in col. lb. j. β. dissolue syrupi capil. ven. & sach. sing. ℥. iij. aromat. ros. & cinamomi sing. z. j. fiat apozema clarific. & aromati. pro v. dosibus. vel,

℞. syrupi capill. ven. de bisantiis & de quinque radicibus sing. ℥. ij. β. aquarum apij petro. & graminis sing. ℥. iij. pulueris diagallan. & cinamomi sing. ℥. ij. fiat iulep clarific. & aromat. pro iij. dosibus, & si videtur erit repetendum.

purgatio.

℞. passul. mund. ℥. j. seminis anisi, fœnic. apij, petro. halicacabi sing. z. ij. brassicæ marinæ m.j. partem tertiam medullæ seminis carrami & senæ oriēt. sing. z. vj. agar. z. j. florum cicerum rub. & genistæ singul. pug. j. fiat decoctio: cape de col.

col. 3. iij. in quibus dissolue diaphœn. & indi-
 maioris sing. 3. j. β. syrupi ros. solutiui 3. β. fiat
 potus: aut utatur elect. diacart. vel de citro solut.
 vel pilulis de hiera. alephang. de agarico. Pilulæ
 de mesereo, de cucum. agresti sunt valentiores,
 quam vt quis tutò vti possit: nam ventriculū
 & hepar redderent imbecilliora, atque ita auge-
 rent affectum.

Ad confirmandum ventriculum & hepar.

Tertiò roborandæ sunt partes nutritoriæ vt
 ventriculus & hepar: ventriculus confirmabi-
 tur, quemadmodum in œdemate dictum est:
 proderit etiā vsus theriacæ vete. mithridatij, au-
 rex alexandrinæ. In opiata etiam cōferent, con-
 serua florum genistæ, zingib. vitide, diagalanga,
 arom. ros. diarhod. Externæ verò parti ventri-
 culi hæc admoueantur: panem ex clybano re-
 cens extractū, & in vino generoso maceratum,
 puluere galangæ, pip. charyoph. nucis mosc. ma-
 stiches, seminis anethi, cumini, ruræ, chamæm.
 respergito, & calentem applicato: alterūque
 similiter paratum habeto: quem vbi prior refri-
 xerit apponito.

℞. baccarum lauri, seminis nigel. romanæ &
 rutæ sing. 3. iij. coquantur in vino & oleo ad cō-
 sumptionem vini, addendo castorei 3. j. (si ven-
 tricus sit frigidus nimīū) terantur, & vngua-
 tur ventriculus manè & vesperi longè à pastu:
 Potes addere squinanthum, cardamomum, spi-

ENCHIRIDION

cam nardi, piper, charyoph. nucem mosc. & similia, & prætermittere costoreum, ob tetrum odorem. aut,

℞. ladani puri, resinæ pini sing. ℥. j. ammon. bdell. sing. ʒ. ij. cardam. squinant. sing. ʒ. j. β. spicæ nardi, charyoph. sing. ʒ. j. baccarum lauri, seminis apij & leuist. sing. ʒ. j. β. florum chamæroris m. ros. rub. sing. pug. β. olei irini ℥. vj. ceræ quantum sufficit, fiat vnguentum pro vetriculo.

℞. cerati santal. ℥. ij. seminis apij, petro. & end. sing. ʒ. j. troc. de caph. ʒ. β. spicæ nardi, squinat. sing. ʒ. ij. olei nardini & de absint. sing. ℥. iij. misce, fiat linimentum, addendo in vsu ipso modicum aceti, liniatur regio hepatis.

Topica ad aquam absumentam.

Quarto, loco affecto admouenda topica quæ digerant & aquam absument.

Galenus spongiam nouam oxyrhodino, cui sal permistum sit, imbutam, apponit: vel lixiuio ex cineribus sarmentorum, caulium, ficus, ilicis, quercus & tartaro, addito sale, vel aphronitro, vel sulphure, fouet: alij addunt etiam lixiuio aristol. rotundam, ammoniacū & bdellium, & ita fouent: prius tamen locum vngunt oleo anethino, vel de absynth. vel rutaceo: alij addunt terebinthinam & ceram, ne pars lixiuij mordicationem tam facile sentiat. aut,

℞. salis nitri ʒ. x. pip. & baccarum lauri sing. ʒ. j.

℥. j. olei l
liniment
rum.

℞. ra
pressi, ol
ficæ, sing
anethini

Empl
excellen
aquofo, q

℞. sei
stol. rot, sp
olei vet. &

Prodes
apostolici

De ab

A Bfce
feren

sub tribus

steatomat

nodos, ali

studines, l

in curand

pharmace

dicament

ctus paulu

que hume

℥.j. olei laurini ℥.vj. ceræ quantum sufficit, fiat
linimentum: alij huic addunt pulpam passula-
rum. aut,

℥. rad. ireos & cucum. agrestis, nucum cu-
pressi, ossis tibiæ hominis, cinerum radicis bras-
sicæ, sing. ℥.ij. chrysocol. & nitri singul. ℥.j. olei
anethini & ceræ quantū sufficit, fiat vnguentum.

Emplastrum de semine sinapi, quo nullum
excellētius excogitari potest, tam in rumore
aquofo, quàm flatulento.

℥. seminis sinapi, seminis vrticæ, sulph. ari-
stol. rot. spumæ maris, bdellij sing. ℥.j. ammon.
olei vet. & ceræ sing. ℥.ij. fiat emplastrum.

Prodest quoque huic intentioni, emplastrum
apostolicum chirurgicum.

De abscessu phlegmatico. C A P. II.

Abscessuum phlegmaticorū multæ sunt dif-
ferentiæ: quæ apud Galenum continentur
sub tribus nominibus, nimirum sub atheromate,
streatomate, meliceride. Arabes verò alios vocāt
nodos, alios scrophulas, alios glandulas, alios tes-
tudines, lupias, natas, botria, qui omnes affectus
in curandi ratione eandem habēt diæteticen &
pharmaceuticē, hoc est victus rationem, & me-
dicamenta purgantia cum œdemate, tamen vi-
ctus paululū tenuior & siccior sit oportet: sūnt-
que humores crassiores magis tenuādi, nonnun-

ENCHIRIDION

quam venæ sectio iuuat: nimirum cum plethoræ adfunt indicia, apozema vel iulep ex incidentibus, tenuatibus, detergentibus & aperientibus, de quibus in œdemate scripsimus, locum hic quoque debet habere: Profutura sunt etiam mel ros. col. syrupus acerosus simpl. oxyfach. oxymel simplex, syrupus de bizâtiis, de hyssopo, de duabus & quinque radicibus, de stæchade, & oxymel scylliticum cum aquis primulæ veris, betonica, hyssopi, melissæ, fœnic. saluiæ & similibus.

In purgationibus iuuât semen cartami, poly-pod. quercinum, agaricus, colocyntis, esula, tur-bith. euphorbium, sed hæc tria postrema valentiora sunt, quibus nemo debet vti nisi exigua quantitate & in robustis corporibus, & eorum vis, aliorum mixtione obtusa fuerit: in eodē ordine est elleborus albus. Profunt etiam diaphœ-nicum, indum maius, elect. diacart. & de citro solut. Pilulæ quoque de agarico, de benedicta, coccia, fœtidæ, arthritica, de hermodact. de sarcoc. de sagapeno, de opopan. de euphorbio.

De strumis.

CAP. 12.

Primus earum curandarum scopus est in-vetus ratione, quæ sicce, moderatè calfaciat, & humores attenuet, adhuc magis quàm in œdemate, fames utilis, satietas noxia, quies & otium mala, exercitatio ante cibum optima. Vtus aquarum

rum sulphurearum & aluminosarum utilis.

Secundus scopus est in vsu medicamentorum incidentium, tenuantium, detergentium, aperientium, vt de œdem. & proximo capite dictum est. Pro sunt radix ireos, & cortex sambuci, cocta in vino albo, & decoctioni addes nonnihil zingib. huiusmodi enim decoctum incidit, tenuat, aperit, tergit, ciet vrinam, quod vtile est in hoc affectu: frequens vsus pilularum de hiera simplici laudatur, ad ventriculi & intestinorum pituitam deiiciendam. Si autem totum corpus es purgaturus, vteris pilulis de agarico, cocciis, & aliis proximo capite numeratis. Si pituitam velis eliquare, & educere, prouidentur quæ in fine superioris capitis positæ sunt: nempe pilul. de sagap. de opopan. de helleboro, de euphorb. Superioris sæculi medici laudant puluerem ex æquis partibus turbith. zingib. & sach. cuius dosis erat vsque ad ʒ. ij. à recentioribus verò improbatur: quod non sit nobis laudatum turbith.

Pulus ad absumentam paulatim pituitam.

Tertius scopus est in vsu pulueris sequentis ad materiam (vt loquuntur) antecedentem paulatim absumentam, quod efficit, tum manifestis qualitatibus, tum (vt aiunt) à proprietate.

℞. rad. aristol. rotundæ, raphani, & sparulæ scetidæ sing. ʒ. j. fol. pimpinell. pilosel. rutæ maioris sing. ʒ. ij. scrophulariæ, philipend. sing. ʒ. ss. seminis anisi ʒ. ij. zingib. ʒ. j. turbith. optimi,

E iiii

ENCHIRIDION

fennæ orientalis sing. ʒ. iij. sach. albissimi ʒ. iij. fiat puluis, de quo capiat quotidie manè coclear vnum cum vino albo, vel aqua genistæ. Guido verò capit prædicta, eaque in vino albo coquit ad medias, tertio quoque die quartū vnum decoctionis exhibet. Galenus theriacæ veteris, athanasias, & ambrosias vsus approbat: valet quoque vsus aureæ alexandrinæ, & alia ad ventriculū roborandum de œdemate dicta.

Topica ad strumas.

Quartus scopus mollientibus, incidentibus, tenuantibus & digerentibus topicis medicamentis perficitur: quorum nonnulla subscribam, quæ affectu maximè prodesse sæpenumero sum expertus: quorum primum est Galeni.

℞. olei antiqui vel liliorum vel laurini ʒ. xij. picis siccæ ʒ. vj. ladani ʒ. iij. litharg. ʒ. xij. galbani ʒ. iij. styracis ʒ. ij. miscent quoq; ærug. rasilis ʒ. xij. sed quia bullas excitat, & excoriat, parum probatur. Lithargyrum cum oleo coquendum donec increassetur: postea addatur pix & reliqua aliis subductis ab igne, præter æruginē rasilem: quæ si concoquatur, nonnihil de sua violentia remittit, & fiat forma emplastri: aliud quod inter chirurgos magnum secretum putatur.

℞. rad. bryon. cyclam. cucum. agr. altheæ, lilij cœlestis sing. ʒ. ij. coquantur perfectè in vino albo & terantur: deinde ammon. in aceto scyll. dissoluti, bdellij & opop. in oleo sesamino dissolutorum

lutorum
sing. ʒ. j.
picis na
stri: Vel
mollien
morem o
℞. ra
ti & mell
dantur te
veris cur
emplastri
℞. ster
serini sing.
sing. ʒ. ij.
mon. bde
singul. ʒ.
sing. ʒ. ij.
ma vngue
℞. cine
b. fiat vng
℞. syna
panis albi
omnia ad
Iuuat e
ne cum pu
limacibus
norum an
Stercus q
appositum

tutorum sing. $\mathfrak{z}$. j. stercoreis columbini & caprini
sing. $\mathfrak{z}$. j. β . ladani & styracis, calamitæ sing. $\mathfrak{z}$. β .
picis naualis quantum sufficit, fiat massa empla-
stri: Vel sequens optimum & sæpe expertum ad
molliendum omnem tumorem durum, & hu-
morem discutiendum.

$\mathcal{R}$. rad. ireos $\mathfrak{z}$. iij. perfecte coquantur in ace-
ti & mellis communis sing. $\mathfrak{z}$. viij. teratur & ad-
dantur terebint. resinæ & dialth. singul. $\mathfrak{z}$. iij. pul-
ueris cumini & fœnugr. singul. $\mathfrak{z}$. j. fiat forma
emplastri. vel,

$\mathcal{R}$. stercoreis bubuli, caprini, columbini, & an-
serini sing. $\mathfrak{z}$. ij. farinæ hord. lupinorum & lolij
sing. $\mathfrak{z}$. ij. β . farinæ lini & fœnug. sing. $\mathfrak{z}$. iij. am-
mon. bdellij & galbani dissolutorum in aceto
singul. $\mathfrak{z}$. β . mellis quart. j. succi ebuli & caulium
sing. $\mathfrak{z}$. iij. axung. suillæ quātum sufficit, fiat for-
ma vnguenti. vel,

$\mathcal{R}$. cinerum limacum $\mathfrak{z}$. j. axung. suillæ quart.
 β . fiat vnguentum.

$\mathcal{R}$. synapi & stercoreis columb. sing. $\mathfrak{z}$. ij. micæ
panis albi $\mathfrak{z}$. iij. mel. $\mathfrak{z}$. iij. aceti $\mathfrak{lb}$. β . coquantur
omnia ad crassitiem emplastri.

Iuuat etiam diachylon magnum & commu-
ne cum puluere ireos. Emplastrum Guidonis de
limacibus in vino aut lixiuio coctis, farina lupi-
norum amarorum in oxymelite cocta, & illita.
Stercus quoque bubulum in aceto coctum &
appositum: Grossi etiam, præcipue caprifici cum

ENCHIRIDION

axungia applicati. Quæ non possunt prædictis dissolui & absumi, ad suppurationem ducentur aliquo ex superioribus medicamentis: vomica aperietur ferro, aut medicamento, vlcus tergebatur mundificatiuo de apio, aut vnguento apostolorum ægyptiaco, puluere mercurij, diachylo: aut apostolicum chirurgicum superponetur. Deinde carnem gignentibus & cicatricem inducentibus, vtendum.

De Ganglio. CAP. 13.

G Anglion glandula, nodus, & lupia, eandem propemodum curationem sortiuntur.

Primò itaque victus ratio præscribatur. Secundò humores præparentur & purgentur. Tertiò ventriculus confirmetur: quæ omnia fiēt quemadmodum capite superiori & capite de œdemate declaratū fuit. Quarto ad topica progrediundum quæ molliendi, eliquandi & discutendi vim habebunt.

℞. emplastri oxycrocei ℥. j. mucag. altheæ, lini & fœnug. sing. ʒ. v. euphorb. sagap. ammon. sing. ʒ. iij. resinæ ʒ. vj. ceræ albæ ʒ. iij. dissoluantur gummi in aceto, fiat emplastrum.

℞. mucag. alth. lini & fœnug. sing. ʒ. ij. b. oleorum chamæm. liliorum, & ireos sing. ʒ. iij. olei sambuc. ʒ. ij. coquantur ad consumptionem mucag. postea misce gummi ammon. bdellij, opopan,

opopan. & sagap. in aceto dissolutorum singul.
 ʒ. j. ʒ. ʒ. axung. anseris & anatis singul. ʒ. j. axung.
 fillæ veteris, & salis expertis lb. ʒ. medullæ cru-
 ris vituli & cerui singul. ʒ. x. spumæ maris ʒ. ʒ.
 fiat vnguentum.

℥. foliorum sambuci. pug. j. salis modicum,
 masticetur simul, & iis ganglion fricetur donec
 tabescat, ante vsum superioris vnguenti.

Vbi ganglion, vel nodus est emollitus, statim
 sublato medicamento, dum adhuc locus calet,
 pollice ganglion vehementer comprimendum,
 donec dissoluatur: deinde plumbi lamina mer-
 curio valenter confricanda, & loco alliganda in
 nouem dies. Ego sæpe ganglia seu nodos in car-
 po existentes frequenti cum salua frictione cu-
 ravi, absque aliorum medicamentorum vfu. Si
 ganglion medicamentis nequaquam cesserit,
 ferro est ressecandum, nisi sit in manibus aut pe-
 dibus, aut periculum immineat, ob nervos, ve-
 nas & arterias, quibus nonnunquam implicatur.
 Glandule profunt superiora, aut nucum cupressi
 ʒ. j. tres ficus acerbas (caprificos vocant) cum
 succo sambuci misce, & appone: aut ammonia-
 cum in aceto acerrimo eliquatum, vel empla-
 strum de bdellio: quæ omnia alios quoque tumo-
 res duos adiuuant: lupia denique iisdem medica-
 mentis est eliquanda & dissoluenda, aut sectio-
 ne amputanda, vt & glândula. Quemadmodum
 nos fecimus his diebus etiam prope iugulares

ENCHIRIDION

venas successu felicissimo . Abscessus qui tenui ac gracili sunt radice , vinculo sericeo ad radicem sunt arctè vinciendi , & quotidie vinculum arctius est constringendum , donec iam illis nutrimentum pereat . Tunc enim tutò secabuntur : aut ex sese cadet : & postea aliorum curationem subibunt . Vinculum autem sericeum priusquàm applicetur , aliquot horas in aqua sublimata maceretur , & exsiccetur : atque sic fiat vicissim ter aut quater : hoc pacto verrucam pensilem magnam in linguae extremitate curavi .

De atheromate, steatomate, meliceride,

CAP. 14.

Atheroma, steatoma & meliceris, iisdem curantur præsiidiis. Aut radicem cyclam. cum axungia suilla veteri & tantillo sulphuris vivi apponito . Si verò præscripta medicamenta, haudquaquam prodesse videamus, aperiendus abscessus instar folij myrtini: fiatque sectio obliquè, ne vena vel arteria, vel nervus lædatur, si subsit: nisi in inguinibus & aliis, quibus in locis sectio transversim est facienda, ob cutis reduplicationem in motu earum partium: Estque cystis, hoc est vesica humorem puri vel sebo vel melli similem continens, omnino extrahenda, ne reuiuiscat. Sanguis verò qui cystim detrahendo effluet, spongia oxycrato imbuta sistendus,

das, vel c
tibus: fer
bus anoc
cum rosa
remanfer
guento a
do etiam
est tutum
medicam
dendum
cum sapon
de vigo, q
aliquod e
cato: esch
per medi
nem viua
nicum sub
caustici v
magnitud
aut vsu bu

De

Scirrhi
stention
tur. Sit a
artenuas,
itaque cu

du, vel oui albumine cum pulueribus astringen-
tibus: semper quoque in huiusmodi operationi-
bus anodinis vtendum, veluti albumine oui
cum rosaceo. Si aliqua cysteos seu vesicæ pars
remanerit, erodentibus erit absumenda, vt vn-
guento ægyptiaco, aut puluere mercurij. Quan-
do etiam tumorem vel abscessum incidere non
est tutum ob venas vel arterias vel nervos, ad
medicamenta quoque acria & caustica est acce-
dendum: Calcem itaque viuam capito, eamque
cum sapone miscero, & apponito: aut lixiuium
de vigo, quod capitellum vocant, vel causticum
aliquod ex prædictis cap. de carbunculo, appli-
cato: escharam profundam inducito: abscessum
per medium secato recta linea: sectionē ad car-
nem viuam producito: in sectionis locum arse-
nicum sublimat. aut aliud causticum immittito:
caustici vis & quantitas iuxta virium & morbi
magnitudinem esto: subinde vt eschara decidat,
aut vsu butyri, aut axungię, operam dato.

De vero scirrho. CAP. 15.

Scirri curandi methodus sequētes habet in-
tentiones. Prima ad victus rationem refer-
tur. Sit autem victus tenuis & quodammodo
attenuās, humidus, paululum calidus. Alimenta
itaque euchyma, hoc est sanguinem laudatum

ENCHIRIDION

gignentia, exhibeto. Panem triticeum & probe
 confectum dato. Vinum substãtia tenue & sub-
 rubellum, vel candidum, & odoratum propina-
 to. Oua sorbilia, pullos, capos, gallinas, perdoes,
 capreolos iuuenes, vitulos lactantes, & verue-
 ces præbeto, in earum carnium iusculis spina-
 tia, betas, boraginem buglossum coquito. A ca-
 prina, hircina, bubula, taurina, leporina, aprina
 caueto: limaces, grandium piscium marinorum
 carnes, ex oleribus brassicam, omnia legumina,
 præsertim lentes fugito. Panem furfuraceum &
 ex vitiatis seminibus, vinum rubrum, crassum,
 feculentum, caseum veterem, præsertim, salsa,
 acria, vt piper, sinapi, allia, cepe, & acida, retor-
 rida, assa, frixa & vehementer exiccata, aut san-
 guinem vrentia vitato. Ab ira, mœstitia, vehe-
 menti solitudine, exercitatione immodica, &
 vigiliis abstineto: vt aluus semper libere fluat
 effcito. Secunda intentio materiæ anteceden-
 tis euacuationem & purgationem præscribit.
 Iniecto itaque clystere molliẽti (vt in phlegmo-
 ne dictum est) à quo tamen refrigerantia detra-
 hentur, aut minuentur, vel bolo ex cassia & ca-
 thol. exhibito, venam secabis, maximè si totus
 corporis habitus fuerit melancholicus. Vbi ta-
 men humor melancholicus plurimum à sangui-
 nis natura fuerit abalienatus, à sanguinis mis-
 sione est abstinendum, exhibendũque medi-
 camentum purgans. Cũque humor melan-
 cholicus

cholicus sit crassus & terrestris indiget præparatione.

Ad humoris melancholici præparationem.

Humor melancholicus præparandus ad expulsi-
onem humectantibus, moderatè calidis, non-
nihil tenuantibus & incidentibus.

℞. rad. & fol. lapathi acuti, rad. & fol. bugl.
borag. fumar. herbarū capill. cōmunium, cicho-
rij, endiuia, rostri porcini, summitatum lupuli
sing. m. j. melissa. m. ss. quatuor seminū frig. ma-
iorum contusorum, & seminis portul. sing. ʒ. ij.
seminis anisi & fœnic. sing. ʒ. j. passul. mundat.
ʒ. vj. polypod. querc. recen. ʒ. j. sennæ orient. ʒ. j.
rhyimi & epith. singul. ʒ. ij. trium florum cord.
sing. pug. j. fiat decoctio in col. lb. ij. dissolue suc-
corum bugl. & pomorum redolentium singul.
ʒ. iij. iterum coquatur, & reducantur ad lb. j. ss.
& cum debita sacchari quantitate fiat apozema
clarific. & aromat. cum pulueris diamarg. frig.
& diatrag. frig. singul. ʒ. j. vtatur in iij. dosibus.
Si nullo in viscere sint obstructiones, potest ad-
di mirobal. indatum oleo amygd. dulc. confri-
catum ʒ. ss.

℞. syrupi de fumar. & de bugl. vel de borag.
vel end. simpl. vel de cichorio siue rhab. vel
viol. vel capillorum ven. vel scolopend. vel oxy-
sach. vel de epith. sing. ʒ. iij. aquarum lupuli &
cichorij sing. ʒ. vj. pulueris fantali moscat. & ci-
namomi sing. ʒ. j. fiat iulep clarific. & aromat.

ENCHIRIDION

pro iiij. dosibus.

Purgatio humoris melancholici.

Ad purgationem conferunt thymus, epith. fenna orientalis, polypodium quercinū, lapis lazuli, veratrum nigrum, cathol. diasenna, triphera persica, confectio hamec. hiera ruffi.

℞. sennæ orientalis ℥. ij. rhab. optimi ℥. iiij. cinamomi ℥. v. infundantur in ℥. iiij. feri caprini & exprimantur: adde syrupi viol. ℥. j. fiat potio. Postea sequens quæ valentior est: non enim sufficit vnica purgatio.

℞. cathol. triphera persicæ sing. ℥. iiij. diasennæ solut. ℥. ij. rhab. in aqua end. infusi & expressi ℥. j. cinamomi ℥. iiij. aquarū lupuli & end. sing. ℥. ij. misce fiat potio: vel sequens valentior.

℞. confect. hamec. & diasennæ solut. singul. ℥. ij. β. mannæ granatæ ℥. j. medullæ cassiæ ℥. v. aquarum cichorij & fumar. sing. ℥. ij. decoctionis thymi & epithymi, & quatuor seminū frig. maiorum ℥. iiij. syrupi viol. ℥. j. Potiones in hoc affectu catapotis præstant: nam catapotia nimis siccant. Altero die à purgatione capiet theriacæ ℥. ij. quinque horis ante cibum.

℞. conferuæ rad. bugl. & florum cichorij sing. ℥. j. mirob. embelit. saccharo conditarum ℥. iiij. cort. citri condit. sach. ℥. ij. confer. viol. ℥. vj. pulueris laticiæ Galeni ℥. ij. diamarg. frig. ℥. iiij. diarthod. abb. ℥. j. confect. alchermes (si animi affectibus torqueatur) ℥. ij. cum syrupo de pomis redolentibus

redolen
cis quar
bum: po
gloss. di

Terti
pica diri
est enim
lentium
tur, atque
scutientia
partem ro
tia fugito
Immoder
fiore tantu
tenui disc

Mollie
succida, b
anethinut
anferinus,
pis, taxi, v
rum anim
malua, alt
gues. Vale
solorum, l
quida, gal
liquida &
duntur ser

redolentibus fiat opiata, de qua capiat instar nucis quater in hebdomade duabus horis ante cibum: postea bibat modicum vini clari, aqua bu-glossi. diluti.

Topica medicamenta scirrhi.

Tertia huius affectus curandi intentio ad topica dirigitur. In quibus repellentibus ne vitior: est enim humor frigidus & crassus, qui vi repellentium non retrocederet, sed magis incrassaretur, atque impingeretur: mollientia itaque ac discutientia & incidentia applicato: quibus quæ partem roborant, misceto, nimis tamē mollientia fugito, ne tumor abeat in vlcus cancriforme. Immoderatē etiam discutientia caueto: ne crassiore tantū humoris substantia remanente, & tenui discussa, tumorem efficias incurabilem.

Quæ tumores duros molliunt.

Mollientia medicamenta sunt cæsyus, lana succida, butyrū, oleum amygd. oleum chamæ. anethinum, oleum liliorum, adeps gallinaceus, anserinus, anatinus, suillus, aquilæ, vulturis, vulpis, taxi, vrsi, leonis, medullæ vituli, cerui, & aliorum animalium, mucagines, propolis, cera, malua, althea, lilium, branca vrsina, caricæ pingues. Valentiora sunt ammoniacum aceto dissolutum, bdellium molle & pingue, styrax liquida, galbanum, quibus accedit propolis, pix liquida & resinæ pingues ac minimè acres, adhibentur semē apij, cumini, radix ireos, anethum,

ENCHIRIDION

ruta, flos genistæ.

Formulae ad scirrhum molliendum

& resoluendum.

℥. caricas pingues xij. coquatur & terantur, ammon. bdellij, galb. in aceto dissolutorum sing. ℥.ij. styracis liquidæ ℥.j. mucag. althææ, seminis lini & fœnug. sing. ℥.ij. œsypi & butyri recentis sing. ℥.j. olei ricinini, vel sesamini, vel de lilio ℥. iij. ceræ quantum sufficit, fiat emplastrum. vel,

℥. rad. lil. & althææ perfectè elixarū & conularum sing. lb. β. adipis lupi, aquilæ, vulturis singul. ℥. iij. adipis anseris & gall. sing. ℥.ij. olei iostimini, vel sambucini, ceræ & propoleos quantum sufficit, fiat emplastrum. Vel sequens optimum, & à nobis expertum.

℥. rad. genistæ, hyperici, fol. cupressi, & scrophul. siccorum sing. ℥. v. litharg. auri ℥.j. mucag. seminis lini & fœnug. sing. ℥.ij. olei vulpini, & de lilio sing. ℥. iij. ceræ quantum sufficit, fiat vnguentum, addēdo aceti modicum. vel,

℥. mucag. rad. althææ, medij cort. vlmi, seminis lini & fœnug. singul. ℥. iij. olei chamæ. anethini, & de lilio sing. ℥. j. ammon. galb. opopan. & sagapeni in aceto dissolutorum singul. ℥. β. tereb. ℥.ij. croci ℥.ij. ceræ nouæ ℥.ij. β. fiat emplastrum.

Laudatur etiam vnguentum de althæa, cui debent addi gummi prædicta.

De

De exquisito scirrho. C A P. 16.

Scirrus huiusmodi est doloris ac sensus expers, fitque ex aliis tumoribus malè curatis, nimirum quando quicquid est tenuè resolutur: quòd verò remanet per congelationem induratur. In hoc autem affectu victus ratio & cathartica eadem quæ in præcedenti scirrho præscriptimus, sunt omnino deligenda. Topica verò maxime molliant & incidant, sed moderatè discutiant ac resoluant. Etsi verò singulis in capitibus iam de iis sumus loquuti: adhuc tamèn non pigebit aliqua subiicere.

Topica ad scirrhum exquisitum.

Galenus secundo ad Glauconem oleo sabino fovebat: (cuius loco oleo irino vel ceirino utimur) ammon. in aceto dissolutum apponebat: fustum ex aceto in lapidem pyritem còiectum excipi iubebat: nos quoque eo modò tumorem fovebimus: fumum seu vaporem aceti in lapidem molarem iniectione excipi præcipientes: deinde medicamenta mollientia & discutientia vicissim applicabimus.

℞. rad. cucum. agr. & alth. sing. ℥. ij. fol. malvæ, brancæ vrsinæ sing. pug. j. seminis lini & fœnug. sing. ℥. ij. fiat decoctio, qua locus foveatur: deinde coque in aceto satureiam: postea acetum in lapidem molarem, vel ferri cremētum ignitum coniice, & vapor excipiat.

ENCHIRIDION

℥. stercoris asinini ℥. β. gummi ammon. in aceto dissoluti ℥. iiij. ladani puri, & mastiches sing. ℥. iiij. axung. anatis & gall. sing. ℥. ij. olei de mast. & ceirini singul. ℥. ij. β. ceræ quantum sufficit, fiat emplastrum.

℥. gummi ammon. bdellij, galb. & styracis liquidæ singul. partes æquales, axung. cerui, leonis, anatis, capræ, vituli duplum pondus, rad. maluauisci quantum videbitur, olei sambucini & ceræ quantum sufficit, fiat emplastrum.

℥. rad. alth. arborecentis ℥. iiij. fol. mal. sylvestris m. ij. seminis lini & fœnug. singul. ℥. ij. β. coquatur, terantur, postea misce adipis caprini, medullæ cruris viruli & cerui singul. ℥. iiij. fiat cataplasma.

℥. axung. gall. anseris, anatis, singul. ℥. j. β. axung. taxi, muli & asini sing. ℥. ij. medullæ cruris viruli & cerui vel bouis sing. ℥. iiij. cæsypi, styracis calamitæ & bdellij sing. quart. β. muccag. seminis altheæ, lini & fœnug. sing. ℥. ij. mastiches & thuris singul. ℥. β. olei amygd. dulc. & amurcæ, olei de lilio sing. ℥. iiij. β. ceræ quantum sufficit, fiat emplastrum. vel,

℥. ammon. bdellij, galb. opop. in aceto dissolutorum sing. ℥. ij. litharg. auri ℥. ij. β. bulliant in aceto: postea misce pyrethri, sulph. viui & seminis sinapi sing. ℥. j. ceræ & olei quantum sufficit, fiat emplastrum.

℥. ammon. & bdellij in sapa dissolutorum sing.

ling. ℥. iiij.
ping. ang.
vituli ℥. j.
ceræ qua
vnguentu

De

C An
defini
tatem ac
facile co
mus, elig
adultos
dum de l

Secun

præparat
nitro dini
menses s
chij secal
rem mol

Poste

pto de s
acetosa
seminis
coquatu
decoctio
succu ro

ſing. ℥. iij. myrrha, thuris & olibani ſingul. ℥. j.
 ping. anguilla, gallina & aquila ſing. ℥. ij. adipis
 viruli ℥. j. ſ. olei antiqui & de lilio ſingul. ℥. iij.
 cere quantum ſufficit, aqua vitæ modicum, fiat
 unguentum.

De cancro tumore. C A P. 17.

C Ancri curatio primo diætæ institutionem
 desiderat: quæ ad frigiditatem & humidi-
 tatem accedat: cibos itaque succi laudati, & qui
 facillè coquantur, quales de ſcirrho numeravi-
 mus, eligo: omnia ſalfa & acria, quæque ſuccos
 aduſtos & melancholicos gignūt, quemadmo-
 dum de ſcirrho dictum eſt, ſummopere vitato.

Secundò materia antecedens eſt euacuanda,
 præparanda atque purganda. Propterea ſi ple-
 nitudinis ſigna ſubſint, vel hæmorrhoides, vel
 menſes ſuppreſſi, venam iecorariam dextri bra-
 chij ſecabis: priùs tamen ſi aluus ſit dura, clyſte-
 rem mollientem iniicies.

Humoris præparatio & purgatio.

Poſtea humor præparabitur, apozemate ſcri-
 pto de ſcirrho, cui addes acetosa m. j. ſ. ſeminis
 acetosa & ſerici crudi ſing. ℥. j. corticis citri &
 ſeminis eiufdem ſing. ℥. vj. tamarindorum ℥. j.
 coquatur in aqua decoctionis ranarū viridium:
 decoctioni miſce ſucci mali punici iam maturi,
 ſucci roſarum, & ſucci pomorum redolentium

ENCHIRIDION

ſing. ʒ. iij. aceri paſſulati lb. ſ. ſacchari quantum ſufficit, fiat ſyrupus perfectè coctus ad lb. ij. & eo vtatur cum ſero lactis quinq; aut ſex diebus. Vel vtatur iulapio etiam in ſcirrho deſcripto.

℞. ſlorum trium comuniū ſing. pug. j. epith. ʒ. iij. ſennæ orient. ʒ. ſ. macerentur x. horas in ʒ. iij. ſeri lactis, & facta expreſſione, miſce ſyrupi viol. ʒ. j. diapru. ſimpl. vel ſolutiui (ſi alius durior) ʒ. iij. fiat potio. vel,

℞. fumarix m. j. ſennæ orient. & epith. ſing. ʒ. iij. ſlorum roriſmar. cum ſemine (auger enim vim medicamenti melanagogi) pug. ij. inſundantur in ʒ. iij. ſeri lact. & iis expreſſis diſſolue rhabarb. in aqua bugl. inſuſi ʒ. j. cinamomi ʒ. iij. manna granatæ ʒ. j. ſ. caſſiæ ʒ. vj. fiat potio. Commendatur etiā ad eam rem hiera ruſſi, quæ elleborum recipit: & pilulæ indæ, quanquam in hoc etiam affectu præſtat vti humidis. A purgatione, dato operam vt hæmorrhoides & menſes, ſi ſupprimantur, liberè fluant.

Ad humorem paulatim abſumendum.

Tertiò quod ſuper eſt materiæ antecedentis, id eſt, abſumendum, & cor atque hepar confirmanda ſequentibus.

℞. pulueris cancrorum fluuiatilium vel minorum præparatorū, quart. j. pulueris ranarum & limacum ſing. ʒ. ij. corr. citri conditi ʒ. ſ. raſura eboris, offis de corde cerui ſing. ʒ. iij. xylobalſami ligni aloës, ſantali muſcatel. coral. rub. limaturæ

maturæ
end. ſig.
& antho
ſing. ʒ. i
nis quan

℞. c
cherme

gul. ʒ. j.
ſufficit,
domade
poſtea b
gloſſi d

℞. f
ʒ. ij. pul
ſing. ʒ. i
limatur

robal. e
ſacchar
ʒ. vj. ſa
dolenti
in tabe
capiat
cum m

Qu
humor
firmer
nes in

maturæ chalybis sing. ʒ. ij. seminis acetosæ, citri,
end. sing. ʒ. j. ambre ʒ. ʒ. conferuæ borag. bugl.
& anthos sing. ʒ. ij. aquarū melissæ & torment.
sing. ʒ. ij. ʒ. fiat elect. de quo capiat singulis ho-
ris quantum volet.

Ad cor & hepar roboranda.

ʒ. confect. de hyacintho ʒ. j. ʒ. confect. al-
chermes ʒ. iij. confer. ros. confer. rad. bugl. sin-
gul. ʒ. j. syrupi de pomis redolentibus quantum
sufficit, fiat cōfect. de qua capiat quater in heb-
domade duabus horis ante pastum instar nucis:
postea bibat modicum vini generosi aqua bu-
glossi diluti. vel,

ʒ. fragmētorum lapidum pretiosorum sing.
ʒ. ij. pulueris margaritarum ʒ. j. coralli vtriusque
sing. ʒ. ʒ. seminis end. portul. & citri sing. ʒ. iij.
limaturæ eboris ʒ. ij. santali moscatel. ʒ. j. ʒ. my-
robal. embelit. saccharo conditarum, cort. citri
saccharo cōditi sing. ʒ. ij. mosch. & ambre sing.
ʒ. vi. sacchari solidi in succo puro pomorum re-
dolentiū dissoluti quantum sufficit, fiat confect.
in tabellas, quibus vtatur quotidie manè. Vel
capiat quotidie tabellam vnam manus Christi
cum margaritis.

Topica cancri absumendi.

Quartò properandū ad topica remedia, quæ
humorem impactum discutiant & partem con-
firment: huic affectui maximè conferunt om-
nes intybi species, solanum, ceterac, agrimonia,

ENCHIRIDION

hypericum, cētrum galli (hoc est orminum syl-
uestre) coriandri succus, lentes in aceto coctæ,
& à facultate recondita cochlearum carnes eli-
xæ, cancri fluuiatiles, ranæ virides, humanum
stercus. Profunt quoque vnguentum de plum-
bo, & plumbum ipsum quocunque modo ad-
ministratur, & omnia metallica, vnguentum de
pomphol. vnguentum de cancris fluuiatilibus
cum axung. gall. & tuthia: oleum de ranis opti-
mum, tum ad discutiendum, tum ad dolorem
sedandum: est enim rana viridis excellens huius
affectus antidotum: sic autem fit oleum. Ranas
virides in arboribus, vel aquis puris degentes in
vas fictile vitro illitum, multisque exiguis in fun-
do foraminibus pertusum, conicito: earumque
ora butyro impleto: vas ne quid exhalet luto di-
ligenter oblinito, & cooperito: cui alterum ef-
fossa terra conclusum supponito: ignem in am-
bitu ad distillandum accendito: oleum seu li-
quorem illum stillatitium colligito: & cum pul-
uere ranarum viridium si vis ad linimētum con-
ficiendum misceto.

Composita.

℞. succorum vtriusque plantag. & solani, aut
vermicularis, succi symphyti minoris sing. ℥. ij.
ß. olei ros. omphacini ℥. iij. sub radiis solaribus
simul agitentur in mortario plumbeo, donec vt
gluten crassescant. aut,

℞. bol. arm. terræ sigil. singul. ℥. j. lapidis ca-
lamin.

lamin. & cerusæ lotæ sing. ℥. β. tuth. præparatæ
 marcasitæ singul. ℥. iij. pulueris cochlearum &
 ranarum viridium in clybano exsiccatarū ℥. iij.
 litharg. auri. ℥. ij. olei ros. omphacini ℥. iij. olei de
 ranis ℥. j. β. aceti ℥. ij. albumina ouorum ij. ceræ
 quantum sufficit, pinsantur diu in mort. plum-
 beo, & fiat vnguentum. vel,

℥. testarum cancrorum fluuiatilium combu-
 starum ℥. j. pulueris ranarum ℥. iij. litharg. auri
 ℥. j. plumbi vsti & loti, tuth. præparatæ singul. ℥.
 ij. cerusæ in aqua rosarum lotæ ℥. j. β. succorum
 burse past. & arnogl. singul. ℥. iij. β. olei ros. om-
 phac. vel olei myrtini ℥. iij. in mortario plūbeo
 diutissimè agitentur, & fiat linimētum. est Pauli
 Aginetæ. vel,

℥. litharg. & cerusæ lotorum, tuth. præpara-
 tæ singul. ℥. j. plumbi in succo acetosæ vel vino
 albo loti ℥. ij. olei ros. ℥. vj. aquæ ros. ℥. iij. aceti ℥.
 j. albumina ij. ceræ albæ ℥. j. β. caph. ℥. j. fiat vn-
 guentū. Laudantur etiam passulæ dulces mun-
 datæ, & cum foliis rutæ mixtæ & appositæ.

Ad furorem reprimendum, dolorémque le-
 niendum sic facito.

℥. olei ros. ℥. iij. seminis papaue. albi ℥. j. se-
 minis hyoscy. opij singul. ℥. β. gummi arab. ℥. β.
 ceræ modicum, misce, fiat vnguentum.

ENCHIRIDION
TVMORVM PARTI-
CVLARIVM CVRATIO.

*De hydrocephalo, hoc est aqua in
capite pueri, CAP. 18.*

Absoluta methodo vniuersali tumorum cu-
randorum, accedendum ad particularem:
nam pro diuersa partium affectarum natura sa-
penumero medendi ratio est immutanda, auspi-
candum verò à capite, & ad alias parteis pro-
grediundum. Tumor in capite infantis recen-
ter nati ex aqua conclusa inter cranium & cu-
tem sic curatur: nam sub cranio difficile admo-
dum absumitur.

Primò victus ratio nutritici præscribatur, vt par-
cè ac tenuiter viuat, siccantibus vtatur: hume-
ctantia fugiat, parum admodum bibat: quemad-
modum antea dictum est de tumore aquoso ita
viuat: & interea semper aluus liberè fluat.

Secundò in capite infantis vtendū diaphore-
ticis quæ eam humiditatem absumât, & astring.
quæ roborent. Proinde calamentum, origa-
num, pulegium, serpillum, saluiam, betonicam,
saiuinam, chamæm. melilotum, flores stæch. an-
thos, anethi, nuces cupressi, rosas, furfur, in lixi-
uio ex cineribus sarmentorum confecto, & vino
austero coquito: & eo decocto caput irrigato.

Ea

Ea certè embrocha mihi est familiaris & vsitata:
quæ vim habet exiccandi & confirmandi caput.
Postea sequens linimentum apponito.

℞. pulueris absynthij, chamæm. melil. sing. ℥.
ij. butyri recētis olei chamæm. vel anethini sing.
℥. iij. ceræ modicum, fiat linimentum. vel,

℞. mel. lb. β. origani m. j. β. salis communis ℥.
β. misce in formam catapl. quod calens applicetur:
vel limaces cum cochleis tundito, & capiti
applicato: sicque donec ex sese cadant relinqui-
to: nam mirum in modum resoluent. vel,

℞. olei chamæm. vel anethini ℥. iij. sulphu-
ris ℥. j. fiat linimentum, quo bis quotidie liniatur
caput pueri, & lana succida & calēti obtegatur:
quo etiam potes à principio uti.

Tertiò caput est confirmādum ne materia re-
pullulet: id verò fiet medicamentis siccantibus,
calfaciētibz in forma pomi odorati.

℞. castorei & rutę sing. partes equales, moschi
gana aliquot, cum succo samplici, fiat pomum
quod naribus pueri admoueatut saepe: potes ad
eā rem uti cypero, galanga, nuce mosc. caryoph.
benioin, & similibus. Vel, caput infantis vino au-
stero & oleo communi illinatur.

Alij chirurgia vtuntur: quod mihi minus tu-
tum videtur: ea tamen si vtendum fuerit, fiant
incisiones pro materiei seu aquæ quantitate.

Alij à parte posteriori per diametron ad ante-
riorem incisionem ducunt: alij scindendo for-

ENCHIRIDION

mam efficiunt triangularem : alij formam crucis . Vt vt sit, aqua tamen sensim ac paulatim effluat : ne infantis vires deiciantur . Nam simul atque ea aqua effluit, spiritus quoque dissoluntur, in quibus virtus consistit. Medicamenta caustica mihi non probantur ob cerebri viciniam, cerebri inquam adeo tenelli : nec mihi placent vel caput purgia vel gargarismata , quæ nutritibus imperari solent.

De nodis & glandulis in capite,

C A P. 19.

CVrantur nodi & glandulæ in capite quemadmodum in methodo vniuersali dictum est, victu attenuante, purgantibus pituitam, & topicis mollientibus, incidentibus, resoluentibus aut incisione, in qua vide ne aliquid cysteas remaneat.

De testudine seu talpa, C A P. 20.

TEstudo seu talpa nonnunquam est sine ulcere & carie cranij, aliquando cum cranij corruptione & carie. Vtriusque curandæ ratio communia habet præcepta: diætam convenientem, humorum tum præparationem, tum purgationem. In victus ratione semper vitanda vaporosa, vt & in aliis capitis affectibus: reliqua quoque

quoque instituenda pro humoris afficientis natura. Cum enim sunt humores calidi, tum refrigeratibus opus, cum tenues, in crassantibus, cum acres, eorum acrimoniam obtundentibus: contra, cum frigidi, est calefaciendum, cum crassi, tenuandum, cum viscerati, incidendum, tam in victus ratione, quam in usu medicamentorum, aut humorem præparantium, aut purgantium, quorum omnium formas habes in diuersis superioris methodi capitibus: vnde in materia calida, ad calidos quoque tumores: in frigida verò ad frigidos tumores est recurrendum. Hoc tantum addendum quòd humores in capite contenti, præsertim frigidi, commodius educuntur pilulis quàm aliis medicamentis: quia pilule diutius in ventriculo ob suam consistentiam remanentes, à longioribus partibus attrahunt. Vnde in materia frigida, & pituita profunt pilule alephang. de hiera, assaieret, de agarico, coccia, arabica, aggregatiue. In calida verò materia pilul. de rhabarb. de myrobal. aureæ, assaieret, aggreg. de fumaria. Topica sunt incidentia, & resoluentia dicta, capite de strumis, quando tumor est sine vlcere & carie. nisi verò tumor resoluatur, ad suppurantia capite de œdemate præscripta, confugiendum: vel radicem altheæ & cepe sub prunis coquito: ouorum vitellos, & axungiam vel butyrum miscero, tundito, applicato, & facto pure, statim ne fiat os cariosum

ENCHIRIDION

vomicam referato. Testudo si cū craniꝝ corruptione fuerit, Guido sentit cura ficta seu fucata vtendum. Verū si magna corruptio non fuerit, curandus erit affectus: quemadmodum fractura craniꝝ, quæ postea tractabitur: nempe incisione, deterfione ex melle rosæ terebint. puluere ireos, myrrhæ, thuris. Caro putris erit absumenda ægyptiaco, vel puluere mercurij, & reliqua vt in vlceribus perficienda. Si magna fuerit ossis corruptio, vtendum prognostico & ita dimittendus æger, nisi velis curatione vtī fucata. Idem in craniꝝ corruptione ex lue venerea faciendum arbitror. vbi enim magna est corruptio, erit egrotus relinquendus. Videatque chirurgus ne cū exiguum putat esse corruptionem, ea tamen magna sit, quod mihi semel accidit: cū enim craniꝝ corruptionem, quæ exigua videbatur, detrahare tentarem, totum os bregmatis (quod coronale vocāt) excidit omnino, ita vt crassæ meningis magna pars, & cerebri motus nobis maximè esset conspicuus: ægrotus tamen euasit, sed post vlceris curationem inducta iam cicatrice, cerebri motus nobis adhuc apparebat: nolim tamen chirurgo consulere, vt tantam corruptionem suo periculo curandam suscipiat. Sed si minor corruptio, os modiololo detrahendum, vel radendum, vlcus detergendum, corpus vngendum sicut in lue venerea, minor tamen sit hydrargyri quantitas, viuendum

tenuiter

tenuiter cu
do curat
fus corrupt

De

O Phtha
ptum
Vicus itac
neat carnib
tum sangui
contrā vet
flatus, osq
vt coriādo
ventum, sp
que iram e
dibus coop
Secund
cuationem
ne mollie
melle viol
mone di
canda: sa
dum, pro
pis sangui
tum vena
nem, vel r
posteriori
tionem &

tenuiter cum decocto gaiaci. Eodem enim modo curatur talpa cum ossis corruptione, quo ossis corruptio à lue venerea.

De ophthalmia, C A P. 21.

Ophthalmia veræ primum curandi præceptum, victus rationem debitam constituit. Victus itaque sit tenuis, sero potissimum: abstinere carnibus, ouorum vitellis, atque aliis multum sanguinis gignentibus, fugiat vaporosa: contrà verò in postrema mensa discutientibus status, ósque ventriculi constringentibus vtatur: vt coriádo, aniso, cydoniis & similibus, fumum, ventum, splendorem, puluerem, venerem, denique iram euitet. Oculos pannis nigris aut viridibus cooperiat aut cæruleis.

Secundum præceptú ad materiæ tendit euacuationem: iniecto igitur clystere ex decoctione mollientium & refrigerantium, ex cassia, melle violaceo & oleo viol. vt capite de phlegmone dictum est: cephalica eiusdem lateris secunda: sanguinisque plus minúsue erit educendum, pro humorum redundantia, & aliis scopis sanguinis mittendi, vel bis, vel semel tantum vena aperietur, vt erit opus ad euacuationem, vel reuulsionē, cucurbitulę affigendæ parti posteriori capitis, vel inter scapulas, & ad reuulsionem & deriuationem, extrema fricentur, fo-

ENCHIRIDION

neantur, & ligentur. Altero vel tertio die si sanguis sit biliosus, nulla præcedente præparatione, pharmacum cholagogum exhibebis ex decoctione communi cum ℥.vj. tamarind. in qua dissolves cassiæ ℥.β. elect. de succo ros. ℥.ij. & syrûpi viol. ℥.j. aut rhab. ʒ. iiij. cinamomi ḡ. v. myrob. citrin. in oleo amygd. dulc. confricatarum ℥.ij. infunde in ℥. iiij. aquæ end. & dissolue elect. de succo ros. ℥.ij. syrûpi ros. solut. ℥.j.β. fiat potio. die sequenti dabis conseruæ ros. ℥.β. Si postea tibi syrûpis vtendum videtur: erunt viles syrûpus viol. de succo cucurb. bugl. end. acetosus simpl. ros. myrtinus, cydon, & si magis incrassanda bilis, syrûpi de pap. & de nym. cum aquis earundē rerum, vel recurrito ad capita de phlegmone & erysipelate, vt necessarium videbis.

Tertium præceptum ostendit, quibus in toto morbi decursu topicis vti debeamus. Statim à venæ sectione temporibus & fronti emplastrum contra rupturam ad repellendum admovento. Vel bolum arme. gallas, acaciam, hypocistidem, psidiam seu malicorium, balauft. aloën, thus, & lentium vel fabarum farinam cum oui albumine vel muccag. gūmi tragag. misceto: & iisdem partibus in forma cataplasmatidis apponito.

In oculum initio collyria sequentia ad repellendum & leniendum instillato.

℥. aquæ ros. ℥.β. albumen oui. j. lactis mul. modicum, agitato, & instillato: vel addito muccag.

cag. seminis psyllij & cydon. gummi tragag. & arabici: aut dissoluito collyrium album rhasis sine opio in aqua rosarum.

In augmento oculum lauato primum aqua rosarum, dein tempore interiecto decoctione scœnug. & ita sæpius vicissim facito. Collyrium album rhasis in aqua ros. & lacte mul. recens multato, dissoluito: aut mucag. seminis cydon. & scœnug. in aqua ros. extrahito: & addito lacte instillato: cui si adest vehemens dolor, potes addere rutilum caphuræ: Ad magis etiam resoluedum, addes nonnihil tuth. præparatæ.

℞. mucag. cydon. in aqua ros. per decoctionem extractæ ℥. iij. lactis mul. recens multati. ℥. j. syrupi ros. ℥. ss. in quibus dissolue collyrij albi rhasis sine opio ℥. ij. tuthiæ præparatæ ℥. j. ss. sacch. candi. ℥. j. myrobal. citrin. ꝑ. ij. agitentur, & percolentur: colaturam vsui seruato, adde caph. ꝑ. j. si vehemens calor fuerit.

In statu ab vberē mulieris frequenter lac in oculum instilletur. deinde,

℞. tuth. præparatæ ℥. ij. caph. lycij sing. ꝑ. ss. dissoluatur in æquis partibus aquæ ros. & decoctionis scœnug. fiatque collyrium. aut,

℞. mucag. cydon. & scœnug. in aqua ros. extractæ sing. ℥. j. ss. syrupi de ij. rad. vel syrupi ros. ℥. j. ss. troc. alborum rhasis sine opio ℥. ij. sarcoc. nutritæ ℥. ss. sacch. candi. ℥. j. ss. fiat collyrium.

In declinatione, scœnugræcum diligenter lo-

ENCHIRIDION

tum in aqua hordei & rosarum coquito: eaque decoctione oculū foueto: postea oua decoctione indurata, & panno inuoluta adhūcque calentia oculo applicato. vel,

℞. sarcoc. nutritæ ʒ. x. aloës ʒ. ij. myrrha ʒ. ij. lycij ʒ. j. β. fiat pulvis tenuissimus, qui in oculum iniciatur: vel potius in aqua euphrasie dissoluitur, fiatque collyrium. Tandem balneum proderit, ac vini laudati potus ad reliquias humoris discutiendas.

Quantum præceptum docet, quomodo symptomatis sit occurrendum.

In dolore vehementissimo, confert pomum inter prunas coctum, cui vitellus oui, aqua ros. & lac muliebre modicè cocta miscentur. Valet quoque mica panis in aqua ros. & lacte muliebri infusa & apposita. Iuuat etiam portulaca trita & admota: aut muccago seminis psyllij & cydon. in aqua ros. vel pap. vel in decocto pap. extracta, applicanda. Si dolor adhuc magis sæuiat, addes succi coriandri & cerusæ modicum, cum aliquot granis opij. Postea nocumentum ex vsu narcotici medicamenti oculo illatum, fotu decoctionis chamæm. meli. & fœnugr. tolles.

Quando in cornea tunica ex ophthalmiæ diuturnitate pus apparet, illud troch. de thure. vel de myrrha est detergendum.

Ophthalmia

Ophthalmia à sanguine frigidiorē.

C A P. 22.

Cum ophthalmia oritur à materia frigida: victus ratio præscribenda iuxta humoris naturam, reuulsiones, tum venæ sectione, tum cucurbitulis, aliisque modis faciendæ: humor præparandus syrupis capill. ven. acetosi simpl. de bizantiis de duabus & quinque rad. melle ros. syrupo de hyssopo, de stach. & oxymel. simpl. & scyllitico cum aquis fœnic. euphrasæ, hyssopi, betonicæ, & aliis: vel apozema, de quo in oedemate, ex radicibus & herbis iisdem præparandum. Purgandum verò pilul. de agarico, assaeter. aggreg. cocciis, & lucis. In topicis, initio temporibus & fronti cataplasma præscriptū poterit applicari. Oculo verò catapl. ex pomo cocto cum tantillo croci admovebitur: aut fient collyria sequentia:

℞. aquæ ros. & fœnic. sing. ℥. j. lactis mulieris ℥. iij. syrupi ros. ℥. j. β. sacch. candi & troch. alborum rhasis sine opio sing. ℥. j. fiat collyrium: vel semen fœnic. cum modico croci terito, & cum mica panis in iure galli, salis experti, macerati, tanquam cataplasma apponito. In augmento & statu decoctione ex maluis, semine lini & fœnig. florum chamæm. & melilori oculum foutero, & magma in forma cataplasmatidis apponito: aut eadem in iure pulli coquantur ad fouen-

dum oculum aut fiat decoctio ex solo scœnug.

℞. aquæ scœnic. & euphras. sing. ℥. ij. aquæ ros. ℥. j. tuth. præparatæ ℥. ij. sarcoc. nutritæ in lacte mul. ʒ. ij. aloës ʒ. ij. β. sacch. candi & syrupi ros. sing. ʒ. ij. agitentur, & fiat collyriū. Denique laudatur sanguis colūbi ex alaeductus, & calens applicatus. In declinatione prædicta in vino coquantur ad oculum fouendum. Mica etiam panis rosti in vino maceretur, & admoueat. Collyriū quoq; nouissimū proderit, si aquā ros. detraheris, & vitreoli romani diligēter loti ʒ. β. addideris. Aquæ etiam sequētes plurimū sunt profuturæ, si manē & vesperi in oculum instillantur.

℞. aquæ ros. & vini albi singul. ℥. j. β. aquæ scœnic. ℥. ij. succi limonum ʒ. β. myrobal. citrin. & tuthiæ præparatæ sing. ʒ. β. ærug. rasilis ʒ. v. caphuræ grana ij. bulliāt in phiala vitrea ad tertias, colentur, & aqua in oculum instilletur. Eadem etiam prodest oculorū pruritu & ardori.

℞. aquæ ros. & scœnic. sing. ℥. j. β. vini albi ℥. ij. sarcoc. nutritæ, tuthiæ præparatæ, aloës, myrrhæ sing. ʒ. β. sacch. candi ʒ. j. ærug. rasilis grana v. bulliant ad tertias, & post colaturam, gutta vna manē & vesperi instilletur: visum enim efficit clariorem, & maculam recentem tollit.

De aurium tumore. C A P. 23.

Aurium tumor, victus rationē, venæ sectionem, & alias reuulsiones, humorum tumor præ-

preparationem, tum purgationē requirit, perinde atq; ophthalmia habita humoris ratione, qui vñ in ophthalmia erit, vel calidus, vel frigidus.

Topica erunt diuerſa pro temporum tumoris diuerſitate.

Initio repellentia locum habebunt: neq; enim cerebri propinquitās impedit, ob naturam partis affectæ, & dolorem acerbiffimum.

Initio itaque cum tumor eſt calidus vapor ex decocto plantag. ſolani, violariæ, lactucæ & ſimilium in aceto & aqua factō, per infundibulum excipietur: auris eo decocto fouebitur: etſi magis refrigerandum, addes papauer, hyoſcynamum, & mādragoram. Poſtea magmati miſcebis oleum roſ. vel cydon. vel pap. vel aliud refrigerans & astringens, & cataplaſma conficies, quod auri admouebis: aut oleum roſ. mirrimum, cydoniorum, viol. pap. nymph. vel ſimile cum aceto coques ad aceti conſumptionem & in aurem inſtillabis guttatim, & tepidè: aut olei roſ. partes ij. olei amygd. dulc. partem vnā, aceti treis parteis, coquito ad aceti conſumptionem, & oleum calens vel tepidum guttatim inſtillato: aut herbarum refrigerantiū & astringentium ſuccos, aut earum aquas ſtillatitias, cum granis aliquot caphuræ ſi vehemens calor adſit, inſtillabis: aut albumen oui cum lacte muliebri agitatū, quod refrigerabit & leniet: aut oleum roſaceum cum ſucco mali punici & tantillo croci

coquito, & in aurem paulatim tepidè immittito. Nam quæ auribus iniiciuntur tepida sint oportet & in parua quantitate. In incremento miscenda refrigerantia, repellentia & discutientia. Ea de causa althea, malua, chamæm. & melil. & hord. ac lentes coquentur cum dictis astringentibus ad suffitum, fotum & iniectionem. Accedente statu cum sit magis discutiendum, addes decoctioni semen lini & scænug. absynthium, calamentum, organum & similia certa proportionem, vt magis vel minus voles discutere ac repellere, aut succos earum herbarum vel aquas stillatitias & olea tum repellentia, tum discutientia miscebis: aurem suffies, fovebis, aut in eam instillabis, aut cataplasma ex magmate decocti conficies, addito oleo & adipe conuenienti: aut vnguenta parabis ex muccag. psylli cydon. seminis lini & scænug. butyro, adipibus gall. anferis, anatis & oleis conuenientibus, ad repellendum & discutiendum pro varia intentione, & diuerso tumoris tempore. Discutiunt oleum chamæmelinum, anethinum, amygd. iros, liliolum, nardinum & alia.

Si tumor ad suppurationem tendat, iuuanda quoque suppuratio: ea tamen in parte parum admodum vtendum est suppurantibus. periculum enim magnæ putredinis impendet. Cumq; ea pars sit maximè sicca, medicamēta etiam siccantia desiderat: ad suppurandum sic fiat.

℞. rad. altheæ ꝑ. ij. mal. viol. sing. m. s. chamæm. & melil. sing. pug. s. fiat decoctio, cui adde farina fabarū & hord. sing. ꝑ. s. pass. ꝑ. j. olei chamæm. ꝑ. ij. fiat catapl. aut,

℞. adipis gall. anseris, capræ sing. ꝑ. s. butyri recentis & salis expertis ꝑ. j. mel. & cœsypi sing. ꝑ. vj. olei de lil. ꝑ. j. s. ceræ quantum sufficit, fiat unguentum.

Denique dolor vehemens est leniendus diligenter: in quem vsus conferunt aquæ succi, & olea refrigerantia cum lacte muliebri veluti, succus cucurb. & mali granati cum oleo ros. & lacte cum oleo nymph. pap. mandrag. si calor est acrior: aut olea cum aceto vel succo mali granati ad aceri consumptionem coquito: ac muccaginem seminis psyllij & cydon. vel nonnihil caphoræ, vel grana aliquot opij & croci cum lacte addito. Profunt etiā oleum de vitellis ouorum (quo etiā vtēris in auris vlcere cum tertia parte mellis) oleum lumbricorum, oleum chamæmelinum, anethinū, & de semine lini. Iuuant etiam pinguedo leporis, cuniculi, vulpis: adeps quoque ac medulla cruris vituli, si cum lacte miscantur: aut lumbricos lotos in oleo rosaceo & vini exigua quantitate coquito, terito, addito semine lini, pingued. gall. seu cuniculi, & croci tantillum. Vel hoc nobis familiare.

℞. olei ros. ꝑ. j. vitellum oui j. opij ꝑ. j. misce diligenter in mortario æreo, fiat linimentum.

ENCHIRIDION

Aurium tumor si à materia frigida, præscribenda victus ratio, humoris præparatio & purgatio, vt frigida materia requirit, & superiori vniuersali methodo dictum est: in topicis minus repellendum, magis verò discutiendum. Dolor etiam sedabitur magis discutiētibz, quàm in tumore calido. Proderunt in decoctione radix cyperi, galangæ, fraxini viridis, folia sampsiuci, rutæ, pulegij, calamenti, cepe, scylla, flores chamæ. melil. samb. anthos saluix, stach. & olea discutiētia. vt,

℞. mentastri, rutæ, sampsiuci absynth. sing. m. j. chamæ. melil. stach. sing. pug. j. fiat decoctio ad consumptionem tertiæ partis, & fumum excipiat per infundibulum: atque spōgia eo decocto imbuta auri admoueat. Deniq; oleum amygd. amaranum immitte, vel oleum in quo sit cocta radix asphodell.

De parotidibus. C A P. 24.

Parotides, hoc est, tumores sub auribus curantur victus ratione, clysterū iniectione, phlebotomia nonnunquā, medicamentis humorem præparantibus & purgantibus, quemadmodum in methodo vniuersali à nobis fuit explicatum habita humoris ratione, vt si sanguis abundet ad phlegmonem recurras, si verò materia pituitæ, ad caput de œdemate. Topica repellentia hoc

hoc in affectu minimè conueniunt: tum quod materia in cerebrum repelleretur propter venas illius loci maiores: tum quod hic tumor sa-
pius est criticus, vel ab humore pestilenti & venenato, proinde potius esset natura iuuanda attrahentibus, potissimum quando ad expellendum tardior videtur. Aduerte etiam quod cum tumor est criticus vix phlebotomia locum habebit, ob naturæ imbecillitatem, quam ex morbo præcedenti contraxit.

Initio itaque nonnihil vtilitatis conferet hordei farina, in hydræleo cocta: cui ob dolorem muccag. seminis psyllij & cydon. adiungere poteris: Postea magis discutientibus vteris, vt æsy-
pocum oleo chamæm. & lana succida: aut oleo anethino, vel irino, vel laurino, vel simili oleo affectum illines: aut vnguenta ex iisdem oleis æsypo, adipibus & cera conficies: aut cataplasmata ex decoctione herbarum discutientium, floribus chamæm. melil. stæch. anthos, farinis lentium, orobi, seminis lini & fœnugr. pinguedine gall. anatis, & dictis oleis compones. Si tumor in duritiem abeat, emplastri formam comparabis ex ammon. bdell. galb. opop. styrace, axung. ceruina, caricis, oleo de lilio: aut ad curationem scirrhi recurras. Si in suppuratione tendat, eam sic adiuuabis.

℞. cepe inter prunas coctorum ℥b. ss. radicum liliorum similiter coctarum ℥. iij. vitellos

ouorum iij. axung. suillæ & dialtheæ sing. ℥. ij.
fiat cataplasma.

De Polypo & nasi tumoribus,

CAP. 25.

INterdum in externa parte nasi rubor apparet.
In parte verò interna veluti crustulæ seu scabies quædam, ita vt affectus Erysipelatis similitudinem referat: ad quem curandum admouetur vicissim succi fumariæ & solani: vel vnguentum rosaceum & oleum amygdal. dulciū. vel, ℥. butyri recentis ℥. j. aquæ ros. ℥. ss. ouum integrum, agitentur simul diutissime & fiat linimen. postea frequenter & intus & extra applicetur: nam ruborem tollit, ac dolorem lenit.

Aliquando excrescit in naribus caro mollis & flaccida, quæ Polypi nomine comprehenditur. Cuius curatio victum tenuem, & attenuantem requirit, nonnunquã venæ sectionem. Postea humorum præparatione atque purgationem, præcipuè melancholici, ac pituiti, quemadmodum diximus de œdemate, scirrho, & cancro: humor alias in parteis auertendus: denique caput roborandum, ne, vel eos humores gignat, vel ab aliis partibus recipiat. Ad quam rem proderit pileum intertextum & compositum, ex iis quæ capitalia dicuntur: vt ex betonica, saluia stach. rosmar. lauendula, spica vtraque, calamo aromatico,

aromatico, cypero, galanga, charyoph. ligno alio & similibus.

In topicis verò singulis diebus oleo calenti vngatur: deinde incidatur conuenienti ferro, vel cauterio absumatur. Post incisionem si quid carnis remansisse videatur, illud erit causticis medicamentis absumendum, qualia sunt vitreolum, puluis dragunteæ. vel,

Aquæ vitæ tertio distillatæ, & arsenici albi in puluerem tenuissimum redacti parteis æqualeis miscro: & in vmbra exiccato, altero die, tertio, & quarto, iterum aquæ vitæ quantum pulvis ille absumere poterit, addito, & quotidie sub dio exiccato. puluerem illum in vsum seruato: eoque cum pari mellis quantitate vtor: ac dum eo vteris, locum ab inflammatione refrigerantium vsum tuetur.

Si polypus, seu caro supercrescens, in vlcus cancrum degenerarit: nec ferrum admouendum: nec eius curatio tentanda, nisi ficta & fucata: ad quam rem nihil præstantius esse puto sequenti linimento.

℞. vnguenti de plumbo & succi solani singul. ℥. j. aquæ ros. ℥. ℞. diutissimè agitentur in mortario plumbeo, & liniatur affectus: huiusmodi enim linimentum temperat humoris acrimoniam, ac corrosionem maximè prohibet, & siccatur.

De palati ac gingivarum tumore,

C A P. 26.

IN hoc quoque affectu præscriptis vniuersalibus remediis, vt victus ratione, euacuatione, reuulsione, & purgatione pro humoris, qui tumorem efficit natura, iuxta methodum vniuersalem ad topica sequentia accedes: quæ tum dolorem leniunt, tum discutiunt, tum suppurationem accelerant.

℞. rad. bugl. ℥. ij. ficus siccas & dactylos iiii. iuiubas xx. passul. mundatarum ℥. j. hordei modicum contusi & fursuris singul. m. j. coquantur in iure pulli salis experti, exprimantur, & ius percolatum iterum cum saccharo coquatur, donec redeat ad tertiam partem: ac agrotus ius huiusmodi ore cõtineat: vel xylon eo imbutum, vel linteam applicetur: præsertim si tumor extra appareat.

In vehementi dolore proderit suffitus ex semine hyoscy. capite operto ore exceptus: aut hyoscyami folia sub cineribus coques: axungiam suillam, & vnguentum rosaceum miscbis: & externæ parti applicabis, cum tumor gingiuas occupat.

Cum vomica fuerit aperta, melle rosaceo detergebis: vel si vehementiori sit opus, ægyptiaco: deinde melle ros. cum vino austero & saccolla.

De

De Vulvæ inflammatione, CAP. 27.

Primus huius affectus curandi scopus, in vitus ratione tenuiore & frigidior consistit. Proderunt alimenta medicamentosa initio repellentia, & astring. postea discutientia & detergentia. Alter scopus est, in humoris reuulsionē: quæ fieri venæ sectione in media cubiti vena, postea sub lingua & cucurbitulis origini spinalis medullæ appositis, fricationibus, fortibus, & ligaturis dolorificis extremorum. Si corpus cacochymum, medicamenta humorem noxium præparantia & purgantia propinabuntur: clysteres acres etiam ad reuulsionē iniiciuntur, sequenti forma.

℞. herbarum mollientium singul. m̄. j. beton. melissæ singul. m̄. β. florum chamæ. stæchad. samb. sing. pug. j. prunorum & caricarum pinguium sing. par. vj. seminis anisi & fœnic. sing. ℥. j. seminis cartami contusi. ℥. j. agarici trochiscati ℥. iij. seminis lini & fœnugr. singul. ℥. β. colocynt. (si vehementius vis trahere) ℥. j. β. fiat decoctio. in lb. j. β. col. dissolue cassiæ cū sacch. & catholici sing. ℥. β. elect. indi maioris vel bened. ℥. vj. olei de lilio ℥. iij. succi ciclæ & mel. ros. cocti singul. ℥. j. β. vitellos ij. vt diutius retineatur, salis parum, fiat clyster.

Nonnulli reuulsionis gratia cauteriū regioni ossium bregmatis admouent, quod prudenter

ENCHIRIDION

faciendum, ne dura meninx nimis exiccetur & ægrotus in conuulsionē labatur. Alij reuellūt le-tonibūs superiori scapularum regioni ad motis.

Tertius scopus ad topica pertinet: quæ initio quidem repellentia esse debent, & ore sumēda: nam externę colli parti resoluētia potius admo-uebimus. Sic verò fient repellentia.

℞. calicum glādiū, malicorij, balauft. sing. ʒ. ij. summitatū rubi, fol. oleastri, mori, solani, plantag. morsus diaboli, herbæ roberti, agrimo. sing. m. s. fol. & baccarum myrti sing. ʒ. j. s. ro-sarum rub. ʒ. iiij. hord. pug. j. fiat decoctio, in ʒ. j. colaturæ, dissolue dianucum & diamorum singul. ʒ. iiij. succi ros. depurati, & succi mali gra. sing. ʒ. j. s. fiat gargarisma, quo frequenter vte-tur: vel,

℞. decoctionis hord. ʒ. j. dissolue mel. ros. col. ʒ. iiij. sacch. rubri ʒ. j. s. fiat garg. vel,

℞. penid. diatrag. frig. sing. ʒ. j. s. sacchari albi ʒ. ij. pulueris diatris simpl. vel diapaaueris re-center dispensati ʒ. ij. syrupi viol. vel de iulubis quantum sufficit, fiat pantaleon ore continen-dum, ac sensim deglutendum. vel,

℞. pulueris elect. diatrag. frig. ʒ. ij. pulueris diapenid. sine aromat. ʒ. j. s. pulpæ passul. ʒ. iiij. pilularū sub lingua ʒ. iiij. succi glycyrrhizæ ʒ. iiij. amygd. ʒ. s. cum syrupis viol. & capill. ven. fiat linctus de quo capiat cum baculo liquiritiæ. Si præcedentium compositionem attendas, ea non modò

modò in principio inflammationis, sed in incremento quoque proderunt: inflammatione iam ad statum properante, sequentibus erit vt edum.

℞. radices acori vel galangæ crassæ, rad. ireos sing. ʒ. j. verbenæ, agrimo. brassicæ sing. m. ʒ. fol. oleastri, plantag. & summitatum rub. sing. m. j. serpilli & pulegij (si humor non sit calidus) sing. tertiam partem m. j. baccatum myrti ʒ. j. ʒ. rosarum rub. pug. j. myrrhæ & thuris singul. ʒ. ij. fiat decoctio ad lb. j. ʒ. in col. dissol. sacch. ros. ʒ. iij. mel. despumati ʒ. ij. ʒ. fiat gargar. postea,

℞. lapidis hæmat. ʒ. ij. amyli. ʒ. j. ʒ. tragag. ʒ. iij. sarcoc. ʒ. j. ʒ. sacch. duplum pondus, fiat puluis, qui per canulam insuffletur.

Quartus scopus est in medicamentis capiti applicandis ad sistendam defluxionem.

℞. picis naualis ʒ. ij. mastich. ʒ. j. ʒ. ros. rub. ʒ. ij. nigel. romanæ ʒ. j. caryoph. nucis mosc. macis sing. ʒ. ʒ. fiat emplastrum longitudinis & latitudinis duorum digitorum, & regioni ossis frontalis apponatur. vel,

℞. fermenti acris ʒ. j. fimi columbini, salis terrestris sing. ʒ. ij. fiat forma emplastri, & admodum ueatur. Si affectus esset in puero, emplastrum ex sola pice paratum sufficeret.

Occipiti verò admove emplastrum ex ammon. ʒ. ij. ladani ʒ. ʒ. Si materia tumoris iam sit in pus comutata: & vomica sponte non aperiatur: ferro candenti per cannulam immisso est ape-

ENCHIRIDION

rienda. Postea est detergendum decoctione hord. & melle ros. col. vel,

℞. succi agrimo. brassicæ & verbenæ singul. ℥. iiij. mel. ros. col. ℥. ij. β. fiat gargar. cui postea adde sarcoc. & myrrhæ sing. ℥. j.

Si putris, & purè admodum referta vuula apparuerit, lauanda est aqua sublimata, cum modico aquæ ros. Postea vtendum gargarismate ex vino thure & myrrha simul mixtis: lactis quoque vsus & tunc, & toto inflammationis tempore proderit, modò non adsit febris: nam lac lenit, ac terget. Vuula tandem si gangrenosa & nigrescens, atque abscindenda videatur, & abscindendo sanguis in ventriculum defluerit, atque concreuerit: dissolue coaguli leporis ℥. j. β. in ℥. ij. vini optimi, & bibat, vel alio coagulo pro arbitrio vtëris. Denique caput roborandum, ne iterum recrementa gignat vel recipiat, quæ denuo in vuulam labantur, eamque inflamment.

℞. rad. acori, corticis citri sicci singul. ℥. ij. coriand. præparati ℥. β. sant. vtriusque singul. ℥. iiij. caryoph. nucis mosc. ligni aloës singul. ℥. ij. fol. beton. ℥. β. fol. & baccarum myrti, ac ros. rub. singul. ℥. j. β. granorum tinctoriorum ℥. j. fiat puluis, quo aspergatur commissura coronalis manè & serò, ea parte prius aspero linteo confricata.

De

De

V Vul

mon

venæ fec

tum cuc

quoque p

Denic

lentia, ex

mulæ de

men sequ

℞. ler

Fol. myrt

β. aquæ &

clias, & c

ij. fiat g

℞. g

tub. pug.

puluis ter

partem v

in pulue

est mater

redactur

D

IN ha
clyste

De Vuula relaxatione. C A P. 28.

Vuula relaxatio requirit victus ratione humorum relaxanti contrariam, reuulsiones, tum venae sectione, si plenitudinis notae adfuerint, tum cucurb. tum aliis modis factas, purgatione quoque pro humoris defluentis natura.

Denique accedendum ad gargarismata repellentia, exiccantia, & detergentia: quorum formulae descriptae sunt superiori capite: poteris tamen sequentibus vti.

℞. lentium & hord. sing. pug. j. baccarum & fol. myrti sing. pug. ℞. balauft. ℥. ℞. ros. rubr. pug. ℞. aquae & aceti parteis æqualeis, bulliāt ad medietas, & col. adde sacch. rub. vel mel. ros. col. ℥. iij. fiat garg. vel ex Galeno *κατὰ τὸν οὖν*.

℞. gallas virides xv. spicæ celticæ ℥. iij. ros. rub. pug. ℞. nidi vel pulueris hirundinū ℥. iij. fiat pulvis tenuissimus qui in vuulam iniiciatur: alij partem vnā pip. & duas parteis myrobal. citrin. in puluerem redigunt & iniiciunt cum frigida est materia: vel alumen vstum, & in puluerem redactum.

De angina à materia calida.

C A P. 29.

IN hac anginæ specie, primo quidem injecto clystere molliente, vena cephalica in cubito

H

ENCHIRIDION

secunda pro ratione plenitudinis, & virium: & si videbitur iterum iterumque aperienda. Postea verò eodem: vel vt alij volūt altero die, vena sub lingua pertundēda: Cucurbitulis quoque in secunda colli vertebra, frictionibus, fotibus, & ligaturis extremorum ad reuulsionem vtendum. Altero die à venæ sectione exhibendum catharticum ex decoctione communi cum ℥.j. tamarind. in qua dissolue cassiæ ʒ. vj. elect. de succo ros. ʒ. ij. syrupi viol. ℥. j. Si verò potionem bibere non possit, clyster iniiciatur ex decoctione communi, in qua dissolue cassiæ recēter extr. & sach. rub. sing. ℥. j. elec. de succo ros. ℥. ʒ. olei viol. ℥. iij.

Postea accedendum ad topica. In principio itaq; ore continēbit æger repellentia, qualia sunt decoctum hord. cum succo mali punici & syrupo ros. vel succus solani cum syrupo ros. vel aqua ros. cum aceto, vel diatrag. frigidum. vel,

℥. diamor. ℥. ij. succi granatorum ℥. j. aquæ peculi ros. & plantag. sing. ℥. iij. fiat gārg. vel,

℥. gallarum viridiū, rhois, balaust. malicorij sing. ℥. j. fiat decoctio in aqua plantag. ad lb. j. in qua dissolue diamorū & vinū granatorū sing. ℥. ij. syrupi viol. ad dolorē leniēdum ℥. ij. fiat gārg.

Parti verò externæ colli lanā succidam oleorum viol. & chamæm. æquis partibus mixtorum imbutam apponito: vel imbuatur oleo liliorum & chamæm. vel,

℥. olei lil. & chamæm. singul. ℥. ij. œsypi & axung.

axung.
sufficit
milio &
Hora
nymph
hibeto.
scutiēt
℥.
℥. j. len
in lb. j.
mel. ros
dolorē
℥. ij. mi
huc ole
vel lini
Ter
quæ in
& dete
℥.
femin
lb. j. in
ci ʒ. ʒ.
colli p
℥.
℥. iij.
hirun
ciantur
tis ʒ. i.
fœnu

axung. gall. singul. $\mathfrak{z}$. β . croci $\mathfrak{D}$. ij. cera quantum sufficit, fiat linimentum: fiant etiam sacculi ex milio & sale torrefactis, qui capiti applicentur.

Hora somni syrupi ros. syrupi de papaue. & de nymph. sing. $\mathfrak{z}$. β . misceto, & cum cochleari exhibeto. Secundo die iam cum repellētibz discuriētia, siccātia, & detergētia permisceto. vt,

$\mathcal{L}$. gallarum viridium, balauft. psidia sing. $\mathfrak{z}$. j. lentium pug. j. β . ros. rub. pug. j. fiat decoctio in $\mathfrak{lb}$. j. dissol. diamorum & dianucū sing. $\mathfrak{z}$. j. β . mel. ros. col. $\mathfrak{z}$. j. cassia recens extracta $\mathfrak{z}$. β . & ad dolorem demulcendum lactis mul. vel asinini $\mathfrak{z}$. ij. misce, & fiat garg. Parti externae colli adhuc oleis de lilio & chamæm. cum lana succida, vel linimento descripto vtitor.

Tertio die in gargaris. eadem præscribenda, quæ in secundo: sed valentius debent discutere & detergere. vt sequitur,

$\mathcal{L}$. balauft. $\mathfrak{z}$. j. caricæ pingues vj. dactylos ij. seminis lini & fœnug. sing. $\mathfrak{z}$. β . fiat decoctio ad $\mathfrak{lb}$. j. in qua dissolue cassia $\mathfrak{z}$. β . myrrhæ $\mathfrak{z}$. ij. croci $\mathfrak{z}$. β . lactis mul. $\mathfrak{z}$. ij. fiat garg. Parti externae colli proderit sequens cataplasma.

$\mathcal{L}$. radicū althææ, liliorum & bryoniæ sing. $\mathfrak{z}$. iij. mal. viol. & pariet. sing. $\mathfrak{m}$. j. β . cum nido hirundinum, coquantur, pinsantur, cribro traiiciantur, addēdo axung. suillæ veteris salis expertis $\mathfrak{z}$. iij. axung. gall. & anseris sing. $\mathfrak{z}$. j. farinæ fœnug. & lini singul. $\mathfrak{z}$. β . fermenti acris $\mathfrak{z}$. j. β .

ENCHIRIDION

olei de lilio & chamam. sing. ℥. ij. fiat catapl.
quod bis eodem die applicetur: aut nidum hirū-
dinum cum oleo de lilio & amygd. dulcium te-
rito, & in forma cataplasmi collo applicato.

Quarto die ℞. caricarū pinguium par. v. da-
ctyl. ij. seminis lini & fœnug. singul. ℥. j. florum
chamam. pug. j. fiat decoctio ad ℥. j. in col. dis-
sol. pulueris hirund. ℥. iij. myrrhæ ℥. j. β. vel illius
loco ob amarorem sarcoc. tărundem, croci ℥. β.
mel. communis ℥. j. β. fiat gargarisma.

Parti externæ cataplasma nouissimè scriptum
prodest. Elapsis quatuor diebus, nisi tumor iam
in abscessum sit mutatus, sequenti iuuanda sup-
puratio.

℞. decoctionis supradictæ ℥. j. in qua dissol-
ue pass. ℥. iij. stercoreis anseris sicci ℥. j. fiat garg.
Alij vtuntur gargar. ex ℥. j. lactis & ℥. j. castiæ in
eo dissolutæ: postea vicissim gargar. ex oxymel.
& puluere radiceis ireos: nam ista leniunt dolo-
rem, sputū facilius reddūt, coquūt & maturant.

Parti externæ ad suppurationē iuuandam ra-
dicem lilij, caricæ pingues, fermentum in iure
cochlearum coquunt, formam pultis efficiunt,
& applicant. vel,

℞. farinæ volatilis molendini ℥. iij. farinæ se-
minis lini & fœnug. sing. ℥. j. caricæ pingues vj.
nidi hirundinum ℥. j. β. misceantur cum oleo de
lilio, & fiat catapl. Ego in hoc affectu loco ster-
coris canis aut pueri & pulueris hirundinum,

vtor

vtor puluere ireos: non enim in illis vim tantam
in esse compert quantam authores affirmant.

Quando pus est cōfectum, vtor superiori gar-
gar. cui addo sinapi & pirethri singul. ʒ. j. ʒ. b.
Aperta vomica, cauēdum ne pus influat in pul-
mones aut ventriculum, ob periculum alterius
affectus, sed illud est diligēter ore reiciendum:
tūmq; ad deterfionem valet frequens garga-
risma ex aqua mulsa, & alia de inflammatione
vuulæ prædicta. Toto morbi decursu ad dolo-
rem leniendum iuuat gargar. ex lacte mul. vel
asinæ vel capræ cum syrupo viol. & exigua sac-
ch. quantitate. Quando tam vrget, angitque af-
fectus, vt impendeat suffocationis periculum,
frequentes cucurbitulæ sunt secundæ vertebræ
colli affigendæ.

De angina à materia frigida.

C A P. 30.

Vlctus ratio debet hic quoque esse tenuissi-
ma, & iusculis alendus ægror. Vena se-
ctio, etiam si nulla plenitudinis adsunt indicia,
ob affectus magnitudinem, prodest, & aliæ quo-
que reuulsiones. Si bibere possit, potionem ex
decocto communi cum stachade, sumat: in qua
dissolue cathol. ʒ. b. elect. indi maioris & dia-
phœn. singul. ʒ. ij. mel. ros. colati ʒ. b. Prodes-
setque pilularum cocciarum ʒ. j. loco potionis si

H iij

ENCHIRIDION

transglutire posset. Ideoque iuuanda transglutitio cucurb. collo admotis: vel loco eorum medicamentorum, iniiciendus est clyster acris sequens.

℞. herbarū mollientium sing. m. j. centaurij minoris & samplici sing. m. s. rad. galāgæ ℥. s. florum chamæ. melil. & stach. sing. pug. j. furfuris pug. s. fiat decoctio ad lb. j. s. in col. dissolue benedictæ & hieræ picræ compositræ singul. ʒ. vj. mel. anthos ℥. j. s. olei chamæ. ℥. iij. salis gemmæ ʒ. ij. fiat clyster. Deinde accedendum ad topica, tum interna tum externa.

Primo die, ℞. nucum cupressi & balauft. singul. pug. j. mastich. ℥. j. fiat decoct. in aqua melis ad lb. j. in qua dissolue dianucum & diamorum sing. ℥. ij. mel. ros. col. ℥. ij. s. aluminis ʒ. ij. myrrhæ & croci sing. ʒ. s. fiat garg. Potest semper addi acetum & syrupus acetosus. Parti externæ admoveantur linimenta antedicta ex oleo liliorum, chamæ. & similibus, quibus etiam lana succida imbuenda. Die secundo, tertio & quarto fiat sequens garg.

℞. passul. mundat. ℥. j. caricarum pinguium par. iij. seminis lini & scœnugr. sing. ℥. s. fiat decoctio ad lb. j. in qua dissolue pyrethri & sinapi sing. ʒ. j. s. myrrhæ & croci sing. ʒ. ij. pulueris hirund. ʒ. ij. fiat garg. Externæ parti, tunc temporis applicato nidi hyrund. ℥. iij. & vnguenti dialth. ℥. iij. Si materia tendere videatur ad suppurationem eam sic iuuabis.

℞. ca.

℞. caricarum pinguium par. iiij. passul. mund.
 ℥. j. seminis lini & fœnug. sing. quart. ℔. fiat decoctio ad ℔. j. in qua dissolue mucag. seminis lini & alth. sing. ℥. ℔. pulveris hirund. vel ireos ℥. ij. fiat garg. Parti exteriori sequens catapl. apponito.

℞. farinæ volatilis, farinæ seminis lini & fœnugr. singul. ℥. j. ℔. caricarum pinguium par. vj. misce cum axungia suilla salis experti, & oleo amygd. dulcium, fiatque catapl. vel vnguentum dialth. & pinguedinem gallinæ misceto.

Quando angina est in parte interna, non est illius expectanda suppuration: sed quàm fieri potest diligenter iuuanda, & ante integram suppurationem aperiendus est abscessus ob suffocationis periculum. Cùm angina est desperata,

℞. gummi sambuci ℥. ij. aristol. rotundæ ℥. j. aquæ caprifolij ℥. iiij. bulliât simul & fiat gargar.

De tumore in adenibus. C A P. 31.

A Denes seu glandulæ colli interdum tumēt pueris propter capitis scabiem: quibus sunt applicanda anodina, & discutientia vt oleū chamæm. anethinum, de lilio, amygd. irinum, cum pinguedine gallinæ, vel œsypo, & lana succida. Si tamen materia videtur calida, vtendum oleo violaceo, ros. myrtino, cum exigua quâtitate olei chamæm. vel alterius similis.

ENCHIRIDION

In vtraque parte materia tam frigida quam calida vitellos ouorum, & medullam cruris viruli vel bouis miscere possumus, & micam panis macerati in iure carnis salis experti, & nonnihil croci: atque ita variè permiscendo conficies linimenta, vnguenta, catapl. quæ vim habebunt leniendi dolorem & discutiendi aut suppurandi. Potes iis diachylon minus, deinde maius applicare.

De bronchocele. C A P. 32.

Bronchocele si inest à natura non curatur: quæ verò nō inest à natura, curatur difficilimè: cuius curandæ primus scopus est in victus ratione: est autem victus præscribendus, quem admodum dictum est de œdemate & strumis. Nam tenuissimè viuendum à vaporosis, & crassum ac viscidum humorem gignentibus cauendum: vini tamen generosi vsus utilis. Capitis inclinatio, ac vociferatio noxia. Alter scopus ad vacuationem & purgationem est referendus. Itaque vbi plenitudinis aderūt signa, post iniectionem clysteris mollientis venam secabis. Deinde humorem pituiteum & crassum ac viscidum præparabis vt cap. de œdem. & strumis dictum est. vel,

℞. syrupi de ij. rad. mel. ros. col. & oxymel. scyll. sing. ʒ. ij. aquarum beton. samplici, fœniculi

cali sing. ʒ. iij. pulueris pliris arcoticon, vel di-
mosci dulcis, vel diambrae, vel cinamomi ʒ. iij.
fiat iulep clarific. & aromat. pro iij. dosibus, &
iteretur.

Humoris purgatio.

℞. turbith. gummosi ʒ. iij. zingib. ʒ. j. elect.
indimajoris ʒ. ij. sacch. modicum, fiat bolus, aut
in vino albo dissoluatur. aut,

℞. turbith. ʒ. j. β. zingib. viridis conditi ʒ. ij.
sacchari modicum, fiat bolus. aut,

℞. agarici troc. in melle ros. col. infusi & ex-
pressi (nisi sit æger ad vomitum propensus) ʒ. iij.
turbith. ʒ. j. salis gemmæ & zingib. sing. ʒ. vj sy-
rupi ros. solut. ʒ. j. β. aquarum beron. & melissæ
sing. ʒ. ij. fiat potio. vel pilulis de œdemate & ab-
cessibus pituiticis dictis purgato altero à purga-
tione die sumat ʒ. j. theriacæ, vel mitridathij, vel
auræ alexandrinæ.

Ad humorem paulatim absumentum.

Tertius scopus est in vsu pulueris sequentis qui
paulatim humorem discutit atque absument.

℞. satureiæ, hyssopi, polij montani, pulegij
regalis, spicæ nardi singul. ʒ. ij. seminis apij &
petro. singul. ʒ. ij. β. anisi ʒ. iij. glycyrrhizæ ʒ. ij.
nucis mosc. charyoph. sing. ʒ. β. cinamomi ʒ. iij.
pip. longi & myrrhæ electæ sing. ʒ. j. β. fiat pul-
uis tenuissimus, quo vtatur ter in hebdomade
cum vino albo ad ʒ. j. tribus horis ante pastum,
sedque hyeme potius quàm æstate: Si vis addes

ENCHIRIDION

saccharum ad saporis suauitatem.

Topica remedia.

Quartus scopus ad topica pertinet sequentia.

℞. ammon, bdellij galb. in aceto dissolutorū
sing. ℥. j. β. picis naualis ℥. ij. resinæ pini quart. β.
miscantur manibus vnctis oleo sicyonio, & fiat
emplastrū. Laudat Aëtius bdellū melli mixtū,
& calcem viuam, axungia suillæ mixtam, capri-
num stercus in aceto liquatum, lixiuiū cum mel-
le plurimū agitatum. alij sic faciunt:

℞. rad. lilij. bryon. cucumeris agr. sing. ℥. iij.
ficuum immaturarum par. vj. amygd. amararum
℥. ij. scyllæ ℥. j. β. colocynt. ℥. β. bulliant in aquis
partibus olei veteris & vini maluatici ad vini cō-
sumptionē, terantur & cribro traiciātur: postea
adde farinae fab. & orobi sing. ℥. ij. β. farinae se-
minis lini & fœnug. sing. ℥. j. medul. cruris bu-
buli ℥. iiij. olei nucum, vel de piperibus, vel irini
quantum sufficit, croci ℥. j. β. fiat catapl. vel,

℞. seminis sinapi & vrticæ singul. ℥. β. ruta
agrestis ℥. ij. ireos ℥. β. aceti ℥. j. β. olei de casto-
reo vel olei vetustissimi ℥. iiij. ceræ quantum suf-
ficit, fiat vnguentum. Quod si affectus medi-
camentis minimè cesserit, ex Rogerij consilio
admouendi sunt duo sentones vt sensim hu-
mor defluat: ac quod supererit medicamentis
erodētibz paulatim est absumendum, velut pul-
uere asphodelorum & similibus. Denique si ve-
nis, arteriis & neruis implicata non fuerit, inci-
sione

sione debet extrahi cum cysti, quemadmodum
de glandulis antea diximus, & à nobis ter aut
quater iam factitatum est.

De Phymate, CAP. 33.

Phyma tribus remediorum generibus profligandum: Primum est victus ratio tenuis & frigida: Alterum est sanguinis missio: Tertium in topicis versatur: quæ aut discutiant, aut suppurant oportet: nam & hic tumor facile ad suppurationem ducitur. Ex Oribasio radix altheæ, atriplex, & pariet. & adiantum vino incoquuntur, & apponuntur: aut ammoniacū cum melle mollium: aut lupini amari & propolis cum aceto illuntur: aut radix cucum. agrest. & cortex radicis capparidis, terebint. excipiuntur: aut nitrū cum fermento & ficubus: aut sequens parabimus ad discutiendum & molliendum.

℞. ammon. bdellij sing. ℥. j. β. ladani puri & tereb. sing. ℥. j. propoleos & olei antiqui quantum sufficit, aceti modicū, eliquetur, & fiat emplastrum. Si eo modò discuti non possit, utendum sequenti ad discutiendum & suppurandū.

℞. cort. radicis capparidis ℥. j. β. caricarum pinguium paria v. farinæ lupini ℥. ij. fermenti acris ℥. β. coquantur in aceto & oleo de lilio vel amygd. dulc. ad aceti consumptionem, cribro traiciantur, addendo nitri ℥. iij. si cepe additione

deris, magis suppurabit: aperta vomica, detergendum, curandumque vt alia vlcera.

De præcautione à peste, CAP. 34.

Cum medici munus, primum quidē in morbis futuris præcauendis, deinde verò in præsentibus curandis consistat: mihi sanè prius de peste præcauenda dicendum videtur: deinde de eiusdem curatione: quæ, quam breuissimè fieri poterit, tractabimus: si quis autem plura vult: perlegat libellū de peste Raymūdi Vinarij, opera Iacobi Dalechampij medici doctissimi in lucem editū. Itaque præcauemus à peste 4. modis.

Primus est in aëris mutatione aut purgatione à vaporibus putridis & corruptis. Secundus in humorum corporis purgatione consistit.

Tertius in cordis confirmatione & corroboracione versatur. Quartus ad omnem putrefactionem cauendam pertinet.

Aëris præparatio.

De primo sanè ita existimandum, nihil esse salubrius fuga aëris pestilentis: ne cum aërem putrem ac pestilentem inspiremus: qui humores ac spiritus labefactat. Quod si nec fugere, ne domi perpetuo pro negotiis desidere, ac latitare permittatur, saltem in publicum minimè prodeundum censeo: nisi antidotum sumperis. In ædibus succedendus ignis luculētus ex lignis

ficcis

tergē-
 34.
 n mor-
 n præ-
 rius de
 de de
 è fieri
 volet:
 , ope-
 in lu-
 nodis.
 ratione
 andus
 it.
 bora-
 trefa-

scitis & redolentibus, qualia sunt iuniperinum,
 laurinum, myrtinum, & ex vitis palmitibus, ro-
 marino, lauendula & similibus: suffitus etiam
 conficiet ex salvia, rosmarino, lauendula, absyn-
 thio, sampso, betonica, origano, baccis iunipe-
 ri & lauri, denique ex thure: locupletiores verò
 parabunt etiam ex gallia & alipta moscatis, ca-
 myoph. & similibus rebus redolentibus. Quæ ve-
 rò dicta sunt hyeme potius & aëre nebuloso ac
 turbulento, & pluuioso conueniunt. Nam æsta-
 te solum irrigandum oxycrato, aqua rosacea: &
 sustentendi flores rosarum, viol. nymph. folia vi-
 tæ myrti, salicis, cydoniorum, arundinis, iunci:
 Denique suffitus faciendi ex rosis, caph. santalis,
 baccis & foliis myrti, ac floribus nymph. quibus
 etiam addi poterunt ambra, moscus, xyloaloe,
 ladanum: maximè verò cortex citri conue-
 niens, quomodocunque disponatur.

Humorum preparatio & purgatio.

l esse
 èrem
 umo-
 gere,
 lati-
 mme
 feris.
 gnis
 accis

Alter præcauendi modus ad humorem va-
 riationem, & purgationem est referendus. Ve-
 re sectionem certè in corpore plethorico pro-
 curam puto: purgationem verò in cacochy-
 mo præsertim cum bilis redundat. Commodè
 quidem fiet purgatio frequens pilulis commu-
 nibus: quæ recipiunt aloës ℥.ss. myrt hæ ℥.ij. cro-
 ci ℥.j. fiuntque cum syrupo de bugl. aloë purgat:
 myrtha putredinem arcet: denique crocus cor-
 poris facultates cōseruat. Priùs verò si humo-

ENCHIRIDION

res velis præparare: iuuabit syrupus acetosus simplex & compositus, syrupus de limonibus, de acetos. citri, oxyfach. de bugl. de end. capill. ven. de bizantiis, & de fumaria, quorum superiores arcent putredinem: posteriores meatus referant & aperiant. Proderunt quoque aquæ oxalidis, scabiosæ, end. bugl. capill. ven. & similes: æt decoctum comparabis tum ad bilem tum ad pituitam ex radicibus rusci, graminis, asparagi, tunicæ (quam aiunt alteram esse speciem betonicæ) oxalidis, ex lupulo, fumaria, hyssopo, melissa, scabiosa, agrimon. borag. bugl. endiuia cicorio, capill. communibus, quatuor seminibus frig. maioribus, semine anisi, ex prunis, passulis, hordeo glychyrrhiza. addere poteris aliquos ex syrupis dictis, cum pulueribus cardiacis cum cinamomo, diamosco. triasant. Postea purgabis decocto ex capillis ven. floribus communibus, thamar. mirobal. citrin. & senna: in decocto dissolues cassiam, mannam, & rhab. elect. de succo ros. nimis humores exagitat ob diagridium. Si pituita vel melancholia magis sit præparanda & purganda quàm bilis: ad cap. de œdem. scirrho, & cancro in superiori methodo est recurrendum: semper tamen fugiendus valentiorum medicamentorum vsus, & eorum quæ immoderate vel præparando, vel purgando humores exagitant: ac perpetuò miscenda quæ maximè humorum putredini aduersantur.

Ad cor

Iam
dis corr
tum ad
rum &
dus, hy
moscus
semen,
tonica,
acetosa,
citrinæ
bus poss
cardiac
maximè
theriac
Maximi
de gem
Confect
descript
Z. ra
coriand
sing. 3j
tarum, c
spodij, o
nici, car
di, gran
grana ii
singul. 2
dissol. in

Ad cor confirmandum.

Iam tertius præcauēdi scopus occurrit in cordis corroboracione: id autem fiet tum assumptis, tum admotis. Inter simplicia profunt aurum purum & argentum, margaritæ, saphyrus, smaragdus, hyacinthus, bolus arm. terra sigil. ambræ, moscus, caphura, xyloaloë, cortex citri & eius semen, radix tormentil. dictamni, gentianæ, betonica, endiuia, scabiosa, melissa, borago, bugla, acetosa, lupulus, fumaria, cassia lignea, mirobal. citrinæ conditæ, os de corde cerui, & alia ex quibus possunt parari suffitus, epithemata, potiones cardiacæ, opiata, electuaria. Inter composita maximè iuuant pilulæ communes præscriptæ, theriaca vetus, mitrid. elect. de ouo imperatoris Maximiliani, diatesaron, elect. de bolo, puluis de gemmis, puluis bezera. diamarg. & similia. Confectio liberantis probatur: cuius hæc est descriptio.

℞. rad. tormentil. seminis acetosæ, end. citri, coriandri præparati sing. ʒ. j. β. santal. omnium sing. ʒ. j. boli arm. terræ sigill. sing. ʒ. β. margaritarum, coralli vtriusque succini, limaturæ eboris, spodij, ossis de corde cerui, ben vtriusque, doronici, cardam. macis, ligni aloës sing. ʒ. β. smaragdi, granati, ferici crudi, caph. mosci, ambræ, sing. grana iiij. cinamomi, croci, zedoar. cassiæ lignæ, singul. ʒ. β. sacch. candi, penid. sing. ʒ. iiij. sacch. dissol. in aqua ros. quantū sufficit, fiat confectio.

ENCHIRIDION

Electuarium de ouo fit hoc modò: albumen per acutiorem oui partem educitur: ouum crocò repletur: pulte postea circumlinitur: sub cineribus donec in puluerem redigi possit, coquitur: eius pulueri sequentia adduntur: rad. torment: rad. morsus diaboli, angelicæ, pimpinnellæ, dictami, zedoariæ sing. ʒ. ij. theriacæ veteris ʒ. iij. aqua scabiosæ, vel rosarum diluuntur: puluis oui prædictis miscetur: & eius mixtionis quotidie mane ʒ. j. vel ʒ. ij. sumuntur.

Aliud electuarium optimum.

ʒ. boli arm. dictami, pimpinnel, myrrhæ, zedoariæ singul. ʒ. β terra sigill. ʒ. x. torment. ʒ. vi. feminis citri ʒ. ij. margaritarum non perforatarum, & smaragdi sing. ʒ. iij. caph. ʒ. j. croci ʒ. β. theriacæ in vino dissolutæ & in diplomate distillatæ ʒ. j. syrupi de acetos. citri quantum sufficit, fiat elect. de quo detur mane instar castaneæ cum aqua melissæ. Theriaca trium annorū cum aqua acetosæ æstate vti possumus: hyeme verò antiquiore cum vino. Idem dicendum de mirridathio. Prosumt etiam conserua ros. & acetosæ: parandæ sunt quoque cōseruæ radicis taphi barbari & radicis tormentillæ, tum ad præcautionem tum ad morbum curandum. Ex paratu facilibus, quotidie masticanda verbenaca, & illius succus deglutendus, vel cum vino, vel iure carnis sumendus: mirum in modum etiam ad præcautionem confert sequens electuarium de nucibus.

ʒ. nuces

℞. nuces communes xv. & caricas pingues
 similiter xv. rad. aristol. vtriუსque sing. ʒ. j. ʒ. tor-
 mē. dictamni albi, pimpinell. singul ʒ. ij. ʒ. fol.
 absynth. rutæ, scab. asari sing. m. j. baccarū lauri
 ʒ. ij. ʒ. corticis citri, galangæ, macis sing. ʒ. j. flo-
 rum borag. pug. ij. ossis de corde cerui, boli arm.
 myrrhæ sing. ʒ. j. cum tb. iij. mel. despumati mi-
 scetur, & ex mixtura detur manè instar lupini.

*Quid agendum iis qui inuisunt
 peste correptos.*

Caterum quibus incumbit peste correptos
 inuisere, eisque mederi: priusquam sese aëri pe-
 stilenti committāt, sumant modicum panis suc-
 cilimonum, vel aráciorum vel mali punici acidi
 imbuti, vel theriacam, vel corticem citri vel li-
 monum, vel masticient zedoariam, angelicam,
 pimpinnellam, pentaphylon, vel aliquo vtantur
 cardiaco præscripto. Vel vnam ex sequentibus
 pilulis ore contineant.

℞. corticis citri, zedoar. sing. ʒ. j. pimpinell-
 læ ʒ. ij. boli arm. præparatæ ʒ. ʒ. mastiches ʒ. j.
 alipræ mosc. & galliæ mosc. sing ʒ. ʒ. cum muc-
 cag. gummi tragag. in aqua bugl. extractæ &
 aceti tantillo, fiant pilulæ xij. pro ʒ. teneat vnam
 in ore. Præterea nonnihil utilitatis afferet or-
 bicularius redolens naribus sæpe admotus, ætate
 quidem sub hac forma.

℞. cort. citri, calami arom. singul. ʒ. j. ligni
 aloës tantundē, santal. omnium, sing. ʒ. j. ladani

& mast. sing. 3. s. florum chamæm. ʒ. ij. ros. rub. 3. iij. caph. ʒ. ij. cum muccag. gummi, tragag. in aqua ros. extractæ, fiat globulus : hyeme verò sic fiat.

℥. styracis, calamitæ, ladani, caryoph. cinamomi, macis, alyptæ mosc. galliæ mosc. sing. 3. j. mosci & ambre sing. grana iij. fiat orbiculus.

Quartus pestis præcauendæ scopus in eo consistit : vt omnem putrefactionem cohibeamus, quod futurum puto: si vsus sex rerum non naturalium, & annexarum ita constituerimus, vt ad frigidum & siccum vergant : corpus recrementis vacet, & optimè transpiret. Itaque obseruanda in cibo & potu mediocritas : vitanda ebrietas & satietas : cibi sint coctu faciles & putredini minimè obnoxij : condiantur succis acidis veluti citri limonum, mali punici, arancij, omphacij, succo oxalidis, aut aceto : à fructibus abstineant nisi sint acidi : vinum sit tenue & oligophorum : fugiendi motus vehementes, tum animi, tum corporis : alius liberè fluat : Balnea & venus immoderata vitentur.

Aliqui ex sequentibus pilulis primo sumūt v. altero die iij. tertio j. quarto die 3. j. theriacæ, & postea bibunt modicum vini : quinto die vtuntur opiata cardiaca : sexto die capiunt vnam ex tabulis sequentibus : Rursus die septimo redeunt ad pilulas & eundem deinceps ordinem persequuntur.

℥. zin-

2.
aqua
terras
iij. &
in aqua
trin. &
rad. di
rhe in
& cap
suff. fia
℥.
℥. r.
ʒ. j. sen
lantal. f
bezera
cerui ʒ.
hyacin
sing. 3. v
uationis
opiata p
℥. ti
sa, pulu
aureæ al
℥. p
lo, diam
penid. si
rosæ & r
dissoluti
ponderis

℥. zingib. albi & rasi infusi in æquis partibus
 aquarum ros. bugl. & scab. ℥. iij. fiat ebullitio ad
 tertias, in expressione macerentur agar. troc. ℥.
 iij. & cum fuerint expressa, adde aloës bis lotæ
 in aqua acetosæ & aceto ℥. j. cort. mirobal. ci-
 trin. & cebularum, & rhab. optimi singul. ℥. ij.
 rad. dictamni, tormentillæ tunicæ sing. ℥. j. myr-
 rhæ in aqua acetosæ lotæ ℥. ss. croci ℥. j. ss. mosci
 & caph. singul. grana ij. syrup. acetosi quantum
 suff. fiant pilul. v. pro ℥.

℥. theriacæ veteris ℥. j. vtatur vt dictum est.

℥. rad. gentianæ, tormentil. dictamni singul.
 ℥. j. seminis acetosæ & citri singul. ℥. j. omnium
 fantal. singul. ℥. ss. boli arm. præparati, pulueris
 bezeraici sing. ℥. ss. cinamomi ℥. j. ossis de corde
 cerui ℥. ss. margaritarum saphyri & smaragdi &
 hyacinthi sing. ℥. j. conferuæ acetosæ & bugl.
 sing. ℥. vj. syrupi de limonibus & syrupi conser-
 uationis corticis citri sing. quantum sufficit, fiat
 opiata pro diuitibus: Pro pauperibus verò,

℥. ther. veteris ℥. ij. conferuæ bugl. & aceto-
 sæ, pulueris elect. de bolo & bezeraici sing. ℥. ss.
 aureæ alexand. ℥. j. fiat opiata.

℥. pulueris bezeraici, pulueris elect. de bo-
 lo, diamarg. frīg. & de gemmis singul. ℥. ij. dia-
 penid. sine aromatibus ℥. j. conferuæ bugl. ace-
 tosæ & rosarum singul. ℥. iij. sacch. in aqua scab.
 dissoluti quantum sufficit, fiat elect. in tabellas
 ponderis ℥. ij. vtatur vt dictum est.

De febris pestilenti. C A P. 35.

Pestilentis febris curatio primò requirit vitium tenuè & frigidum. Cibi qui facillè putrescunt, & difficilè coquuntur fugiendi: acida autem commendantur: iura & cibi condienda succis acetosæ, omphacij, limonum, mali granati, arantij, aceto & similibus. Continuo ore contineat & masticeat radicè angelicæ, vel tormentillæ, vel pentaphyli, vel corticem arancij, vel limonū: à somno quātum fieri potest, in principio abstineat, ne facilius venenum ad cor perueniat.

Secundò requirit vacuationem: ea autem fiet venæ sectione, si vires permiserint: idque initio tantum. nam solet hæc febris esse tam sæua, vt vires citò prosternat. Vomitus etiam initio iuuabit, & aliæ reuulsiones, habita ratione loci, in quo est tumor pestilens. Tertiò à venæ sectione sudores mouendi sequenti decocto.

℞. cardui benedicti ℥.ij. verbenæ, scabiosæ sing. m.j. fol. ruth. saluiæ, calendulæ, sing. m.j. β. macerentur in vino albo, & distillantur: ac dentur illius aquæ ℥.ij. initio morbi ad sudorē prouocandum: aut detur ℥.j. β. aquæ chelidoniæ, aut ℥.iij. tryphæræ persicæ, vel saracenicæ ad eundem effectum. Quartò humores leniter purgādi, & sine magna eorū agitatione hoc modo.

℞. mirobal. citrin. & cebul. sing. ℥.ij. ramarind. sebesten. singul. ℥.iij. fiat decoctio in aqua sca-

scabios
solut. ℥.
vi capi
dum, t
post eu
vomitu
cardia
cordis
culo n
cherm
brica, a
cipit
di vim
℥.j. sy
num c
sculis
sunt: v
corde
tapi b
rag. sc
℥.
sing. r
ticis c
pulli a
ralli v
℥.j. p
pulu
phaci
nia in

scabiosæ vel buglossi, colaturæ adde syrupi ros.
 solut. ʒ. j. fiat potus. Potest addi cassia, & rhab.
 vt capite superiori. Quintò cor est cōfirman-
 dum, tum assumptis, tum admotis, qua de causa
 post euacuationē factam, vel venæ sectione, vel
 vomitu, vel medicamento aluum laxante, potus
 cardiaci sunt propinandi: & epithemata regioni
 cordis admoenda: de quibus capite de carbun-
 culo meminimus. Maximè verò confectio al-
 chermes laudatur, nisi immoderatè sit aluus lu-
 brica, aut lapis lazuli quē in illa compositione re-
 cipitur, fuerit nouies lotus, vt purgandi & laxan-
 di vim amittat. Potibus verò cardiacis additur
 ʒ. j. syrupi viol. vel nymph. vel de pap. ad som-
 num conciliandum, post morbi principium. Iu-
 sculis etiam ad roborandum aliqua misceri pos-
 sunt: vt iusculis pauperum, puluis coralli, ossis de
 corde cerui. porrul. acetosa, omphacium, folia
 tapsi barbati (nisi sit aluus astricta) folia bugl. bo-
 rag. scabiosæ. Pro diuitibus verò.

℥. fol. verbenæ, scab. acetosæ, scordij, bugl.
 sing. m. j. granorum citri vel arāciorum ʒ. j. cor-
 tices citri ʒ. ss. ros. rub. pug. j. fiat decoctio in iure
 pulli ad ℥. ij. cui adde pulueris cornu cerui, co-
 ralli vtriusque, ben vtriusque, rad. pentaph. sing.
 ʒ. j. pulueris diamarg. & de gemmis singul. ʒ. ij.
 pulueris bezeraici ʒ. j. succi aranciorum, vel om-
 phacij ʒ. ij. aceti ʒ. j. folia auri iij. distillētur om-
 nia in diplomate, vel coquantur horam vnam,

& ex eo decocto sumat cochlearia duo vel iij, cum suis iuseulis. Sextò ventriculus etiam roborandus. Nam sæpe vomitu laborant: ex quo sequitur frequenter animi deliquium, aut aliud cordis symptoma, aut cibos & potus cardiacos retinere non possunt. Itaque superior pars ventriculi sequenti vngenda vnguento.

$\mathcal{L}$. olei ros. myrt. cydon. sing. $\mathcal{Z}$. ij. olei nardini $\mathcal{Z}$. β . vngatur regio ventriculi, aut vtere oleo ros. & aceto. Ad animi deliquiū & cordis palpitationem potus cardiaci frequenter propinandi, & epithemata noctu & interdiu quater aut quinquies applicanda. Septimò siti occurrendum decocto hordei cum syrupis de limon. de acetos. citri, acetosæ simpl. oxysach. aut.

$\mathcal{L}$. aquæ ros. quart. j. aquarū acetosæ, buglossi, nymph. sing. quart. β . aquarum scab. verb. sing. $\mathcal{Z}$. j. aceti albi $\mathcal{Z}$. β . sacch. quantum sufficit, fiat iulep aromat. santalo albo: vtatur dum sitiet.

Topica tumoris pestilentis.

Octauò habenda est ratio tumoris, qui suboriri solet in inguine, vel alio emunctorio. Is fouendus est decocto radices lilij, altheæ, maluæ, chamæm. anethi, adianti. Postea addemus farinam tritici, butyrum & oleū ad cataplasma conficiendum. Et si verò iuuanda est natura in expulsiōe materiæ venenatæ, trahendo ad partes ignobiles & externas, maximè dum natura non satis expellit: tamen cauendum ab immoderatè tra-

trahen
adaug
tus cien
venen
intro r
matis,
moder
sea, ni
potius
sui trah
rum ag
butas s
Alij int
tur: al
puluer
lilio q
diachy
bant: q
Sub
tientib
peranc
caricas
ad cat
 $\mathcal{L}$.
farinæ
caricar
pug. j.
cribru
vituli

trahentibus, quod dolores & febres plurimum
adaugeant, ac vires deiiciat: tuncque nec vomitus
ciendus, nec catharticum exhibendum: ne
venenatos humores quos natura foras propellit,
intro reuocemus: sed perseverandum in epithe-
matis, & potibus cardiacis: atque attrahendum
moderate: nec enim cucurbitulis utendum cen-
seo, nisi in partibus tumori vicinis: sed tumori
potius gallina est applicanda, quæ sphinctere ani
sui trahat satis, sine vehemēti dolore aut humo-
rum agitatione: aut aliud animal, aut stupas im-
butas superiori decocto applicet in septem dies.
Alij interea vngūt oleo sicyonio: alij æsypo utū-
tur: alij capiunt ammon. bdellij. galb. sing. ℥. j.
pulueris iridis florentiæ ℥. β. olei sicyonij, vel de
lilio quantum suff. alij diachylon ireatum, alij
diachyl. magnum capiunt: alij verò id impro-
bant: quod venenum exhalare non sinat.

Subinde cum humor sit malignus, & discuti-
entibus minimè cedat, ad suppurantia est pro-
perandum. Cepe itaque inter cineres coctum &
caricas elixas cum fermento & butyro miscbis
ad cataplasma conficiendum. aut,

℥. rad. lilij ℥. ij. mal. bismal. viol. singul. m. j.
farinæ seminis lini, far. hord. & tritici sing. ℥. j.
caricarum par. ij. florum chamæm. & viol. sing.
pug. j. flo. samb. pug. β. fiat decoctio, & facta per
cribrum traiectione, adde axung. suil. gall. vel
vituli singul. ℥. j. β. olei amygd. dulc. vel lilij, vel

ENCHIRIDION

viol. $\mathfrak{z}$. iij. croci $\mathfrak{z}$. β . fiat catapl. cui poteris addere cepe vnum sub cineribus coctum: ac priusquam catapl. admou eas, locum affectum decocto huiusmodi rerum fouebis. Quando pus coctum fuerit, statim vomica aperienda, vlcusque detergendum. Carbunculi quemadmodum fieri solent, si superuenerint, iis erit medendum, vt antea prescriptum fuit cap. de Carbunculo.

De Bubone non pestilenti. C A P. 36.

INterdum in emunctoriis & adenibus nascuntur tumores critici, aut alia ratione, partibus principibus recrementa propellentibus: in quibus curandis, nec venam secamus, nec cathartica propinamus, nec humorem repellimus: ne naturæ motum intercipiamus, vel cohibeamus: imò nonnūquam attrahimus: maximè verò statim confugimus ad anodina, roborantia, discutientia, tandemque ad suppurantia.

Nonnulli vtuntur oleo ros. chamæm. anethino, æsypo, pingued. gall. ex quibus cum cera vnguentum parare poteris: aliis placet ad dolorem leniendum oleum ros. cum sale: quod initio Guido non probat. Ad materiam discutendam, commendatur diachylon cum omni genere gummi. aur,

$\mathcal{L}$. chamæm. melil. sing. pug. j. farinæ seminis lini & fœnug. sing. $\mathfrak{z}$. j. ammoniaci $\mathfrak{z}$. vj. cum oleo

oleo char
res oriu
cū sit m

Accid
ria frigid
curando
nem, qua
uere poss
cum cum
tia: cui et
melle &

Qua
bus parti
venam so

Tum

Cvra
virt
men ou
arm. Iu
plastru
quæ val

De

ME
ti
crudos
præter

oleo chamæm. fiat catapl. Qui sub axillis tumores oriuntur, seu bubones, frequentius suppurât: cum sit materia calida, & in loco calido.

Accidit quandoque sub axilla tumor à materia frigida, quæ fugilla dicitur Arabibus: in quo curando præter victus rationem, & alui solutionem, quæ cap. de strumis præscripta sunt: admodum possumus emplastrum ex cineribus limacum cum melle & adipe, ex Archigenis sententia: cui etiam possumus terebint. addere: aut ex melle & terebinthina emplastrum parare.

Quandoque etiâ bubones oriuntur ex doloribus partiû extremarum: ad quos curandos, initio venam secare, atque aluum laxare proderit.

Tumor ex venæ sectione, C A P. 37.

Curabitur si alterius brachij venam secueris, virtute permittente. Tumori appones albumen oui cum oleo ros. addésque si vis bolum arm. Iuat quoque fots ex refrigerantibus, emplastrum de cerusa, oleum lumbricorû, & postea quæ valentiùs discutiant.

De Chiragra à pituita, C A P. 38.

Medebimur huic affectui, primò victus ratione, calida & sicca: fugiemùsque fructus crudos & herbas, legumina, lac, caseum, pisces præter saxatiles in vino coctos vel assos, deni-

ENCHIRIDION

que omnia pituita. Secundò humoris præparatione & purgatione vtendum, quemadmodum cap. de œdem. & strumis dictum fuit: fient quoque auersiones cucurbit. frictionibus, ligaturis partium oppositarum. Post totius corporis purgationem, præscribendum decoctum gaiaci ex vino vel aqua factum, iuxta corporis temperiem & habitum, atque affectus naturam.

Tertiò medebimur topicis attenuantibus, incisivis, & resoluentibus. Fiet itaque lixiuium ex cineribus quercus, ficus, sarmentorum, corticis fabarum: in quo cōcoques radices ebuli ℥.ij. s. caulium rub. m. iij. lupinorū & fœnugr. sing. pug. iij. florum samb. & stæch. singul. pug. ij. aluminis, sulph. sing. ℥.ij. salis ℥. iiij. aceti ℥. v. qua decoctione foueatur manus: & ex magmate catapl. cōficiatur: & fascia eo decocto imbuta circumligetur. Limatura etiam cornu cerui vino albo diu coquitur: & ea decoctione cum limatura manus fouentur. Cū humor iam fuerit resolutus: alumen, acacia & hypocistis aceto dissoluntur: & eo manus fouentur ad eas roborandas, ne iterum humorem influentem recipiant.

De panarice & paronychio, CAP. 39.

IN his tumoribus victus ratio, venæ sectio, ac purgatio eadē atque in phlegmone sunt præscribenda.

scribenda. In topicis initio repellentia cū anodinis miscenda : quorū sunt formulæ sequentes.

℞. succi portul. solani, plantag. aut crassulæ. & vmbilici ven. sing. ℥.ij. mucrag. feminis psyllij cum succis extractæ ℥.ij. boli arm. ℥.ij. gallarū ℥.℞. caph. ℥.j. olei ros. ℥.iiij. misceātur ac frequēter applicentur. Prodest quoque initio oleum ros. myrt. cum oleo de lilio : aut vnguentum album cum caphura, & vnguentum populeum æquis partibus miscētur: nam ea mixtio modicē repellit, calorem cohibet : & tumorem calidum suppurat : aut hyoscyamus coctus cum alyss. & mucrag. psyllij, vel maluæ miscetur, & apponitur : aut ea miscentur cum vnguento albo, quod caphuram recipit, & populeum. Interdum in maximo dolore miscemus opij aliquid, ex Auicēnæ sentētia cum lactæ & croco: vel olei ros. ℥.j. opij & hyosc. sing. ℥.j. apij ℥.℞. vitellum vnum oui simul miscentur. Ego tamen expertus sum oui albumen cum oleo viol. magis dolorem mulcere, quā illud narcoticum : imò verò nulla astringentia loco affecto, sed vicinis admo- uenda censeo : quod ea humorem impingendo dolorem foueant, & adaugeant, atque periculum ossi afferant: sed discutiētibus potius ac suppurantibus cum mediocriter roborāribus vtendū. Vino itaque calenti lauabis, ac fovebis : postea oleo ros. vnges. Ad suppurandum & leniendum sequens est optimum.

ENCHIRIDION

℞. sacch. ros. ꝑ. β. axung. gall. ꝑ. iij. vitellum
oui vnum, & butyri recentis modicum, fiat vn-
guentum in mortario absque igni: aut mucca-
ginem psyllij, adipem suillum, butyrum recens,
vitellos ouorum, farinā lini & fœnugr. misceto,
& applicato. Cū erit aperta vomica, deter-
gendum melle, terebint. & hordei farina, & vn-
guento apostolorum si videbitur conuenire, aut
pulvere mercurij, si opus fuerit. Postea sarcoti-
con sequens proderit.

℞. aloës ꝑ. iij. myrrhæ, thuris, & sarcoc. sin-
gul. ꝑ. j. terebinth. ꝑ. v. mel. ros. col. ꝑ. ij. misce.

Si accidat ossis corruptio, seu caries, cauterium
admouendum, deinde efficiendum vt eschara
decidat: idque fiet medicamentis, quæ cap. de
vlcere cū ossis corruptione dicentur.

De mammariū tumoribus, C A P. 40.

M Ammarum inflammatio curatur victu fri-
gido & tenui: venę sectione in cubito eius-
dem lateris: purgatione, vt cap. de phlegmone
dictum est: ac mensum prouocatione, si sup-
pressi fuerint: denique procedendum ad topica.
Quæ verè repellentia dicuntur initio nequaquā
hic conueniunt: siquidem perspirationem im-
pedirent, & materiam ad cor pellerent: sed suffi-
cient oleum ros. & albumen oui ac succus plan-
tag. vel oxyrhod. calens: vel endiuix succus cum
aceto:

aceto: aut folia solani, melilotum, & farina fab.
cum oxymelite, & oleo amygd. dulc. coquentur
in formā catapl. Vel applicabis folia hyosc. cum
oleo ros. aut semē hyosc. cum oleo ros. potēsque
addere farinam hord. & vinum. In augmento
& statu profunt discutientia.

℥. fol. mal. viol. sing. m. j. hord. mund. pug. β.
florum chamæm. melil. sing. pug. j. fiat decoctio,
qua suffiatur & foueatur mamma: deinde cape
butyri ℥. iij. olei viol. ℥. ij. liniatur locus affectus.
Prodest quoque pinguedo gall. & anatis cum fa-
rina fabarum. Ad suppurandum valet empla-
plastrum Auicennæ.

℥. micæ panis quart. j. far. fab. quart. β. far.
scenug. ℥. j. rad. altheæ quart. β. vitellos ouorū iij.
myrrhæ & assæ fœtidæ sing. ℥. j. croci ℥. j. vel,

℥. rad. altheæ ℥. iij. mal. viol. sing. m. j. fari-
næ tritici & hord. singul. ℥. j. fiat decoctio: pin-
santur, & setaceo traiciantur: deinde adde bu-
tyri recentis ℥. iij. pingued. suillæ ℥. ij. vitellos ij.
fiat catapl. Vomica postea aperienda in loco
inferiori, cauendūque à venarum præcisione:
ne postea mamma lacte priuetur. Detergendum
autem melle, tereb. myrrha, sarcoc. & similibus.

Quando tumor est ab humore frigido, præ-
scriptis victus ratione, & purgatione, sicut in
methodo vniuersali de tumoribus frigidis fuit
explicatum. In topicis toto morbi decursu pro-
sunt oleum de spica, de lilio, chamæmelinum,

anethinum, amygdalinum, pinguedo gallinæ
cum cera & lana succida.

De lactis concretione, C A P. 41.

STatim à partu, quando mulier non est infan-
stem alitura, ne lac ad mammas confluat, in
iisq; concreſcat, cucurbitulæ ſunt peſtini ad-
mouendæ ad finem muſculorum rectorum epi-
gaſtrij, vel vtrique inguini: mammis autem ſe-
quentia apponito.

℞. aquæ liliorum & mentæ ſing. ℥. iij. aquæ
chelidon. ℥. j. aquæ roſ. & nymph. ſing. ℥. vj. mi-
ſce ac frequenter mammas laua, pannosq; iis
immerſos applica. Ceram nouam in formam ce-
rati rotundi, quod in medio propter papillam
ſit pertuſum apponito: aut eam ceram prius in
oleo violato diſſoluito: & ceratum conficito, &
admoueto. Sequens quoque puluis confert, ad
lac abſumendum.

℞. ſeminis fœnic. ℥. j. aniſi ℥. ſ. apij, petro. &
agni caſti ſingul. ℥. j. coralli rub. cornu cerui uſti
ſing. ʒ. ij. ſacch. duplum pondus: fiat puluis de
quo capiat manè & ſerò cochlear vnũ. Si māmæ
in tumorem attollantur, vt ere ſequentibus.

℞. vnguenti roſ. & cerati, ſantal. ſing. ℥. j. olei
roſ. & chamæm. ſing. ℥. ij. miſce, & liniantur par-
tes vicinæ manus fricentur ſaluia & menta.

Ex ſaluia quoque menta & virga paſtoris, fiat
puluis

pulis quo vtatur in iusculis. Potest etiam fieri decoctio ex sicla, menta & apio ad fotum: postea herbæ huiusmodi tritæ sunt velut cataplasma apponendę: nam optimũ id esse experientia probat: quod incidat, aperiat, tergat, & siccet.

℞. farinæ fab. & orobi sing. quart. j. succi chelidon. maioris ℥. ij. succi mentæ ℥. iij. olei lil. & mentæ sing. ℥. iij. fiat catapl.

℞. farinæ fab. & hord. singul. ℥. j. styracis in oleo ros. dissolutæ ℥. β. coagulum vnum hœdi, misce, & fiat cataplas. quod mammis applicetur, præcedente litu ex oleo ros.

Volunt salsamentum petroselini triduo manē & serò appositum, lac concretum discutere: quia etiam incidit, aperit, siccatur, & discutit.

Idem efficit vnguentum album Galeni aceto dissolutũ: nam acetũ incidit & tenuat & siccatur.

Idem præstat butyrũ aceto lotum: nam molitur, incidit ob acetum ac resoluit.

Prodest etiam aqua rosacea cum aceto mixta, argilla in puluerem redacta, & cum aceto acrimixta, tumorem pungentem ex lactis concretionem tollit: idem efficit nidus hirundinum cum aceto.

℞. furfuris m. ij. florum chamæ. & melil. singul. pug. j. farinæ fab. ℥. iij. pingued. gall. ℥. x. croci ℥. ij. olei ros. chamæ. & anethi sing. ℥. j. β. olei viol. ℥. x. misce & addita sapa, fiat catapl. aut ex far. hord. melle & sapa, fiat cataplasma.

ENCHIRIDION

Si lac concretū non dissoluatur & discutiatur, est suppurandum præcedenti catapl. vel,

℞. mal. viol. sing. m. j. florū chamæ. melil. sing. pug. β. fiat coctio : cui adde micæ panis albi lb. j. butyri ℥. j. β. vitellos ij. olei ros. ℥. ij. olei chamæ. ℥. j. β. fiat cataplasma: aut micam panis albi ea decoctione imbutam misce cum vitellis ouorum & croco. Aperto abscessu, sequentia conferunt ad detergendum.

℞. vnguenti regis ℥. ij. mellis ros. col. ℥. β. succorum plantag. apij & absynthij sing. z. j. farinæ hordei z. j. β. fiat vnguentum : aut misce vnguetum regis cum melle ros. col. Ceratum quoque applicetur ex diachyl. communi in oleo ros. dissoluto. Nonnunquam post inductam cicatricem, remanet in aliqua parte mamma durities, cui sic medendum: adeps veruecis super pannum lineum extenditur, puluere cerusæ aspergitur: & applicatur: aut emplastrum ex foliis rutæ: aut oriza in vino dulci vel iure pingui coquitur: & crocus additur: ac cum vitellis ouorum & oleo viol. fit catapl. aut,

℞. rad. altheæ coctæ lb. β. pingued. anatis ℥. j. medullæ cruris vituli & bouis singul. z. vj. lebi vaccini ℥. iij. olei ros. ℥. j. olei chamæ. & anethini sing. ℥. ij. olei de lilio ℥. j. β. cera albæ quantum sufficit, fiat ceratum optimum, quando de scirrho dubitamus. Si tumor in cancerum degeneraret, prohibenda est illius generatio, litu
ex olei

ex olei ro
opij sing
Si can
totius ma
possum,
quàm chi

De infl
inter

P Ector
& frig
iones me
nobis est
phlegmon
In usu
nis repelle
decilla ad
tatem, ne
turtum ob
diatur pec
ergo olea,
cum aquis
In incr
tzm. & ro
lei, fab. 8
altheam, m
decoction
omnia trit

ex olei ros. ʒ. iij. in quibus coxeris pap. hyosc. & opij singul. ʒ. j. & dissolues gummi arabici ʒ. j.

Sicancer iam genitus est, ad illius curationem totius mammæ excisionē tutam existimare non possum, tutius itaque vteris fucata curatione, quàm chirurgia.

De inflammatione pectoris & partium intercostalium. C A P. 42.

Pectoris inflamatio postulat victum tenuem & frigidum, venæ sectionem, & alias reuulsiōnes medicamenta laxantia, quemadmodum à nobis est explicatum in methodo superiori de phlegmone & aliis tumoribus calidis.

In vsu topicorum in principio inflammationis repellentia & astringentia, aut nulla, aut imbecilla admouenda: tum ob cordis propinquitatem, ne in partem principem humor repellatur: tum ob respirationem necessariam, ne impediat pectore constrieto eorum vsu. Sufficiunt ergo olea, rosaceum, myrtinum, & violaceum, cum aquis ros. viol. & succo plantaginis.

In incremento vtilitatem afferunt oleum chamæm. & rosaceū, vel viol. mixta: aut farinas hordei, fab. & lentium cum oleo ros. misceto: aut altheam, maluas, chamæm. & melil. coquito: in decoctione micam panis furfuracei macerato: omnia trita cum butyro, oleo chamæm. vitellis

ENCHIRIDION

ouorum & croco misceto, & cataplas. conficito. In tumoris constitutione eadem proderunt, si addideris semen lini & fœnug. & similia. Si tumor discuti non possit, sequentia ad pus gignendum profunt.

℞. rad. lil. ℥. iij. mal. viol. singul. ṡ. j. in iure gall. elixato: deinde cum mica panis albi in decoctione macerata pinfito: & cū butyro & oleo communi catapl. facito. aut,

℞. rad. altheæ ṡb. j. seminis lini & fœnug. singul. ℥. ij. coquito: postea butyri ℥. iij. vitellos ouorum iij. in formam cataplas. misceto.

Cū pus apparuerit, statim secūdum costarum lōgitudinem vomica aperiatur: ne pus acre erodat, penetret, ac in cavitatem thoracis delabatur: aut fistulosum vlcus efficiat. Deinde aliquot diebus vrendum digestiuo ex terebinthina & vitellis ouorum: postea detergendum. Si in pectoris cavitatem penetret, ad caput de curatione vulneris in pectore, & de curatione fistulæ recurrendum.

De tumore frigido pectoris. C A P. 43.

Pectoris tumor frigidus victum attenuatē, calidum & siccū, medicamenta pituitā preparantia & purgantia expetit: sicut de œdemate fuit ostensum: quibus erunt miscenda, quæ pectus adiuuant: vt sunt iris, anula, hyssopus, melissa,

hilla, gly
Quo
tencia, in
chamam
de spica a
mam. &
aut radice
nantum,
melil. &
ueto: pol
mica pan
mam. in
Denic
hoc mod
℞. ra
postea ter
ni & fœn
tellos ouo
Vomic
differend
bus labor
ritum est
de vitellis
ca quanti
De h
P Ritu
tenui

lissa, glycyrrhiza, passulæ hordeum, & similia.

Quo ad topica iuuabunt resoluentia, discutientia, incidentia, detergentia. Itaque oleum chamæ. anethinū, liliorum, amygdal. irinum, de spica applicato: aut eorū aliqua cum flo. chamæ. & farinæ seminis lini & fœnug. misceto: aut radicem altheæ, maluas, coriandrum, squinantum, semen lini & fœnug. flores chamæ. melil. & stachad. coquito: decocto locum fovero: postea cataplasma ex iis apponito: vel ex mica panis & farina fabarū in vino & oleo chamæ. in formam pultis effcito.

Denique cū tumor discuti non potest pus hoc modo gignito.

℞. rad. alth. ℥b. β. rad. lil. ℥. iij. eas elixato: postea terito, & addito farinæ tritici, seminis lini & fœnug. butyri & axung. suillæ sing. ℥. iij. vitellos ouorum iij. & croci ʒ. j. ac catapl. cōficio.

Vomicæ apertio vt antè dictū est, minimè est differenda: ne vlcus fistulosum, ne caries in ossibus suboriatur: quod multis sæpissimè accidisse visum est à nobis. Ad deterfionē prorsunt oleum de vitellis ouorum cum melle ros. col. & modica quantitate myrrhæ & sarcoc.

De hydrope qui ascites appellatur.

C A P. 44.

Primus huius morbi curandi scopus in victu tenoi, calido & exiccante versatur. Aer sit

K ij

ENCHIRIDION

purus, & siccus: ad cuius præparationem prodest hic suffitus.

℞. cinamomi, charyoph. spicæ nardi singul. ʒ. j. β. styracis calam. benioin singul. ʒ. ij. ladani puri ʒ. iiij. gummi tragag. in aqua florū citranguli eliquati quantum sufficit, fiant troc. qui in carbones coniiciantur. Æstate, prædictis adde-
mus flores nymph. ros. & santala. Cibi omnes acres, acidi, falsi, crassi & visci di fugiendi: her-
bæ, fructus horarij, iura, & alia humectantia vi-
tanda: Omnia siccantia & diuretica profunt. A potu quantum fieri potest abstinendum: pa-
nis hordeaceus iuuat cum saccharo seminibus anisi & fœnic. in puluerem tenuissimum reda-
ctis: sic quidem vt in lb. j. pasta sit ʒ. j. β. sacch. & ʒ. β. seminum. Somnus diurnus vitetur: no-
cturnus verò sit brevis: Exercitatio vsque ad su-
dores ad aquam absumendam optima.

Venæ sectio locum hic nullum habet, nisi ef-
fer hydrops ob mensium vel hemorrhoidum re-
tentionem: aut subesset inflamatio in hepate vel
liene, aut plenitudinis notæ apparent.

Secundus scopus in vsu catharticonum consi-
stit. Erit autem auspicandum ab hoc clystere.

℞. fol. siclæ, mercurialis, parietariæ, agrim. sing. m. j. seminis anisi, fœnic. carui, dauci sing. ʒ. j. seminis melonum contusi ʒ. β. florum cha-
mam. melil. singul. pug. j. fiat decoctio, cape de
col. lb. j. in aqua dissolue cassiæ recenter extr. ʒ. j.
hieræ

hera picra gal. $\mathfrak{z}$. β . olei de lil. vel chamæm. vel
 amygd. amaranum $\mathfrak{z}$. iij. mellis despumati $\mathfrak{z}$. j. β .
 salis $\mathfrak{z}$. j. β . fiat clyster, quo bis in hebdomade uti
 poterit, nisi laboret alui profluuium.

Ad corporis & humorum præparationem.

Post primam clysteris iniectionem corpus &
 humores sunt præparanda, de quorum præpara-
 tione iam habes superiori methodo cap. de tu-
 more aqueo: Præparabis quoque hoc modò, ex
 his quæ aperiunt meatus, tollunt obstructions,
 incidunt, tenuant, & humores serosos educunt
 & absorbunt & siccant.

$\mathfrak{z}$. radicum filicis, apij, petro. rusci, grami-
 nis, asparagi & fœnic. in vino albo xij. horas ma-
 ceratarum: corticis mediani, fraxini & tamari-
 cis, corticis sambuci, cort. radicis cappar. simili-
 ter maceratorum sing. $\mathfrak{z}$. j. rad. asari & glycyrrhizæ
 sing. $\mathfrak{z}$. β . saluæ agrestis, valeræ. chamædr. cha-
 mæpauriculæ muris, anagalidis agrimon. capil-
 larium communium, lapathi acuti totius endi-
 vite non lotæ, bugl. & summit. lupuli sing. $\mathfrak{m}$. j.
 hyssopi & mentæ sing. $\mathfrak{m}$. β . absynth. thimelex,
 chamelex, & brassicæ marinæ sing. modicū, se-
 minis viticis, halicacabi, petro. apij, dauci, aspar.
 ascleos, anisi & fœnic. singul. $\mathfrak{z}$. ij. seminis cassu-
 tæ (cuscutam vocant) portul. & melonum sing.
 $\mathfrak{z}$. iij. seminis cartami cōtusi $\mathfrak{z}$. j. sennæ $\mathfrak{z}$. j. β . flo-
 rum hyperici, genistæ & cicerū rub. sing. pug. j.
 dauci odorati, spicæ nardi & celticæ sing. $\mathfrak{z}$. ij.

ENCHIRIDION

coquantur simul suo ordine: cape de col. lb. ij. in quibus dissolue succi rad. ireos depurati ℥. iij. sac cari quantum sufficit diathod. abb. ℥. ij. rhabarb. aqua end. irrorati ℥. iij. cinamomi grana xv. fiat apozema clarific. & aromat. pro vj. dosibus continuis vel per intervalla sumptis. Si adsit hepatis intēperies calida, non erit tam calidis utendum.

℥. syrupi de quinque radicibus, & syrupi de bisantiis sing. ℥. ij. ℞. vel syrupi de eupat. & scolopend. tantūdem, aquarum sceniculi, aspar. vel graminis, vel capillorū ven. vel cichorij vel end. sing. ℥. v. diathodon abb. ℥. j. misce & fiat iulep clarific. & aromat. pro iij. dosibus, quod iterum fiat pro aliis iij. dosibus.

Purgatio.

℥. rhabarb. in ℥. iij. aquæ end. & ℥. j. vini albi infusi & expressi ℥. iij. cinamomi g. v. cathol. ℥. vj. syrupi viol. vel syrupi ros. solut. ℥. j. fiat potus. uel,

℥. liquiritriæ, & passul. mund. sing. ℥. j. seminis apij petro. & hālicacabi sing. ℥. j. seminis bras sicæ marinæ ℥. ij. sennæ orient. & seminis cartami contusi sing. ℥. vj. agarici troc. ℥. j. ℞. florū anthos & genistæ sing. pug. j. fiat decoctio in col. ℥. iij. dissolue diaphœn. ℥. iij. diacart. ℥. ij. syrupi de bisantiis, & syrupi ros. solut. (qui educit aqua & leni sua astrictione roborat hepar) singul. ℥. j. fiat potio. Cūmq; semel purgasse non sufficiat: erunt ex vsu sequentes pilula, vel opiata laxans.

℥. massæ

℞. massæ pilularū de hiera simplici ʒ.j.β. pilul. de rhabarb. ʒ.j. pilul. de sagap. ʒ.β. pilularum de mezereo ʒ.j. cum melle ros. col. fiat massa, de qua formentur pilul. viij. pro ʒ. sumat iij. aut v. decimo quoque die.

℞. seminis cartami ʒ.x. sennæ orient. ʒ.j. cathol. ʒ.j.β. pulueris brassicæ marinæ, aut eius loco elaterij ʒ.j. thymelæ in aceto præp. singul. ʒ.j.β. cum syrupo ros. solut. fiat opiata, de qua capiat ʒ.β. bis vel ter in mense.

Ad absumentam aquam, obstructiones tollendas & roborandum hepar.

Tertius scopus ad ea quæ aperiunt, roborant & aquam absument pertinet.

℞. rad. rubiæ maioris ʒ.iiij. conseruæ florum genistæ, conseruæ capill. ven. & scolopend. sing. ʒ.j. confect. dialac. & diacucur. sing. ʒ.ij. trochiscorum de eupat. & de rhab. sing. ʒ.j.β. pulueris diamarg. frig. ʒ.iiij. cum syrupo de quinq; rad. fiat opiata de qua capiat ter in hebdomade mane tribus horis ante pastum instar auellanæ: vel utatur, sequenti elect.

℞. corticis citri conditi ʒ.j.β. conseruæ capill. ven. & florum cichorij sing. ʒ.iiij. troc. de eupat. & de cappar. sing. ʒ.j. diarthod. abb. ʒ.j.β. rosaræ nouellæ ʒ.β. triasant. duplicatis seminibus & rhab. ʒ.ij. sacch. in aqua absynthij & end. dissoluti quātum sufficit, fiat elect. in tabellarum formam, quæ sint ponderis ʒ.iiij. capiat quater in

ENCHIRIDION

hebdomade. Opiata præcedens magis absūmit
aquam & aperit tollitq; obstructions: Electua-
rium verò etiam roborat hepar & ventriculū.
Vide alia tum assumenda tum apponenda parti
externæ hepatis & ventriculi, cap. de tumore
agroso in methodo vniuersali.

Topica ventri hydropici admouenda.

Quartus scopus topica vētri applicāda docet.

℞. radicū scænic. ebuli, aristol. rot. acori, iri-
dis florentiæ sing. ℥. j. β. corticis rad. cappar. &
cort. interioris vlmī sing. ℥. ij. fol. agrim. & rutæ
sing. m. j. seminum anisi, scænic. cumini, ameos,
feseleos, apij & petro. singul. ℥. iij. florum samb.
chamæ. melil. stæch. & ros. singul. pug. j. sulph.
viui ℥. ij. squamarum ferri (quæ tundendo fer-
rum candens excidunt) ℥. iiij. fiat decoctio in
vino albo, qua spongiis imbutis totum ventrem
foueant, dempra hepatis regione. deinde,

℞. milij, seminis apij & cumini sing. ℥. β.
seminis carui ℥. j. baccarum lauri ℥. ij. centaurij
minoris ℥. j. florum chamæ. aneti, & rorismar.
sing. pug. j. in sartagine torreantur, vino albo ir-
rigando, & fiant duo sacculi, qui vicissim ven-
tri applicentur. postea,

℞. olei amygd. dul. olei nardini singul. ℥. iij.
olei laurini ℥. ij. ceræ quantum sufficit, fiat lini-
mentum. vel,

℞. ladani ℥. ij. calami odorati, florum iunci
odorati sing. ℥. j. β. croci ℥. ij. axung. anatis, olei
rutacei

rutacei singul. ℥. iij. aceti ℥. β. fiat vnguentum.

Probantur etiā vnguenta, martiatum, aragon. & agrippæ, ac emplastrum de baccis lauri: cataplasmata etiam quæ ex stercorebus parantur, prosunt.

℥. stercoreis bouis ℥. iij. stercoreis capræ ℥. ij. β. baccarum lauri staphisag. singul. ℥. vj. caricarum in aceto diu infusarū pug. x. sulph. viui ℥. ij. rad. ireos & assari sing. ℥. β. coquantur omnia in vri- na pueri, & terantur, addendo axung. anseris & anatis sing. ℥. iij. olei rutacei & irini sing. ℥. ij. fiat cataplasma. vel,

℥. sterc. columb. ℥. ij. aristol. rotundæ, pyre- thri sing. ℥. β. spicæ nardi, cardam. sing. ℥. j. costi amari ℥. iij. marcati ℥. β. ladani ℥. iij. bdellij in vi- no albo dissoluti ℥. ij. thuris ℥. j. β. olei laurini & ceræ quantum sufficit, fiat vnguentum, vnga- tur venter. vel,

℥. succi cyclam. & brassicæ marinæ sing. ℥. j. succi cucum. agrest. ℥. β. assari ℥. vj. seminis apij petro. & seseleos singul. ℥. j. pingued. cuniculi & scorpionum sing. ℥. j. ceræ modicum, fiat vnguē- tum pro ambitu vmbilici: Stercus quoque capri- num lotio humano mixtum ex Rasi iuuat illi- tum: oleo de mesereo Mesue illinit ventrem. Cochleæ denique in lixiuio coctæ & tritæ utili- ter in formam cataplas. ventri admoventur.

In vsu topicorum quæ ventri apponuntur, ca- uenda est regio hepatis: nam illa sæpe sunt ad-

ENCHIRIDION,

modum calida hepar nimis incalesceret, eiusque robur omnino dissolueretur: sed ne ea noceant, regio hepatis sequenti vngueto erit munienda.

℞. cerati santal. ℥. iij. vnguenti ros. ℥. j. β. spice nardi ℥. j. spodij ꝑ. iiij. olei de absynth. ℥. ij. olei de nymph. ℥. j. aceti acerrimi modicum, seminis endiuia & portul. sing. ℥. j. fiat vnguentum, quo repide regio hepatis vngatur.

Nonnulli aiunt ℥. j. spice nardi cum vino quotidie sumptam & potam hydropicos curare: alij ℥. j. thymelea in puluerem redacta & in aceto macerata, cum vino albo interdum propinant: alij capiunt testa nemoralis testudinis ℥. j. β. coralli rub. ꝑ. iiij. seminis portul. ℥. j. aquarū tamarisci & scolopend. sing. ℥. j. β. ac potum faciunt, quem frequenter propinant: voluntque remedium esse præstantissimum.

De hyposarca, C A P. 45.

EAdem propemodum in hoc affectu debet esse victus ratio atque in superiori humor pituitus est ad expulsionem præparandus, incidentibus, tenuantibus, & aperientibus, ac purgandus, quemadmodum dictum est de œdemate, de abscessu phlegmatico, de strumis, superiori capite, nisi quod non est vtendum tam valenter cientibus vrinas, & serum sanguinis absummentibus: in omnibus semper habenda ratio hepatis

hepatidis, & ventriculi, vt earum partium vires non dissoluantur, si solitæ purgationes sistuntur: & menses vel hæmorrhoides sunt ciendæ. Denique proderunt frictiones moderatæ partium tumidarum, ad calfaciendum & tenuandum humorem, postea sudoris, & vrinarum prouocatio, atque in vnguentis, cataplasmatibus, & emplastris ea omnia quæ rarefaciunt, tenuant, incidunt, aperiunt, discutiunt & tergent: quorû omnium formas habes suprâ cap. de œdem. de strumis, & proximo, sed ea tibi sunt deligenda, vt videris has vel illas partes magis affici, & pituitæ naturam.

De tympanite, C A P. 46.

Similibus præfidiis curatur tympanites, atque duæ species hydropis præcedentes: præterquam quod hoc in affectu in omnibus medicamentis maximè præscribenda quæ flatus discutiunt, quemadmodum in vsu alimentorum, ac præterea quæ pituitam euacuant & absumunt, cum sit materia flatuum. In reliquis roborandus ventriculus, roborandum hepar: Topica eadem iuuant quæ antea fuerunt præscripta, modò causam consideres, num calida, num frigida: nam cum causa calida, in omnibus mediocriter calida sunt exhibenda & applicanda: cum autem causa frigida, calidioribus tutò vtimur. Cucur-

ENCHIRIDION

bitula magna etiam ventri inferiori admoûda. Cauendum etiam ne acria medicamenta ventriculi calorem imbecillum resoluant: aut vbi magna est pituita copia, maiores flatus excitent tenuando. Theriacæ & mitridatij vsus vtilis tum ad ventriculum calfaciendum, tum ad pituitam absumendam, tum ad flatus discutiendos.

De scirrho hepatis.

Hepatis scirrhus curatur, primo victu attenuante, molliente & incidente, vnde ficum & passularum vtilis est vsus, & eorum decoctum, cappares quoque iuuant & hordeatum.

Secundò humores præparandi & euacuandi, vena non est aperienda, nisi plenitudinis apparent notæ, aut scirrhus effect à retentione hæmorrhoidum vel mensium.

Humorum præparatio fit, incidentibus, mollientibus, aperientibus & detergentibus, vt syrupo capillorum ven. de end. de cichorio, de eupat. de bisantiis, de absynthio, de duabus & quinque radicibus, cum aquis graminis, fœniculi, end. capillorum ven. & similibus: aut apozema parabitur ex radicibus aperientibus capparum cortice, scolopend. & aliis capillaribus ex agrimon. end. cichorio, hordeo, glycyrrhiza, passulis, ficubus, & aliis vt quæ vrinæ ciunt & calculum in renibus frangunt, vt capite de scirrho dictum fuit, & de œdem. habita humoris ratione. Animaduertendum enim num pituita crassa,

crassa, num humor melancholicus, scirrhum effecerit. Postea catharticis conuenientibus utendum, inter quæ laudatur hiera picra simplex cum terebint. vel ammoniaco in pilulis.

Tertiò ad topica procedendum. Sint autem mollientia, incidentia, tenuantia, & medio-criter discutientia necesse est, mixtis tamen astringentibus ad hepar roborandum, ne eius vis dissoluatur, fots mollientes ex decoctione liliorum, althææ, maluæ, viol. parietariæ prodest, modò non sit frequens & diuturnus.

Linimenta & vnguenta ex oleo liliorum, irino, nardino, ex ammoniaco, bdellio, galb. & aliis similibus mollientibus, & discutientibus, additis santalis, spica nardi, calamo aromatico, oleo mastichino, & de absynthio ad roborandum conferunt, vt hoc modò ex Gal. & Paulo.

℞. ammoniaci in aceto dissoluti ℥. j. bdellij ℥. ℞. spicæ nardi ℥. iij. croci ℥. j. ℞. absynthij sicci, mastich. aloës, olibani singul. ℥. ij. sebi & medullæ vituli singul. ℥. j. ℞. æsypi ℥. iiij. olei de absynthio & ceræ quantum sufficit, fiat vnguentum. vel,

℞. olei ros. ℥. j. ℞. olei nard. & mastich. singul. ℥. ℞. succi absynthij ℥. j. squinanthi, spodij, cassiæ lignæ, caudæ equinæ singul. ℥. iij. ceræ quantum sufficit aceti modicum, fiat vnguentum.

De scirrholienis. CAP. 47.

HOc in affectu eadem est curandi methodus atque in superiori affectu, nisi quod lien valentiora quàm hepar medicamenta sustinet.

Itaque primò victus attenuans constituendus. In quo frequens vsus capparum, summitarum asparagi, & lupul. probatur.

Alterum in hoc affectu necessariū est humoris tum phlegmatici tum melancholici preparatio atque purgatio: Quam ad rem efficiendam cōmoda sunt cortex radicis capparis, cortex tamarisci, fraxini, radices graminis, rusci, asparagi, lapathi acuti, acetosæ, genista, ebulus fumaria, lupulus, ceterac. scolopend. & aliæ capillares, end. cichorium, borrago, bugl. semen agni casti, cuscuta, portul. acetosæ, semina frigida maiora, flores communes, flores ebuli, samb. genista, rorismar. Syrupi capill. acetosus, de fumar. de duabus & quinque radic. de pomis, oxymel simplex & scylliticum & similes.

Ad purgationem conferunt thymus, epith. fenna, polypodium, agaricus, tartarum, catholicum, diasenna, confectio hamec diaphœn. indū maius, triphera persica. Misceri enim debent plegmagoga & melanagoga: Nam vterque humor cū sit crassus, potest lienis & hepatis obstructions & duritiem efficere. Prodest quoque tartarum.

Tertiò

Tertiò accedendum ad topica, inter quæ cō-
medantur cortex radice cappar. in potu sum-
pus, vel extra appositus: cortex radice hederæ,
& enulæ camp. radice ebuli & ireos succus, vi-
no sensim infuso dum teruntur. Succus centau-
rij maioris sumptus & illitus, cyclamen viride &
succum illitum: vinū in quo carbones tamarisci
extinguntur: Pulvis scolopend. ceterac, & be-
tonica, acorum, caprinum stercus cum ficibus
applicatum, emplastrum de meliloto, dialthea,
ceratum æsopi, ammoniacum dissolutum in ace-
to miscetur oleis de cappar. & de lilio. Denique
inuant omnia quæ molliunt, incidunt, tenuant,
aperiunt, & resoluunt.

℞ ammoniaci ʒ. ij. bdellij, sagap. opop. sing.
ʒ. ij. farinæ lupinorū ʒ. β. farinæ seminis lini &
fœnug. sing. m. j. olei de cappar. ʒ. vj. olei de spi-
ca & de tereb. sing. ʒ. ij. dissoluantur gummi in
aceto & fiat emplastrum, quod applicetur præ-
cedente fotu ex decoctione corticis radice cap-
par. tamarisci, ebuli, sambuci, ceterac, scolopéd,
& herbarum mollientiū: Poteris etiam fota re-
gione lienis, magmati illius decoctionis addere
farinas seminis lini & fœnug. æsypum, adipēs,
butyrū, olea liliorū, amygd. chamæm. lumbrico-
rum & alia molliētia, incidentia, tenuātia, discu-
tiētia & splenica ad cataplasma conficiendum.

℞ succorum bryon. & cyclam. singul. lib. β.
olei tb. j. β. medullæ crurum bouis tb. β. butyri

ENCHIRIDION

recentis quart. j. bulliant lento igni ad succorum
consumptionem, adde cortices radic. capparis
& tamar. ceterac. seminis agni casti, in pulue-
rem redactorum, singul. ℥. j. β. misce & fiat vn-
guentum quod certa experientia à me compro-
batum est optimum in scirrho lienis. Ammonia-
cum additur aceto dissolutum, & galb. bdelliū,
styrax, radix ireos, semina apij, cumini, rutæ, &
flores anethi ac genistæ, olea sicyonium, sesami-
num, & similia.

De umbilico procidente, CAP. 48.

VMbilici eminentia seu procidentia cum à
flatibus fieri soleat: victum, humorum præ-
parationem & purgationem, quemadmodum
de tumore flatuoso diximus, expetit: in quibus
omnibus maximè iuuant semina flatu discuti-
entia, vt anisi fœnic. cumini, dauci, carui, felse-
leos, ameos, rutæ. Post purgationem vis conco-
ctrix ventriculi cōfirmanda tum assumptis, tum
admotis, sicut supra dictum est, de tumore fla-
tuoso, & cœdemate.

In topicis, Rasis pulueris spicæ celticæ ℥. β. cū
terebintina miscet atque applicat in formā em-
plastri: vel illa miscenda cū oleo, sesamino vel
amygd. in formam vnguenti, vel in formam epi-
thematis: vt suprà eo imbutæ applicentur: Aut
ex eodem Rasi lupinos amaros & pānos lineos
combū-

comburito: vino perfundito, & cum stupis appo-
posito: fofus etiam fit ex decocto astringētium:
potea lentes & arnogl. fimul cocta in formam
catapl. admoventur: Thus quoque cum albu-
mine oui, gallis, malicor. acacia, prodeft.

De ani tumore. C A P. 49.

Constituenda victus ratio huic affectui con-
gruens, vena ad reuulfionem fecāda in bra-
chio, fi fit à sanguine tumor: Alius non est cien-
da vehementibus medicamentis, ne in partem
effectam recrementa ducantur: fed ciendæ po-
tius vrinæ aut vomitus prouocandus, nifi fit ad
thymum propensus æger: confert enim vom-
itus ad reuulfionem.

In topicis initid vtimur oleo rof. vel myrt. vel
cydo. cum oui albumine. Aut cydonia cum ace-
to & aqua cocta, mifcenda cum oleo rof. & in
formam catapl. admouenda: cui adlicere potes
corticem granatorum, & gallas virides coctas
in aqua, vel vino rubro.

In augmento ad repellendū & difcutiendū
iuant lentes coctæ cum gallis viridibus, ouum
integrum cum oleo violaceo, vnguento rofato,
& tantillo croci: in ftatu mediocriter difcutien-
tia cum anodinis funt admouenda, cuiusmodi
funnt chamæm. melil. femen lini & fœnug. rof-
marinus, & à proprietate, cerebrum anferis, &
cuius adeps.

℞. lentium pug. iij. florū chamæm. melil. sambuci sing. pug. ij. coquantur, & terantur addendo farinæ seminis lini & fœnug. sing. ℥. j. butyri recentis ℥. ij. pingued. anseris ℥. j. cerebrum eiusdem, vitellum oui, croci modicum, misce, fiat catapl. Dolor sedabitur oleo viol. vel hyosc. oui albumine, vel vitellō & croco: Aut catapl. de pomis præscripto cap. de ophthalmia.

Cūm tumor ad suppurationem tendit: Coquantur radic. althææ & lilij, malua, viol. raplus barbatus: decoctioni adde oleum viol. butyrum & vitellos ouorum: aut vttere emplastro ex cepe.

Post suppurationem statim aperiatur vomica: ne fistula inde oriatur ob puris retentionem eiusque acrimoniam.

De Bubone venereo. C A P. 50.

Vetus in hoc affectu tenuis debet esse, cibusque euchymi. Vena initio nequaquam est secanda, nec medicamentum laxans propinandum: ne naturæ motus impediatur: sed si natura ad expulsionem tardior videatur: attrahentibus est adiuuanda: vt aqua & oleo calentibus, vel decoctione lilij, althææ, maluæ, viol. seminis lini & fœnug. qua foueatur tumor: vel cucurbitulæ affigantur. Postea ad reliqua topica progrediendum, qualia sunt sequentia: quæ vim habent attrahendi & discutiendi.

℞. emplastri diachyl. ireati ℥. iiij. terebint.
℥. j. amurcæ, olei de lilio quart. ℔. fiat cera-

tum. vel,
℞. diachyl. magni cum guttmi ℥. iiij. misceā-
tur cum oleo irino, & fiat ceratum. Si in medio;
galb. ℥. j. addideris, magis trahet. vel,

℞. ammoniaci, bdellij, opop. dissolutorum in
aceto acri sing. ℥. j. terebint. lotæ ℥. j. ℔. florū
chamæ. samb. sing. pug. ℔. pulueris rōdis floren-
tiæ ℥. ℔. olei chamæ. vel de lilio quantum suff.
fiat forma emplastri. Tumor verò si medicamē-
tis discutientibus sit contumax, ad suppurantia
confugiemus: de quibus iam plerisque in locis
dictum est: præsertim de bubone pestilenti: de-
inde vomica est aperienda. Interiectis aliquot
diebus, si adsint scopi sanguinis mittendi, ve-
nam tundito: catharticum exhibeto, pro humo-
rum & corporis natura, alioqui agro periculum
immineret incidēdi in morbum venereum. Ea-
dem verò medicamenta laxantia hic conueniēt,
quæ in morbo venereo. Iamque ad vlcus est re-
deundum: quod deterges primò quidem mirio-
ribus, si dolor adsit: tandēque ad valentiora
gradendum: ac toti buboni emplastrum diuisi-
um, vel diachylon ireatū admonendum. Tam-
dedecens autem si fuerit discutientium vsus, vt
iam subnasci scirrhū animaduertas, ad mol-
lientia de quibus copiosè capite de scirrho dixi-
mus, te recipito: & radicem bryoniæ ac cucu-

meris agrest. tum ad incidendum, tum ad molliendum, tum ad discutiendum permisceto. Quando malet ager bubonem discuti ac resolui quàm pus gigni: clystma commune iniicito: & cathol. aliaque laxantia in eo dissoluito. deinde,

℞. pilul. hieræ simpl. & pilul. assaieret. sing. ʒ. ij. misceantur: & cum oxymel. scyll. in quo agarici ʒ. j. sit infusus, fiant pilulæ, de quibus sumat iiij. singulis iiij. diebus, horis duabus ante cænam.

℞. olei lil. ʒ. j. olei chamæ. ʒ. ʒ. misce to: bubonem linito: & lana succida operito.

℞. emplastri de melil. & mucilag. sing. ʒ. ij. misceantur cum oleo de lilio, & parti admoveantur.

De inflammatione scroti & testium. C A P. 51.

TEstium & scroti inflâmatio expetit victus rationem, venæ sectionem, vel ad euacuationem, vel ad reuulsionem & purgationem, quemadmodum diximus de tumoribus calidis, iuxta humorum naturam & mixtionem. Ad reuulsionē etiam proderit vomitus, nisi sit ægrotus ad rābem propensus. Alius glandibus, vel clysteribus subducenda potius quàm medicamentis valentibus. Vrinæ quoque ciendæ non sunt:

sunt: ne corporis recrementa in partem affectam adducantur. Topica erunt præscribenda pro temporum morbi totius diuersitate & partis natura.

In principio quidem ad repellendum nonnihil vilitatis afferent oleum ros. vel myrt. vel cydon. cum cimolia & aceto, atque oui albumine in forma linimenti: aut succus plantag. vel solani cum oleo ros. & ouo integro, tum ad repellendum, tum ad dolorem leniendum.

In augmento partim ad repellendum, partim ad discutiendum, partim ad molliendum, partim ad leniendum.

℞. radic. alth. ℥. iij. radic. lil. ℥. ij. radic. cucum. agrest. ℥. j. s. mal. viol. branca, ros. sing. m. j. summitatum absyntij m. s. ros. rub. & florum viol. sing. pug. s. florum chamæm. melil. samb. sing. pug. j. coquantur, terantur, cribro transmittantur, addendo farinæ hord. & fab. sing. ℥. ij. arum. gall. recentis ℥. j. s. olei chamæm. & ros. sing. ℥. ij. croci ℥. s. misce, fiat catapl. Proximè statum si magis velis discutere.

℞. radic. althææ ℥. iij. mal. plantag. caulium rub. sing. m. j. florum chamæm. melil. samb. sing. pug. j. ros. rub. pug. s. coque, rere atq; adde farinæ fab. ℥. iij. farinæ seminis lini & fœnug. sing. ℥. s. seminis cumi. in puluerem redacti ℥. j. coriand. similiter puluerisati ℥. s. coquantur iterum ad crassitiem: postea adde olei chamæm. & anc-

ENCHIRIDION

thini aut de lil. sing. ꝑ. j. ꝑ. pingue. gall. ꝑ. j. misce & fiat catapl. Possunt etiam alth. mal. viol. rosæ, chamæm. melil. semina lini & fœnug. cum farinis fab. & hord. vel lupinorum, si minor sit calor, coqui in æquis partibus aquæ communis, & lixiuij, postea addi adipēs & oleum chamæm. ac anethinum, fierique catapl.

Ad dolorem leniendum profunt lac, butyrum & oleum ros. mixta: aut catapl. ex hyosc. mal. chamæm. farina hord. & fab. cum oleo ros. & chamæm. Aut folia hyosc. confusa & apposita ad stuporem. Si tumor non discutitur, suppuretur, vt tumor mammarum.

De tumore scroti ac testium ab humore frigido. C A P. 52.

IN hoc tumore victum attenuantem & siccantem constituito: humores incidentibus, tenuantibus non tamen aperientibus, ne eò ferantur excrementa præparato: aluum phlegmagogis mediocribus subducito: vomitum ad reuulsionem citro: postea ventriculum roborato.

In topicis, ad dolorem leniendum, & resolvendum conferet farina hordei, fabarum orobi, lupin. seminis lini, fœnug. Flores chamæm. melil. stach. rorismarini: Adipēs anseris, anatis, gallinæ, medulla cruris viruli, mica panis: Oleū cha-

chamæm. anethinum, irinum, cum modico olei
rosæ. vel myrt. Si medicamentis valētoribus opus
recedendum ad caput de œdemate.

De hernia aquea & flatuosa.

C A P. 53.

QUæ in vniuersum de tumore aqueo & flatuoso superius dicta sunt: ea huc quoque sunt referenda. Præterea iuuat catapl. ex baccis lauri, farinæ fab. & fœnug. ex furfure, ex puluere cumini, ammoniaci terebint. sapa, oxymel. & oleo laurino simul mixtis, vt sæpe sum expertus. Nec mediocriter adiuuat catapl. ex stercoris bubuli. lb. j. pulueris cumini. ℥. j. baccarum lauri. ℥. β. cum furfure, ante tamen eorum vsum locum fovebis decocto pulegij, calamenti, origani, seminis anisi, fœnic. dauci, cumini, carui, fenic. ameos, rutæ, florum chamæm. melil. saluæ, stach. anthos, & similiū.

Postea lines oleis de ruta, de costo, de castor. de euphorbio, de baccis lauri, & similibus: deinde admovebis cataplasma: in quibus omnibus tibi erit videndum, num plus sit flatuum, num plus sit feri seu aquæ in tumore: Nam vbi plus est feri, maior debet esse fursuris quantitas: vbi plus flatus, etiam augebis flatus discutientia:

L iij

ENCHIRIDION

hernia aquosa si iis non cedat, aperiatur in loco magis decliui.

Hernia verò flatuosa curationem manuariam non admittit.

De Enteroccele & Epiplocele.

C A P. 54.

Hic affectus vel chirurgia, vel pharmacia curatur. Chirurgiam peritus chirurgus relinquet empiricis. Pharmaciam verò suscipiet: in qua primo victus ratio instituenda tenuis, vsus ciborum laudati succi probatur. Videntur autem omnia flatuosa, vt legumina, rapum, herbae recentes, fructus horarij, omnia quæ difficile coquantur, & reliqua, vt de tumore flatuoso, & de œdemate dictum est, fugienda satietas & immoderata repletio, corporis agitatio, saltus, coitus, & vociferatio. Alius perpetuò liberè fluat, præsertim in enteroccele, ne stercus induratum in intestino, quod in scrotum delabatur, plurimum negotij facessat.

Secundò euacuationi & humorum præparationi ac purgationi est insistendum. Proinde si in adolescente (nam is adhuc ob partium molliem & humiditatem medicamentis curari potest, tametsi iam difficilior quàm pueri & infantes) si inquam in eo adsunt plenitudinis indicia,

venæ

venæ sectio proderit: prius iniecto clystere ex decocto mollentium, symph. & tamarind. humores præparabuntur iuxta eorum naturam, si crassi & visci di tenuous, & incidentibus, si tenues & acres, incrassantibus, & acrimoniam obrudentibus: quæ dicta sunt in methodo generali. Postea purgabuntur iis medicamentis quæ relinquunt astrictionem, qualia sunt tamarindi, rhubarb. & omnes mitobal. species.

℞. massæ pilul. alephâg. ʒ. ij. ʒ. pilul. de bdell. ʒ. j. ʒ. capiat pilulas iij. horam vnâ ante cœnam semel in hebdomade.

Tertiò vtendum opiata sequenti, quæ astringit & siccatur.

℞. conseruæ symphyti maioris, conseruæ rosarum antiquæ, corticis citri, sacch. conditi sing. ʒ. j. sigilli beatæ Mariæ, iacæ albæ & nigre sing. ʒ. ij. boli arm. in aqua rosarum loti, sanguinis drac. sing. ʒ. ij. ʒ. acaciæ, hypocist. sing. ʒ. j. ʒ. carminum cydon. sacch. cond. sine aromatibus ʒ. ij. limaturæ calybis ʒ. j. syrupi myrtini quâ tum sufficit, fiat opiata: de qua capiat manè antè pastum instar nucis, & postea bibat modicum vini rub. aqua symphyti, vel agrim. diluti.

Quartò procedendum ad topica: quæ etiam vim astringendi, glutinandi & siccandi habeant.

℞. psidiæ, balauft. nucum cupressi, calicum glandium sing. ʒ. j. ʒ. glasti, plantag. symph. valerianæ singul. m. j. florum ros. chamæm. melil.

anethi sing. pug. j. coquantur in vino rubro austero, & foueatur locus.

℥. massæ emplastri contra rupturam, & emplastri de mastiche sing. ℥. iij. lapidis magnetis ℥. ij. acaciæ, hypocist. boli arm. sing. 3. ij. misceatur cum oleo cydon. & de terebint. ac fiat massa emplastri quod applicetur, & xv. quoque die renouetur, ac perizomate circunligetur. vel,

℥. herbæ herniosæ quātum vis, tertio, ac paulatim vinum album austerum affundito, & quotidie mane ℥. iij. vel iij. potui dato : Postea aquis ros. plantag. solani, & symphiti aliisque astringentibus locum fouero. deinde,

℥. herbæ herniosæ m. iij. in vino albo & austero coquito, & diebus singulis in formam cataplasmi. affigito : vel sequentibus etiam expectis vritor.

℥. corticis granatorū, balauſt. calicū glandiū, sumac. singul. ℥. j. herbæ herniosæ, calcitrapæ & symphyti sing. m. j. hypocist. gallarum, aluminis, sing. 3. ij. ros. chamæm. anethi sing. pug. ij. coquantur in aquis partibus vini austeri, & aquæ fabrorum, & ea decoctione foueatur locus.

℥. rad. symph. & osmundæ regalis sing. 3. 8. herbæ herniaræ m. j. farinæ fab. & hord. sing. 3. ij. cum aqua fabrorū & vino austero, fiat catapl. Et dum hæc fiunt, bibat sequens decoctum.

℥. rad. symph. & osmundæ regalis sing. 3. vj. fiat decoctio in aquis partibus aquæ & vini albi, in col.

in col. di
3. ij. 8. nat
Cum fo
vius fueri
℥. alu
ad media
℥. gum
sing. 3. 8
olei myrt
rupt. 3. j. r
ad curati
cingi peri
Quando
cus indu
fir, fotu e
reductio.

Radice
stris singu
coquito :
ueto : col
magma i
tribus di
cum oleo
tris parten
sepiens d
sapius d
cto mane

in col. dissolue syrupi viol. & cydoniorum sing.
 ℥.ij. ℞. fiat iulep pro iij. dosibus.

Cum fotu precedenti, & cataplasmate xv. dies
 usus fuerit, sequentibus utetur viij. diebus.

℥.aluminis ℥.℞. buliat in lb. j. aquæ fabrorum
 ad medias, & fiat forus.

℥.gummi elenij ℥.ij. mastich. olibani, sarcoc.
 sing. ℥. ℞. mirob. cebul. & indarum singul. ℥.℞. ℞.
 olei myrtini quantum sufficit, emplastri contra
 rupt. ℥. j. misce, & admoue. Proderit semper, &
 ad curationem, & ad præseruationem circum-
 cingi perizomate subligaculo, & firma ligatura.
 Quando intestinum delapsum est, in quo ster-
 cus induruit: adeò ut clyster immitti non pos-
 sit, fotu ex mollientibus tentanda est intestini
 reductio.

Alia curatio empirica.

Radicem vnam lilij, & apij ac hederæ tetre-
 stris singul. m. j. capito: in lb. ij. aquæ ad medias
 coquito: ne quid dum coquuntur exhalet, ca-
 ueto: colaturam in tribus dosibus potui dato:
 magma in treis globulos redigito: & singulis
 tribus diebus singulos globulos in sartagine
 cum oleo frixos apponito: & stupis superposi-
 tis partem perizomate circumligato: sexies aut
 sepius decoctionem repetito: interea ægrotus
 supinus decumbito, & duodeuiginti dies in le-
 cto maneto.

De tumoribus penis, CAP. 55.

Penis tumoribus calidis eadem profunt: quæ antea scroti & testium inflammationi prodesse diximus, & in vniuersalibus, & particularibus remediis, obseruata temporum tumoris varietate. Penis tamen magis astringentia recipit, quàm scrotum & testiculi. Commodè verò valenter astringentia pectini admouentur ad fluxionem prohibendam, quale defensuum nostrum de quo supra cap. de carbunc. Et peni initio proderit succus vel aqua solani cum cimolia: vel succus solani vel plantag. cum ouo, aut oxyrhodinon cum bolo in forma linimenti, aut lentes, cortex maligranati, & rosæ siccæ cum oleo miscentur & coquuntur ac loco applicantur. Cum vehemens dolor adest ab intemperie calida, iuuant folia hyosc. & maluarum cocta, & oleum viol. cum oui albumine: aut mica panis infusa in lacte cum vitellis ouorū, addito tantillo opij & croci, oleum papauerinum, & emplastrum de pomo sub cineribus cocto cum lacte.

Procedente tumore fiet catapl. ex farina hord. lentium, oleo ros. vel viol. & succo portulacæ: postea remisso calore succus origani is miscebitur. Si tumor frigidus, eadem sunt facienda tum in vniuersalibus tum in particularibus, quæ de tumore frigido scroti & testiculorum diximus: cūque voles valèter resolvere, coques lentium & hord.

& hord. ac
succis be
& aceto. S
phanum.
lem recur

Deg

Genuū
fligan
ne, cucurb
camentis
tura repel
temporum
nis, de qu
thodo vn
detur, qu
prudenter
imbecilli
scarificati
Tumores
flaribus, v
lis tribus
quirunt,
laudatur
turbith. o
sacch. 3.
cto ciceru
dentibus.

hord. ac fab. farinam, ac sterus caprinum in succis betonice, & origani, vino rubro austero & aceto. Si flatus misceantur, adde rapum & raphanum. Potes etiam ad methodum vniuersalem recurrere.

Degenium tumoribus, CAP. 56.

Genuū tumores ab humore calido sunt profluigandi victu tenui & frigido, venæ sectione, cucurbitulis & aliis reuulsionibus, ac medicamentis catharticis. Denique topicis remediis tum repellentibus, tum discutientibus, iuxta temporum morbi varietates, simul etiam anodinis, de quibus omnibus satis dictum est in methodo vniuersali: hoc tamen obseruandum videtur, quod scarificationes cum illis est opus prudenter fieri debent: nam omnes articuli sunt imbecilli, præditi tamen sensu exacto, unde ex scarificatione sequitur dolor, & alia accidentia. Tumores verò œdematosi, vel à pituita, vel à flatibus, vel ab aqua seu sero sanguinis, vel ab illis tribus simul mixtis, victum & cathartica requirunt, sicut in methodo vniuersali diximus: laudatur etiam pulvis ex turbith. ʒ. ij. (modò sit turbith. optimum) hermodactil. ʒ. j. zingib. ʒ. j. sacch. ʒ. ʒ. de quo sumantur ʒ. ij. ʒ. cum decocto cicerum rub. Topica fiunt ex medic. incipientibus, tenuantibus, mollientibus, rarefacien-

tibus, detergentibus, discutientibus, & siccantibus etiam ante dictis: fatus sunt lixiuio ex cinerum sarmentorum lb. ij. salis ℥. ij. & sulph. tantundem. Post fotum emplastrum de sinapi ad-mouendum: vel, capito farinae hord. & fab. sing. ℥. iij. surfuris m. ij. stercoreis caprini lb. β. florum chamæm. melil. sing. pug. j. olei chamæm. & anethini sing. ℥. ij. lixiuij & sapæ quatum sufficit, fiat cataplasma.

Dolori sedando confert hyosc. cum stercore ouillo & aceto: vel sterco bubulum cum aceto: vel sterco caprinum cum posca, & hordei farina. Cum humor calidus cum frigido miscetur, etiā indicationes sunt cōplicatæ: tūcque lixiuij loco vti potes mucagine althææ, vel eius decocto.

De tiliarum & pedum tumoribus, quos elephantiam vocant, CAP. 57.

Victum tenuem, calidum & siccum hic affectus exigit: cibosque qui facili coquantur, ac sanguinem laudatum, non pituiteum, nec melancholicum gignant.

Secundo si humori sanguis permixtus appareat, vena secanda, & aliæ reuulsiones faciendæ in partibus superioribus: vomitus ciēdus: cathartica quæ pituitam & melancholiam purgent, vt de œdemate & scirrho dictum est, exhibenda.

Tertiò

Tertiò
quantia
discutienti
fermandā.
torum qu
pulegium,
sulphur &
lumine,
fabrorum
cum aceto
chiragra
2. sulph
sing. ℥. j.
rub. & ac
Fascia
bui potel
tium, vt e
moso & a
I
V Aric
sang
tariz ape
lanch. &
dictum e
Topi
debent e
pressi, g
cyperus

Tertiò in topicis proderunt incidentia, remanentia, mollientia, rarefacientia, detergentia, adcutientia cum astringentibus ad partem confirmandã. Fetus fiet lixiuio ex cineribus sarmenorum quercus, ficus, caulium, in quo cõcoxeris palegium, calamentum, origanũ, lupinos, stach. sulphur & sal, cum astring. vt acacia, hypocist. alumine, & similibus. Acetũ quoque cum aqua fibrorum confert: Terra lemnia, bolus arm. cum aceto utilis, denique conueniunt quæ de chiragra diximus. Post forum,

℞. sulph. ʒ. j. sterc. columb. ʒ. x. far. fab. furs. sing. ʒ. j. s. cum decocto asphodel. succo cauliũ rub. & aceto, fiat cataplasma.

Fascia quoque qua tibia circumuoluitur, imbuti potest vino austero, vel decocto astringentium, vt etiam facimus in œdemate, tumore flauoso & aqueo.

De varicibus, C A P. 58.

VArices initio victus rationem ad laudatũ sanguinem gignendum, dextræ venæ iecorariæ apertionem, medicamenta humorem melanch. & crassum præparantia & purgantia, vt dictum est de scirrho & cancro expostulant.

Topica initio roborantia & astringentia esse debent ex bolo arm. terra lemnia, nucibus cupressi, gallis, acacia, hypocist. quibus addentur cyperus, thus, tragag. hord. farina: fiẽntque

ex iis fofus & cataplafmata . Ea etiam cum oui albumine & aceto poffunt miferi . Prodeft etiã emplaftrum contra rupturam & fimilia : falcia quoque vino auctero vel decocto aftringentium eft imbuenda ad ligaturam .

Varix fi medicamentis non cedit : ad chirurgiam cõfugiendum, quemadmodũ Guido præfcribit : Cutis eft præfcindenda : varix aperienda : fanguis ex ea educendus : infra poft ea fupràque liganda, præfcindenda, & vtriq; fini venæ cauterium applicandum . Soleo tamen minori labore & dolore acu adunca & recurua filum traducere fub vena : eamq; ligare ac filum relinquere, donec ex feſe cadat . Ad difcutiẽdum humorem in parte contentum, vtor foru ex lixiuio, deinde emplafro ex attenuantibus, difcutientibus & ficcantibus .

Diurnas varices tutum non eft curare nec medicamentis, nec chirurgia, quemadmodum nec hæmorrhoides inueteratas, niſi ægrotus temperantiſſimẽ viuere : ac frequenti vteretur purgatione, atque interdum venæ ſeetione .

LIBER

LIB

DVS

RVR

metei

curati

De

artigimu

ſatis nota

rum capi

Comm

indicatio

Prima

Secun

coniunc

Terti

tentio

Quar

Quin

gatione

LIBER SECVN-

DVS ENCHIRIDII CHI-
RVRGICI ANTONII CHAL-
metei, vniuersalem curandorum vulnerum;
curationem tractans.

De vulneribus, C A P. I.

Vlneris definitionem, causas, si-
gna, & prognostica hic quoque
prætermittimus: quæadmodum
in methodo tumorum curando-
rum iam fecimus: tantumque
præcipua curandi capita paucis
attingimus: reliqua enim omnia chirurgus cum
satis nota sint, hoc breui compendio summa re-
rum capita facile memoria complectetur.

Communis omnium vulnerum curandorum
indicatio est vnio. Particulares verò sunt quinque.

Prima extranei ablationem præscribit.

Secunda partium distàrium adductionem &
coniunctionem.

Tertia partium coniunctarum, in ea vnione
retentionem.

Quarta substantiæ partium conseruationem.

Quinta accidentium prohibitionem & miti-
gationem.

ENCHIRIDION

Prima intentio perficitur, vel ferreis instrumentis, vel medicamentis trahentibus. Quibus verò instrumentis res infixæ sint auellendæ, à prudenti chirurgo facillè excogitabitur, pro figura & varietate rerum infixarum, & natura partium affectarum: de quibus satis copiosè agit Tagautius, & alij non pauci. Medicamenta autem sunt radix aristolochiæ, arundinis, anagallis, thapsia, ammoniacum, sagapenum, dictamnium, ranæ combustæ. Radix arund. contunditur, & cum melle miscetur: vel emplastrum Auicennæ, à Guidone probatum admouendum: vel sequens expertum.

℞. lapidis magnetis ℥. j. rad. aristol. vtriusque polypodij, visci ling. ℥. j. sterc. anseris ℥. j. β. ammon. galb. in vino albo dissolutorum ling. ℥. β. propoleos ℥. ij. olei de lilio ℥. iij. mellis ℥. j. fiat emplastrum: quod cum voles admoovere, locum prius fermento illines. Puluere quoque magnetis cum aliquo detergente imbui poterit turunda & applicari: ita tamen vt turunda non attingat ferrum relictum.

Secunda & tertia intentio eodem modo perficiuntur, nimirum ligatura si vulnus simplex & exiguum, & in loco in quo ea cōmodè fieri possit: aut si vulnus etiā magnum satis in fibrarum musculi longitudinem protensum: & commodè ac facillè ligari possit, vt in musculis brachij. Si ligatura non sufficit, addenda sutura: Pars

blandè

blandè tractanda, & debito situ collocanda.

Quarta intentio absoluitur victus institutio. ne conuenienti pro ratione virium, affectus magnitudine, & totius corporis dispositione. Maxime tamen conuenit victus tenuis & frigidus ad vitanda symptomata: addēda sanguinis missio quandoque ac humorum purgatio etiam, ne accidentia oriantur: debito loco ac situ pars est continenda: eique cataplas. ex oui candido & aliis refrigerantibus admouendum: ac nonnunquam vino astringente fouenda.

Quinta intentio est in accidērium correctio: ne: sunt autem ea sanguinis profluuium, dolor, tumor, paraly sis, conuulsio, febris, syncope, delirium, pruritus.

Primū est sanguinis profluuium. in quo animaduertendum num satis fluxerit: si enim non satis, permittendus est effluere. Nam post sufficientem effusionem remanet vulnus siccus, & ita curationi propinquius, nec tam faciliē alia sequuntur accidentia, vt phlegmone, & reliqua. Nisi satis fluxerit, venā est aperienda, ad reuulsionem, pro affectus magnitudine, ac virium natura, maxime cū ob dolorē, vel aliam causam timeamus inflammationem & febrim.

De sanguinis profluuiio sistendo, Cap. 2.

Sanguis si immoderatē fluxerit, sistendus.

Primò reuulsione quæ fit fori, frictionibus

ENCHIRIDION

ligaturis, cucurbitulis parti oppositæ admotis; denique venæ sectione exigua, & potius subinde repetita.

Secundò vsu ciborum incrassantium & refrigerantium, ac medicamentorum assumptorum, vt vsu orizæ, lentium, fructuum astringentium, acerborum, austerorum, vsu aquæ.

Tertiò topicis quæ sūt in quāduplici differētia.

Primum est ligatura, digiti admotio, sutura communis, vel pellionum: quæ conuenit, quando nihil ex substantia partis perit.

Secundum est linimēta & elychnia, aceto, oui candido, vel astringente medicamento imbuta, & expressa, cū aliquid de substantia ablatū est.

Tertium est præcisio totius venæ vel arteriæ, ex qua sanguis profluit, quādo in profundo delitescit: vel illius ligatura infra supràq; cum nobis apparet.

Quartum est vsus medicamenti caustici, vel ferri candentis, maximè quando vasa sunt putredine corrosa.

Quintum est vsus medicamentorum, quæ vel ore sumuntur, vel partibus applicantur.

Potiones ad sanguinem sistendum vñdecunque fluat sunt huiusmodi.

℞. lapid. hæmat. coral. rub. sing. ʒ. ss. troisc. de terra sigill. & de spodio, vel de succino sing. ʒ. j. aquarum portul. & plantag. singul. ʒ. iij. vtratur in ij. dosibus. vel,

℞.

℥. lapid. hæmat. ℥. j. boli arm. sang. drac. sing.
 ℥. ss. sacch. ros. veteris ℥. ss. aquæ plant. ℥. ij. fiat
 potus. Topica quædam manifesta, quædam re-
 condita facultate sanguinem sistunt. Quæ ma-
 nifesta qualitate sunt astringentia, glutinantia,
 refrigerantia & siccantia.

℥. thuris & aloës sing. parteis æqualeis, exci-
 piantur albumine oui & pilis leporinis. vel,

℥. boli arm. ℥. vj. terræ sigil. ℥. ij. farinæ vola-
 tilis ℥. iij. gypsi, calcis viuæ singul. ℥. iij. thuris,
 aloës sing. ℥. j. fiat puluis, qui albumine oui ex-
 cipiatur. vel,

℥. lapid. hæmat. ℥. j. tur. mastich. boli armen.
 gallarum virid. ranarum exsiccatarū, gypsi, fuli-
 ginis, farinæ volatilis, telæ araneæ molédini
 sing. ℥. ij. vitreoli combusti, calcis viuæ, tragag.
 sing. ℥. iij. rasuræ tergoris arietis vel hirci, chartæ
 papyraceæ, pilorum leporis, & bombacis torre-
 factorum sing. ℥. j. stercoris asini ℥. ss. fiat puluis
 tenuissimus, qui seruetur vsui: nā sanguinis pro-
 fluuium, puluerem eiusmodi sistere sæpe sum ex-
 pertus. A proprietate prodest puluis buffonum
 in fictili cooperto cōbustorum: qui sacculo con-
 clusus debet venæ ex qua sanguis profluit, ap-
 plicari, longè à vulnere quatuor digitorū. Quan-
 do medicamentis causticis voles uti: ea tantum
 deliges, quæ cū vi caustica facultatem habent
 astringentem, ut eschara firmitus hæreat: qualia
 sunt arsenicum, vitriolum.

De simplici vulnere in carne, C A P. 3.

VVLnus simplex in carne, ac sine interitu substantiæ, si fuerit exiguum, sola ligatura curatur: si magnum, victus rationē tenuem ac frigidam institues: Si quid sit extranei, tolles: vulneris profunditatem tentabis: digito, aut penicillo immisso vulnere, labia distantia ita coniunges, vt ne pilus quidem inter ea intersit, quod glutinationem impediatur: labia sic coniuncta sutura retinebis: glutinatorium medicamentum applicabis: partem ligabis: decenter collocabis: eiusque temperiem omnibus modis cōseruabis: deniq; symptomatum generationem impiedes.

Glutinatoria sunt thus, mastiche, aloë, sarcocolla, bolus arm. terra sigill. sanguis drac. puluis sanguinis humani, balauft. malicorium, folia pini, nuces cupressi, gallæ virides, plantago, cauda equina & similia.

Ad glutinandum optima.

℞. aquæ vitæ quater destillatæ ℥b. j. tereb. abietis ℥. iij. myrrhæ, thuris, mast. sing. ℥. s. æstate sub dio simul macerentur dies 30. & ea aqua calenti foue vulnus in primo apparatu: si autem vulnus in nervo vel punctura, eo fotu erit vtendum quotidie. Postea,

℞. ammon. in aceto dissol. ℥. ij. gūmi elenij ℥. iij. resinæ pini ℥. v. tereb. abietis ℥. iij. olei ros. omphacini ℥. ij. fiat emplastrū, quod post fotum admo-

admoveatur calidè. Sunt qui nullis alijs vtuntur
presidijs in vulnere simplici: alijs puluerè astringen-
tem excipiunt albumine oui, & applicant.

Balsama arte confecta.

℞. tereb. lb. j. euphorb. & sulph. sing. ℥. ss. salis
℥. ij. olei lb. j. coquantur ij. horas lento igni, co-
lentur: & eo oleo calenti vulnus tutius fovebis,
quàm aqua superiori: proderitq; non modo his,
verumetiam vulneribus ex morsu canis rabio-
si, & puncturis neruorum. vel,

℞. tereb. lb. j. galb. ℥. ij. gūmi elenij ℥. ij. gum-
mi hederæ ℥. ij. thuris, mast. myrrhæ singul. ℥. ij.
aloës, xyloaloës, galangæ, caryoph. cinamomi,
nucis mosc. cubebæ sing. ℥. j. aquæ vitæ ℥. iij.
simul diem macerentur & noctem: postea bis
distillantur: & oleum illud stillatitium tâquam
balsamum pretiosum seruabis: vel sequens etiam
vulneribus contusis optimum.

℞. olei communis in quo fuerint frequen-
ter extincti lateres recentes lb. ss. olei amygd.
amararum ℥. ij. olei pap. albi ℥. j. ss. thuris, mast.
sing. ℥. j. ammon. galb. in aceto dissolutorū sing.
℥. ij. resinæ ℥. ss. tereb. ℥. ij. ærug. rasilis ꝑ. ij. cum
gummi dissolueris, iniice in oleum thus & ma-
stichen, parūque bulliant: postea resinam, de-
nique æruginem, tandem cola, & vsui serua, ac
vulnus eo fove: atq; emplastrum vim habēs glu-
tinatoriam superpone: veluti primis diebus pul-
uerem astringitorium cum ouorum albuminibus.

ENCHIRIDION

℞. olei communis ℔. j. florum hiperici ℔. ℞. coniciantur in oleū, & aliquot dies sub dio macerentur: postea flores exprimantur: & alij in idē oleum iniiciantur: sicq; fiat quater aut quinquies, deinde adde gūmi elenij ℥. iij. iterumq; aliquot dies sub radiis solis maneat: ac postea eo uteris. Arbitror medicamentum fore præstantius si olei loco utaris aqua vitæ, quādoquidem oleum vulnerum coitionem remoratur. Vel succū ophoglossi radiis solaribus expones: eōq; vulnera lauabis: is enim succus (aiunt) maximè glutinat.

Posteaquam semel ita vulnere remedia adhibueris: nisi dolor, vel phlegmone, vel aliud symptoma oriatur, ac te cogat: ante tertium vel quartum diem fasciam ac ligaturam non dissolues: Quarto autem die videbis num vulnus coaluerit: quod si non coaluerit, fovebis vino austero & astringenti atque calenti: postea puluerem restrictorium & glutinatorium cum tereb. impones, vel emplastrum superius dictum post primam aquam. deinde,

℞. tereb. ℥. xij. resinæ pini ℥. iij. gummi elenij ℥. v. aristol. longæ, sang. drac. singul. ℥. j. ceræ parum, fiat emplastrum.

℞. olei veteris ℔. j. ceræ nouæ ℥. vj. litharg. ℥. iij. cerusæ ℥. ij. galb. ℥. ℞. sang. drac. ℥. iij. liquefacit cera cum dicto oleo: deinde reliqua adiciantur ex arte, fiatque emplastrum: quo uteris donec sit vulnus curatum.

De

*De vulnere profundo sine substantiæ
ablatione, CAP. 4.*

VVLnus quod in profundum penetrat, habet-
que fundum reconditum, quemadmodum
precedens curari debet, tum in vniuersalibus,
tum in particularibus, ac topicis remediis. Verū
fieri modo curari nō possit: quod statim excre-
menta in fundum delabantur: quæ glutinatio-
nem impediunt: ipsum per effluxum materie
glutinationem impediētis curabimus. Efflu-
xionem autem materie moliemur, tum ex situ
& figura partis commoda, sic quidem vt vulne-
ris orificium deorsum spectet: in ipsūque pus
vel sanies descendat: ac faciliē repurgetur: tum
etiam dissectione. Verum dissectio fiet, vel ab
orificio ad fundum vsque: vel in fundo tantū
fiet apertio, vt materia effluat. Vtrum autem ho-
rum expediat te docebit tum loci natura, tum
vulneris magnitudo.

*De vulnere cauo & cum substantiæ
interitu, CAP. 5.*

VVLneris huius curatio expetit intentiones
vniuersales, præsertim victus rationem, rei
extraneæ ablationem, temperiei partis cōserua-
tionē, & accidentium prohibitionem. labia verò
cum vniri non possint ob substantiæ ablationem

ENCHIRIDION

ea erit regeneranda : id verò fit naturæ beneficio : quæ ad eam rem calore natiuo, partiũ temperie, ac facultatibus naturalibus, tanquam agentibus, causisq̃ue efficientibus, sanguine verò laudato tanquam materia vitur. Sed interea iuuatur medicamentis, quæ carnis gignendæ tollunt impedimenta, nimirum excrementum tenue & crassum. Vnde medicamenta quæ id efficiunt : siccare & abstergere citra tamen acrimoniam & mordicationem oportet iuxta totius corporis & singularum partiũ temperiem: Oportet enim temperiem similibus conseruare: quod autem est contra naturam, contrariis propellere. Itaque inter ea medicamenta, quæ imbecilliora sunt, pueris ac mulieribus carnẽ mollem habentibus, competunt: cuiusmodi sunt vinum rubrum & austerum, thus, cortex thuris, mastiche, aloẽ, colophonia, pix, resina, farina hordei & fœnug. Quæ valentiora sunt, corporibus, & partibus siccioribus admoventur, vt aristoliris, farina orobi & lupinorum, panax. Alia sunt adhuc valentiora, quæ partibus multo siccioribus prosunt, cùm in iis vlcus est profundum : vt centaurium, polium, glutinum, limaces vstæ, cadmia, calcitis, plumbum, antimonium, reliquaque metallica, quæ omnia vrenda atque lauanda ob acrimoniam. Mirrha verò carne ossa vestit. Ex quibus omnibus, alijsq̃ue multis sic fiunt sarcotica. Puluerem myrrhæ & aloẽs in vino

vino styptico dissoluito, ac vulnus abluito:
 Vel, Puluerem ex æquis partibus olibani, aloës,
 sarco. sanguinis drac. & radicis ireos conficito:
 & eo vulnus conspergito. Vel, ex æquis partibus
 thuris, mastich. & fœnug. vel ex æquis partibus
 thuris, mastich. myrrhæ, sarcoc. boli arm. sangui-
 nis drac. & farinæ hord. fiat puluis: cui si vis ad-
 dere terebintinæ, coloph. sebi hircini parteis æ-
 quales cum exigua ceræ quantitate vnguentum
 conficies: Vel basilicon nostrum sequens confi-
 cito, eoque vtitor.

℞. resinæ quart. j. β. terebint. quart. j. mellis
 quart. β. thuris, mastich. myrrhæ, sarcoc. aloës,
 croci sing. ʒ. ij. olei t̄b β. ceræ citrinæ ʒ. v. fiat vn-
 guentum. Vel sequens optimum,

℞. agrimon. absynt. verbenæ, centaurij, gali-
 trici, chelidon. scab. symph. maioris, semperui-
 ui, cynogl. caulium rub. plantag. minoris, fabæ
 inuersæ (quæ telephium vel crassula minor dici-
 tur) singul. m̄. j. ex quibus omnibus succus extra-
 hatur: cui adde aceti t̄b β. olei ros. quart. iij. ceræ
 albæ ʒ. iij. axung. veruecis t̄b β. resinæ ʒ. x. co-
 quantur simul lento igni: postea iniice ammo-
 niaci, & galb. in aceto dissol. singul. ʒ. β. deinde
 tereb. t̄b β. mel. quart. j. tandem thuris & mastic.
 singul. ʒ. j. si vis adde resinæ crudæ ʒ. iij. & fiat
 vnguētum ex arte. Si loco olei ros. capias oleum
 lumbricorum: vel potius in oleo ros. lumbricos
 coxeris, efficies vnguētum neruis optimū. Huic

ENCHIRIDION

quoque negotio prodest emplastrum superiori cap. post primam aquam descriptum: & ceratum ex oleo antiquo etiam illic notatum. Iniectiones verò quæ huic vulneri ad carnem regenerandam profunt, capite de ulcere profundo sunt videndæ.

De Vulnere equali seu repleto,

C A P. 6.

QVando caro quæ ablata fuerat regenerata est: tantum superest ut cicatrix inducatur: quod etiam ex Galeni sententia est opus naturæ. Ego verò putarim id fieri potius medicamentis: quæ non modò superfluam, sed naturalem quoque humiditatem absument: quod natura minime faceret.

Ad cicatricem inducendam.

Horum autem medicamentorum duo sunt genera: alterum quod per se id efficit, valenter exiccando, & astringendo: alterum quod per accidens & ex præparatione, ut acria vsta, & lota, & cineres eorū quæ modicè & astringunt, & siccant. Primi generis sunt balauft. cortex malorū granat. galla omphacitis, sumac, spina ægyptia, bolus arm. terra omnis abluta, cimolia, cerusa, plumbum vstum & lotum, litarg. cortex pini, ostrea vsta, alterius generis sunt æs vstum & lotum, squamma æris, alumen & vitriolum vsta

asta & lota, centaurium, spongia bedegaris, plā-
 tago, aristol. vsta, cortex vlini & quercus, soleæ
 calceorum. Balauftia & sumac in vino austero
 coquito: & vulnus foueto: vel aqua aluminosa
 lauato: cuius descriptionem vide cap. de vlcere
 virulento.

℞. corticis pini. ℥. j. nucum cupressi, centau-
 rij minoris, aristol. vstæ sing. ℥. ij. cerusæ, litharg.
 sing. ℥. β. fiat puluis quo vulnus respargatur: Si
 adit calida intemperies: Auicenna addit rosas,
 linal. plantag. minorem & alia infrigidantia,
 tuncque prodest vulneribus ani & scroti si ad-
 das nonnihil aloës, aut fiat vnguentum album
 veluti litharg. nutritum sub sequenti forma.

℞. litharg. ℥. β. cerusæ. ℥. j. olei ros. & aquæ
 ros. sensim, & vicissim affusorum quantum suff.
 fiat linimentum. Si acetum addideris, proderit
 scabiei. Si thus & mastichen, erit valentius.

Aliud vnguentum rubrum, quod sic conficio,
 ℞. cerusæ ℥. iij. litharg. ℥. ij. minij ℥. j. caph. ℥.
 j. olei ros. lb. j. β. aquæ ros. ℥. ij. albumina ouo-
 rum iij. ceræ albæ quantum suff. fiat vnguētum.
 Prodest etiam vnguentum ex calce nouies lota
 sub canicula, & cum oleo ros. mixta: quod etiam
 valēter siccāt vlcera neruorum, & ambustiones,
 emplastrum quoque de cerusā hac in re lauda-
 tur: quod sic conficere soleo.

℞. cerusæ ℥. iij. litharg. ℥. j. terebint. quart. iij.
 oleis, mast. aluminis, cochlearū limacum vsta.

ENCHIRIDION

zum singul. ℥. β. caph. ℥. j. coquantur cerusa, litharg. oleum & cera lento igni, sub finem decoctionis adde terebint. cumque ab igni detraxeris iniice pulueres. Vnguentum etiam nutritum ex litharg. oleo & aceto iuuat: cui addere possumus as vstum, alumen, antimonium, & plumbum vsta, & balauft. sanguinem drac. & similia: tuncque proderit vlceribus, quæ ad cicatricem difficile ducuntur. Præterea vulnus aqua aluminosa lauabitur: postea appones plumbilaminam, quæ mercurio fuerit diligenter confriata: quod etiam laudatur in vlceribus cæcrosis. Aliud emplastrum de antimonio, quod sine mordicatione siccat.

℥. antimonij, aris ac plumbi vstorum & lotorum, litharg. & cerusæ etiam lotorum, corticis thuris, sarcoc. tuthiæ præparatæ, aluminis crudi sing. ℥. j. balauft. pug. j. caph. ℥. ij. ceræ albæ ℔. β. olei ros. quart. j. liquefiat cera cum oleo: deinde reliqua ordine iniiciantur, oleo ab igni subducto, & fiat emplastrum: aut addita olei maiori quantitate fiat vnguentum. Aliud emplastrum optimum.

℥. litharg. cerusæ singul. ℥. vj. plumbi vsti, lapidis calam. terræ sigill. sing. ℥. iiij. coloph. picis naual. resinæ sing. ℥. ij. resinæ crudæ (garyopot vocat) sarcoc. ladani, ireos sing. ℥. j. β. caph. ℥. β. seminis porri. ℥. ij. olei ros. ℔. j. β. ceræ albæ ℥. iiij. coquantur vt artis est: fiatque emplastrum.

Vbi

Vbi vulnus purgatum impletumque est, carni optime cicatrix inducitur & exiccatur puluere blegaris trito & asperso.

De cicatricibus post vulnera curata reparandis.

Deformes atque indecoræ cicatrices, adhuc quidem teneræ ac recentes emendantur, adiuncto diachyl. aut lithargyro nutrito, aut vtriusque bryoniæ radices coctæ dum succum reddunt, cicatricibus emendandis admoueantur: aut calaminta in oleo cocta: aut argenti spuma ros. albo lota. Duriores verò ac crassiores reparantur oleo balsamitæ appposito: Vel radice cucû. agrest. trita & apposita: Vtilis est etiam pinguedo asini cum argenti spuma: aut oleum de lilio: aut oleum de myrrha: cuius efficiendi ratio hæc est: oua sex coctione indurata capito: ac singula in duas parteis diuidito: eaque, educto vitello, myrrha impleto: & in pelui cooperta disco, in cella vinaria seruato: & liquore qui inde effluet ad vsum custodito: is enim oleum de myrrha appellatur. Aut omnia gummi genera aqua ros. macerato: eaque destillato: Nam oleû inde effluens ad hanc rem est efficacissimum. Aut,

℥. myrrhæ, aloës, styracis vtriusque sing. ℥. j. mummiæ, & baccarum lauri sing. ℥. ss. medocriter tertio: & in alembico vitreo lento igni destillato: eoque liquore vtor. Ad dealbandas cicatrices sequentia conferunt.

℥. olei de tartaro ℥. iij. mucag. seminis psyllij

ENCHIRIDION

℞. s. cerusæ in oleo ros. dissol. ℥. j. boracis, aut sal-
lis gemmæ ℥. ij. fiat linimentum. vel,

℞. axung. suille ℥. iij. litharg. ℥. j. eruginis ras-
lis, vitreoli combusti sing. ℥. ij. fiat emplastrum.

De medicamentis hyperfarcosin absumentibus
dicemus, cum de vlceribus nobis erit agendum.
Id tamen paucis notabis: siue vulnus cicatricem
induxerit, siue non, medicamentis erodentibus,
vel nouacula, vel cauterio carò ad æqualitatē est
reducenda. deinde cicatrix inducenda.

De Vulnere contuso, C A P. 7.

Vulneris huiusmodi curatio primò victum
conuenientem hoc est tenuem & frigidius-
culum expetit.

Secundò reuulsiones ad defluxionem & in-
flammationem prohibendam (sient autem venę
sectione, si videbitur, aut cucurbitulis, frictioni-
bus, ac ligaturis partium oppositarum) ac purga-
tiones requirit pro humorum natura, sicut in cu-
ratione tumorum præter naturam dictum est.

Tertiò ad topica transeundum: quorum alia
glutinationem impediunt, ac dolorem leniunt,
carnemque contusam putrefaciunt: alia humo-
res in locum affectum defluentes propellunt.

Proderit itaque loco dolenti oleum aliquod
anodinum, cuiusmodi est oleum anethinum, vel
liliorum

Illiorum, vel chamæm. vel quod digestium ap-
pellant, ex oleo ros. & vitello oui linamentis ex-
ceptum & admodum: deinde albumen oui vel
ouum integrum cum puluere myrtillorum em-
platri modò applicatum: hoc quidem postre-
mum ad repellendum, illa verò superiora ad sup-
purandum & leniendum. oportet enim hoc in
affectu in principio pus mouere. Nam ex Hi-
pocr. sententia, caro quæ collisa est, necesse est
ut putrescat, & in saniem conuertatur: nouaque
postea generetur. Vulneris ambitum liniemus
oleis ros. & myrti cum puluere baccarum & fo-
liorum myrti: Vel vnguento ex bolo arm. oleo
& aceto, etiam ad repellendum & defluxionem
prohibendam. In secundo apparatu eodem vtend-
um digestiuo, vel altero ex terebinthina confe-
cto, quo imbuentur linamenta: deinde cataplas-
ma sequens superponendum ad dolorem lenien-
dum: qui sæpe accidit propter continuitatis in-
multis partibus dissolutionem, & intemperiem.

℞. radic. altheæ lb. ss. mal. & viol. sing. m. j.
coquantur, terantur, setaceo percolentur: dein-
de adde butyri & olei communis sing. ℥. iij. vi-
tellos iij. croc. modicum, farinæ tritici & hord.
quantum suff. ad cataplasmatidis consistentiam.

Quando caro cōtusa iam erit in pus conuersa,
detergendum est melle ros. mundifi. de apio, &
aliis, caroque regeneranda, ac sarcoticis vtendum.

Si caro contusa sit adeo dilacerata, vt sutura

necessaria videatur, vtendum erit futura laxa quæ vulneris labia tantum retineat. Verum si caro contusa facile in pus reduci non possit, videturque in gangrenam degenerare, vnguentum ægyptiacum admouebis & alia dicta capite de gangrena.

De Ecchymosi hoc est sanguinis sub cute effusione & casu, C A P. 8.

Cum integra cute remanente, partes subiectæ sunt contusæ, ac sanguis effusus sub cute: quatuor modis eiusmodi affectum curabimus. Primo victus ratione tenui, frigida, & sicca, atque sanguinis putredinem prohibente. Si magnus affectus, primo die nihil omnino comedat, si fieri posse commodè videatur: sequentibus verò diebus tenuissimè ac parcissimè uiuat: donec iam abierit febris & inflammationis periculum. Secundo sanguis mittendus ex iecoraria dextri brachij, vel parte opposita, si sit particularis contusio. Pro virium & morbi magnitudine, vtque necessarium videbitur, aut ad euacuationem aut ad reuulsionem: alius quoque laxanda vsu cassiæ, rhab. cathol. vtendumque syrupis sanguinis putredinè & coagulationem impediētibus, vt syrupo acetosæ, de limon. de acetositate citri. Tertio accedendum ad medicamenta sudorem mouentia, sanguinem dissol-

dissoluentia, atque interna roborantia. vt,

℞. rhabarb. puluerisati ʒ. j. mummiæ ʒ. ʒ.
 aquæ rubiæ maioris ʒ. ij. syrupi de rosis siccis ʒ.
 ʒ. fiat potus qui statim detur: cui potes addere
 rubiam trochiscatam. Vel,

℞. rhab. torrefacti, terræ sigillatæ, boli arm.
 mummiæ, seminis nasturtij torrefacti sing. ʒ. j.
 redigantur in puluerem, de quo capiat ʒ. j. sin-
 gulis matutinis, cum aqua plantag. & virgæ, vel
 bursa pastoris. aut,

℞. terræ sigill. rubiæ tinctoriæ, mūmiæ, sym-
 ph. sing. ʒ. j. rhab. puluerisati tantundem, misce
 & vtatur cum aquis præcedentibus. Quatuor
 aut quinque diebus exactis detur puluis sequēs.

℞. rhab. torrefacti, costi, radices rubiæ maio-
 ris, centaurij, aristol. rot. sing. ʒ. ʒ. fiat puluis, cu-
 ius detur quotidie mane ʒ. j. cum syrupo aceto-
 sæ nouem dies: vel detur cum aqua anagal. vel
 symphyti maioris: aqua etiā nucum sanguinem
 dissoluit. Quæ sudores quoque mouent, confe-
 runt: quemadmodum sequens,

℞. decoctionis radic. ari. osmundæ regal. cau-
 dæ equinæ terrestres, in vino & melle factæ ʒ. v.
 dentur potui & suder: Valet etiam potio capite
 de peste præscripta ad sudores: Conferunt de-
 nique balnea quarto quoque die ex decoctione
 cōsolidæ vtriusque, anagal. osmunda regal. ebu-
 li artem. absynt. chamæm. & rosarum, ac pulue-
 ris qui sub scæno reperitur.

ENCHIRIDION

Quartò veniendum ad topica. Initio quidem astringentia sunt discutiētibus permiscēda, propterea quòd tunicæ venarum contusæ condensari, ac constringi debēt, tum assumptis, tum admotis. At post principium solis digerentibus vutendum. Statim itaque inuoluatur pelle arietina recenter detracta, quæ respergatur sale tenuissimè trito, & puluere nasturtij (quod etiam verberatis optimum est remedium:) ego verò respergo puluere myrtino: efficiendūque vt in ea sudet. Si deerit pellis statim liniēdus est æger oleis ros. & myrt. ac lumbricorum: quæ simul miscēatur cum puluere ros. vel mirtino.

Secunda die detracta pelle, vngendus est sequenti vnguento: quod dolorem lenit, & sanguinem resoluit.

℞. bol. arm. resinæ, thuris, scœnugr. dragag. sing. ℥. β. croci ℥. j. pulueris ros. myrt. sumac sing. ℥. iij. vnguenti dialth. olei ros. myrt. chamæ. anethi sing. ℥. ij. ceræ nouæ, terebint. sing. ℥. j. fiat vnguentū, quo vngatur, & post vnctionem sudet. In concussionibus verò particularibus sic fiat in primo apparatu.

℞. olei ros. ℥. ij. ouum vnum, pulueris myrt. ℥. β. fiat linimentum, quo calenti locus vngatur: alij liniunt tantūm oleo ros. & aspergūt puluerem myrti aut gallarum, aut corticis granatorum. Die tertio foueatur locus vino decoctionis chamæ. absynthij & feminis cumini: Vel vino

vino in quo mel, cuminum & sal cocta sint: Vel
vino in quo malua, absynt. cuminum, stachas,
sulfur & mel concoxerint: Vel farinam hord.
& fœnugræci ac chamæ. cum sandaracha vera
& croco in formam cataplasmati miscbis: Vel
sequens cataplasma à me frequenter expertum
applicabis.

℞. symphyti vtriusque sing. lib. β. florū cha-
mæ. & melil. sing. pug. ij. croci ʒ. β. farinæ fab.
ʒ. iij. farinæ fœnug. ʒ. v. butyri recentis ʒ. j. fiat
decoctio mediocris, cui si addas succi ablynthij
& succi cumini sing. ʒ. j. magis resoluet atque
exiccabit, & ex ea mixtione cataplasma confi-
cies. Conferent quoque cucurb. affixæ cum sca-
rificatione, vt aliquid sanguinis effluat.

Verum si medicamenti fieri non possit reso-
lutio: sed humor in pus cōuertatur: iuuetur sup-
puratio: & vomica aperiatur: postea vlcus deter-
geatur: quemadmodū dictum est de phlegmo-
ne. Si humor fuerit resolutus: tantum superest
vt membrū roboretur emplastro oxycroceo aut
charoneo, aut apostolico chirurgico: & intem-
peries, si qua relicta sit, corrigatur.

Quando iam locus liuidus ac emortuus ex
sanguine concreto videtur: foveatur aceto cali-
do, aut decocto radicis raphani, serpentariæ, &
ari, quod fiat in vino, vel aqua si adsit calor, &
applicetur emplastrum diachylon ireatum: vel
cera cum cumino. Vel,

ENCHIRIDION

℞. fol. abrotoni sicci, seminis cumini, & florum chamæm. sing. ʒ. j. & cum succo ari & melle fiat catapl. arte.

℞. olei ʒ. iij. ceræ ʒ. j. succi maioranæ ʒ. j. liquefiant simul, postea adde arsenici citrini tenuissimè trit. ʒ. j. fiat vnguentum, aut: Crocus in aqua calenti maceretur: postea dissolue farinam hord. & fab. ad crassitiem, addendo arsenici citrini modicum. In musculorum contusionibus etiam initidè prodest catapl. ex mal. viol. absynt. ros. flor. rotism. simul coctis addendo postea farinam fab. & hord. & oleum ros. chamæm. anethi, myrti. Possunt addi exactis diebus aliquot, radix althææ, parietaria, sigillum salomonis, squinanthum, stœchas, crocus & similia.

In contorsionibus, vel distentionibus articulorum, & partium neruosarum. Primum pars manibus restituenda, deinde lintheum frigida immersum, loco est admouendum: confirmat enim aucto calore naturali: Vel vtendum frequenti cataplas. quod lenit dolorem, humorem resoluit, ac partem confirmat.

℞. gallarum, nucum cupressi, & balaust. sing. ʒ. ʒ. cicerculæ ʒ. ij. squinanthi ʒ. j. croci modicum, mellis ʒ. iij. olei ros. ʒ. ʒ. albumina ouorum ij. vini quantum suff. misce. fiat catapl. quod calens applicetur. Si iis malum non cedat: curatur vt dictum est antea de ecchymosi. Si luxatio adsit, de ea postea dicitur.

De

De vulnere vel morſu animalium,

C A P. 9.

Primus huius vulneris curandi ſcopus eſt in viſtus inſtitutione: Hic verò viſtus què capiſ de carbunculo præſcripſimus, conuenit.

Venæ ſectio in hoc affectu locum non habet: ne virus quod ex morſu relictum eſt, in parteis internas attrahatur: medicamenta quoq; laxantia eadem de cauſa in principio non ſunt propinanda: exactis tamen aliquot diebus, ſic parari poterunt humores atque purgari.

℞. ſucci fumariz lb. iij. ſucci lupuli lb. j. ſucci vel aquæ prunorum damascenorum lb. ſ. quibus depuratis adde ſacch. lb. ij. aceti ℥. iiij. coquantur perfectè in formam ſyrupi: quo vretur quinque aut ſex diebus cum aquis bugl. & ſcabioſæ: Poſtea purgabitur caſſia, cathol. & confeſtione hamec. diſſolutis in aquis dictis: eritque repetenda purgatio.

Secundus ſcopus conſiſtit in euacuatione illius liquoris virulenti: qui ex morſu vel ictu remanſit in vulnere. Proinde non erit repellentibus opus ne glutinantibus, ſed ſtatim attrahentibus, ne virus intus feratur, & ad parteis principes repat: cumque morſus vel ictus eſt venenatus, vt à cane rabioſo attrahentia valentiora deſiderantur, ſi verò non venenatus, mitiora.

Itaque mox ligato vinctoque membro (non

ENCHIRIDION

quidem arctissimè ne torpeat & obstupeſcat) in parte ſuperiori, aut cincto emplastro ex galbano, ne virus sursum ad cor feratur: vulnere sunt admo- uenda attrahentia. Primò quidem proderunt cucurbitulæ cum multo igni & scarificationibus profundioribus pro affectus magnitudine: Aut si lenior affectus applicabis vulnere podicem vel anum alicuius animalis vt gallinæ, pulli gallinacei, aut porcelli, aut agni, aut gallinam vel columbam, vel carellum in duas partes diuides, & calentem ac resperſum puluere medicamentorum attrahentium admo- uis addito sale.

Postea ad attrahendum etiam conferent alia, cepe, sinapi, flammula, scabiosa, pulegium, calamentum, gentiana, polium, chamedris, scordium, dictamnium, aristol. bryon. asphod. euphorb. galb. stercus caprinum, fermentum & similia. Alij vulnus linunt sanguine cerui & leporis: Alij apponunt hepar animalis quod momorderit: Alij cinerem sarmentorum & ficus cum aceto: Alij theriacam cum gentiana, dictano, scabiosa, terebint. & butyro: Alij cepetriti cum sale: Alij emplastrum ex nucibus & alliis coctis & tritis ac cum fermento, melle & sale mixtis: Alij emplastrum ex alliis & cepe mixtis cum theriaca: iisque vtuntur quinque aut sex dies, quibus elapsis emplastrum parare poterimus ex caprarum stercore, baccis lauri, gen- tiana,

hana, dictamo, galbano, euphorb. in puluerem
redactis & cum vino mixtis, vel cum oleo lauri-
no & cera. aut,

℞. galb. sagap. opop. assē fœtidæ, myrrhæ, pip.
sulph. sing. ʒ. β. stercoris columb. & anatis sing.
ʒ. ij. calamintæ, mentastri sing. ʒ. β. dissoluantur
gummi vino & addito melle & oleo antiquo,
fiat emplastrum. vel,

℞. pulueris aristol. lōgē ʒ. ij. asphodel. bryon.
sing. ʒ. j. assæ fœtidæ, galb. myrrhæ singul. ʒ. β. &
cum oleis laurini, sambucini & cera, fiat empla-
strum: cuius erit vsus donec satis virus effluxisse
videbitur. Sunt qui emplastra pelli ceruinæ ad-
moueat: quam recondita quadam facultate
prodesse aiunt. Nonnulli post cucurbitularum
vsu, admovent medicamentum causticum: alij
ferum candens loco attrahentium, quod illud
& calore attrahat & absumat virus.

Tertius scopus ad cordis confirmationē per-
tinet: & virus alterationem, ne partibus princi-
pibus noceat: id verò fiet medicamentis assum-
ptis. Propterea dum vulnere applicantur attra-
hencia proderit theriaca, tertio quoque die à ʒ.
j. β. ad ʒ. ij. cum ʒ. iiij. vini optimi assumpta. vel,
℞. theriaca ʒ. ij. galb. assæ fœtidæ singul. ʒ. β.
lapidis magnetis (quem plurimi hac in re maxi-
mè probant) ʒ. j. β. misce, & cum vino cydonio-
rum, vel cum aqua scabiosæ vtatur in tribus do-
sibus: vel pulueris cancrorum fluuiatilium par-

ENCHIRIDION

rem vnā capito, & gentianæ sub canicula collectæ partem mediā, ac cū aqua pimpinellæ aliquot dies propinato. Potest etiam parari decoctum ex gentiana, chamedri, scordio, polio, anetho, cancris fluuiatilibus, & addito saccharo ad saporis iucunditatem exhiberi: magnes etiam ad ʒ.ij. datur cum vino, assa fœtida similiter: nigella etiam ad ʒ.iiij. sumpta & naribus sæpe admota: denique potiones cardiacæ, & epithemata, de quibus capite de carbunculo egimus, plurimū profunt. Tamen si sit ictus vel morsus serpentis, laudatur succus foliorum fraxini ad ʒ.ij. vel iiij. die secundo vel tertio à morsu assumptus ieiuno ventriculo, si cognouerimus cor veneno nondum esse infectum: idēque potius in quatuor aut quinque dies repetendus. Qui hydrophobia laborant, sunt in aquam ex improviso coniiciendi: nullū enim præstantius remediū.

In morsibus minimè venenatis initio admoendum oleum sambucinum feruēs: Altero die ouum cum butyro, croco, & oleo viol. ad dolorem leniendum: vel coquantur rad. altheæ, malua, violaria, absynt. flores chamæm. melil. rosæ & fursur, postea misceantur vitelli ouorū, crocum, oleum ros. & chamæm. vt fiat cataplasma, quod vtendum vij. diebus.

Post vsum huiusmodi medicamentorum, in vulneribus venenatis & nō venenatis, vtendum erit suppurantibus ob contusionem, vnde prodērit

derit ba
ueis th.
cant) ʒ.
th. b. olei
us quæ li
puluerem
etiam vi
suppurat
tia, & sa

De

N Er
sequ
Prim
mus: ad
tenuissi
fit tepid
satur: ca
tus sit
mē coll
etiam si
tum cly
tium vs
stentur
Secu
seruadu
sic retin
quod si

derit basilicon nostrum, quod recipit sebi ver-
uecis lb. iij. resinę lb. ij. resinę crudę (garyopot vo-
cant) ʒ. iij. picis naualis lb. j. terebint. mel. sing.
lb. ʒ. olei communis lb. ij. cerę lb. ʒ. liquefactis
iis quę liquari debent, adde resinam crudam in
puluerem redactam, & fiat vnguentum. Iuuat
etiam vnguentum fuscum cum galbano. Post
suppurationem locum debent habere detergen-
tia, & sarcotica.

De nerui punctura, C A P. IO.

Nerui puncti curationem duobus scopis af-
sequi conabimur.

Primò phlegmones generationem prohibebi-
mus: ad id autem agendum egrotus victu vtetur
tenuissimo, & cibis frigidis ac siccis: aer tamen
sit tepidus: nam frigidus neruis maximè aduer-
satur: calidus autem phlegmonem accersit, le-
tus sit mollis: pars mollissimè ac commodissi-
mè collocetur, corpusque quiescat. Vena secetur
etiam si plenitudo non adsit. Alius liberè fluat,
tum clysterum, tum medicamentorum laxan-
tium vsu, pro natura humorum in corpore exi-
stentium, vt de tumoribus dictum est.

Secundò ad topica accedemus: in quibus ob-
seruandum, nec vulneris labia vnienda, nec vnita
sic retinenda, sed potius vulnus apertū maneat:
quòd si satis non hiat, aperiatur, vt sanies effluat:

ENCHIRIDION

si quid alieni infixum est, detrahatur: deinde dolor leniatur: id verò commodè fiet aliquo medicamento: quod si substantia tenue, modicè calfaciat, & citra dolorem siccet: cuius generis est oleum sabinū, vel aliud perinde tenue, quale est oleum sambucinum vel irinum, vel sicyoniū: aut euphorb. $\mathfrak{z}$. j. cum olei $\mathfrak{z}$. ij. coquito, & post colaturam locum eiusmodi oleo linito: non enim mordicat euphorbium cū est oleo dissolutum: aut loco euphorbij capito tantundem sulphuris cum oleo. Prodest etiam oleū de vulnere simpl. inter glutinantia præscriptum, in cuius compositione sunt euphorbium & sulphur. Alij resinam & terebintinam eodem modo admovent per se in iis qui sunt molli carne, & cum euphorb. in iis qui sunt carne dura. Oleum etiam de terebint. calidum ac feruens loco admoveatur: quòd sæpe sum expertus dolorem lenire, & saniem absumere. Valet etiam in principio emplastrum Auic. ex farinis hord. fab. orobi æquis partibus simul coctis cum syrupo acetoso & lixiuio: præstabit tamen loco farinæ orobi, farinam lentium admoovere, & cū sapa concoquere. Iuuat quoque plurimū aqua ad glutinandum præscripta, & emplastrum eodem modo applicata, aut olei rutacei parteis v. terebint. partem vnā & dimidiam admoue: vel oleum in quo sal coxerit cum terebint. applicetur. Mirabile quoque æstimatur sequens.

$\mathcal{Z}$. musci

℞. musci quercini ℥. ij. fursuris ℥. j. olibani
℥. j. bulliāt in vino & tantillo aceti donec in for-
mam pultis reducantur, quæ loco apponatur. Si
acerum non addideris, proderit neruis denuda-
tis: quibus nihil molliens, aut putrefaciens ex-
pedi ad mouere, ne eorum vis dissoluatur.

In dolore vehementi commodè oleo de vitel-
lis ouorum vti poteris: vel terebinthina oleo ros.
mixta, vel litu ex oleo in quo lumbrici coxerint,
vel ex iisdem tritis cataplasma efficies efficacis-
simum: vel catapl. ex mica panis, lacte bubulo
imbuta, cum oleo ros. chamæ. vitellis ouorum
& croci exigua parte, vel radicem alth. farinam
bord. fab. & lérîum cum sapa vel lixiuio coques
cum oleo ros. chamæ. & anethi, & cum tereb.
& croco subiges, & applicabis. Quod si nullis
remediis vincatur dolor, erit stupefacientibus
utendum, vt pane cum decocto pap. albi, & si
opus est cum opio. vel,

℞. farinæ tritici ℥. ij. succi foliorum hyoscy.
℥. iij. fiat puls quæ calens applicetur. Porro si
ex nerui læsione conuulsionis periculum immi-
neret, vel iam adesset conuulsio: protinus caput,
collum, totam dorsi spinam & humerum atque
axillam si vulnus est in manu, vel pubem & in-
guina si vulnus est in pede, vel tibia, vel crure,
oleo liliorum calenti, vel laurino, vel costino, vel
spicato, vel oleo ex pulegio, vel oleo communi,
cui nonnihil castorei vel euphorbij addideris,

ENCHIRIDION

diligenter lines, ac fouebis. Inflammatio verò si suborta sit, Guido admouet emplastri formam ex farinis orobi, fab. & hord. cum lixiuio & syro po acetofo coctis, aut cum sapa & modico aceti: aut fiat catapl. ex lumbricorum ℥. ij. porrorum tritorum ℥. j. & olei sufficienti quantitate: quod calens admoveatur. Post puris generationem ad derergendum vttere sequenti.

℥. farinæ hord. & fab. sing. ℥. ss. farinæ lupinorum & orobi singul. ℥. ij. pulueris lumbricorum ℥. j. vini decoctionis caudæ equinæ & prassij ac matricariæ quantum sufficit, coquantur: deinde adde mel. ros. ℥. ij. sarcoc. sagap. in prædicto vino dissol. sing. ℥. j. fiat vnguentum.

Interdum etiam tanta ex huiusmodi puncturis & neruorum vulneribus oritur putrefactio, vt causticum medicamentum, cuiusmodi est ægypt. aut ferrum candens admouere cogamur.

De neruo cæsım vulnerato,

C A P. II.

Neruus quādo transuersim est omnino præcisus, præmissis vniuersalibus, quæ ad curandi methodum pertinent, imprimis vna cum carne si fieri possit, est futura reuiniendus: quam nonnulli reclamant, decliuiori loco turunda est immittenda: deinde puluis restrictorius ad sanguinem sistendum, si opus sit cum puluere

atio verò
formam
& syru-
co aceti:
rorum
e: quod
tionem
æ lupi-
ntrico-
& praf-
antur:
in præ-
n.
cturis
tio, vt
gypt.

te fequenti: mifcebuntur verò æquis parti-
bus, vel ad mouendum aliquod anodinum, aut
glutinatorium cum lana fuccida oleo calenti
adhibita. Cùm fecundo reuolues fascias & in fe-
cundo apparatu, iniice in neruum cæsum fi fieri
poffit puluerem fequentem: qui fit ex lumbricis
terreſtribus prius in parteis diſſectis (vt terra re-
purgetur) ac poſtea exiccat, & in puluerem
reductis, cui addes puluerem granorum tincto-
riorum. vel,

℥. lumbric. vt dictum eſt præparatorum ʒ. iij.
caudæ equinæ ʒ. ij. pulueris betonice, & vrticæ
ſingul. ʒ. j. oliſani ʒ. iij. carniū limacum quan-
tum ſufficit ad vniendum: eoque vttere quatuor
dies, & ſuperpone aliquod glutinatorium, quale
eſt vnguētum ſequens de vermibus terreſtribus
a Guidone & aliis.

℥. centaurij minoris, plantag. minoris (lan-
colatam appellant) cynogl. pilloſellæ, ſymphyti
utriuſque, caudæ equinæ, & millefolij ſing. m. j.
vermium terreſtrium lb. ſ. olei & vini optimi
ſing. lb. j. ſ. aceti ʒ. iij. terantur & vij. dies mace-
rentur ſimul, deinde adde ſebi arietis lb. j. picis
naualis & refinæ ſing. quart. j. coquantur ad vi-
ni & aceti conſumptionem, colaturæ adde am-
mon. galb. opop. in aceto diſſolutorū ſing. ʒ. v.
terebint. ʒ. j. ſ. thur. maſt. ſarcoc. ſing. ʒ. iij. croci
ʒ. ij. agitentur, ac moueātur tum tudicula, tum
piſtillo in mortario: poteris ceram addere ad cō-

ENCHIRIDION

sistentiam. Ante huius vnguenti vsum poterit vulnus aspergi puluere lumbricorum & granorum tinctoriorum, vel puluere cetaurij, vel caudæ equinæ. Et si verò vulnus confui non possit, istis nihilominus medicamentis vtetur, eaque vulneri applicabimus. At si neruus transuersum quidem sit vulneratus, non tamen omnino dissectus, maior cōuulsionis metus impendet.quare huic præsidis prius commemoratis quam citissime occurrendum: victus tenuior quam in præcedenti vulnere instituendus, largior sanguinis copia educenda: in quiete & strato seu lecto mollissimo æger continendus: plurimoque oleo affatim, & assidue caput, collum, spina dorsif, axillæ, vel inguina si in pede, vel tibia, vel crure, neruus vulneratus, sunt perfundenda.

Conuulsio si iam superuenerit, nulloque medicamentorū vsu remittatur: totus neruus transuersum est diffecandus. Aliqui ferro candenti abscindunt, deinde oleum sambucinum feruens admouent, quod alij improbant. Nos verò vtimur oleo de tereb. vel nostro tertia forma inter glutinantia medicamenta præscripto. Vbi verò neruus est denudatus curationis consilium huic tibi est referendum, vt nulla cum mordicatione & acrimonia sicces. Nullum ergo medicamentum acre quale est euphorbium, & reliqua similia applicabis: sed suppositis diæta & purgatione conuenientibus, si nec dolor, nec intemperies,
nec

poterit
grano-
vel cau-
possit,
, eaque
uersum
ino dis-
et. qua-
uam ci-
uam in
sangu-
u lecto
ue oleo
dorsi,
crure,

hæc aliud accidens molestia afficit: loco vulne-
rato sequens linimentum applicabimus.

℞. tuthiæ præparatæ $\mathfrak{z}$.j. olei ros. quantū suf-
ficat, fiat linimentum. huic confert calx diligen-
ter lota sub canicula, & oleo rosaceo mixta. Va-
let quoque oleum ros. cum resina, & resina cum
terebint. sed vtrunque diligenter lotum: in hu-
midiorē magis confert terebint. in sicciori cor-
pore magis resina. Si maiorem requiris siccita-
tem, supradictis adidies aliquid euphorbij: po-
teris quoque aut ea in formam vnguenti redi-
gere: aut puluerem tuthiæ & calcis lotæ super-
aspergere. Vulnus verò si abluendum videtur, id
commodè fiet passio. nonnulli etiam mel cum
oleo miscent, & applicant.

De nervi contusione, C A P. 12.

Nervo contuso si cutis simul contundatur,
& vulneretur, initio practici rosaceū cum
oui candido admovent: & mitigato dolore, vi-
no tepenti fouent partē affectam. Verū si ner-
uus quidem sit contusus, cutis verò nihil (quod
sensui appareat) læsionis acceperit: oleo caleſti,
quodque discutiendi vim habeat, fouebis: qua-
lia sunt chamæm. anethinū, samb. irinum, rutac.
& lanam oleo imbutam admovebis. Si vna cum
contusione, dolor quoque infestet, in vtraque
dispositione cum oleis dictis, vel aliquo eorum

miscetur pix liquida, simulq; aliquatulum bulliant, atque applicetur. Vel sequens emplastrum quod dolorem vehementem sedare dicitur.

℞. farina orobi vel fab. ℥. iij. rad. lilij celestis ℥. j. β. mellis ℥. iij. picis naualis, picis liquida singul. ℥. β. aceti ℥. ij. vini rubri, quantum sufficit, fiat emplastrum. vel,

℞. corticis radicis altheæ mundati ℥. iij. radicis lilij ℥. j. foliorum maioranæ, agni casti sing. ℥. ij. coquantur, terantur: deinde adde bdellij vino & aceto dissoluti ℥. β. styracis liquida ℥. iij. misce, & fiat unguentum.

Quando est contusio sine vulnere, commodè applicatur sapo mollis: cui optimum erit miscere aliquod aromaticum, vel aliud quod à proprietate conferat: qualis est radix centaurij minoris, arum, farina fabarum.

De ossis vulnere, C A P. 13.

S Copi huius vulneris curandi sunt, victus ratio tenuis & frigida, donec inflammationis febris, & doloris tempus præterierit: venæ sectio vel ad euacuationem, vel ad reuulsionem, vel præcautionem, purgatio pro humorum redundantium naturæ, dentique topicorum vsus: si quid extranei adsit, si fieri possit, extrahatur. Summo-
pere tamen cauendum, ne aliquid ossis vulnerati subito, ad magna vi detrahatur, maxime
cū

cum magha eius quantitas est educenda: nam si
ita fiat, vix à fistula, conuulsione, delirio, febriliter
tutus erit. Proinde satius erit extrahēda in
aliud tempus relinquere: & interea medicamen-
to trahenti naturam adiuuare. Si verò sine vio-
lencia ossium frustula & fragmenta extrahi pos-
sunt, præstiterit id in principio fieri, quàm tar-
dius: ne si differatur, in educatione eorum reno-
uetur vulnus, & dolor ac alia symptomata. Os-
sum itaque fragmentis eductis, distantes par-
tes in vnum adducemus: vt autem vnita rema-
neant, profundioribus, & fortioribus futuris cō-
suemus: turūdāque postea loco decliuiori ad-
mouebimus: quàm prius melle ros. myrrha &
pulvere glutinatorio illinemus. Vulneri autem
primis diebus puluerem etiam glutinatoriū cum
oui albumine apponemus: & sequētibz diebus
eundem puluerem miscebimus terebintinā, vel
aliud ex glutinantibus medicamentis applicabi-
mus. Os verò si nudatū appareat, puluerē vel vn-
guentum glutinatorium linamētis excipiemus:
eāque cum emplastris vel stupis, vel pānis linois
vino calenti imbutis admouebimus. Cū os to-
tum præcisum est, facta imprimis futura gluti-
natoria cum oui albumine primis diebus appli-
cābimus, sequentibus verò pannos vino calenti
imbutos: & fascia longa & lata iuxta membri
magnitudinem ita partem inuoluemus, vt vul-
neris locus apertus remaneat, ne quotidie fa-

sciam reuoluere cogamur: deinde ferulas adde-
mus, vt firmior sit ligatura, sicut postea dicitur.
In reliquis verò, quemadmodum alia vulnera
curabuntur.

De vulnere à tormentis bellicis.

Eiusmodi vulneris curatio victū tenuem &
frigidum, phlebotomiam si morbus requirat, vi-
résque permittant, purgationem pro natura, &
dispositione humerum corporis: aluūque li-
berè vel natura vel arte fluentem desiderat. In
topicis, primò si quid alieni remanserit in vul-
nere, instrumentis conuenientibus educatur, vel
medicamentis attrahentibus, capite de vulnere
simplici dictis. In prima medicamentorum ap-
plicatione alij laudant ferrum cādens, vel oleum
samb. feruens ad motum: alij sequens oleum: olei
viol. ℥. iij. capito: duos caniculos recēns natos
cum oleo perfectissimè coquito, vermium terre-
strium preparatorum ℥. j. addito: deinde perco-
lato, & ad vsum seruato. Id enim primo dolo-
rem lenit, ac tandem pus ducit. Vel olei de se-
mine lini, olei de lilio sing. ℥. iij. vnguenti basi-
lici ℥. j. simul misceto. Nonnulli caneros fluui-
tiles terunt, & exprimunt: ac liquorem in vul-
nus infundunt ad dolorem leniendum. Interea
autem ad vitandam inflammationē, vulnus vn-
guento de bolo cum succo solani, semperuiui,
aut simili ambiatur. In secūdo apparatu vrentur
aliquo ex oleis dictis cum oui vitello, & modico
croci

croci sicque faciendum, donec pus nobis appareat: tuncque detergendum tereb. optimè lora in aqua ros. vel hordei. Postea,

℞. aquæ decoctionis hord. quantum sufficit, verumum terrestrium ℥. iiij. succi plantag. apij, agrimon. centaurij minoris singul. ℥. j. bulliant omnia, & in fine decoctionis adde tereb. ℥. iiij. mel ros. ℥. ij. farinæ hord. ℥. iiij. croci ʒ. j. fiat deterforium in forma vnguenti. Si vulnus sit aded profundum, vt neque medicamenta neque turunda eo peruenire possint: iniectionē sequentem per catheterem facito.

℞. aquæ hord. lb. iiij. agrimon. centaurij minoris, pimpinell. absynthij, plantag. sing. m. β. radicis aristol. ℥. β. fiat decoctio: cape de col. lb. j. in qua dissolue mel ros. ℥. iiij. aloës hepaticæ ʒ. iiij. bulliant parum, fiântque iniectiones, quoties vulnus inuises. Si vulnus maiorē expetat absterfionem lb. j. decoctionis miscebis ℥. j. ægypt. vel pulueris mercurij cum alumine.

Verùm si dolor superuenerit cum inflammatione admoueat vnguentum nutritum cum succo plantag. solani & semperuiui: valet quoque emplastrum diacalchit. dissolutum oleo ros. papa. & aceto. Post vsum repellentium felici successu sequenti vtemur.

℞. micæ panis infusæ in lacte bubulo lb. j. β. olei viol. & ros. sing. ℥. iiij. vitellos ouorum iiij. ros. rub. florum chamæm. melil. in puluerem re-

ENCHIRIDION

dactorum singul. ℥.ij. farinæ hord. & fab. sing.
℥.j. croci ℥.j. fiat cataplasma. Si periculum im-
mineret corruptionis, fiat vt in gangrena di-
ctum est.

VVLNERVM PAR-
TICVLARIVM

CVRATIO.

De capitis vulneribus, CAP. 14.

Vulnera capitis, vt certa methodo curemus:
victum tenuē donec ægrotus sit ab inflam-
matione ac reliquis accidentibus tutus, præscri-
bemus: venam cephalicam si affectus exigit vi-
resque ferant, aperiemus, iniecto prius clystere
molliente. Medicamēta laxantia mitiora tamen
iuxta humorum dominiū exhibebimus: vt sem-
per aluus liberè fluat, curabimus: ab omnibus
vaporem in caput mittentibus abstinere iubebi-
mus: aërem maximè dum vulnere medebimur,
calfaciemus: cubabit ægrotus in qua parte mi-
nus dolebit, donec pus sit genitum: tunc enim
in parte affecta cubadum, vt facilius pus effluat,
nisi dolor id prohibeat.

In topicis primò animaduertendum, num sit
dissolutio cōtinuitatis in osse: idque digitis ten-
tabis, filo, palca: quod si adhuc dubitas, neque
tatis

satis hiat vulnus, illud erit tibi nouacula ma-
 gis aperiendum, idque in formam literæ x. &
 cranium ea parte detegendum, ac stupas aceto
 imbues, ad vitandum sanguinis profluvium.
 Cranio verò discooperto vbi scissura apparet,
 (sed dubitas num ea penetret necne) linamen-
 tum oui albumine cum puluere mastiches im-
 bues, & applicabis: cūque postea inuises vul-
 nus, aspicias num linamentum sit aliqua in par-
 te succius: quod si ita sit, id tibi erit penetratio-
 nis indicium. In contusione quoque sine vul-
 nere, raso prius capite, appone idem medica-
 mentum: quod si aliquo in loco tibi linamen-
 tum succius videatur, ibi subesse cranij fractu-
 ram aestimabis. aut,

℞. ceræ, thuris, & ladani sing. ℥. ij. terebint.
 farina fab. aceti sing. ℥. j. fiat cataplasma, quod
 toti capiti raso applicetur: si adsit fractura, ea in
 parte cataplasma succius apparebit. Cūque ti-
 bi cranij fractura apparuerit, si sit adeò magna,
 ut per eam pus exire possit: nec modiolò seu
 trepano, nec ferra est opus ad dilatandum. Si au-
 tem adeò sit exigua fractura vel fissura, ut pus
 effluere nō possit: subsint ne ossium fragmenta
 quæ menyngem, lædant: cutem ad cranium vs-
 que in formam literæ x. vel +. scindes: cranium
 eo loco discooperies: ac linamenta oui candi-
 do imbuta in sequentem diem admouebis: se-
 quentique die modiolò cranium aperies. Ea ve-

ENCHIRIDION

rō in operatione vires an sint valentes diligen-
 ter considerato: prognostico de futuro pericu-
 lo prudenter vtor, plenilunium maximè fugi-
 to: commissuras quantum potes caueto: in loco
 decliuiori nisi quid obstiterit cranium aperito,
 si magna est fractura eam totam ne exscindito,
 sed vt pus effluere possit, ossiūque fragmenta
 detrahi satis tibi esto: quæcunque menynge-
 m lædere possent, quàm citò fieri potest educito, si
 quid asperi fuerit, lēriculari detrahito: eam ope-
 rationem in tertium vel quartum diem ne trans-
 ferto, sed antequam febris, aliæque symptomata
 corripiāt, perficito. Absoluta ea operatione pan-
 num sericeum rubrum in melle rosato calenti
 immersum inter crassam menynge & cranium
 admouebis: Guido in principio miscet partem
 vnā mellis tribus partibus olei ros. ob dolorem:
 at contra, quando est à dolore tutus: de Vigo
 in corporibus duris initio miscet mel cum aqua
 vitæ: siquidem nec oleum, nec alia humectan-
 tia ex Hippocrate capiti conueniunt. Postea e-
 lychnia melle etiā imbuta superpones: aliis au-
 tem partibus vulneris linamenta digestiuo ex
 viello oui & oleo rosaceo infecta applicabis.
 Si aliquod ossis fragmentum tam adhæreat,
 vt facile detrahi non possit: oleo rosaceo erit
 perfundendum, vt facilius eruatur. Cū vul-
 nus est in parte capitis superiori seu in verti-
 ce, non est futura opus: cū verò in lateribus,

futura

futura proderit. Solent multi pelle arietina, multisque operimentis caput onerare, quod Hippocrati non placet: copia enim operimentorum capiti est oneri: calorem auget, ac transpirationem prohibet. Satis itaque erit, si ab ære frigido cerebrum non afficiatur. Elapsis duobus aut tribus diebus ab usu dictorum medicamentorum ad sequens est transeundum: neque enim eo digestiuo, quod vocant, diutius est vtendum nisi magnus dolor adesset.

℞. vnguenti regis ℥. iij. mellis ros. ℥. j. tereb. lotē ℥. β. pulueris myrrhē, corticis thuris, sarcoc. iteos sing. ℥. β. olei hyperici aliquantulum, fiat vnguentum quo linamenta imbuantur: semper tamen pannum sericeum rubrum melli immersum inter crassam menynghem & cranium interponendum. Vbi menynx iam cooperta est, possumus vti puluere ex myrrha, aloë, thure, mastiche, sarcoc. mixtis. vt,

℞. radic. aristol. iridis florent. corticis thuris, sarcoc. sang. drac. sing. ℥. j. nucis cupressi, myrr. singul. ℥. β. centaurij minoris ℥. j. coralli ℥. ij. farinæ orobi. ℥. j. fiat puluis tenuissimus qui admoueaturn cum linamentis: & superponatur emplastrum de betonica, vel de caprifolio: de quibus postea dicemus. Quod si crassa menynx intumescat, & per foramen modiololo factum exeat: oleum de vitellis ouorum commodè ac vtiliter admouebimus, & pannum, vel spōgiam

imbutam decoctione rosarum, chamam. & melilori. Verum si caro supercrescat super menyn-
gem crassam, apponatur alumē coctum, vel pul-
uis mercurij, vel hermodact. vel vnguētum apo-
stolorū. Optimum & maximum ad detergen-
dum medicamentum in istis & aliis capitis vul-
neribus est mel ros. mixtum cum aqua vitæ, tere-
binthina vel eius oleo cū puluere sarcoc. & coc-
ci baphici (grana tinctorum appellant) qua quā-
titate putabis expedire: Lenius est ex mellis ros.
℥.ij. farinæ hord. ℥.j. sarcoc. ℥.ij. vitello oui & o-
leo rosato. Quando exigua est contusio absque
vulnere ac cranij fractura caput prius rasum fo-
ueatur oleo ros. & aspergatur puluere myrti: al-
tero autem die fiat sequens catapl.

℥. pulueris myrt. ℥.j. nucum cupressi, sumac,
balaust. ros. sing. ℥.ij. olei ros. vel chamam. quan-
tum suff. fiat catapl. quod prodest etiam contu-
sioni cum exigua cranij fractura, aut vbi eā sub-
esse suspicamur: in qua satis est resolvere ac dis-
cutere, & sub finem si addideris squinantum,
absynthium, lentium & fab. farinam, optimum
effeceris medicamentum, ad discutiendum, de-
tergendum, atque roborandum, nec dum hæc
fiunt, prætermitti debent reuulsiones, & deri-
uationes, tum venæ sectione, tum cucurbitulis,
tum aliis modis factæ, nec alia vniuersalia initio
huius capitis dicta. Interdum ex cōtusione cra-
nium deprimitur potius quàm frangatur, vt in
pueris

pueris sapissimè visum est, ob eorum mollitiem:
tuncque optimum est sequens emplastrum.

℞. propoleos, vel ceræ nouæ sordidæ, & mellis communis singul. ℥. iij. lapidis magnetis ℥. ℞. lapidis pumicis ℥. iij. absynthij, cumini, sulph. sing. ℥. ij. salis ℥. j. furfuris pug. j. vini optimi ℥. iij. misce & fiat forma emplastri, quod calens applicetur capiti raso, quo loco depressum est cranium: feraturque 15. dies: Est enim virtutis mirabilis in releuando & reducendo cranio depresso. vel,

℞. mellis communis lb. ℞. fermenti lb. j. furfuris ℥. ij. salis ℥. ℞. cumini, absynthij sing. ℥. iij. fiat veluti emplastrum, quod geratur dies 15. Emplastrum etiam positum post descriptionem aquæ interglutinantia cap. de vulnere simpl. hic est vile.

Emplastrum de centaurea.

℞. centaureæ in vino albo noctem infusæ m. vi. coquantur ad medias: & post colaturam coque iterum ad mellis crassitiem. de huiusmodi decocto cape ℥. iij. lactis mul. ℥. ij. terebint. lb. j. resinæ ℥. ℞. thuris, mast. gummi arab. sing. ℥. j. ceræ nouæ quart. j. misce ac fiat emplastrum. Sequens quoque eleuat ossa, estque sarcoticon.

℞. terebint. partes ij. resinæ partem ℞. ceræ partem j. liquefiant: postea diligenter cum aceto agitentur: altero die cape succi betonice partes ij. verbenæ partem j. lactis mul. quantum vi-

ENCHIRIDION

debitur, misce omnia & moue diligentissimè.

Cùm caput fiat ob vulnus imbecillius, multaque recipiat excrementa: vnde exactis etiam 40. diebus, inflammationes, aliæque symptomata superuenient, ac denique mors: sub finem curationis, non autem initio (ne calidorum vsu sanguinis fluxum excitemus) optimum erit vi sequenti aqua, quæ humorem tenuem efficit, ac per viinas educit.

℞. radicum graminis, rusci, asparagi & fœnic. sing. ℥. ij. fol. beton. scrophul. philipend. pilosel. sing. m. j. radic. ireos & aristol. singul. ℥. j. chamed. m. β. seminis halicacabi, alcechengi nupant, ℥. β. seminis milij solis ℥. ij. seminis anisi ℥. j. quatuor seminum, frigid. maiorum sing. ℥. vj. florum stach. & ros. sing. pug. j. macerentur diem & noctem in lb. iiij. vini albi & aquæ: & coquantur, addendo mellis lb. β. postea colentur: & decoctum aromatisetur cinamo. eiusque decocti capiat manè ℥. iiij. & serò cùm lectum ingredietur tantundem nouem dies. Animaduersione ac reprehensione dignus mihi videtur eorum error, qui in parua cranij fissura ramet si non penetrat: vel etiam in magna fissura, & quæ satis hiat, modiolum ita admovent: vt quo quis maiorem cranij partem ademerit, eo maximè glorietur: quasi verò opus aliquod insigne ac præclarum effecerit. Adeo enim sunt plerique ignorantes, & in artis operibus ita cæcitiunt,

non videant hac ratione vulneris curationem
longissimum tempus protrahi, atque ægrum
multorum symptomatum discrimen adduci:
quod hac ratione facilius cerebrum ab ære alte-
retur, denique afflicto ea de causa mortis immi-
nere periculum. Sed quemadmodum antè dixi-
mus cum vulnus satis hiat, sic quidem vt pus li-
berè possit effluere, alia sectione nequaquam est
opus: sed quòd asperum est ac præter naturam,
est detrahendum.

De vulneribus faciei, CAP. 15.

Vulneribus faciei curandis victus quoque
tenuis initio est ex usu, vt superiori capite
factum est. Prosunt quoque reuulsiones ad vitā-
tam inflammationem: quæ fiunt venæ sectio-
ne, si satis sanguinis ex vulnere minimè fluxisse
videbitur, vel cucurbitulis cū scarificatu in ver-
tebris colli: aliæ quoque fiunt reuulsiones. Erit
etiam admodum vtile aluum laxare: atque ca-
thartici humores malignos repurgare.

In topicis magnopere erit venustati & pul-
chritudini faciei conseruandæ studendum. Pro-
inde in sutura, frequētius erit acu pungenda cu-
tis, filūque ducendum, vt frequentiora & pro-
pinq̃uora sint suturæ puncta: sic enim firmitus
glutinabitur. Aut fiet sutura quam siccā vocāt.
Interdum etiam cū prima sutura non est satis

firma, vulnerisque labia satis vnita non retinet, sed laxa est, posterior quoque est addenda. In locis motui dicatis, sutura fieri poterit acubus labia vulneris transfigentibus, ibique remanentibus, & filo infernè, ac supernè circumuolutis. Turunda non est admouenda, nisi esset vulnus profundum, aut cum substantiæ ablatione. Medicamenta eadem hic sunt profutura, quæ aliis vulneribus conueniunt. Ego futuræ superpono partes ij. aquæ vitæ & terebinthinæ vnam, 2as liij vtuntur vnguento de minio. Proderit semper iis faciei & aliarum partium vulneribus aqua glutinatoria, cap. de vulnere simpl. vel aliquod simile balsamum valenter exiccans, idque maximè in principio.

De oculorum vulneribus, CAP. 16.

Oculorum vulnera sanabimus victus ratione, tenui, reuulsionibus, purgationibus & repellentibus. Cum enim in iis soleat esse dolor acerbus, omnibus modis erit prohibenda inflammatio. Repellentia verò aptissimè fronti ac temporibus admouebuntur. In topicis, initio proderit albumen oui diutissimè cum aqua rosarum agitarum. In secundo, apparatu superiori adiacere poterimus collyrium album sine opio, & in tertio & quarto eodem modo. deinde, 2^{ss} myrrhæ, sarcoc. nutritæ in lacte sing. 3^{ss}.
ruthiæ

tutia preparata ʒ. j. mellis ros. parum, misce & fiat forma linimenti: quod si de acrimonia ager queratur, misce nonnihil albuminis oui & aquæ rosarum.

℞. aquæ ros. ʒ. ij. syrupi ros. solutiui ʒ. iij. fiat collyrium. Alij ad detergendum & mundificandum vtutur melle virgineo, saccharo cando, tutia preparata, & aloë simul mixtis.

Dolori leniendo ac demulcendo, confert lac cum collyrio albo, & mucag. seminis cydon. extracta in aqua rosarum.

Ad dissoluendum ac resoluendum sanguinem concretum in oculo ex ictu & contusione, valet lac muliebre cum albumine oui: vel sanguis columbi ex ala detractus, & calens instillatus, post secundum aut tertium diem: aut medulla panis torrefacta, & vino rubro infecta: Aut videto, quæ ad ophthalmiam præscripta sunt.

Palpebræ incisæ cum ciliis, acutius consuantur, fiatq; futura satis profunda & firma: quæque diu partes vnitas retineat: ne ob motum impediatur agglutinatio. In reliquis quæ sunt applicanda, aliorum vulnerum curatio obseruetur.

De nasi vulneribus, CAP. 17.

Nasi vulnera eadem methodo profligantur. Nam victum tenuem, reuulsionem, alui mollitiem, ac repellentia nasi ambitui admo-

uenda, & alia vniuersalia desiderant, iuxta affectus magnitudinem. Quantum ad topica, Sutura fieri debet acurua, si recta commodè adhiberi non possit: debet autem esse futura satis profunda: id verò antequam fiat, partes digitis in nares immixtis exactè & appòsire sunt componenda: postea cannula ex penna anserina confecta, stupis est inuoluenda, & naribus ad respirationem immittenda: id tamen Paulus Ægineta non probat. De vinculis & ligatura, ait Hippocrates, Qui præstantiora vincula amant sine mente complura alia ledunt, atque adeo nulum. Deinde ait: Si pars narium interior frangatur, reponatur, immisso indice, vel ægrotantis, vel pueri, mollibus siquidem manibus est opus, donec in suam sedem reducatur. Quòd si index vel minimus immitti non possit, specillum imponatur primo statim die, vel paulò post, quonià hæc ossa callo glutinantur & indurantur vndecima die, nisi contrumpantur: Exterius verò manu medici in sedem naturalem restituantur. Constat itaque naso non posse commodam ligaturam applicari: sed post futuram aqua glutinatoria de vulnere simplici dicta, vel aliud eius generis, vel albumen oui cum puluere glutinatorio apponendum: ad mouenda quoque puluilla externi parti, interius autem turunda.

De

L Ab

run

atque o

lgenti

Quare

uere aq

modi yu

medica

nique e

æquariq

diligent

capitibu

Auriu

& valen

tia, cum

culum, a

neque e

gis atrin

auris tot

tur, atque

interdum

tum ad a

De

C Colli

nem

*De labiorum & aurium vulne-
ribus, C A P. 18.*

Labiorum vulnera suturam decentem requirunt, ac eorum appositionem quæ glutinât: atque ob frequens sputum, quod humectat, diligentius est exiccandum & astringendum. Quare admodum erit utile, locum semper fouere aqua nostra glutinatoria, ligaturam huiusmodi vulnera non admittunt, nisi ad retinenda medicamenta, quæ apponuntur, labiorum denique extrema exactè, & ad amussim restitui æquarique debent, ob formam decoram quæ diligenter est conseruanda. Reliqua fiant, vt in capitibus vniuersalibus dictum est.

Aurium quoque vulnera suturam desiderant, & valenter siccantia, astringentia, & glutinantia, cum pars illa sit sicca. Quodlibet autem vinculum, ait Hippocrates, auribus est inimicum: neque enim ita laxum circundabitur: & si magis astringat, plurimum nocet: quandoquidem auris tota solo vinculo astricta dolet: pulsu vexatur, atque inflammatione. Optima medicina est interdum medicinam nō facere, tum ad aurem, tum ad alia multa.

De colli vulneribus, C A P. 19.

Colli vulnera post vniuersalium institutionem si sint in substantia carnea, seu muscu-

ENCHIRIDION

lofa tantum futuram desiderant, & vsum gluti-
nantium. Si vulnera in venis, vel arteriis, sisten-
dus sanguis, vel medicamentis dictis de sangui-
ne sistendo, vel digitorum admotione, venæ, vel
arteriæ orificio: vt cuidam accidit, in vena ex-
terna iugulari vulnerato, qui familiarium opera
vicissim vulnere digitū tres dies admouentium,
sanus euasit: vel si fieri possit, vena, vel arteria
suatur. Si digitos admoueas venæ orificio, eos
illic contineas donec grumus sit factus. Ligatu-
ra hic locum non habet: collum enim ob ve-
nas, arterias, nervos magnos, ac spiritus tum vi-
tales, tum animales, constrictionem non pati-
tur. Quod superest, vt in vniuersali methodo
faciendum. Vulnus si fuerit in œsophago, vel
thraceia arteria, futura quoque requiritur: ac
glutinantia sunt admouenda: Ore verò sunt cō-
tinenda diasymphyton, diatragag. diapap. &
similia. Si vulnus nervos attigerit, præscripto
victu tenui, reuulsionibus, catharticis, repellen-
tibus admouendis ad vitandam inflammatio-
nem, vulnus fouendum oleo rosaceo calenti:
Anodino quoque ex oui vitello, & oleo rosaceo
vtendum, donec sit à dolore liber, & tutus ab
inflammatione. Postea quando pus aderit, se-
quenti deterfitorio vtendum.

℞. mel. ros. ℥. iij. farina hord. ℥. s. terebint.
℥. iij. resina ℥. ij. thuris, mastich. sing. ʒ. j. myr-
tha, sarcoc. sing. ʒ. s. cera ʒ. ij. olei mastich. &
hiper-

hiperic
Cul
pericul
bra lin
corum,
rebint
compro
leum, G
dolore
rari. Si
nerit, l

H v
vn
purgatio
Topi
dè, firm
futura fa
rinatio i
nervi ac
fouebim
cum pul
candido
dam dig
in locum

hiperic. sing. ℥. iij. misce, ac fiat vnguentum.

Cum ex eo vulnere conuulsionis impendat periculum, capitis pars posterior, & colli vertebræ liniantur oleo chamæ. anethino, lumbri-
corum, de terebinthina, pingued. gallinæ, & terebinthina: Plerumque enim certa experientia comprobaui, cum terebinthinam, tum eius oleum, sæpe in iis, & brachiorum vulneribus, & dolorem demulcere, & conuulsionem remorari. Si vulnus ad spinalem medullam peruenit, lethale.

De humerorum vulnere,

C A P. 20.

Humerorū in vulneribus præmittenda sunt vniuersalia remedia, vt victus, reuulsio, purgatio, alieni ablatio & alia.

Topicis postea sic vtendum. Vulnus profundè, firmiterque suendum, ne brachij pondere, sutura facilè dissoluatur, ac disrumpatur, & glutinatio impediatur: Prospiciendum ramen ne nervi acu pungantur: aqua nostra glutinatoria fovebimus: Sutura superponemus albumẽ oui cum puluere restrictorio: Stupas imbuemus oui candido & oleo ros. ac superponemus: Turundam digestiuo imbutã, si necessaria videbitur, in locum decliuiolem immittemus: ligatura cõ-

ENCHIRIDION

uenienti ac firma humeros circumuoluemus.

Exacto tertio vel quarto die à primo apparatu, turundam terebinthina, myrrha, & sarcoc. imbuemus.

De brachiorum vulneribus,

C A P. 21.

Brachiorum vulneribus est opus victu conuenienti reuulsionibus, alui deiectione, extranei ablatione, & aliis vniuersalibus.

Topicorum ratio est huiusmodi. Si vulnus in musculorum longitudinem protensum, ligatura sufficiet: si verò sit per transversum musculorum, fiet sutura profunda firmaque, ac loco inferiori turunda apponetur: puluis alstringens, & glutinatorius oui candido exceptus, applicabitur: Parti superiori ad vitandam inflammationem, repellentia ex succis frigidis & aliis apponetur: à quarto die turunda detergentibus erit inficienda.

Cubitus, si vulnus afficiat, vniuersalia erunt magis exactè magisque diligenter obseruanda: diligentiusque ob inflammationem repellendam: & anodinis leniendus dolor, ob periculum non modò inflammationis, sed aliorum quoque symptomatum, quæ succedere solent vulneribus articulorum.

De

De thoracis vulneribus, C A P. 22.

Primus horum vulnerum sanandorum scopus requirit victum frigidum, siccum ac tenuem, pro virium ratione: Cibi astringentes initio minimè conueniunt: ne difficilem efficiant anhelitum, ac sanguinem magis coagulent: si quis sit in thoracis cauitatem delapsus: sed vtendum amygdalato, hordeato, passulis, & aliis, quæ thoraci conueniunt.

Secundus scopus ad euacuationem, reuulsionem, purgationem refertur: Iniecto itaque clystere molliente, vena secanda si videbitur, in cubito partis oppositæ: Cucurbitulæ natiuis, & aliis partibus inferioribus admouendæ: extrema & fricanda, & arctissimè vinciendæ, ad reuulsionem: altero à venæ sectione die, bolus offeretur ex cassia & cathol. si vires ægroti permittant.

Tertius scopus est in topicorū vsu. Animaduertendum autem num vulnus in thoracis cauitatem penetret (nulla tamen interna parte læsa) & sanguis in cauitatem influxerit: num sit vulnus externum tantum: num denique costæ aliqua sit fracta. Sanguis si in cauitatem influxerit, retinendum vulnus apertum: & si minus videbitur vulneris orificium, ipsum erit statim dilatandum, vt sanguini liber pateat exitus & in thoracem facili fiat iniectiones.

P iij

Ne verò sanguis concreſcat, aut vt concretus diſſoluatur, dabitur potus ex ꝓ. j. rhabarb. mûmiæ ꝓ. j. cum aqua plantag. alij addunt rubiam tinctoriam, terram ſigillatam cum ſucco mali punici: de quibus capite de caſu diximus. Piuſco ſeu ſyringa iniiciemus in thoracem vinum calens: vel ex aliis aquam vitæ vel melicratum, vel ænomel, hoc eſt vinum mellitum ad partium internarum deterſionem. Vel,

℥. hord. mund. lentium ſing. pug. ij. caudæ equinæ m. j. roſ. rub. pug. ſ. bulliât in aquis partibus aquæ communis, & aquæ plantag. cum modico ſucci mali punici ad tertias: colaturæ adde ſacch. ꝓ. ij. ſyrup̃ ex infuſione roſ. ꝓ. ij. croci ꝓ. j. Vel,

℥. radic. gentianæ ꝓ. ſ. lupinorum, lentium ſing. ꝓ. ij. plantag. agrimon. ſingul. m. ſ. thuris, myrrhæ ſing. ꝓ. j. mel. roſ. parum: bulliant in vino & fiat iniection: vel ea vttere quæ eſt capite de vlceribus thoracis.

Post vulneris deterſionem, ad aſtringentia eſt properandum, cuiuſmodi balaust. myrtus, acacia, hypociftis, mala cydonia, mirobal. aqua plant. roſ. ſuccus mali punici, & ſimilia, ex quibus fiat decoction, & iniiciatur.

Aſtringentia etiam tunc ore ſumenda: modò tuſſis non infeſtet: quæ eorum uſu augetur. Quòd ſi ſuperioribus ſanguis, vel ſanies non educatur: qui ſuper diaphragma corruerit: non
ua

na sectio est facienda inter quartam & quintam costam. In costarum longitudine, non procul a spina dorsi: & si robustus ager videatur, poterit sectio in cavitatem vsque penetrare: si vero debilis, vel non est sectio facienda, vel non ad cavitatem vsque, sed tantum ad membranam succingentem costas.

Costa si fracta fuerit, applicabitur emplastrum oxycroceum: ita tamen vt vulneris locus apertus remaneat, per quem possit pus educi: cumque medebimur, apponemus digitum fracturæ, ne loco moueatur costa: & agro inbebimus vt tussiat: vt pus tussiendo melius expellatur.

Si vulnus in profundum quidem penetrat, sed nec partium internarum læsio, nec costæ fractura, nec sanguinis intro defluxio. Vel si vulnus intro non penetrat, tamen multum hiet, sutura proderit: & si penetrat, turunda immitte-
tur filo alligata, ne cadat in cavitatem thoracis: sin minus, non est alliganda, quæ imbuetur oui albumine siue puluere glutinatorio, ac superponentur stupæ eodem modo imbutæ: diebus vero sequentibus turunda inficietur digestino ex terebint. & oleo ros. Deinde cum pus apparuerit, ad detergendum his vteris.

℞. mel. ros. ℥. ij. terebynthin. ℥. iij. succi apij & plant. singul. ℥. j. bulliant modicum: postea adde vitellos ij. farinæ hord. & fœnug. quantum suff. Vel,

℞. mel. ℥. j. myrrhæ, thuris, sarcoc. singul. ℥. β. farinæ hord. & fœnug. quantum suff.

Parti externæ postea emplastrum diacalcit apponendum. Vlcus si degeneret in fistulam, recurrendum ad fistularum curationem, de ulceribus. Quartus huius curationis scopus ac symptomatum correctionem pertinet: Ea verò sunt febris, dolor, anhelitus difficultas, & tussis. Febri occurritur victus ratione frigida & tenui, reuulsione, & purgatione. Si ex febris aluus dura, tertio quoque die iniiciendus clyster mollis ac refrigerans.

Dolori & gravitati subuenitur, quando est sine febre, fotu ex decocto chamæm. melul. anethi, seminis lini, fœnug. stachad. & rosarum, sequentique vnguento post fotum.

℞. vnguenti resumptini ℥. iij. vnguenti dialtheæ ℥. ij. pingued. anseris, gallinæ & anaris ana ℥. β. butyri recentis & olei amygd. dulc. sing. ℥. j. β. croci parum, ceræ quantum sufficit, fiat linimentum quo liniatur post fotum: si verò adsit febris, liniatur sine fotu præcedenti. Anhelitus difficultas & tussis minuantur vsu decoctionis sequentis.

℞. hord. mundati pug. j. liquiritiæ rasæ & costusæ ℥. j. quatuor seminū frigid. maiorū semunciam, iuiubarum, passul. singul. par. x. penid. ℥. ij. sacch. albissimi ℥. iij. bulliant diligēter in aqua hord. vtaturque eo decocto frequenter, saltem manē.

manè & serò. Hac methodo pristinam incolu-
mitatem recepit Claudius Chillacus focer meus
confossus in cordis regione, adeò vt ictus in ca-
uitatem thoracis penetraret: citra tamē partium
internarum, quod cognouerimus, lesionem. Cui
costa erat quoque fracta, eiúsque sonitum, ad
cordis motum apertissimè ob fracturam audie-
bamus. Quæ sanè res mihi curationem efficie-
bat dubiam: fieri enim posse non videbatur, vt
costa ob perpetuam cordis agitationem callo
obduceretur, quæ sic fracta, vlcus fouebat, vt pu-
tre quippiam semper appareret, magnum immi-
nebat fistulæ periculum, ac denique interitus æ-
grotanti: qui tamen diuino ac singulari prope-
modum munere, nostræque opera & diligentia,
contra omnium opinionem, pristinae valetudini
est restitutus. Potio Guidonis ex caryophilata,
rubia tinctoria, aliisque rebus calidis cum vino,
mihi non probatur, ob febrem, tussim ac anhel-
tus difficultatem.

De ventris inferioris vulneribus,

C A P. 23.

V Entris vulnera si ad intestina peruenerint,
sitque intestinū vulneratum, initio victum
tenuem, exiccatorium, astringitorium, ac glutina-
torium expetunt. In iusculis itaque vtetur astring-
gentibus, vt aqua chalybeata: in iisque dissolue-

ENCHIRIDION

tur mastiche ad 3. j. Requiritur etiā reuulsiones,
tum venæ sectione, tum cucurb. tum frictioni-
bus, tum ligaturis faciendas Clysteres iniicietur
initio ex iure capi, vel intestinorum & extremi-
tatum veruecis: in quo hordeum, chamam. ane-
thum, & furfur coxerint: in iisque mel. ros. &
vitelli ouorum dissoluēdi. Postea iniiciatur cly-
ster astringens, & glutinans, vel ex vino austero
& 3. j. pulueris astringentij ad intestina roboran-
da. Maxime verò clysteres proderunt, si vulnus
sit in intestinis crassioribus: si verò in tenuiori-
bus, & glutinantia, & detergentia, & anodina
sunt potius ore sumenda. Purgantia medica-
menta hic locum nō habent, tum ne excremen-
ta in partes affectas adducātur, tum ne in trāsitu
bilis mordicer, ac dolorem augeat, tum ne inte-
stina excrementorum transitu imbecilliora red-
dantur. Quantum ad topica, Si intestinum lax-
sum proiliat: primò quidem abluendum est vi-
no in quo absynthium, chamam. melil. aneth.
& rosæ coctæ sint. Deinde intestinum suendum
pellionum sutura: utraque autem fili pars extra
ventrem promineat, & pēdeat, ut glutinato vul-
nere possit retrahi. Cūque intestinum consu-
tum fuerit, respargatur mastiche, vel altero pul-
uere astringente, & glutinatorio. Nonnunquam
intestinum quidem non est oblatum, sed extra
prominet, statimque intumescit, subortis in eo
flatibus, ad eò ut in ventrem remitti non possit:
tūque

tumque primo fouendum vino, in quo coxerint
anifum, fœniculum, cuminum cum melle: aut
catellum vel columbam, vel gallinam mediam
diuides: ac puluere ex discutientibus flatus re-
sparges, & intestino tumentis admoueabis. Si verò
flatus ita discuti non possint, nec intestinum suo
loco restitui: vulnus est dilatandum obtuso fer-
ro, vt magis intestina non lædat: tandèmq; in-
testinum remittendum. Omentum si per vul-
nus profiliat, filo ligandum, quod prominet, est
præscindendum, ac cauterium applicandum ad
ligaturam vsque, denique loco restituendum: ita
tamen vt filum etiam extra ventrem pendeat, vt
post escharę casum ipsum quoque cadat. Ego ta-
men cauterio non vtor: nam quod corruptum
est vna cum filo processu temporis cōmodè po-
test educi. Posteaquam & intestinum, & epi-
ploum intro sunt remissa, locisque suis restitu-
ta, externa ventris labia sunt vnienda, & con-
sueunda hac quidē ratione, vt vnius partis pūctū-
ra sit superior: alterius autem punctura inferior.

Ex sanguine in partes internas ventris influē-
te, ac decidēte, haud magnum imminet damnum,
si illic quoque retineatur: quandoquidem natu-
ra ipsum in bubones, seu inguina transmittet, at-
que tumorem excitabit: qui curabitur, quemad-
modū antea de tumoribus loci illius docuimus.
Hepar verò vel lien vel ventriculus si lædatur,
curatio non differt ab aliis, nisi quod partes illæ

ENCHIRIDION

sunt perpetuò propter necessarias actiones confirmandæ, ac roborandæ: faciliùs tamen ventriculo quàm cæteris, tam assumptis, quàm admotis medebimur: quæque assumentur maiorem vim habebunt in ventriculo læso, quàm in hepate, & liene, ob viæ longitudinem, & rei assumptæ alterationem. Denique si ex intestinorû vulnere tormina suboriantur, ventrem vino fovebimus, in quo semen anisi & fœnic. ac reliqua flatus discutientia, & chamæm. ac melilotum, reliquaque anodina coxeris: aut videto, quæ de tumore flatuoso diximus.

De crurum ac tibiærum vulneribus,

CAP. 24.

CRurum & tibiærum vulnera in ratione curandi, parum admodum differunt à methodo præscripta in vulneribus humerorum ac brachiorum. Proinde victus ratio tenuis præscribenda: occurrendum inflammationi, omnibus reuellendi modis: humores vomitu potiùs quàm alui deiectione purgandi, pars affecta ita colloçanda, vt minimum doloris persentiscat, nec corporis recrementa eam in partem leui negotio delabantur: denique pars est in otio continenda. Nam ex Hippocr. neque stare conuenit, quem vulnus exercet: præsertim si in crure versetur: sicut nec sedere, nec ingredi, sed quies, & otium

& otium plurimùm conducunt. Tandem fiat ligatura repellens, ne humores tam facilè in partem procumbant.

De vulnerũ Symptomatis, CAP. 25.

Symptomata quæ vulneribus accidunt, ferè sunt sanguinis profluuiũ, dolor, intemperies phlegmone, cõuulsio, paralyfis, syncope, febris, & ex febre delirium. De sanguinis profluuiio initio diximus, superest vt de aliis paucis agamus.

Dolorem demulcemus litu ac foru ex oleo ros. & oui albumine si adsit inflammatio: si verò absit, totum ouum prodest cum oleo ros. aut capl. ex mal. butyro & fursure: aut mica panis in lacte infusa. Semper tamen videnda est causa doloris, vt ei occurratur, quemadmodum si dolor adsit ob impeditam trãspirationem, & puris vel saniei retentionem: danda est opera, vt ei exitus pateat, vulnus quantum satis est dilatando: cauendum tamen à sanguinis profluuiio.

De intemperie.

Intemperiem calidam emendamus nutritio ex succis plantag. & solani, oleo ros. aceto, & litharg. cum cerusæ exigua quantitate: vel vnguento albo cum caphura, vel vnguento quod populeon vocant, & similibus.

Intemperiem frigidam corrigimus foru ex decoctione calidorum medicamentorum, facta in

ENCHIRIDION

vino, vel litu ex oleo chamæm. anethino, irino, rutaceo, laurino: vel vnguento macedonico: vel cataplas. ex pulvere chamæm. seminis lini cum vino & ouo integro, ac similibus.

De inflammatione.

Inflammationi occurrimus litu ex lacte, oleo ros. & ouo, cum farina hordei: aut cataplasmate Auic. ex malo punico in vino cocto, & contuso, & eiusmodi. Papauere, mandrag. & opio non vtendum, nisi cum cætera non profuerint. Si vis plura, vide in curatione phlegmones.

De feбри.

Febrem cohibemus victus ratione tenui & frigida, venæ sectione, medicamentis laxantibus dictis de tumoribus calidis, denique iis omnibus quæ solent inflammationem impedire.

De delirio.

Delirij aduentum impedimus, dum adest febris, & venæ sectione, & clysteribus, & medicamentis vaporū ascensum in cerebrum cohibentibus, vt initio oxyrhodino fronti ac temporibus illito, ex olei ros. ℥. ij. aquæ ros. ℥. j. & aceti ℥. ss. Ad somnū etiam conciliandum, valet vnguentum populeon cum oui albumine, fronti ac temporibus illitum: aut oleum ros. cum vnguenti popul. ℥. j. & opij ℥. j. Si fel leporinum in potu cum vino exhibueris, dormiet donec acetum ei dederis.

℥. syrapi de pap. ℥. j. β. aquarum lactucæ & nymph.

nymph. singul. ꝑ. ij. diamarg. frig. ꝑ. j. fiat potus.
Hyrudo etiam fronti admota iuuat. nam sanguinem dum trahit, vapores etiam exhalant, & fumi: prodest quoque lotio brachiorum ac tibiarum ex decocto foliorum salicis, vitis, lactucæ, violariæ, nymph. & rosarum, aliorumque refrigerantium.

De conuulsione, C A P. 26.

Conuulsio superuenit vulneribus, vel ob immoderatum sanguinis profluuium, vel ob repletionem & inflammationem, vel ob dolorem, vel virus aliquod pungens.

Conuulsio ab inanitione ob immoderatum sanguinis profluuium, in victus ratione, humectantia, & laudatum sanguinem gignentia expetit, vt sunt iura optimarum & succulentarum carniū: potus initio hordei decoctum esto, postea vinum dilutum: balneo aquæ dulcis, ac tepidæ vtitor, in qua coxerint althea, malua, viol. branca vrs. radix liliorum: poterunt quoque in balneum olea viol. lilij & amygd. infundi, aut fiet decoctum ex capite, pedibus, & intestinis veruecis. Cauendumque summopere, ne, vel in balneo, vel extra fudet: magis enim exiccaretur, sed ad humiditatem ex balneo contractam retinendam, vngendus est æger oleo ros. præsertimque pars conuulsa: & quæ siccior videbitur. Pars

ENCHIRIDION

capitis posterior, colli ac dorsi vertebra, axilla, atque inguina linienda & fouenda oleis molli-
tibus qualia sunt oleum liliorum, viol. anethinum, & huiusmodi motibus inordinatis est diligenter resistendum, firmiterque partes continenda, ne tanto impetu moueantur. Denique sequenti ele-
ctuario frequenter vtatur æger ad instaurandam humiditatem.

℞. conseruæ viol. & bugl. sing. ℥. j. pinearum recentium in aqua hord. infusarum ℥. ss. carnis testudinis præparata ℥. ij. pulueris elect. resumptiui & diamarg. frigidi sing. ℥. ij. sacch. in aqua viol. dissoluti quantum sufficit, fiant morsuli pō-
deris semuncia, vtatur inter pastus.

Conuulsio à plenitudine vel est ob sanguinem in partem influentem, excitantemque inflama-
tionem: vel ob pituitam, substantiam neruorum replentem: cum ab inflammatione, iniecto clyste-
re vena est secanda: magna tamen sanguinis copia non est educenda, ne vires collabantur: cum iam ex vulnere sanguis effluerit: reliquaque fa-
cienda, vt in curatione phlegmones.

Cum verò est conuulsio ob pituitam. Primò victum tenuem, calidum & siccum experit. Secundò humoris præparationem, ac purgationem, incipiendo à mitioribus, & ad valentiora progrediendo: nisi moribus sit tantus, vt statim à valentissimis auspicandū videatur, iuxta Hippocratis sententiam. Extremis morbis extrema remedia

remedia. Ad præparandum, mitiora sunt, mel ros.
col. syrupus acetosus simplex, de bisantiis, de
duabus radicibus, de hyssopo. Valentiora syru-
pus de quinq; rad. de stach. oxymel scylliticum.

Purgabitur primò pilulis de hiera simpl. affa-
ieret, de agar. Postea cocciis, & fœtidis, denique
pilulis de euphorb. de hermodact. de sagap. de
opopanace, si plura desideras: vide de œdema-
te, & de abscessu pituitoso.

Auertentibus etiam materiam & ad partes
inferiores trahentibus utemur, vt clysteribus a-
cribus, & frictionibus partium inferiorum, cum
affectus est in superioribus.

Conferunt etiam post vniuersales purgatio-
nes gargarismata, apophlegmatismi, errhina, &
sternutatoria.

Gargarismata fient ex decocto hyssopi, sam-
puci, pulegij, calamenti, origani & similiū cum
oxymelite scyllitico, vel syrupo de stachade.

Apophlegmatismi seu masticatoria fiēt ex py-
rethro, staphyde agria, pipere, zingib. mastich.

Errhina fient ex succis siclæ, mercurial. ireos;
vel ex decocto rad. pyrethri & ireos, fol. calamē-
ti, orig. stach. anthos, agarici, troc. nigellæ roma-
næ. Sternutatoria componentur ex puluere py-
rethri, piperis, staphydis agriæ, veratri albi, eu-
phorbij. Sumenda etiam post purgationes quæ
confirmant caput & ventriculum, & materiam
paulatim absumunt. Proderit itaque theriaca

ENCHIRIDION

vetus, quotidie manè ad ℥.j. sumpta, vel ad ʒ.ij. s. semel in hebdomade. Iuuant etiam mithridatium, aurea alexandrina, diamoscum dulce & amarum, dianthos, diagalanga, aromaticum rosatum, & similes confectiones ex quibus cum conferuis acori, saluix, anthos, cum zingib. condito, cortice citri, mirobal. conditis, & syrupis conuenientibus fient opiata.

Porro balnea sulphurea, aluminosa, salsa, nitrosa, tum naturalia, tum arte confecta, conferunt: in quibus etiam coquemus maluam, altheam, & capitales herbas, vt hyssopum, samplicum, pulegium, calamentum, origanum, saluiam, iuam vtrâque, flores chamæ. melil. stachad. anthos, semina lini, fœnugr. & similia: vel fiet suffitus, & vaporem decoctionis earum herbarum ægrotus suscipiet: iniicietur autem decoctum in lapides molares ignitos: dandaque erit opera ne quid exhalet, sed toto corpore fumum excipiet.

Cæterum tota spina dorsi & partes conuulsæ liniendæ ac fouendæ diligenter oleo vulpino, vel costino: vel in his oleis, & vino, perfecte catellum, vel selem coquemus: eoque oleo partes fouebimus. vel,

℥. olei lumbric. de lilio & anetho sing. ʒ. ij. olei catellorū superius dicti ʒ. iij. pingued. galinæ recentis, & medullæ cruris vituli sing. ʒ. j. vnguenti dialth. ʒ. iij. castorei & piperis sing. ʒ. iij.

z.ij. aqua vitæ z. j. β. ceræ parum, fiat linimentum, quo liniatur tota spina, & pars conuulsa.

Quando conuulsio per sympathiam excitatur ob dolorē partis vulneratæ, vt cū vulnus nervorum substantiam attigerit: vel aliquod virus mordicat, & pūgit: vel insignis est intemperies, dolor est leniendus: id autem fiet balneo ex oleo communi modicè calēti: vel ex decocto althææ, maluæ, violariæ, seminis lini & scænug. florum chamæ. melil. vel decocto & iure capitis, pedum, & intestinorum veruecis, vel fotu ex oleo vulpino: seu balneo ex eo confecto, tantūmque temporis in eo morandum, quantum satis esse videbitur ad dolorem sedandum: semper tamē habenda erit ratio causæ dolorem excitantis, vt ea diligentissimè auferatur. Vnde si conuulsio est ob virus ex morsu venenato: ipsum est extrahendum, remediis de vulnere ex morsu dictis. In nervi punctura & incisione, si iis medicamentis conuulsio non cedat, cataplasmate utemur ex mica panis in lacte infusa & superposita, vel ex mica infusa in decocto papaveris, si sit necessarium. Quòd si nec iis quidem remediis pateat conuulsio: totus nervus erit abscindendus, vt antè diximus.

De paralyssi, C A P. 25.

¶ Paralysis eodem propè modò curatur, quo conuulsio ex plenitudine: nimirum victus

Q ij

ratione calida & sicca: venæ sectione, præsertim cum oritur inflammatio. Pituitæ præparatione, incidendo, tenuando, detergendo, & aperiendo, quemadmodum capite de œdem dictum est. Denique eiusdem pituitæ purgatione: ita tamen ut iis in omnibus à mitioribus ad valentiora progrediamur: quandoquidem si initio valenter calfacientibus & aperientibus utaris, periculum est ne materiam nimis colliques: eaque fusa magis penetrer, atque affectus augeatur.

Post purgationem materiam auertemus clysteribus acribus, gargarismatis, apophlegm. errhinis & sternutatoriis, capite præcedenti dictis, ut materies quæ ad spinam fluit & labitur, iis reuellatur: ea tamen locum non habeant, nisi corpus sit satis superque purgatum.

Præterea multum utilitatis sunt allatura, etiam post purgationes theriaca vetus, mithrid. aurea alexadrina cum aqua vitæ, diamoscum utrumque, rosata nouella, aromat. rosatum, diagalanga, conserua acori, & florum saluæ, & alia quæ caput ac nervos roborant.

Ad hæc ex usu erunt balnea in declinatione, tum naturalia, tum arte confecta ex sulphure, alumine, & sale in aqua coctis.

Postremo topica debent esse discutientia, & roborantia caput, spinalem medullam, atque nervorum partis oblæsæ principium: semper tamen à mitioribus ad valentiora fiat progressus, ut ab

vr ab oleo chamæ. de lilio, & vulpino, ad oleum de spica, irinum, de terebint. de costo, rutaceum, laurinum, de piperibus, de euphorb. & similia. Probant aliqui oleum laurinum, & illitum, & cum mica panis sumptum: alij baccarum lauri & olei communis partes æquales distillant, & membrum illinunt: alij partem vnā theriacæ veteris, vel mithridatij cum duabus aquæ vitæ partibus miscent: spinam dorsi igni obuersam diutissimè fricant: quod quartana laborantibus conferre certa experientia compertum est, si ante accessionem vngantur, ad spinam dorsi: alij sequenti distillatione totam spinam partemque paralyti affectam felici successu oblinunt & fouent.

℞. rad. ireos & aristol. sing. ℥. ij. symph. maioris, iux arthriti. herbæ paral. pimpinell. rutæ, saluæ sing. m. j. baccarum lauri & iuniperi singul. ℥. vj. florum stach. & rorismar. sing. pug. j. β. galangæ, zedoar. zingib. caryoph. nucis musc. cinamomi sing. ℥. iij. ligni aloës ℥. j. thuris, mast. sing. ℥. x. myrrhæ, aloës, sarcoc. bdellij, galbani ammon. sing. ℥. j. β. castorei ℥. β. gummi elenij ℥. ij. diachyl. ireati ℥. iij. aquæ vitæ ℥. iiij. conuincantur omnia in alembicum & distillantur lento igni donec liquor crassus effluat: eritq; velut balsamum à Mesue & Guid. expertū, à nobis quoque successu non pœnitendo factitatum.

℞ iij

ENCHIRIDION

De syncope.

Antequam agrotus in syncopen cōcidat, est illi vinum potu exhibendum, aut modicum panis vino imbuti: aut si febris adest, proderit diamarg. frig. cum aquis ros. viol. & bugl. Leni ac blando sermone æger est consolandus: ac multitudo domo deturbanda: ne aut agrotum terreat: aut aërem loci immoderatè calfaciat. Si ob dolorem in syncopen æger prolabatur: aqua ros. vel communis est illi mox in faciem conicienda: & spiritus intus compressi ac veluti suffocati foras diligenter reuocâdi, partium extremarum frictionibus & ligaturis dolorificis. Nasus, pili, auriculæ vellendæ: sternutatoria in nares quoque insufflenda. Cucurbitulæ humeris ac cruribus admouendæ: nomine proprio voce aperta compellendus. At si ex nimio ac superabundanti sanguinis profluuiio syncope accideret, ab iis dictis abstinendum: vinum generosum vel aromatites propinandum, ac spiritus aromatibus reficiendi atque instaurandi: denique illi quies est imperanda.

LIBER

LIBER TERTIVS
DE VLG ERIBVS, IN
VNIVERSVM.

De vlceribus, CAP. I.

Vlcerum causas, signa, & prognostica, ex aliis autoribus sunt tibi petenda: hic etenim compendiarium quandam, breuēque eorum curādorū methodum tractare constituimus.

Communis vlcerum omnium curandorum indicatio atque intentio, si tantum vlceris rationem habemus, est exiccatio. Quod autem altero cum affectu est coniunctum: à quo vel genitum est, vel fouetur, vel sine cuius ablatione sanari non potest, quatuor habet medendi scopos atque intentiones.

Primus scopus est, vt victum congruentem præscribamus.

Secundus, vt materiem antecedentem auertamus, & intercipiamus.

Tertius, vt symptomata & dispositiones cum vlcere coniunctas & complicatas, vel emendemus vel summoueamus.

Quartus, vt vlceris recrementum tenue siccemus, crassumque detergeamus.

Q. iiii

Primus scopus est in ratione victus. Erit autē victus præscribendus, vel tenuior, vel abundantior pro viribus ægrotantis, humorum abundantia, vel paucitate. In ciborum qualitate habenda erit ratio temperamenti & humorum, tum in toto corpore redundantium, tum in partem affectam influentium: vt si humores acres & calidi, frigidos & acrimoniam obtundentes instituamus.

Secundus scopus etiā perficitur iuxta humorum tum qualitatem, tum quantitatem, quibus laborantis corpus scatur: quique in partem vlcere affectam influunt, & purgatione, & euacuatione, & auersione, quæ fient partim purgantibus medicamentis methodo de tumoribus explicatis, partim venæ sectione si vires, ætas, & reliqua consentiant, partim ligaturis, frictionibus, & fotu partium loco vlcerato oppositarum: partim repellentibus ad fluxionem intercipientem, vt vnguento ex bolo arm. aut simili.

Tertium scopū absoluemus, pro diuersa symptomatum & dispositionum cum vlcere cōiunctorum natura: aliquando enim cōiunctam habet intemperiem, nonnunquam dolorem, interdum tumorem, quandoque contusionem, frequenter hyperfarcosim, sæpenumero labiorum duritiem, vel ossis cariem, vel virulentum excrementum, vel sorditiem, vel cavitatem & sinus, vel latentem incognitamque cacoithiam: quæ omnia curationem euariant.

De

De intemperie cum ulcere, CAP. 2.

Intemperies qualiscunque sit tollitur vniuersalibus remediis, nimirum debita victus ratione, purgationibus convenientibus, si sit cum humore coniuncta, & omnis generis reuulsionibus. Calida intemperies siue sola, siue cum humoris affluxu, est emendanda vnguento albo, vel rubro cum caphura, vel vnguento ex pomphol. vel de plumbo. vel de cerusa, aut aqua ros. & succis plantag. solani ac semperuiui.

Frigida intemperies tollitur fotu ex vino calenti solo, vel in quo concoxerint absinthium, menta, hyssopus, pulegium, calamentum, origanum, rosmarinus, stachas, & similia, vel lixiuio cum alumine, vel vnguento basyl. vel vnguento citrino, vel dialthea.

Intemperies humida ad naturalem reducitur vnguentis exiccantibus, de pomphol. de plumbo, de cerusa, de gratia Dei, diacalcit. habitata ratione humoris. Ea enim intemperies non solet esse sine humore: nec prætermittenda partis affectæ natura: quæ vel magis, vel minus siccantia recipit.

Intemperies sicca natiuæ temperaturæ restituitur ex Gal. 4. meth. fotu aquæ calidæ, vel vnguento quod basylicon vocant: vel vnguento de pice, diachyl. quæ dissoluuntur oleo: cuius ℥. vni adde pulueris ros. ℥. j.

De dolore cum ulcere, C A P. 3.

Dolor in vlcere frequentius est ab intemperie calida, & acrimonia, atque corrosione: tuncque suppositis vniuersalibus proderunt succi plantag. solani, semperuiui, hyoscyami & similes, aut aquæ stillatitiæ earum herbarum, quæ misceri poterunt aceto & oleo ros. Profunt etiam albumen oui vel ouum integrum cum oleo ros. Bolus arm. terr. sigil. cum aceto & oleo ros. iuuat quoque cataplasma ex mal. plantag. & furs. coctis, oleoque rosaceo commixtis: Ad hæc albumen oui cum oleo ros. & litharg. diligenter agitara in mortario plumbeo, postea lento igni cocta in lib. j. succi semperuiui, ad succi consumptionem: Vel ouum integrum cum oleo ros. & terebint. Vel vnguenti popul. ℥. ℞. cum olei de vitellis ouorum ℥. j. Vel vnguentum album caphuratum, vnguentum de litharg. de minio, de tuthia, de plumbo, vnguentum rub. cum caphura.

Dolor si ab intemperie frigida (nam frigidum etiam vlceribus mordax) fouendum vino in quo calida coxeris, vt superiori capite dictum est: Prodest etiam balycon, & vnguentum fuscum, & citrinum. Cum autem oritur dolor à continuitalis dissolutione, non mediocriter iuuant omnia anodina: Ea tamen profunt maximè quæ calorem natium augent atque fouent: vt vitellus oui, crocus, terebint. oleum abietis & rosaceum

126
faceu
In vlce
anaris,
nis lin
quoque
pini, ri
℥.
hord. f
ros. ℥.
fiat cat
cedent
tica: qu
& nym
dis: V
ros. vit
catap. e
vel hyc
philom
pap. ve
cus hy
Prodest

D
TV
T len
ue sit o
dicatio
ex defl

faceū quæ simul mixta vlceri applicari possunt. In vlceris verò ambitu pinguedines gall. anseris, anatis, suis, & similes, ac œlypus, muccago seminis lini, fœnugr. altheæ & maluæ iuuabūt: Olea quoque ros. amygd. chamem. aneti, violacei, vulpini, ricinini. Vel,

℞. mal. m. j. β. farinæ seminis lini, fœnugr. & hord. sing. ℥. β. olei chamem. & lil. sing. ℥. vj. olei ros. ℥. iij. mucag. seminis alth. ℥. j. β. vitellos ij. fiat catapl. Quando dolor ingens, quique præcedentibus non lenitur, accedendum ad narcotica: quare catapl. conficies ex far. hord. oleo ros. & nymph. vel mandrag. cum lacte vel passō coctis: Vel ex mica panis in aqua infusa cū oleo ros. vitellis, croco, quibus addes opij ʒ. β. Vel catap. ex foliis papau. albi, vel ex foliis mandrag. vel hyosc. cum puluere chamæ. Vel applicabitur philonium, vel theriaca recens: Vel oleum de pap. vel mandrag. vel hyosc. cū opio, vel succus hyosc. cū lacte mul. vel ouillo, & opio. Prodest etiam oleum de ranis.

De vlcere cum tumore, CAP. 4.

TVmor si vlceri ob dolorem acciderit, is est leniendus, habita ratione causæ doloris, siue sit ob dissolutam cōtinuitatem, siue ob mordicationem, vel intemperiem: Verū si tumor ex defluxu potius ob humorum redundantiam,

ENCHIRIDION

vel malitiam : præscribendus victus tenuis & frigidus : vena secanda : aluus laxanda pro natura humorum : cohibendus humor , qui influit , ac resoluendus qui iam influxit : quæ omnia tradita sunt de tumoribus contra naturam . Si tumor ab humore calido , initio confert malum punicum dulce in vino austero coctum , tritum & admotum aut cydonia & pyra acerbæ coctæ cum puluere myrti : aut lentes coctæ , & cum puluere corticis granatorum , ros. & terebint. mixtæ.

In augmento iisdem medicamentis addenda farina fabarum hord. tritici & chamæm. in statu fiet catapl. ex decoctione mal. absyntij . In vino dulci cum far. seminis lini, fœnug. & fursure. pus verò si fore prævideatur , fiat catapl. ex maluis in aqua coctis cū far. seminis lini, fœnug. & axung. suilla : Vel ex farina tritici, oleo cōmuni & croco coctis in aqua in formam pultis . Emunctoria si ob dolorem vlcis tumore afficiantur, sitque materia calida , maluarū m. iij. cum fursure in aqua coquito & apponito : quod etiā tumori in vlcere existēti potest admoueri . Si verò materia frigida.

℞. mūmiæ in vino ad crassitiē coctæ ℥. j. æsypi ℥. ij. far. tritici ℥. β. bulliant simul, ac fiat catapl.

De ulcere contuso, C A P. 5.

VLcus contusum indiget humectantibus , ac pus generantibus , vt pulce ex farina tritici. oleo

oleo &
tillime
extradi
crassitiē
recurre
virobique

D

Hyp
test
bus igni
quæ quā
Ex quibu
cum bol
nuclei da
phure, v
serpentar
phodel. c
Paulo ve
lus, vel u
vnguētū
gine rasil
miscant
aut quate
na sunt c
sublimatu
mulæ seq

oleo & aqua coctis : aut triticū aqua calida diu-
tissime maceratum & coctum applicetur : Aut
ex radice alth. & caricis simul coctis ad mellis
crassitiē cum farina triticea fiat catapl. Denique
recurrere ad curationem vulneris contusi : nam
utrobique est eadem contusionis ratio.

De carnis excrescentia in ulcere,

C A P. 6.

HYpersarcosis, hoc est carnis excrescētia po-
test auferri cauterio, nouacula vel forfici-
bus ignitis, ac medicamentis corrodentibus,
quæ quàm minimū fieri poterit, mordicent:
Ex quibus imbecilla sunt alumē vstum mixtum
cum bolo, vel sine eo, hermod. & cum tartaro,
nuclei dactyl. combustorum, aqua vitæ cum sul-
phure, vnguentum apostolorum, semen vrticæ,
serpentaria, squamma æris, æs vstum, radix as-
phodel. cinis erinacei, stupæ minutim incisæ:
Paulò vehementiora sunt, puluis mercurij so-
lus, vel mixtus alumini vsto ad partes æquales,
vnguentum ægyptiacum, apostolorum cum æru-
gine rasili: Vel aquæ vitæ ꝯ. ij. ærug. rasilis ꝯ. ij.
miscantur: vel linamentum aqua sublimata ter-
aut quater imbutum & exiccatum: Valentissi-
ma sunt calx viua, calcitis, calchanthum vstum,
sublimatum, hydrargyrum: valent quoque for-
mula sequentes.

ENCHIRIDION

℞. hydrargyri sublimati ℥. ij. aluminis crudi
℥. v. aquæ ros. vel plantag. ℥. vj. bulliant ad con-
sumptionem quartæ partis: hæc enim aqua mira-
bilem efficit operationem.

℞. salis nitri, vitreoli romani, aluminis sing.
℥. β. hydrargyri sublimati ℥. β. aquæ plantag. ℥.
vj. aceti ℥. ij. bulliant vt dictum est. Cùm verò
hæc admouentur debet etiam vnguentum de
bolo arm. locis vicinis applicari, & conseruari
partis præstantia, ac carnis superflua quantitas
considerari.

*De ulcere decolore cùmque labiorum
duritie, C A P. 7.*

VLcus cùm est decolor, ac labia eius dura, si
exigua sit durities, mollientibus ac resol-
uentibus curari poterit: qualia sunt pinguedi-
nes anseris, gallinæ, anatis, vituli, bouis, vrsi, leo-
nis, & eorum medullæ: ex quibus quæ recentes
sunt magis laudantur: Prosumt etiam olea lilio-
rum, amygd. dulc. lumbricorum, vulpinum, ce-
sypus, mucag. alth. lini, scænug. omnia gummi
genera, basylicon, diachylon, emplastrum de
mucag. medulla cruris bouis cum mucag. al-
theæ, tragag. & terebint. oleo omphacino, &
exigua cera parte: Quod etiam decoctioni ca-
pitis, pedum & intestinorum veruccis in vino
dulci factæ supernatat: Medulla cruris equi eo
modo

modo cocta. Si mitioribus durities non cedat: labia vlceris scarificato: & puluerem mercurij aspergito: deinde aliquod ex iis medicamentis ad moueto: vel cauterium applicato: vel duritiem nouacula præscindito: vel remedia erodentia valentiora apponito, vt dictum est: in quo animus ægrotantis tentato: & particulæ laborantis situm ac sensum considerato.

℞. litharg. lapidis hæmaritis vitreoli romani sing. ʒ. ij. hydrargyri sublimati ʒ. ij. β. misce.

De vlcere cum varicibus.

De vlcere cum varicibus nihil nobis impræsentiarum dicendum cum antea cum de tumoribus tractaremus, simul quoque de varicibus egerimus: hoc tantum superest, quod vlcus curari non potest, nisi ablata varice, à qua continuò fouetur, & quodammodò alitur: qua ablata & excisa, vt antea dictum est, vel vlcus ex sese curabitur: vel vlceris simplicis curatione recipiet.

De vlcere cum ossis carie, C A P. 8.

VLceri si ossis corruptio seu caries adiuncta videtur, præmissis vniuersalibus, qualia sunt victus ratio, venæ sectio, si profutura videtur, & humorum purgatio, imprimis os est denudandū seu exuendum carne, ipsam, vel excidendo, vel exedendo. Deinde si ossis corruptio sit tantum

ENCHIRIDION

superficiaria, ipsum est eradendum donec aliquid cruoris appareat: Idque optimum est in viceribus capitis, & membrorum quæ partibus principibus sunt propinqua, & proximè iuncturas ac spinam dorsî: Postea verò sequens est superponendum.

℞. radic. aristol. rot. ireos & peucedani, corticis panacis, corticis pini & thuris, aloës sing. ʒ. ij. fiat pulvis tenuis, qui melle excipiatur, vel cum vnguento regis, vel ægyptiaco misceatur, & emplastrum diacalchit. vel diuinum superponatur. Quando caries erit profundior: aut quæ fetore radi non possit, fiat iniectio sequens.

℞. radic. aristol. vtriusque, iridis florentiæ, cætaurij minoris sing. ʒ. j. β. agarici ʒ. iij. symph. hyperici, pedis columbini, herbæ roberti sing. m. j. cortic. pini ʒ. ij. rosarum rub. & anthos sing. pug. β. mel. ros. col. quart. j. irrorentur omnia vino albo, & distillantur in alembico plumbeo, & aqua illa stillatitia bis in die iniiciatur.

Caries verò cum magna fuerit, nihil cauterio præstantius esse potest: Citò enim ac turdò, in summo, & in profundo quoque exiccat. Obseruandum tamen ut in ferro ignis vires metiamur, pro cariei magnitudine & profunditate. Sæpe enim vidimus ob vehementiorem ignem cauterij, tardiùs os cariem expulisse, ac se, ut aiunt, corruptione spoliasse. Quòd si caries profundior adhuc fuerit, post usum primi cauterij,

ut

ut ea fa-
nibus a-
donec
mina d-
mè: ve-
modò
lat: sub
os exte-
caries e-
de post-
bus prin-
calens c-
bus diel-
& rosac-
quo ver-
ruptio a-
℞. a-
ʒ. iij. sul-
mati di-
uerur ac-
rit sequ-
℞. a-
dicis pe-
albi & c-
tur in p-
os carie-
misceat-
to ægy-
aquæ p-

ut ea facilius decidat, terebra erit multis foraminibus aperienda, vsque ad os sanum & integrum, donec cruoris aliquid appareat: in eaque foramina demittenda cauteria, vt os siccetur optime: vel ea erunt aqua forti implenda: hoc enim modò os exiccabitur, ac paulatim cariem expellet: sub eaque carnè generabit natura, ne sanum os externo aëre iterum corrumpatur: denique caries excidet, & nullus aut exiguus humor inde postea effluet. Post applicatū cauterium tribus primis diebus vt eschara decidat, rosaceum calens cum oui albumine infundendum, aliis tribus diebus sequentibus, digestiuū ex oui vitello & rosaceo, deinde butyrum cum melle. Reliquo verò curationis tempore, ossis caries & corruptio aqua sequenti contingetur.

℞. aquæ vitæ ter distillatæ, & aquæ ros. sing. ʒ. iij. sublimati ʒ. j. bulliant lento igni ad sublimati dissolutionem, & in phiala vitrea aqua seruetur ad vsum dictum: Post vsum aquæ proderit sequens.

℞. aristol. rotundæ, cortic. pini sing. ʒ. iij. radicis peucedani & arundinis sing. ʒ. ij. agarici albi & tartari sing. ʒ. j. β. euphorbij ʒ. j. redigantur in puluerem tenuissimum, quo respergatur os cariosum: Vel puluis melle excipiat: vel misceatur vnguento regis & melli, vel vnguento ægyptiaco, ac liniatur os cariosum post vsum aquæ præcedentis: deinde superponatur empla-

R

strum diacalchiteos, vel diuinum, vel sequens quod cariem educit, deterget, ac carnem gignit quorum vsu nunquam fui frustratus.

℞. corticis ouorum, ossium humanorum, & panni combustorum & in puluerē redactorum sing. ʒ. ij. radice peucedani, lumbricorum similiter puluerisatorum sing. ʒ. β. emplastri de gratia Dei, diachyl. cōmunis, & picis naualis, sing. ʒ. ij. commisceantur, fiatque massa emplastri, & applicetur, post ablutionem, & vsum pulueris seu linimenti nouissimè descripti.

Denique caries seu ossis corruptio, si ad medullam vsque peruenerit: hoc vnicum est remedium, vt os integrum præscindatur, nisi fuerit in capite coxendicis vel spina dorsi, quibus in locis præstat vti cura fucata.

*De vlcerebus malignis, quæ cacoëthe
vocantur, C A P. 9.*

CUm vlcerebus huiusmodi mederi volumus, primo causæ est occurrendum, siue sit plethora, siue cacoëthymia, siue cachexia, siue interperies torius, vel partis alicuius internæ, vt hepatis, lienis, ventriculi, vel partis vlcerate, aut varix, aut labiorum vlcere durities, aut partis affectæ imbecillitas iamdudum cōtracta, ex humoris mali affluxu, aut causis prædictis. Causas
verò

verò tollemus iuxta earum naturam, tum ratione victus, tum venæ sectione, tum purgantibus, tum tollentibus partium intemperiem, quæcunque sit illa, & in quacunque parte: de intemperie verò partium exulceratarum, iam in superioribus diximus, frequenter in huiusmodi vlcerebus, ac in multis quoque aliis vsum gaiaci præscribo felici successu post purgationes vniuersales, in reliquis victus debet constitui in vso eorum quæ succum laudatum, humoresque bonos pariant, & humori qui vlcus fouet aduersentur, detotius corporis purgationibus habes in methodo superiori de tumoribus curandis, habes etiam de varicibus: de intemperie verò partium internarum consulendus medicus. Quod ad topica pertinet malignorum ac difficile cicatricem recipientium vlcerebus, summus curationis scopus est vehemens ac citra morsum exiccatio, quam repellentia ac discutientia efficiunt. Oportet enim quod influit reprimere: quod verò iam parti inhæret, atque infixum est, discutere. Ad hunc scopum perficiendum conferunt aristoloc. cortex radic. capparis, malicorium, radicis panacis, sarcocolla, vitrum combustum, testæ piscium vstæ. Prosunt quoque metalla omnia vsta & lota vt cadmia, calchitis vsta & lota sub canicula, & cum aceto trita, antimonium, diphryges, plumbum vstum & lotum, squamma æris & ferri, scoria plumbi, ærugo ra-

ENCHIRIDION

filis vsta & lota, omnia aluminis genera, terra sigillata.

Habenda quoque erit ratio corporum: Nam in mollioribus, ea lota esse oportet: duris verò quædā ex iis sine periculo possunt illota admo- ueri, quòd sensus in iis sit obtusior.

Primò autem abluentur ac fovebuntur vlcera decoctione astringentium, & aluminosa aqua, vt in sequenti præscripto pater,

℞. succi agrimon. solani, plantag. sing. ℥. ss. vini albi ℥. iiij. aluminis crudi ℥. iiij. ss. auripig- menti ꝑ. ss. albumina sex ouorum, agitentur si- mul, & distillentur, ac vlcus ea aqua stillati- tia bis quotidie lauetur, ac foveatur: Prodest quoque eadem aqua vulneribus glutinandis.

Postea,

℞. olei ros. ℥. vj. cerusæ ℥. iiij. litharg. auri, la- pidis calaminaris singul. ℥. j. ss. tuth. præparatæ, boli arm. singul. ℥. j. caphuræ dissolutæ in aqua ros. ℥. ij. olei de pap. ℥. ij. ceræ albæ quātum suff. fiat vnguentum.

℞. olei ros. & myrr. sing. ℥. ij. ss. succi solani, plantag. & semperuiui sing. ℥. j. ss. sebi hircini & vitulini singu. ℥. ij. pingued. suillæ liquefactæ ℥. iiij. aluminis crudi, calcis tertid in aqua extinctæ & lotæ sing. ℥. vj. malicorij, balauft. myrobal. citrin. singul. ℥. vij. ærug. rasilis ℥. v. scorix ferri ℥. x. sarcoc. ℥. ij. contusa omnia & simul mixta infundātur diem integrum, bulliant modicum, adde

adde litharg. vtriúsq; singul. ʒ. x. cerusæ ʒ. vj.
plumbi vsti ʒ. v. antimonij ʒ. j. caphuræ ʒ. j. ce-
ræ quantum suff. agitentur diligenter in morta-
rio marmoreo : Possumus quoque miscere ar-
genti viui ʒ. j. Magis tamen proderit primò vt
pulvere mercurij, postea, aqua superiori, & de-
nique vnguento.

*De ulcere virulento, corrodente ac
depascente, C A P. 10.*

HÆc cùm inter se differant tantum in ratio-
ne maioris & minoris, eorum vlcerum ea-
dem est curandi methodus quæ in tribus consi-
stet. Primò in victu frigido & sicco. Secundò
in euacuatione materiei antecedentis, tum per
venæ sectionem, si videbitur profutura, tum per
cathartica medicamenta, quemadmodum di-
ctum est de Erysipelate atque herpete. Particu-
lares quoque reuulsiones conferent, tum cu-
curb. cum frictionibus, tum ligaturis partium
oppositarum, cum vnguento de bolo ad repel-
lendam materiem influentem. Tertius scopus
ad topica refertur, quæ componuntur ex frigi-
dis, siccis, astringentibus, ac discutiētibus. Sim-
plicia conueniētia sunt lentes, arnogl. solanum,
summitates rubi, folia vlmī & pap. folia & fru-
ctus cydon. & myrti, balauſtia, cortex granato-
rum, galla omphacitis, acacia, bolus arm. cortex

ENCHIRIDION

thuris, nuclei myrobal. mastiche, symphytum, plumbum vstum & lotum, ac metallica omnia superiori capite scripta. Ex quibus omnibus fiet forus, linimenta, vnguenta, cerata, & emplastra.

Primò quidem nonnulli puluerem mercurij applicant, ad tollendam vlceris malitiam, ac corrosionem: quem volunt diem integrum in vlcere manere, ac superponi vnguentum de minio, donec vlceris malitia extincta fuerit. Postea verò vlcus lauant ac fouent, & partes vicinas etiam aqua aluminosa dicta præcedenti capite, vel sequentibus.

℞. succi rubi, sumac, virgæ past. plantag. solani, acetosæ, sing. quart. j. albumina ouorū sex, aluminis in puluerem redacti ℥. iiij. distillentur omnia in alembico plumbeo. Alia aqua stillatoria, quæ prodest corrodentibus ac sordidis.

℞. cerusæ, litharg. sing. ℥. j. plumbi vsti, lapidis calamin. sing. ℥. ℞. boli arm. ℥. j. ℞. sang. drac. terræ sigill. singul. ℥. j. aluminis cōbusti ℥. ℞. calicum glandium, gallarum viridium, baccarum myrti, psidix, balaust. sumac. sing. m. j. coriand. seminis plantag. sing. ℥. ℞. ros. rub. pug. ij. bulliāt omnia in aquæ fabrorum sufficienti quantitate, & cū omnia subsederint, vlcus ea aqua lauetur ac foueatur: hæc aqua mirum immodum siccat. Hæc omnia sumi possunt ad decoctionem vel aliqua ex iis, quibus addere liberum erit aliquod ex valde frigidis, qualia sunt hyoscyamus,

scyamus, mandrag. pap. si videatur magna in-
temperies calida cum vlcere coniuncta. Addi
quoque poterit mel, ad deterfionem, si ea vi
velis in vlcere sordido. Vel,

℞. aquæ plantag. & ros. singu. quart. j. alumi-
nis ℥. ij. sacch. ℥. j. bulliant simul donec alu-
men ac sacch. liquefiant, & lauetur vlcus: si ad-
dideris mel. ℥. j. proderit quoque vlceribus sor-
didis. vel,

℞. aquæ plantag. ℥. vj. sublimati ℥. j. salis am-
moniaci ℥. j. β. salis communis ℥. ij. aluminis ℥. j.
bulliant in phiala vitrea ad consumptionē quar-
tæ partis: Possunt hæc quoque sumi æquali pon-
dere, vt in lb. j. aquæ plantag. ponantur ℥. ij. sin-
gulorum: liberum erit hac vel illa aqua vri, vt
profuturum existimabis.

Post vlceris ablutionem, admoüendum vn-
guentum de minio, vel de plumbo, vel vnguen-
tum rubrum cum caphura, vel vnguentum al-
bum cum caph. vel vnguentum de pompholi-
ge. vel,

℞. vnguenti de plumbo ℥. ij. vnguenti po-
pul. ℥. ij. succi plantag. ℥. j. albumen oui. j. agiten-
tur diligenter in mortario plumbeo. Vel,

℞. tuthiæ præparatæ ℥. β. plumbi vsti & lo-
ti, cerusæ lotæ sing. ℥. j. nutriantur in mortario
plumbeo cum aqua plantag. deinde adde boli
arm. & terræ sigill. singu. ℥. ij. olei ros. & ceræ al-
bæ quantum suff. fiat vnguentum. aut,

R iiij

ENCHIRIDION

℞. litharg. ℥. iij. olei ros. & aceti quantum suff. ad mixtionem. Si addatur nōnihil cerusæ, magis conueniet cancrofis dispositionibus: Melius quoque erit si plumbum in vino albo maceratum addideris: Si verò adiunxeris nucem cupressi, tuthiā, bauracem, æs vstum, antimonium, proderit vlceribus, quæ difficilè ad cicatricem ducuntur. Aut,

℞. olei ros. & myrt. singu. ℥. ij. succi clymenon depurati ℥. ij. ℞. succi plantag. ℥. j. sebi hircini ℥. j. ℞. aluminis vsti ℥. j. litharg. auri & argenti sing. ℥. j. scorix ferri ℥. ij. pulueriscentur tenuissimè, ac simul coquantur iij. horas: deinde adde ceræ albæ ℥. j. terebinthin. ℥. vj. denique mercurij ex arte extincti ℥. iij. caph. ℥. j. ærug. ras. ℥. j. & fiat vnguentum.

℞. cerusæ, litharg. boli arm. terræ sigill. & lapidis calamin. sing. ℥. j. santali albi & rub. baccharum myrti, & ros. rub. sing. ℥. ij. seminis pap. mandrag. hyosc. sing. ℥. j. olei ros. & viol. singu. ℥. iij. ceræ albæ tantundem, caph. ℥. j. misce, ac fiat ceratum.

℞. olei ros. & myrti singul. ℥. ij. succi clymenon. ℥. iij. succi plantag. ℥. ij. pingued. vituli ℥. j. ℞. foliorum caprifolij & clymenon. singul. m. j. coquantur, herbis prius tritis, ad succorum consumptionem: subinde addantur litharg. ℥. ij. minij ℥. j. caph. ℥. j. mastiches ℥. ℞. cerusæ, antimonij, plumbi vsti sing. ℥. v. ceræ albæ

quant-

quantu
que tu
alumin
forami
si iis m
gūque
u medi

℞.
(quod
moniar
cum vr
sum vt
simul r
dentibu

V Lo
tic
quema
buncul
vius ga
cremer
nec tan
Top
cia sun
norum
minus

quantum sufficit, fiat ceratum. Plurimum quoque iuuat plumbi lamina, dies aliquot in aqua aluminosa macerata, argento viuo confricata, & foraminibus aliquot pertusa. Vlcus huiusmodi si iis medicamentis non vincatur: sed magis magisque serpat, cauterio erit vtendum, vel sequenti medicamento caustico.

℞. sublimati ʒ. ij. β. vnguenti popu. vel dialth. (quod multum ob pinguedinem, sublimati acrimoniam reprimat) ʒ. j. misce: aut sublimatum cum vnguento albo misceatur. Post escharæ casum vtere vnguentis de calce, & de pomphol. simul mixtis æquis partibus: vel vtere præcedentibus.

De sordido ac putri ulcere,

C A P. II.

Vlcus sordidum ac putre requirit victus rationem, venæ sectionem, & purgationem, quemadmodum diximus de phlegmone, carbunculo & gangrena. Post purgationem etiam vsus gaiaci optimus iudicatur: vt corporiscrementa exiccentur: & per sudores eiciantur: nec tam facile in locum affectum influant.

Topica quæ huic affectui conueniunt, simplicia sunt farinæ hord. fab. cicerum, orobi, lupinorum aristoloch. iris, hypericon, centaurium minus, cuius succus cum melle paratur maxime

ad vlcera fordida penis & ani, marrubium, gentiana, absynthium, apium, mel, & omnia amara, salſa, nitroſa. Ex quibus fiunt lotiones, linimenta, vnguenta. Sordes abluenda hydromel, cœnomel, vel aqua marina, vel lixiuio ex ℥. iij. cineris caulium, & corticis fab. cum aqua pluuiæ lb. j. vel ℥. iij. lixiuij, mellis ℥. j. & pulueris præcipitati ℥. ij. Vel lauandū vlcus decoctione rhois, balauſt. cort. myrobal. citrin. roſarum, & mellis, cui addere poterimus alumen. Animaduertendum tamen ne in vlcere fordido imprudenter astringentibus vtaris, quandoquidem ea ſorditiem magis impingunt: efficiuntque vt poſtea difficilius detergeatur, & educatur: vel lauabis lixiuio, in quo diſſolutum ſit ægyptiacum: deinde vtēris ægyptiaco ſolo, vel mixto cum vnguento regis pro ſorditiei magnitudine: vel vſurpabis ſequens mundificatiuum ac deterſorium optimum.

℥. ſucci apij & mel. communis ſing. ℥. iij. terebint. ℥. ij. pulueris ireos exiccata ℥. vj. farina hord. ℥. iij. fiat vnguentum. vel,

℥. ſucci abſynthij, apij, & plantag. ſingul. ℥. ij. farina hord. & orobi ſingul. ℥. j. ℞. terebint. ℥. j. mel. quart. j. fiat vnguentum, adde myrrhæ ℥. iij. Quod ſi myrrha detracta, oui vitellos addideris, vomica aperta præſtans erit remedium. vel,

℥. ſucci centaurij minoris ℥. v. ſucci apij ℥. iij. ſucci

fucci plantag. ℥. ij. mel. lb. β. terebint. ℥. ij. farina
 hord. & orobi singul. ℥. ij. pulueris iridis ℥. β.
 bulliant succi cum melle: deinde aduice fari-
 nas: cumque mixtionem ab igni subtraxeris, ad-
 de terebint. & iridem. Huic quoque scopo con-
 fert vnguentum de resina, vel vnguentū fuscum
 Nicolai, vel vnguentum apostolorum, vel vn-
 guentum de gummi, vel vnguentum diapom-
 phol. cum puluere mercurij: id enim admodum
 deterget. Prosunt etiam emplastrum de gratia
 dei, emplastrum diuinum, emplastrum rubrum
 græcum bis coloratum ex Galeno 2. ad Glauco-
 nem: nam detergunt, pus crassum à fundo vl-
 ceris ad superficiem attrahunt, & ossa putria &
 corrupta: vel,

℥. galb. opopan. bdellij, ammon. sing. ℥. j. ce-
 re nouæ lb. j. olei ros. vel communis lb. ij. resinæ
 ℥. iij. litharg. auri lb. j. β. olibani, myrrhæ, aloës,
 thuris, mastich. aristol. rot. sing. ℥. j. β. styrac. cala-
 mitæ ℥. β. succi beton. verbenæ, caprifol. plātag.
 pimpinell. cynogl. sing. ℥. j. lapidis hæmat. ℥. ij.
 ærug. rasilis ℥. j. gūmi aceto dissoluatur: litharg.
 cum oleo, cera, & resina coquatur: & tandem
 iniice ærug. rasilem ac reliqua.

Sordes si in putredinem degeneret, vlcus oxy-
 crato vel muria est abluendū: deinde ex carni-
 bus piscium salforum, farina brobi, aristol. lon-
 ga, scylla, & melle in vino coctis, forma empla-
 stri est applicanda: vel vnguentum ægyptiacum,

ENCHIRIDION

quod etiam in profundum vlcus, dissolutum lixiuio, vel decocto superiori, vel ænomelite potest iniici. Optimum etiam est Auicennæ medicamentum quod recipit tragaganthi rubri (auri pigmentum vocant) ℥. j. calcis viuæ, aluminis, corticis mali punici sing. ℥. vj. thuris, gallarum, sing. ℥. ss. ceræ & olei sing. quatum satis erit, fiat vnguentum. Dum autem vehementioribus vitur ad deterfionem in ambitu vlceris, ad mouendum est vnguentum de bolo & puluilli ex stupis oxycrato imbuendi ad vitandam inflammationem, quæ dolore accersitur: ea enim vehementiora, dolorem excitant, & inflammationem. Porro si vlcera eiusmodi depascentia, partes adiacentes magis ac magis erodant: medicamentis malignis vlceribus propriis indigebunt, ac nonnunquam excisione eius quod putre est atque corruptum. Id autem fiet vel ferro ignito, vel acri medicamento: qualis est trochiscus asphodel. & troc. de arsenico, vel sequens causticum, quod intra horam valenter penetrat: minorémque dolorem adfert, quam arsenicum sublimatum.

℥. calcis viuæ lb. ij. cineris ilicis, caulium & fabarum, ac tartari sing. lb. j. soldæ ex qua fit vitrum lb. ss. axung. vitri quart. j. cum capitulo ex quo fit sapo: omnia dies septem mixta maneat: postea colentur, & coquantur ad duritiem lapidis, aut ad sufficientem crassitiem & exiccationem: adde si vis saponis mollis ℥. j. hoc medicamentum

mentum
le, verue
Possum
prie desc
at sanat
quens, c
unda se
℥. ter
simul, po
refixerit
℥. sub
et pergar
um inuo
ma ex q
at string
ac spacie
capite pra

De

Profus
expeti
pro corp
dumque
le, vlcus f
tum foue
Quod ad
re vlceris

mentum non modò ad carnem absumendā vti-
le, verū etiam ad fistulosas durities cōsumendas.
Possumus etiam vti aqua sublimata, superiori ca-
pite descripta, quæ sine magno dolore corrodit,
et sanat oris, aliarūque partium vlcera: Vel se-
quens, capies in forma solida, quo poterunt tu-
mida seu penicilli formari.

℞. terebint. lotē ℥. ss. ceræ albæ ℥. ij. liquefiant
simul, postea adde sublimati ℥. j. agitētur donec
refruxerint. aut,

℞. sublimati ℥. j. sang. drac. ℥. ij. fiat pulvis quo
aspergatur vlcus: vel excipiat bombace, qui sty-
lum inuoluat, eoque cōtingatur vlcus: vel etiam
rena ex qua sanguis profluit: est enim causticum
& astringens. Denique ad curationē gangrenæ
ac sphaceli est confugiendum. Multa quoque ex
capite præcedenti huc sunt referenda.

De profundo ac sinuoso ulcere,

C A P. 12.

Profundi ac sinuosi vlcis curādi methodus
expetit victus rationem, aliāque vniuersalia
pro corporis & humorum dispositione: viden-
dūque num dolor, intemperies, vel aliud simi-
le, vlcus foueat. Semper enim causæ tum efficiēti
tum fouenti quantum fieri potest ob sistendum.
Quod ad topica, Pars affecta est ita collocanda,
vt vlcis orificiū supernè deorsum tēdat, sicque

facile ex sese pus effluat : si id fieri non possit, aut ab orificio ad fundum vsque vlcus scindendum : maximè quando cavititas est cuti proxima : aut si imminens periculum id prohibeat, in fundo est aperiendum : ac seto aliquis à superiori ore ad inferius est traducendus, qui sit vnguento detergente oblitus : id quoque si commodè fieri non possit, in sinus & cavitates fieri debent iniectiones ex detergentibus & siccantibus. Proderunt itaque oxymel, cœnomel, ex vino astringente, aqua aluminosa cum melle, lixiuū, aqua marina, ægypt. in lixiuio & melle dissolutū ac puluis mercurij, vt capite præcedenti dictum est iniectus.

℞. aquæ plantag. peculi ros. & caprif. sing. ℥. ij. vnguenti ægypt. ℥. j. β. fiat iniectio. vel,

℞. aquæ plant. & peculi ros. sing. ℥. iij. vini albi ℥. ij. aluminis vsti ℥. β. bacc. myrti & aloës sing. ℥. j. fiat iniectio. vel,

℞. hord. integri, pug. j. β. cæterac, agrimon. sing. m. j. centaurij minoris, absynthij sing. m. β. coquatur in melicrato, ac fiat iniectio. Cūque vlcus satis superque detersum videbitur, vtendū sequenti ad substantiam regenerandam.

℞. hord. pug. j. β. rad. ireos, fol. oliuæ, plantag. agrimon. sing. m. β. coquantur in aqua : & in col. lb. β. dissolue mellis ros. col. ℥. ij. myrrhæ ℥. ij. β. thur. mastich. sing. ℥. j. fiat iniectio. vel,

℞. decoctionis hord. lb. j. mel. ros. col. ℥. iij. sarcoc.

sarcoc.
bulliā
addi po
℞. fa
iij. thur
β. olei
tum : v
sequens
℞. n
ros. ℥. ij
semper
nis sing.
quantu
Cōm
minio,
reos, cui
dam, tr
corticis
in pulue
niemus
discutie
℞. ca
synthij &
& ros. ru
alumin
austero
astring.
& in vir
plumbe

ſarcoc. ʒ. ij. myrrhæ, thuris ſingul. ʒ. j. vini ʒ. vj.
bulliāt ad tertias: quibus interdum aliquid aloës
addi poteſt.

℞. ſarinæ hord. & lupinorum ſing. ʒ. j. mel. ʒ. j.
thur. maſt. ſing. ʒ. ij. myrrh. ʒ. ʒ. tereb. loræ ʒ.
ʒ. olei hyperici quantum ſatis eſt, fiat vnguen-
tum: vel aliquod ex dictis admoueat. Poſtea
ſequens ceratum applicetur.

℞. nitri tenuiſſimè puluerizati quart. j. aquæ
roſ. ʒ. ij. ʒ. bulliant ſimul lento igni ad craſſitiem
ſemper agitando: poſtea adde tereb. & olei vete-
ris ſing. quart. j. ceræ quātum ſufficit, iterum co-
quantur agitando ſemper baculo, & fiat ceratū.

Cōmodè etiam ſuperponetur emplaſtrum de
minio, vel apoſtolicū chirurgicū, vel diacalchi-
teos, cui ad exiccationem & aſtrictionem augē-
dam, miſcere poterimus nonnihil calchitidis,
corticis granatorum, & gallarum omphacitidū,
in puluerē redactarū. Interea partes vicinās mu-
niemus medicamento partim repellente, partim
diſcutiente: vel fouebimus ſequenti decoctione.

℞. calamenti, origani, ſaluia, matricariæ, ab-
ſynthij & roriſmarini ſing. ʒ. j. chamæm. ſtæch.
& roſ. rub. ſing. pug. j. nuceſ cupreſſi x. ſaliſ ʒ. ij.
aluminis ʒ. x. mel. lb. j. bulliant in lixiuio & vino
auſtero ad tertias, & fiat ſotus: vel, capito alia
aſtring. vt ſumac, plant. balauſt. berb. roſ. myrr.
& in vino coquito. Admouendæ etiam turundæ
plumbeæ in formam cannulæ, vt pus effluat, &

ENCHIRIDION

ligatura exprimens cum puluillis, & spongia in orificio, vt pus veluti sugendo, & attrahendo, vlcus siccius reddatur.

De fistula, C A P. 13.

V Ictus ratione instituta, & corpore diligēter purgato iuxta humorum naturā, partes internæ sunt roborandæ, ac sequens decoctum in potu exhibendum: est enim probatum atque expertum ab authoribus in huiusmodi affectu.

℞. osmundæ regalis (filix mas Dioscoridi dicitur) scrophulariæ sing. partem, agrimon. & cē. taurij minoris sing. partes ij. aristol. & gentianæ sing. partis β. rad. filicis partem, philipēdulæ partes ij. coquantur in vino albo, addendo sacch. quantum sufficit, & decocti detur quotidie manē cyathus vnus: potest eidem decocto gaiacum addi. Posteaquam etiam callus erit ablatu, proderit vsus ligni sancti in vino vel aqua cocti habita ratione virium & humorū, & vt magis minusue voles exiccare.

In topicorum vsu conferunt iniectiones, vt in sinuoso vlcere dictū est: vel fiat decoctio ex rad. filicis, agrimon. & foliorum oliuæ, in qua egypt. dissoluatur, vel vnguentum apostolorum, vt necessarium videbitur. vel,

℞. lixiuij ex cineribus brassicæ, & cort. fabarum ℥. iij. cui adde mel. ros. ℥. j. β. aluminis ℥. β. bulliane

bulliant modicum : deinde accipe decocti ℥.iij.
pulueris præcipitati ℥.ß. fiat iniectio : aut vtere
aqua stillata sterc. humani. aut,

℥. tereb. ℥.j. thuris ℥.ij. mast. aloës, caryoph.
galangæ, cinamomi, nucis musc. cubeb. croci
singul. ℥.j. gummi hederæ ℥.vj. irrigentur vino
albo, & aqua vitæ, ac distillantur : & aqua stilla-
tia iniiciatur in fistulam. Post iniectionem
admoueat vnum ex emplastris dictis, vt em-
plastrum diuinum, vel de gratia Dei. Quidam
tubet fistulâ helleboro impleri, sicque tres dies
feri : cum tamen semel id fecissem in fistula spi-
ne dorsî proximè cordis regionem, frequēs ac-
cidit ægotanti lipothymia : Proinde id reme-
dium minimè tutum puto, maximè si fistula sit
in aliqua thoracis parte. Fistula si recens fuerit,
dictis remediis curabitur. Si verò inueterata, e-
iusque orificium angustum : ipsum erit dilatan-
dum penicillo, vel turunda ex gentiana, vel tro-
chiscis de minio, vel spongia quæ sequenti mo-
do præparabitur.

℥. ceræ, resinæ sing. ℥.j. sublimati ℥.j. vel ℥.j.
ß. liquecat cera cum resina, postea adde subli-
matum : imbue spongiam ea mixtione, statimq;
eam extrahe, ne comburatur : ac prælo exprime
diligenter. Cum orificium fuerit satis dilatatum,
fistula est extirpanda, vel acrioribus medicamē-
tis, vel excisione, vel cauterio, vel in fundo inci-
datur, & postea applicetur cauterium.

ENCHIRIDION

Medicamenta quæ absument fistulam sunt trochisci asphodel. auripigm. rub. sublimatum, aqua sublimata antea descripta, arsenicū, vel trochisci de arsenico, qui recipiunt arsenici ter aut quater succo solani vel mādrag. irrigati & toties exiccati ℥. ij. Quò verò tempore ea applicātur, vlceris ambitus erit muniēdus vnguento de bolo, ne dolore excitato sequatur inflammatio.

Quando tutum non est fistulam excindere, nec cauterium applicandum videtur: sient acres iniectiones: inter quas sequens est à me probata.

℥. vnguenti ægypt. ℥. β. sublimati ℥. β. arsen. ʒ. j. lixiuij ℥. j. aquæ ros. ℥. ij. aquæ plantag. ℥. iiij. bulliant ad tertias, & fiat iniectio tribus diebus: factaque iniectione vlceris orificium claudatur cera vel bombace, vt intus remanēs melius agat, & fistulam absumat: vel vtendum aqua forti, seu caustico supra descripto. Post vsu cauterij, vel medicamētorum acrium danda opera vt elchara decidat, vsu medicamentorum iam saepe dictorum. Posteaquam callus erit sublatu: abluitur vlcus mulso, vel aqua decoctionis crui cum melle. deinde,

℥. tereb. in aqua vitæ lotæ ℥. iiij. succorū apij & cynogl. singul. ℥. vj. mel. ros. col. ℥. j. β. fiat decoctio ad mediam succorum consumptionem: Postea adde aristol. rot. ℥. ij. farinæ lupini ℥. β. Quòd si adiunxeris radices peucedani & ireos, myrrham & sarcoc. proderit carni regenerādæ.

Reliqua

Reliqua erunt obseruāda, vt in vlcere profundo,

Quando congruum non videbitur excindere callum, nec vti cauterio, nec acribus medicamentis, tantū supererit cura fucata, fiet verò frequenti purgatione humoris pituitosi, ac melancholici, & topicis moderatè exiccātibz: admo- uendūque emplastrum diachylon ireatum, vel diachalchiteos.

De cancro ulcerato, C A P. I4.

CAncri vlcerati curandi methodus in victu & purgationibus, eadem esse debet, quæ in cancro tumore præscripta est.

Topicorum in vsu, Si cancer sit in externa & summa corporis parte: quiq; possit suis cum radicibus tutò extirpari, nouacula est abscindendus totus: ac sanguis crassus ex singulis venis vicinis exprimendus, vt totus effluat: Postea vlceris labia adducenda, & in reliquis curandum vlcerus vt alia: alij medicamentis causticis: alij autem cauterio absument. Sunt qui post excisionem & venarum expressionē cauterium applicant. Inter medicamēta caustica arsenicum hac in re principatum obtinet, vel causticum supra descriptū, sed tunc loca vicina vnguento de bolo muniēda ad vitandam inflammationem. Postea danda opera, vt eschara decidat: & in reliquis procedendum, vt in aliis vlceribus. Caterū si

ENCHIRIDION

cancer magnus, & qui altas radices egerit: vel sit proximè partem principem, vel in parte interna, vel ægrotus excisionem pati nō possit, ob virium imbecillitatem, vel timorem: aut si ex hac curā di ratione deterioris mali periculum imminet: abundè satique fecerimus, si cancri incrementum impediamus, tum proba victus ratione, tum purgātibus humores adustos ac melancholicos idque leniter, tum topicis exiccantibus sine vlla mordicatione. Sequēs potio plurimū commendatur: qua vtendum erit nouem dies ante excisionem, singulis verò diebus capiet ea ad ʒ. ij. & in cura fucata etiam proderit.

℞. rad. tapsi barb. & scrophul. sing. ʒ. ij. filipend. ceterac, herbæ roberti, agrimon. tormentillæ, scabiosæ caryophylatæ, linariæ sing. m. j. feminis vrticæ ʒ. iij. florū samb. & rosismar. singul. pug. j. fiat decoctio, in qua dissoluatur sacch. quantum sufficit ad saporis iucunditatem: fovebis autem affectū altera parte decoctionis: postea magma applicabis in formam cataplasmaris: volunt enim id maximè dolorē sedare. Sequentia cancri augmentum prohibent inter topica, succus solani & acetosæ ac similes, vel aquæ stil- latitiæ earum herbarum: plumbū, antimonium, & alia refrigerantia & siccantia: vnguentum album, vnguentum de litharg. vnguentum de plumbo puluerizato cum vino albo aut succo acetosæ, vnguentū de pomphol. aut ea miscean-
tur

tur cum herbis in decocto scriptis: quæ quadam proprietate conferunt, aut cum aquis quæ caphuram recipiunt. Sequenti aqua vlcus non sine fructu potest lauari.

℞. succorum solani, semperuiui, acetosæ, scabiosæ, caprifolij, tapsi barb. scrophul. filipend. plantag. linariæ, agrimon. sing. ℥. ss. succi omphacij ℥. j. carnis limacum, ranarum, & cancro-tum fluuiatil. sing. ℥. ss. albumina ouorū vj. aluminis ꝑ. iij. caph. ꝑ. j. distillentur omnia in alembico plumbeo, eaque aqua stillatitia locū foueto, & pannum in ea immersum superposito: ea enim aqua censetur optima.

℞. vnguenti pomphol. quart. ss. vnguenti albi ꝑ. iij. litharg. & plumbi vsti & loti sing. ꝑ. ss. succorum scabiosæ & solani sing. ꝑ. iij. olei omphacini, vel de ranis ꝑ. iij. agitetur in mortario plumbeo donec fiat linimentum liuidum. vel,

℞. tuthiæ præparatæ, cerusæ lotæ, plumbi & litharg. lotorum, coriãdri præparati, amyli sing. ꝑ. ss. ceræ albæ ꝑ. iij. olei ros. vel de ranis ℥. j. mucag. feminis ptyllij cum succo scabiosæ, herbæ roberti, linariæ, tapsi barbati extractæ ꝑ. iij. misce, ac fiat vnguentū in mortario plumbeo. vel,

℞. cerusæ vstæ & quinquies in aqua ros. lotæ, plumbi vsti & loti sing. ꝑ. j. tuth. præparatæ ꝑ. ss. litharg. nutriti ꝑ. iij. succorū solani, semperuiui, hyoscyami sing. ꝑ. j. lactis feminis pap. cum aqua ros. extracti ꝑ. iij. lactis mul. ꝑ. j. olei ros. ꝑ. iij. ce-

ra alba ℥. j. fiat vnguentum ex arte. aut,

℥. succi foliorum tapli barb. ℥. iij. mel. lb. ss. pulueris spōgia bedeguaris ℥. iij. pulueris malicorij & ossiū myrobal. sing. ℥. ij. bulliant ad consumptionem succi, deinde pulueres inficiantur.

Nonnulli lauant quotidie vlcus vino in quo rapus barbatus coctus sit: alij aquis solani, plant. ros. cortice myrobal. cum modico aluminis aliquantulum coctis. Postea succū solani in mortario plumbeo agitant, donec linimenti consistentiam acquirat, & applicant ac liniunt.

℥. plumbi vsti & loti ℥. iij. antimonij pariter loti ℥. ij. pomphol. ꝑ. iij. cerusæ ℥. j. ss. caph. ℥. j. lapidis hamat. vtriusque coralli sing. ꝑ. ij. cineris cācrorum fluuiatiliū ℥. ij. succorū plantag. & solani sing. ℥. ij. olei ros. omphac. vel de ranis quantum sufficit, ducatur in mortario & pistillo plumbeis, donec linimenti habeant crassitiem.

De ulcere verminoso, C A P. 15.

AD vermium in vlceribus generationē prohibēdam, humiditatem, & putredinem ex quibus generantur, tollas oportet. Vermes verò interficies succis vel decoctis absynthij, eupatorii, centaurij, marrubij, & similium medicamentorum amarorum: idē efficit succus foliorum & florum persici: ipsa quoq; trita, & admota. vel,

℥. olei de absynt. ℥. ij. succi absynt. ℥. vj. pulueris cumini, dictamni, aloës, singul. ℥. ij. cera quan-

quantum sufficit coquantur, ad emplastri crassitiem: quo uti poteris, quacūque in parte sint vermes. Mellefolium quoque laudatur ad vermes enecandos, tam in brutis, quàm hominibus, cuius datur ʒ. j. in vino ad vermes ventris occidendos, idque pueris, grandioribus verò maior datur quantitas. Iniectiones eadem fiunt ad vermes aurium occidendos.

De combustione, C A P. 16.

COMBUSTIO si sit magna, victū tenuem & alia vniuersalia requirit iuxta humorū in corpore dominiū. In topicis, Aristot. j. problem. sentit partem vltam paulatim igni offerendam, ut calor, calorem attrahat, & bullæ nō excitentur: alij eadem ratione admouent cepe cum sale. Cōmunia verò sunt remedia aqua ros. vel solani vel end. cū oui albumine diu agitata: acetū quod misceri solet, non probo, ob acrimoniā. Profunt etiā vnguentum albū & rub. cū caph. albumine oui & aqua ros. nam bullarū generationem prohibent. vel,

℥. butyri recentis, vel olei saxe lori ʒ. iij. vnguenti popul. ʒ. j. s. oua ij. misce, & fiat forma linimenti: vel misce succos solani & semperuiui, oleum viol. & ceram ac fiat linimentum: aut aquam in qua calx extincta fuerit, capito: & cum oleo nucum prius cocto, donec crassescat, agitato, & locum septem dies oblinito: est enim præsens remedium. Exactis verò vij. diebus.

S iij

ENCHIRIDION

℞. olei nucum cocti ℥.ij. ceræ ℥.℞. agitentur simul. Aliud quo vtendum & ante vesicularum generationem, & ipsis apertis.

℞. vnguenti albi cum caph. vng. popul. sing. ℥.ij. mucrag. seminis cydon. in aqua ros. extracta ℥.j.℞. fiat vnguentum. Si ardor magnus videatur: adde mucrag. seminis psyllij, & oleum de nymph. Aliud est vnguentum de calce, cuius antea meminimus: quo libenter non vtor in facie: quia cicatricem nimis contrahit. vel,

℞. calcis lotæ ℥.j. ceræ albæ ℥.j.℞. olei ros. ℥.iiij. sterc. columb. vsti ℥.ij. aquæ ros. ℥.j. albumen oui. j. Si opus est deterfione, vtendum sequenti.

℞. tereb. lotæ in decocto hord. ℥.ij. syrupi ros. ℥.iiij. myrrh. & aloës sing. ℥.j. farinæ hord. quantum sufficit ad crassitiem. Deinde vt cicatrix elegans inducatur.

℞. diachyl. communis ℥.ij. vnguenti popul. & olei ros. sing. ℥.iiij. mucrag. seminis cydon. in aqua ros. extracta ℥.iiij. vitellos ij fiat vnguentum.

Inducta cicatrice quotidie ipsam oleo de vitellis ouorum oblinito. Sequens etiam laudatur ab Aetio post combustionem ad vlcus repletionem.

℞. olei ros. ℥.viij. olei ouorum ℥.ij. vitri al. bissimi tenuissimè puluerizati ℥.j. corticis medij sambuci m.j. ceræ albæ ℥.j.℞. coquantur simul ac fiat vnguentum.

VLCE

VLCERV M PARTI-
CVLARIVM SANATIO.*De capitis vlceribus, C A P. 17.*

Capitis vlcerum curatio non differt à præscri-
pta methodo: siquidem corrodentia, corro-
dentium, & putrida, putridorum methodo cu-
rantur: nisi quod externa capitis cutis, valenter
exiccantia ob suam naturalem temperiem desi-
derat. Si adsit caries cranij, quomodo sit agen-
dum, antea dictum est.

De achoribus seu tineæ, C A P. 18.

Hic affectus victus rationem tenuem, & quæ
humori tum phlegmatico, tum melancho-
lico aduersetur, desiderat: Nec minus humorū
euacuationem, partim venæ sectione si vires &
ætas permiserint, partim medicamentis purgan-
tibus, de quibus in œdem. & scirrho egimus.
Quia tamen repetenda purgatio, proderit se-
quens opiata.

℞. cassiæ & cathol. sing. ℥. β. triph. persicæ ℥. j.
myrobal. ind. & citrin. cōfricatarū oleo amygd.
dulc. sing. ℥. ij. sennæ orient. ℥. iij. sirupi viol. quā-
tum suff. fiat opiata.

Postea properandū ad topica remedia. Primò

ENCHIRIDION

itaque radendum caput, vel rondendum frequenter, sexque diebus lauandum decocto ex fumar. oxylap. foliis hederæ, oleastri, salicis, siclæ, acetosæ, herbæ roberti: Vel lixiuium ex cineribus sarmentorum vitis, fraxini, & brassicæ conficito: in quo calamen. & fol. lauri sing. m̄ j. chamem. melil. stæch. sing. pug. ij. coquito: & quinque aut sex dies caput lauato. postea,

℞. olei laurini & de semine lini sing. ℥. ij. pingued. suilla ℥. vj. tereb. ℥. ij. pulueris apij risus ℥. j. ℞. hellebori albi & aluminis vsti sing. ℥. ij. arguinis rasilis, & auripig. sing. ℥. j. fiat vnguentum: tamen acria illa medicamēta vlceribus non sunt admouenda. vel,

℞. nūces communes cum corticibus assas xx. aluminis, vitreoli, sing. ℥. ℞. litharg. ℥. ij. cinabrij ℥. ℞. olei iuniperi & nucum sing. ℥. ij. resinæ & picis quātum suff. fiat linimentum quo caput rasum, & panno aspero ad ruborem vsque prius flicatum liniatur.

℞. emplastri oxycrocei ℥. j. ceronei ℥. ij. ammoniaci, vino albo dissoluti ℥. ℞. fiat emplastrū, quod capiti applicetur. Nos verò caput tonsum melle illinimus: puluerem resinæ superaspargimus: postea placentam ex farina triticea in formam pilei applicamus: & exactis octo diebus pilos euellimus: vnguentūque sequens vsque ad integram curationem admouemus.

℞. aluminis vsti, vitreoli sing. ℥. j. aristol. arguinis

giniſ rafilis ſingul. ℥. β. picis naualis ℥. ij. axung.
equi. ℥. j. butyri veteris lb. j. miſce ac fiat vnguen-
tum, quo vngatur caput poſt præcedentium v-
ſum. Hæc enim curatio tutior eſt, ac minorem
afferit dolorem, quam etiam ſæpe ſum expertus.

Ad pilorum generationem.

Habenda ratio cauſæ deſluuij num̃ ex cutis ra-
tate, num alimentorum defectu, num humo-
rum corruptione, vt in morbo gallico: Si cutis ra-
tita, moderatè condenſanda, ſi alimenti ino-
pia, vberiùs alendum. Cùm verò ex corruptis hu-
moribus, præſcribenda victus ratio conueniens,
purgandum corpus pro humoris natura, cutis
capitis eſt detergenda: deinde in topicis hæc
conferunt.

℥. cinerum capillorum veneris ℥. j. ladani pu-
ti ℥. iij. myrrhæ ℥. ij. pulueris abrotani vſti ℥. β.
olei ſeſamini, olei myrt. ſing. ℥. ij. vini rub. ℥. j. a-
ceri ℥. vj. adipis vſti & anſeris ſing. ℥. β. cere quã-
tum ſuff. fiat vnguētum ad loca depilata. vel,

℥. ſtercoris mutis, cineris apum partes æqua-
les & cum oleo roſ. fiat vnguētum: vel ſucci che-
lidoniæ & ſanguinis muris quantum viſ capito
ſub dio exiccatò: poſtea cum vitello miſceto, &
vngito.

℥. mellis lb. ij. cineris abrotani ℥. ij. apum vſta-
rum ℥. j. pollytrici m̃. iij. ladani ℥. j. β. omnia tri-
ta, & in vino rubrò nouem dieſ ſub dio macera-
ta, diſtillantur in vaſe duplici.

De oculorum ulceribus, C A P. 19.

VLcerum eiusmodi curationē assequeris videtur ratione, & euacuationibus, omnibūsq; vniuersalibus remediis dictis ca. de ophthalmia, pro natura humorum corporis. Topica modicē citraque dolorem ac mordicationem detergentia sunt: vt quæ proposita sunt cap. de vlcerebus oculorum: quemadmodū syrupus ros. mel. virginium, saccharum candū, aloë lota, myrrha. Ad glutinandum capies tuthiam præparatam, collyrium de plumbo, collyrium album sine opio: quæ tenuissimè trita sunt dissoluenda aquis ros. plantag. caudæ equinæ, vel lacte caprino, vel muliebri: Multæ tamen medicamentorum tam simplicium, quàm compositorum formæ ab autoribus traduntur: quas parum profuisse sæpe sum expertus.

De fistula lachrymali, C A P. 20.

PRæmissis atque præscriptis videtur ratione, purgatione aliisque vniuersalibus, optimum est in principio cum fistula nondum est confirmata, capere lanuginem quæ in radice arundinis reperitur: qua vlcereis cauitas replebitur, vsque ad integrā deterisionem. Proderitque collyrium ex thure, sarcoc, aloë, sang. drac. balauft. antimon. alumine mixtis ad partes æquales, quibus

quibus addes quartam partem floris aris, ac con-
ficies collyrium cum aqua pluuiæ. Ego tamē ni-
hil præstantius sum expertus sequenti.

℞. aquæ vitæ, seu vini optimi & mel. ros. col.
sing. ʒ. j. myrrhæ ʒ. ij. fiat linimentum quo manè
& vesperti locus liniatur: Ammoniacum etiam
acero dissolutum, & cum ærugine rasili fistu-
lam lachrymalem absumit. Cum nulla adhuc
subest ossis caries, sed tantum caro callosa: absumatur unguento ægyptiaco vel puluere mercu-
rij, vel asphodel, postea detergatur, ac caro rege-
neretur. Quando verò fuerit ossis caries, vt en-
dum cauterio: præstat enim medicamento cau-
terio: Formam verò cauterij, magnitudo cariei
indicabit: in cuius vsu oculo est prouidendum
admoto bombace imbuto albumine oui, & ar-
genteo cochleari superposito. Fistula inueterata
vix curatur, ob magnam cariem: si curata verò
fuerit, adhuc tamen ex oculo lachrymæ effluent,
ob carnem canthi absumptam.

De nasi ulceribus, C A P. 21.

IN curatione vlceris nasi quod phagedenicum
est vel cancrum (alij noli me tangere vocāt)
nonnulli, vbi victus rationem & cathartica præ-
scripserint, quemadmodum dictum est de cu-
ratione cancri, vtuntur cauterio: alij causticis
medicamentis veluti sequenti, quod capite de

ENCHIRIDION

polypo scriptum est : aquam vitæ tertio distilla-
tam cum arsenico albo æquis partibus misceto ;
mixtionem in umbra exiccato : altero die , ter-
tio , & quarto iterum aquam vitæ instillato : &
sub dio siccato : puluerem facito : quem cum æ-
qua mellis quantitate dum vti voles , misceto :
Vel spongiam in aqua arsenici macerato : & ad-
dito tantillo olei de euphorbio , applicato : Nam
carnem putrē separabit : Volunt tamen iis vten-
dum esse tantum in principio. Idque prudenter
agendum : sæpe enim corrodentium vsu vlcus
deterius habet , vt experientia docet : Cum verò
cancer est confirmatus , satius fuerit vti curatio-
ne fucata. Si verò præseruare velis , aut vlcus
fucare : Victus rationem præscribito , in qua om-
nia acria quæque sanguinem calfacere possunt
vitato : Verno tempore venâ aperito : cathartica
purgâtia , humores vstos & melancholicos pro-
pinato : qualia sunt quæ diximus , capite de can-
cro tumore : Sequens quoque opiata erit in vsu
bis in mense.

℞. cathol. ℥. j. confect. hamec & diasennæ so-
lutiui sing. ℥. β. elect. de psyllio , de citro , & de
succo ros. sing. ℥. iij. Syrupi viol. quantum suff. fac
opiata , qua vtratur bis in mense. Topica quæ
in vlceris virulenti ac canceri curatione dicta sunt ,
ac de tumore nasi huc referantur : valent quo-
que sequentia.

℞. aquæ ros. plantag. & solani sing. ℥. ij. myro-
bal.

bal. citrin. & balauft. fingul. $\mathfrak{z}$. ij. aluminis $\mathfrak{z}$. β .
bulliant modicum, colentur, & vlcus lauetur.
deinde,

$\mathcal{L}$. olei ros. $\mathfrak{lb}$. j. olei myrt. vnguēti ros. Mesuā,
vnguēti popul. fing. $\mathfrak{z}$. ij. succorum plant. so-
lani, & semperuiui fing. $\mathfrak{z}$. ij. bulliant ad succo-
rum consumptionem: tandem adde litharg. au-
ti $\mathfrak{z}$. v. tuthiæ præparatæ $\mathfrak{z}$. iij. cerusæ lotæ $\mathfrak{z}$. x.
plumbi vsti & loti $\mathfrak{z}$. vj. caph. $\mathfrak{z}$. j. ceræ quantum
suff. In mortario plumbeo horam vnā agiten-
tur. vel,

$\mathcal{L}$. olei ros. $\mathfrak{z}$. v. succorum plant. solani, sem-
peruiui fingul. $\mathfrak{z}$. j. mali punici contusi $\mathfrak{z}$. ij. tuth.
præparatæ $\mathfrak{z}$. β . plumbi vsti & loti, cerusæ lotæ,
litharg. & antimonij lotorum fingul. $\mathfrak{z}$. iij. ceræ
quantum suff. agitentur diligenter in mortario
plumbeo. vel,

$\mathcal{L}$. olei amygd. dulc. recentium, succi vtriusq;
granati, succi solani fing. $\mathfrak{z}$. j. β . vnguēti de plu-
bo. $\mathfrak{z}$. ij. agitentur in mortario plumbeo, fiat vn-
guentum. vel,

$\mathcal{L}$. butyri bubulini loti, succi semperuiui sin-
gulorum partes æquales: agitentur in mortario
plumbeo, donec fiat forma vnguēti: id maxi-
mè dolorem lenit feruorēque remittit.

Si vlceris labia intumuerint, applicetur puluis
mercurij loti diligentissimè.

De oris ulceribus, C A P. 22.

VNiuerſalia primùm pro natura humorum præcedant: Deinde topica præſcribantur, quæ de vuluæ affectibus dicta ſunt. Si vlcus corrodens, & ab humore calido & acri, ſequens proderit.

℞. mel. roſ. col. ꝯ. j. ſucci mali punici vel omphacij ꝯ. ij. aquarum plantag. roſ. ſeu acetofæ ſing. ꝯ. iij. miſce, fiat gargar. Si vlcus ab humore pituitico: colluat os vino albo cum modico aluminis uſti: Admoueatur etiam vlceri aqua ſublimata. Iuuat quoque ſequēs decoctio in gargarifmate & collutione oris, à quocunque humore ſit vlcus: Calices glâdium, nuceſ cupreſſi, folia oliuæ, ſumac, plantaginem, ſaluiam, roſmarinum, lenteſ, & roſas coquito: ac modicum aluminis uſti, & mellis quantum videbitur, vel ſaccharum adiūgito: oſque frequenter colluito: Aut oliuæ folia cum ſucco mali punici & melle ad colluendum coquito. Si magna putredo adſit, addunt ægyptiacum. Si vuula corroſa ſtylo bombace inuoluto, & aqua forti imbutololum vlceratum contingito: deinde os decocto rerum præcedentium colluito. Oris vlcera ſi à morbo venereo fuerint: purgatio præcedat: tenuiter uiuat cum decocto gaiaci, vel vngatur, vt illa lues requirit: internæ partes conſumentur: Vlcus collutione detergeatur & ad cicatricem

catricem ducatur: denique humorum defluxus
a cerebro cohibeatur. In topicis bis quotidie a-
qua sublimata superiùs descripta, bombace exce-
pta vlcus contingito: vel,

℞. aquæ ros. & plantag. sing. ℥. ij. sublimati ℥.
bulliat in phiala vitrea, donec sublimatum dis-
soluatur. Postea æger os colluat sequentibus.

℞. aquæ decoctionis hord. quart. iij. aquæ plā-
tag. & mellis ros. coll. singul. ℥. iij. fiat gargaris-
ma: vel,

℞. hord. pug. j. létium pug. β. corticis granat.
β. foliorum oliuæ, sumac, myrt. lentisci, ba-
laust. sing. m. j. fiat decoctio: in col. ℔. ij. dissolue
syrupi acetosæ simpl. syrupi ros. & diamorō sin-
gul. ℥. ij. β. succi mali punici ℥. iij. mellis ros. col.
℥. ij. clarificetur & fiat gargarisma: vel,

℞. aquæ plantag. ℔. β. mel. ros. col. ℥. iij. syru-
pi myrtini, & cydoniorum sing. ℥. j. succi mali
punici ℥. ij. fiat gargarisma: vel,

℞. fol. oliuæ, sumac, myrt. plant. agrymonia,
ceterac, pillosellæ sing. m. j. hord. integri pug. j.
cort. mali punici ℥. β. balaust. & ros. rub. singul.
pug. j. berberis ℥. ij. fiat decoctio in aqua cister-
niæ: & in ℔. ij. coll. dissolue mel. ros. coll. ℥. iij.
succu mali punici ℥. ij. dianucum ℥. ij. β. miuæ
cydoniorum ℥. j. misce, & fiat gargar. Aut suc-
cus pillosellæ cum vino & melle sumatur pro
collutione: id enim est optimum. Obserua verò
initio magis esse detergendum, deinde astrin-

ENCHIRIDION

gendum, procedēdo à mitioribus ad valentiora. Deinde ad cicatricem inducēdam vtere sequenti.

℥. pulueris ros. balauft. gallarum, myrobal. citrin. sing. ʒ. ij. cyperi ʒ. β. misceto, ac insufflato, vel potius stylo bombace inuoluto admoueantur: Nam dum pulueres in os insufflantur, periculum est, ne in asperam arteriam ingrediantur rursimque vehemētem excitent. Denique ad defluxionem sistendam conferent sequentia.

℥. ammoniaci, galb. sing. ʒ. j. pistillo calido extendantur in forma emplastri: quod occipiti est admouendum.

℥. auripig. ʒ. j. myrrhæ, thuris, mast. sing. ʒ. ij. suffitus communis ʒ. ij. ac cum tereb. fiant trochisci ad suffiēda capitis ornamenta in cubiculo ægroti clauso.

℥. boli armen. ʒ. ij. gummi arab. tragag. assatorum sing. ʒ. j. corticis thuris ʒ. β. cum syrupo de ros. siccis, fiant formulæ instar lupinorum, quas noctu ore cōtineat, & interdium saccharum candum. Si vlcera fuerint in palato, diligentius est occurrendum: Citò enim tum propter humiditatem, tum caliditatem, tum ossis raritatem fit caries, ossisque corruptio: extrahi autem vir potest, nisi cauterio, & noxa inde perpetua: quòd-quidem loqui postea articulatè nunquam possunt, nisi occluso foramine quod remansit: Occluditur verò cera, sed melius argenteo instrumento cōcauo, ad id comparato. Præterea cum osse

osse palati os quoq; maxillæ superioris faciliè cor-
rumpitur: vnde dentes postea excidunt.

De aurium vlceribus, CAP. 23.

Aurium vlcera victus ratione & cathartici
curanda, quemadmodũ earum partium tu-
mores. Post purgationẽ si in cerebro supersit pi-
uita, quæ vlcus fouere possit, vtatur sequëtibus.

℞. theriacæ veteris ℥. ij. staphisagr. pyret. sing.
3j. mastich. ℥. β. fiant masticatoria, quibus ma-
ne ante pastum vtatur.

℞. succorum anagal. mercurialis, sampsi, &
& melissæ quantum videbitur, & naribus fie-
quenter attrahantur: decoctum quoque gaiaci
confert in topicis: detergentia, valdeque siccantia
pro natura partis desiderantur: Oleum de vi-
tellis ouorum, cum melle, & tantillo sarcocollæ
est instillandum: Vel cum adest dolor vehemēs,
oleum de vitellis ouorum solum agitetur in mor-
tario plumbeo, donec fiat fuscum seu liuidum,
postea instilletur in aurem. vel,

℞. aquæ decoctionis agrimon. & absyntij lb.
β. vini albi & mel. ros. singul. ℥. ij. instillentur re-
pidè. vel,

℞. succi mali punici dulcis, succi polygõni &
virgæ past. sing. ℥. ij. mel. ros. ℥. j. β. coquantur, &
in aurem immittantur, siquidem vlcus recens
fuerit, ea sufficient: sed in vlcere antiquo ac for-
dido opus est maiore deterfione: Ideoque dis-

ENCHIRIDION

soluatur ægyptiacum : Post aliquā deterfionem potest addi myrrha. Possunt etiam dissolui trochisci andronij in aceto, & instillari : Eorum vero compositio hæc est.

℞. balauft. ʒ. ij. aluminis ʒ. j. atramenti sutorij ʒ. ij. myrrhæ ʒ. j. thuris, aristol. gall. singul. ʒ. ij. salis ammoniaci ʒ. j. excipiantur omnia melicrato, & fiant trochisci. Scoriā ferri quinq̄ies vino austero extinctam & exiccatam, terito : & cum butyro recēti & vsto in formā linimēti misceto.

℞. vini austeri ʒ. j. aluminis ʒ. j. liquefiant : & eo vino aluminoso imbuantur pāni quinq̄ies, atque exiccentur : & ex eis fiant turundæ, quæ illinantur præcedenti linimēto, & admoveantur.

℞. succorum polygoni, & hederæ singul. ʒ. j. pomphol. loræ, in aqua ros. & plantag. quantum videbitur : misce & in aurem instillentur.

De axillarum & inguinum vlceribus,

C A P. 24.

Imprimis victus ratio & alia vniuersalia instituantur, pro dispositione vlceris, & humorum, corporisque natura. In topicis verò, cum hæc vlcera frequenter sint profunda, & sinuosa cum labiorum duritie, iniectionibus detergentibus & siccantibus erit vtendum, vt antea dictum est de similibus vlceribus: vel,

℞. lixiuij tonforis ʒ. vj. mel. ʒ. j. pulueris præcipitati

capitati ʒ. iij. misce, ac fiat iniection: quæ in vlcere
 horas xij. retineatur: Postea iniiciantur lixiuum
 cum melle ros. vel decoctum hord. cum sacch.
 vel ænomel, vel valentiora: ad deterfionem pro-
 dest mundificatiuum de apio, ad partem robo-
 randam superponantur stupæ vino austero im-
 buræ. Si orificium angustum fuerit, spongia vt
 antè dictum est præparata dilatetur, vel radice
 gentianæ. Si labia dura, renouentur ferro can-
 denti, vel medicamento caustico.

De pectoris vlcerebus, C A P. 25.

Pectoris vlcera curantur victus ratione, venæ
 sectione, purgatione, pro vlcere & partis af-
 fectæ dispositione, ac corporis & humorum na-
 tura, pro quibus omnibus recurrendum ad tu-
 morum curationē. In potu, Guido propinat de-
 coctum virgæ pastoris cum melle: Alij aquam
 stillatitiam agrimonie quotidie ad cyathū offe-
 runt: Alij rhab. puluerisati & mummiæ singu. ʒ.
 ss. cum aqua consolidæ præbent. Quæ nō pene-
 trant in partem internam thoracis vlcera, curan-
 da sunt, vt in capitibus vniuersalibus dictum est.
 Quæ verò penetrant, si angustum habeant orifi-
 cium, ipsum est dilatandum, vel spongia præpa-
 rata, vel radice gentianæ, quæ filo appēdatur: ne
 in thoracis cauitatem incidat: dandaque opera
 vt pus foras adducatur: ne in thoracis cauitatem
 prolabatur. Vbi nullum ob partes internas peri-

ENCHIRIDION

culum imminet, accipito calchanti ℥.j. mel. ros. ℥.ij. misceto, & cum spongia vtitor: Si adfuerit inflammatio, admoueat vnguentum ros.

Iniectiones in cavitatem fiant ex melicrato, vel œnomelite. vel,

℥. radice asari, gentianæ, aristol. ireos, sing. ℥.j. fol. agrimon. pentaph. pedis columbini, ceterac, centaurij minoris, hyperici sing. m. j. myrrhæ ℥.β. fiat decoctio in aquis partibus aquæ & vini albi, & in coll. lb. ij. dissolue mel. ros. coll. ℥.vj. ac fiat iniectio.

℥. succi apij ℥.iiij. succi agrim. absynth. plantag. crassulæ singul. ℥.ij. succi cynogl. ℥.j. farinæ hord. & fab. singul. ℥.iiij. mel. ℥.iiij. rereb. lotæ in aqua plantag. ℥.ij. pulueris thuris ℥.β. myrrhæ ℥.j. olei ros. & ceræ albæ quantum suff. fiat vnguentum.

℥. vnguenti regis ℥.iiij. pulueris ireos, aristol. myrrhæ & aloës sing. ℥.j. fiat vnguentum sarco-ton. vel,

℥. pulueris radice arundinis & peucedani sing. ℥.j. β. thuris, mastich. myrrhæ sing. ℥.ij. pulueris ireos & aristol. sing. ℥.j. corticis pini ℥.j. β. vnguenti comitis ℥.iiij. mel. ros. col. quātum suff. fiat linimentum.

De vëtris inferioris vlceribus, C A P. 26.

V Entris inferioris vlcera, quæ in cavitatem non perueniunt, curantur methodis vni-
uersalibus

versalibus dictis pro natura, & specie vlcera.

Quæ verò penetrant in partes contentas, cura fucata sunt tractanda; potiùs quàm vera, quæ admodum thoracis vlcera in penitiores partes penetrantia: si quidem ea in fistulam sæpenumero abeunt: quæ aut rarò, aut nunquam curatur.

De pudendi vlceribus,

C A P. 27.

Penis & pudendi vlcera desiderant victus ratione, sæpe venæ sectione & purgationem, iuxta corporis & humorum naturam, maxime si sint magna. Quod ad topica verò, Vlcera penis superficiaria siccanda aquæ ros. & plant. sing. ʒ. ij. & trochiscorum alborum rasis ʒ. ij. aut aqua aluminosa, aut vnguento albo cum caph. Aut vnguento de plumbo: aut puluere balaust. & bedegaris: vel puluere cucurb. siccæ & vstæ.

Si vlcera recentia & virulenta, serpentina, ac corrodentia fuerint, admoueatur mineralia vsta & lora, & aloë ac cortex pini, vel,

℞. plumbi vsti & loti ʒ. iij. litharg. ʒ. β. lapidis hæmat. ʒ. j. aloës ʒ. j. β. tuthiæ præparatæ ʒ. ij. corticis pini sicci. ʒ. iij. seminis anethi combusti, cucurb. siccæ & vstæ singul. ʒ. ij. olei ros. omphac. ʒ. iij. ceræ albæ quantum suff. fiat vnguentum. vel,

℞. corticis chamæm. vstæ. ʒ. ij. gallarum, ba-

T iij

laust. malicorij, acaciæ singul. $\mathfrak{z}$. iij. ærug. ras. $\mathfrak{z}$. β .
pomphol. aloës, thuris, sarcoc. coral. rubri singu.
 $\mathfrak{z}$. ij. β . fiat pulvis tenuissimus: ac cum oleo ros. &
cera fiat vnguentum. Vlcera si fuerint putrida,
& antiqua, pulvis mercurij aspergatur: & fouea-
tur aqua sequenti.

$\mathcal{V}$. aquæ plant. $\mathfrak{z}$. ij. vini albi $\mathfrak{z}$. β . tuthiæ præ-
paratæ, ærug. rasilis vstæ singul. $\mathfrak{z}$. ij. bulliant mo-
dicum: foueto vlcus, postea sequenti puluere re-
spergito.

$\mathcal{V}$. corticis thuris, aloës lotæ, sarcoc. myrrhæ,
gummi elenij singul. $\mathfrak{z}$. β . anethi vsti. $\mathfrak{z}$. j. corticis
pini. $\mathfrak{z}$. ij. tuthiæ, præparatæ, antimonij, plumbi
vsti, cerusæ, sing. $\mathfrak{z}$. j. fiat pulvis tenuissimus, adde
sang. drac. $\mathfrak{z}$. ij. eo puluere vlcus respergatur. vel,

$\mathcal{V}$. vitreoli, aluminis crudi & vsti singul. $\mathfrak{z}$. β .
auripig. $\mathfrak{z}$. ij. aquæ plant. & ros. singu. $\mathfrak{z}$. iij. aceti
albi $\mathfrak{lb}$. β . bulliant simul, postea adde ærug. rasil-
is $\mathfrak{z}$. iij. foueatur vlcus. vel,

$\mathcal{V}$. vini albi $\mathfrak{lb}$. j. aquæ plantag. & ros. singul.
quart. j. auripig. $\mathfrak{z}$. ij. floris aris $\mathfrak{z}$. j. terantur te-
nuissimè: modicum bulliant, & fiat collyrium.
Nonnulli loco auripig. ponunt alumen vstum:
quod faciendum censeo in vlcere nō admodum
putrido. vel,

$\mathcal{V}$. oua. iij. ad duritiem elixa: vitellos tere di-
ligenter: affunde aquæ vitæ. $\mathfrak{lb}$. ij. adde aluminis
 $\mathfrak{z}$. β . caph. $\mathfrak{z}$. ij. ærug. rasilis $\mathfrak{z}$. β . & facta colatura,
linamēta ea aqua imbuta tertio aut quarto quo-
tidie

tidie admoucantur, & miraberis effectum. Ali-
 qui lixiuio cum melle primo vlcus fouent: post-
 ea lixiuio cum alumine vsto, deinde lixiuio cum
 ostraciorum puluere, denique aqua vitæ cum
 puluere ostraciorum. Post lotiones paulò antè
 dictas, laudant puluerem mercurij, vel ægyptia-
 cum si vlcus sordidum vel virulentum. Si verò
 gangrenæ periculum immineret, profundè sca-
 rificato: & cauterium, vel medicamenta causti-
 ca admoueto: ac vlceris ambitum vnguento de
 bolo munito. Accidit etiam frequenter, vt pe-
 nis vsqueadè intumescat, & maximè præpu-
 tium, vt balanus vndique præputio obtectus vi-
 deri non possit, nec vlcus inter balanum & præ-
 putium esse conspicuum, nec detergeri: atque
 cataplasma tunc conficies ex decoctione maluæ,
 seminis lini, cui addes butyrum, ouû integrum.
 Quod si cataplasmatibus applicatione non detu-
 mescat, nec balanus possit discoperiri, & inter-
 ea vlcus magis ac magis corrodat (quod dolore
 percipies) tunc præputium in longitudinem for-
 ficibus est incidendum, vt vlcus in conspectum
 veniat, & detergeatur. Si vlcus exiguum, suffi-
 ciat fortasse iniicere collyrium dictum, vel aliud
 ex præscriptis. Si vlcus maiusculum, addes al-
 tero die collyrio aloës & myrrhæ singul. par-
 tes æquales, altero verò puluerem mercurij.

Cæterùm si vlcus ita corrodat vt ad meatum
 lotij perueniat, & vrina effluat, eodem collyrio

ENCHIRIDION

dicto cum puluere myrrhæ & aloës curabitur: si
verò iis non cesserit, cauterium est admouendū.

Dolor autem si premat, vnguētum popul. cum
succo solani, plant. semperuiui, farina hord. oleo
violaceo & oui albumine admoueat. Vlceri
penis cancroso, cum labiis duris conferunt ablu-
tiones superiores. vel,

℞. vini albi cyathum, aquæ ros. & plant. sing.
cyathū medium, aluminis cocti ℥. ij. mel. quart.
j. ros. pug. j. coquantur, & ea decoctione locus so-
ueatur: vel fiat iniection, subinde applicentur vn-
guenta dialth. & aureum ad emolliendū. Postea
pulis mercurij, & ceratum de minio.

De vuluæ ac vteri vlceribus,

C A P. 28.

Vulua atque vteri vlcera experunt victus ra-
tionem, & purgantia, pro vlceris dispositio-
ne atque humorum, corporisque natura, recre-
menta ad eam partem per vrinās minimè addu-
cenda: nec aliud vehementer mouenda, sed vo-
mitus etiam ad reuulsionem proderit: venæ se-
ctio quoque nonnunquam erit ex vsu: denique
vsus gaiaci post purgationē. Iuuabitque sequen-
tis opiata vsus semel in hebdomade.

℞. cassiæ recenter extractæ ℥. iiij. tamarind.
℥. ij. pulpæ prunorū & sebesten sing. ℥. j. β. muc-
cag. seminis psyllij ℥. j. sennæ orient. ℥. iiij. anisi
℥. β. li.

℞. liquiritiæ rasæ tenuissimè puluerizata ℥. ij.
cum syrupo ros. solutiuo, fiat opiata, de qua ca-
piat semel in hebdomade instar nucis, cum de-
cocto mercurialis.

Ad humorum præparationem.

℞. ligni sancti ℥. iiij. corticis eiusdem ℥. j. ℞.
infundantur in ℔. iij. aquæ bugl. cichorij & ab-
synthij, coquâtur lento igni ad medias: & in col.
dissolue syrupi de fumo terræ ℔. j. capiat manè
& vesperi ℥. vj. vsque ad finem. deinde,

℞. polypod. quercini recen. ℥. ℞. passul. mun-
dar. prunorum, sebesten sing. par. v. tamarind. ℥.
iij. sennæ oriët. ℥. ℞. fol. mercurial. & borag. sing.
m. ℞. florum trium communium sing. pug. ℞. fiat
decoctio: & in quart. j. colaturæ dissolue cōfect.
hamec. ℥. ij. elect. diacart. ℥. j. syrupi ros. solut. ℥.
ij. fiat potio quam sumat absoluta decoctione
præcedenti.

℞. conferuæ rad. bugl. ℥. j. conferuæ cort. citri
℥. ℞. pulueris diamarg. frig. & diarhod. abb. sing.
℥. ij. pulueris de gemmis ℥. j. cum syrupo capill.
ven. fiat opiata, de qua capiat bis vel ter in heb-
domade, superbibendo parum vini.

In topicis ea erunt vtilia quæ penis vlceribus
conferre diximus: vtrique enim valenter siccan-
tia sine morfu desiderant. In vlceribus vuluæ &
vteri vti possumus in sessionibus, suffutibus, &
fortibus, & lotionibus, & reliquis. In principio
lauabitur vlcus, vel fiet iniectio ex sero lactis cū

facch. aut ex vino cum melle ros. vel decocto
hord. cum syrupo ros. & melle ros. vel facch.
ros. vel,

℥. hord. integri parum torrefacti pug. ij. cor-
ticis gaiaci ℥. j. s. rad. ireos ℥. j. passul ℥. j. myro-
bal. citrin. ℥. ij. fiat decoctio in aqua fabrorum: &
in lb. ij. dissolue mel. ros. col. & syrups ros. sing.
℥. iij. iniiciatur in principio, etiam dum vitur sy-
rupo humores præparanti. postea sequenti,

℥. hord. integri modicè assi. pug. j. lini sancti
℥. ij. pillosel. ceterac. sing. m. ij. virgæ & bursæ pa-
storis sing. m. j. plantag. & absynt. sing. m. s. cor-
ticis mali punici ℥. j. sumac. ℥. s. ros. rub. pug. j.
fiat decoctio in aqua, in qua plumbū extinctum
fuerit: & in lb. iij. dissolue mel. ros. col. & facch.
ros. vel syrups de ros. siccis sing. ℥. iij. & fiat inie-
ctio post vsum præcedentis. deinde,

℥. vnguenti pomphol. ℥. iij. cerusæ lotæ,
plumbi vsti & loti, antimonij, sing. ℥. j. aloës lo-
tæ, sang. drac. thuris, mastic. sing. ℥. s. olei ros. ℥.
ij. ceræ rub. ℥. ij. fiat linimentum, quo illinantur
pessi: vel dissoluatur in vna parte iniectionis su-
perioris & iniiciatur. Si hæc vlcera ortum ha-
beant à lue venerea eidem linimento addi pos-
sunt ℥. ij. hydrargyri. Vlcers huiusmodi si sint
virulenta, corrodentia, & cachœthe statim in
principio poterit admoueri pulvis mercurij, vel
idem pulvis iniicietur cum decocto hord. cui
parum aluminis sit permixtum: vel dissoluetur
vnguentum

unguentum ægypt. vel apostolorum, vel aliud ex mundificatiuis superioribus, si vlcus sordidum fuerit. Vbi verò satis deterfum videbitur, præcedentibus iniectionibus, ac linimento vtendum, deinde astringentium dosis augenda, vel pulueribus in linimento præscriptis, vlcus respergatur ad inducendam cicatricem. Ad maiorem quoque exiccationem vtilis erit suffitus sequens, maxime si cætera non profuerint.

℞. corticis thuris ℥. ij. mastich. gummi hederæ & iuniperi, ladani puri & hypocist. sing. ℥. ℞. auripigmenti rubri vel citrini ℥. iij. cinabrij ℥. j. vel ℥. ℞. excipiantur terebinthina, & fiant trochisci qui in ignem iniiciantur, & per infundibulum fumum suscipiat.

℞. olei mastich. ℥. iij. olei de absynthio, & ros. sing. ℥. j. ceræ parum, fiat linimentum, quo liniatur regio vteri, & dum fiet litus addatur modicum vini. Cum vlcera sunt à lue venerea, viuere debent tenuiter cum decocto gaiaci, vel vtendum vnctionibus vniuersalibus ex hydrargyro.

Si inflammatio superuenerit, fouendum decocto hordei cū muccag. seminis psyllij & cydon. iuiubarum, sebesten cum succo plantag. portul. lacte bubulo, aqua ros. oui albumine & saccharo. vel,

℞. hord. integri, lentium sing. pug. ij. portul. plantag. virgæ past. singul. m. j. capita tria pap. ros. rub. pug. ij. fiat decoctio in æquis partibus

aquæ fabrorum & rosæ & in lb. ij. dissolue syrupi de rosis ficcis ℥. iij. trochiscorum alborum rasæ sine opio, vel cum opio (si vehemens sit calor & dolor) ℥. β. croci ℥. ij. passi ℥. iij. misce, fiat iniectionis: cui addere potes vitellos ij. vel muccag. seminis psyllij. Dolor acerbis leniendus est infusionibus ex vino in quo chamæm. melil. rosæ, & alia anodina coxerint.

Vlcus si cancriforme effectum fuerit, curatione fucata tractabitur. Itaque tunc proderit & in omnibus vteri vlceribus decoctum rapsi barbari, & collyrium præcedens. Postea parabitur vnguentum ex succo solani in mortario ac pistillo plumbeis agitato ad mellis crassitiem. Potes vti aliis vnguentis acrimoniam humoris obtundentibus, & exiccantibus, de quibus capite de cancro egimus.

De hæmorrhoidibus, C A P. 29.

Hæmorrhoidum curandarum ratio expetit visum satis tenuem, ex iisque quibus laudatus sanguis solet generari maximèque vitanda acris & melancholica, ac crassa: interdum venæ erit secanda iecoraria: purgationibus assuescendum, quibus purgandi humores acres melancholici & crassi. De huiusmodi verò purgationibus & visu, recurrendum ad tumorum curationem. Cum tamen fluere solitæ sunt, & diutius retinentur, suntque aperiendæ: commodè scalpello

scalpello aperientur, vel hirudine in cannula applicata loco prius tincto sanguine, vt hirudo citius pungat: vel aperientur litu ex aloë, & felle bouis cum aceto: vel fiet suffitus ex decoctione calamenti, origani, maluæ in vino facta: deinde fiet cataplasma ex helleboro nigro mixto cum succo cepe aut lacte ficus: aut ex stercoris columbi ℥. j. & succi thytimali ℥. j. β. præstantius erit, si addideris fel bubulum & puluerem staphysagriæ vel cyclaminis: idem efficit folium ficus tritum.

℥. fellis taurini, sterc. columbi sing. ℥. j. β. seminis staphysagr. ℥. iij. amygd. amararum ℥. j. colocynt. ℥. β. succi cyclaminis & cepe sing. ℥. ij. olei de absynthio & amygd. amararum quantum sufficit, fiat forma emplastri.

Cæterum cum hæc aperientia inducant interdum dolorem vehementem, & qui difficilè ab ægrotantibus perferatur, nullum aliud est consilium, nisi vt forficibus incidantur, si appareant, vt inde sanguis effluat. Interea tamen ad dolorem demulcendum, profuturus est fons ex decocto althææ, maluæ, chamæm. melil. seminis lini. vel,

℥. maluæ, parietariæ, tapsi barb. chamæm. melil. sing. m. β. seminis lini ℥. iij. fiat decoctio ad fouendum anum. Postea vitellum oui cum oleo ros. vnguento popul. opij granis ij. & tantillo croci misceto, & ano immittito. vel,

℥. butyri recentis ℥. j. olei de pap. ʒ. ij. succi solani sensim mixti ℥. β. agitentur diu in mortario plumbeo: aut cepe assum cum butyro misceto: aut oleum de semine lini cum butyro & ouo: aut oleum de vitellis ouorum: aut oleum de nucleis persicorum. aut,

℥. olei de semine lini & butyri recentis singul. ℥. β. sagap. ʒ. β. succi tapfi barb. & mali punici sing. ℥. j. scarabeos vj. bulliant ad succi consumptionem & facta colatura vttere intus & extra. Empirici quidam admovent scrophul. vel scabiosam, aiuntque eas herbas etiam latas prodesse. aut,

℥. olei lumbricorum ℥. j. ouum j. opij. ʒ. j. misce, & cum bombace admoue. aut,

℥. rad. tapfi barb. & alth. sing. ℥. ij. chamæm. pug. j. β. coquantur: & adde vitellos ouorum elixatorum duos, aloës, myrrhæ, croci sing. ʒ. j. farinae seminis lini & fœnugr. singul. ʒ. vj. butyri sine sale, quantum sufficit fiat forma emplastri: cui si addas opij ʒ. j. erit præstantius. Quod si hæmorrhoides intus lateant, cucurbitulis sunt attrahendæ: vel bombace immittendum vnguentum præcedens ex oleo lumbricorū ad dolorem sedandum.

Quando hæmorrhoides immoderatè fluunt: victus ratio est instituenda ex vsu astringentium & incrassantium. Cathartica quoque proderūt pro humoris natura: quæ tamen laxando relinquant

quant astrictiōem, vt sunt myrobalani, tamarindi, rhabarb. Proderit etiam vsus sequentis electuarij.

℞. myrobal. embelit. indarū, & bellericarum lotarum in aqua plātag. donec amatorem exuerint singu. ℥. β. rad. tapfi barb. ℥. iij. zingib. cina-momi, nucis musc. galāgæ, olibani singu. ℥. j. spicæ nardi, squināthi, ameos sing. ℥. β. scorix ferri præparatæ & in aceto coctæ ℥. iij. conseruæ ros. veteris, succi de ribes & de berberis singul. ℥. β. sacch. quantum suff. fiat elect. in morsulos. In topicis, foueatur anus aqua chalybeata, in qua nucs cupressi, alumen vstum & alia astringentia coxeris, & eorum suffitū excipiat: vel ex iisdem fiat balneum, vel inessio. hyeme verò,

℞. absynthij m. j. saluix m. β. matricariæ quartam partem m. j. contundantur, in sartagine frīgantur cum oleo ros. & in forma emplastri applicentur ano: intro verò immittatur vnguentum sequens.

℞. ros. myrt. centinodix sing. ℥. β. thuris ℥. j. sang. drac. ℥. ij. boli arm. terræ sigill. singul. ℥. iij. tuth. præparatæ litharg. vtriusque sing. ℥. j. β. farinæ volatilis & fab. singul. ℥. ij. succi tapfi barb. caudæ equinæ, plātag. symph. maioris sing. ℥. iij. albumina ouorū ij. omnia misceātur, & excipiātur pilis leporinis incisis in minutissima. vel,

℞. psidia, balaust. conchillæ marinæ adustæ, pulueris pilorum leporis vstorum, thuris, ma-

stich. sang. drac. telæ araneæ, terræ sigill. singul.
 ʒ. j. ʒ. misceantur cum ichthyocolla & glutine
 fabrorum lignariorum dissolutis aqua pluuiali
 chalybeata, fiat emplastrum.

℞. extremitatū ros. ʒ. ij. albumina ouorum ij.
 lapidis hæmat. ʒ. j. gyphi ʒ. ʒ. fiat emplastrum.
 Denique quæcūque immoderatū mensium flu-
 xum retinent, eadem & hæmorrhoides, & præ-
 ter medicamenta, omnia reuulsionum genera.

Rasis ad roborandū hepar, ipsius regioni ad-
 mouet mastichen, spicam, calamū aromaticum,
 cyperum, squinanthum, crocum, & myrrham.

De ani fistula, C A P. 30.

A Ni vlcus fistulosum, quod in carne est ran-
 tum, ea methodo qua antea de fistula dixi-
 mus curandū: nam præscripta victus ratione te-
 nuī & laudata, & medicamētis purgantibus po-
 tissimum per superiora si necessariū videtur, at-
 que etiam venæ sectione, orificiū vlceris est di-
 latandum, substantia callosa absumenda.

Quando verò in intestinum penetrat, digitus
 oleo rosaceo illitus in anum immittendus, ac si-
 mul faceolus, qui fistulā incidat: eoque digito
 in anum immisso ita ducatur faceolus vt nō et-
 rer ne callosam substantiā incidendo, venas hæ-
 morrhoidas etiam simul incidat, incisio autem
 magis mihi probatur, quàm calli detractio, quæ
 fit ligatura. Post incisionem admoveatur albu-
 men

men oui cum puluere restrictorio: deinde digesti-
uium ex terebint. & oleo. Animaduertendum
verò ne callus in intestinum vltra iij. digitorum
longitudinem penetret: alioqui curatione tan-
tum fucata erit vtendum, vel cum ad vesicam, vel
os sacrũ peruenit, vltra sphyncterẽ progrediens:
siquidẽ incideretur sphyncter, atque sequeretur
inuoluntaria fecium excretio. Tunc itaque vi-
no decoctionis tapfi barbati quotidie bis foue-
bitur, ipsũque decoctum intro iniicitur.

De fissuris ani aliarũque partium,

C A P. 31.

Fissuræ quacunque sint in parte, oblinendæ
sunt oleo de vitellis ouorum, vel de semine
lini cum mellis tertia parte. vel,

℞. mel. ros. col. olei ros. singul. ℥. j. ceræ citri-
næ ℥. β. myrrhæ & zingib. singul. ʒ. ij. litharg. ʒ.
iij. fiat vnguētum, ante cuius applicationem fis-
sura madefiat saliuā ægrotantis, prodest quoque
mammillarum & labiorum fissuris, quod expe-
riētia me docuit. Vel foueatur decocto ex radice
alth. & semine lini in vino & aqua. deinde,

℞. olei de semine lini ℥. j. ouum vnum, li-
tharg. ʒ. ij. fiat vnguentum, quod lenit dolorem,
ac mollit fissuræ duritiem.

℞. olei amygd. dulc. olei de pap. singul. ℥. j.
vnguēti albi rasis cum caph. ℥. j. β. aloës, myrrhæ

corricis thuris, aluminis sing. ʒ. j. ʒ. terra sigil. ʒ. ij. albumina ouorū ij. misce, fiat vnguentum, quod tum fissuris, tū vlceribus ani erit cōueniens. vel,

℞. mucag. seminis lini extractæ in aqua maluarum ʒ. j. butyri recētis, nucum cupressi, seminis lini sing. ʒ. ʒ. ceræ quantum sufficit, fiat ceratum. Oleum quoque lini solum, aut oleum nucum applicatum prodest.

*De femorum, tibiæarum & pedum
vlceribus,* C A P. 32.

E Arum partium vlcera qualiacūque, aut cuiuscunq; sunt speciei, curātur methodis vniuersalibus. Expetunt enim victus institutionem, quandoque venæ sectionem, & cathartica medicamenta, prout exigunt tum corporis habitus, tum humorū qualitas, tum vlceris dispositio ac species, de quibus cōsule quæ de tumoribus curandis fuerunt explicata. In topicis maximè huiusmodi partium natura est animaduertēda, in quas ob situm, corporis totius recrementa facile delabūtur: id verò potissimum erit cohibendum, tum vniuersalibus, tum topicis, tum situ conuenienti: astate ea erunt lauanda aquā plantaginis, in qua aliquid aluminis sit eliquatū: vngenda quoque vnguento de minio: & si rotūda fuerint, cauterio in aliam figuram adducantur, ac perpetuò partes quiescant.

LIBER QVARTVS,
DE FRACTVRIS ET
LVXATIONIBVS.

De fracturis, CAP. I.

Ractis aliquot partibus, ad earum curationem quatuor nobis scopis est opus. Primus, vt ossis fracti partes in naturalē formam reducantur. Secundus, vt extrema ossis fracti adamussim cōiuncta, sic immota permaneant.

Tertius, vt os fractum ac reunitum poro seu callo agglutinetur. Quartus, vt accidētia quæ superuenire solent, cohibeātur, aut corrigantur.

Primum scopum assequemur, cum os transversum est fractum, atque sua sede depulsum, ita vt alterum super alterum efferatur, cum depressum attollemus, & sublatum deprimemus, minime quā fieri poterit dolore. Aegro itaq; pro rei exigentia debitè collocato, duobus ministris iubebimus, vt manus apponāt fracturæ: quorum alter infernè sursum, alter verò supernè deorsum: vel alter à dextro in sinistrum, alter in contrarium trahat. Si valentiori est opus intentione, seu extētionē, funes ac veluti habenas ex lintheo firmissimo parabimus: quibus fractum mēbrum

ENCHIRIDION

circundabimus: altera parte superiorem fracturæ regionem, altera linteæ parte inferiorem firmiter ligantes: atque iis funibus alter minister vnā in partem, alter in contrariam, vt dictum est trahere conabitur. Cauendum tamen ab immoderata tensione, præsertim in siccioribus corporibus: ne vehementiores dolores, febres, conuulsiones, ac resolutiones subsequantur. Cauendum quoque ne inter distendendum, aliquid ossium extantium frangatur: quò fieret vt curationem difficilius assequeris. Vbi paulò longius membrum est extensum, quàm naturaliter esse debet: sensim erit distensio remittenda, ac manibus fracturæ admotis, ossa in suas sedes reducenda. Hoc autem indicio, ossa rectè constituta cognosces, si dolor remittatur, cessetque punctiōis sensus. Alius ossium reducendorum modus ab Hippocrate lib. de fracturis traditur per glossocomium, veluti iudicis sententia, torrores in quæstione reos extendunt: hic tamen nobis est familiarior, & facilior. In luxationibus verò in quibus maiore vi est opus, eo interdum vtimur.

Secundū scopū perficiemus, si ossa coniuncta, vnāq; retinebimus, totum membrum vngētes oleo ros. calenti, vel myrrhino, vel mastichino, & aspergentes puluerem mastiches. postea,
 ℞: boli arm. terræ sigill. farinæ volatilis sing. partes æquales: excipiantur albuminibus ouorum,

tum, ac stupis tenuibus, & optimè pexis, oxycrato prius imbutis & expressis: quibus pannus lineus etiã oxycrato imbutus superponatur. Denique fascia molli, sed firma, duobus initiis obuoluta, & oxycrato imbuta fractura tertio aut quarto circumuoluatur: postea altera fasciæ pars sursum, altera deorsum ducatur, & iterũ in partem superiorem reducatur. Oportet itaque eam partem esse multò longiorẽ ea fasciæ parte, quæ sursum membrum inuoluet. Fasciarũ autem & longitudinem & latitudinẽ metiemur, pro fracturæ ac membri magnitudine. Sed interea providendum, ne nimis arcta, nimisq; laxa sit ligatura. Nam arctior dolorem & inflammationem excitat, alimentũ ac vitalem spiritum cõmunari prohibet: excrementorum euaporationem impedit, laxior verò ossa inter se coniuncta non satis retinet. Tamen in loco fracturæ arctior debet esse ligatura, quod cognoscemus, tum tactu nostro, tum ægotantis sensu. Post ligaturã, ferulæ sunt circumponendæ, etiam initio (tamen si nec Hippocr. nec alij veteres eas admoueant ante diem septimum) eas autem circumponimus initio, nõ vt cõstringant, alioqui & dolorem & tumorem accerserent: aut præsentem exacerbarẽt, sed vt adaptationem membri contineant: ossaq; sedibus ac locis suis restituta, vtrinque fulciant. Principio itaque non sunt arctius vincienda ferulæ, sed expectadum donec à dolore & inflam-

ENCHIRIDION

matione tutus sit ægrotus: tuncque erunt artius
vinciendæ. Sint verò ferulæ leues, & planæ aqua-
biles, ex tenui ligno, vel charta papyracea, vel
corio. Quidam ferularum loco, arborum corti-
cibus vtuntur, sed nō satis ossa stabiliunt. Quod
si ob membri inæqualitatem ferulæ non possint
accommodari, partes magis concavæ sunt sple-
niis implendæ: & ferulæ stupa aut lana inuolu-
tæ in orbem, nō minore quam vnus digiti spa-
tio inter sese distantes, fracturæ sunt accommo-
dandæ, ac vinciendæ: vt sedibus suis non dimo-
ueantur: cauendūque ne articulus aliquis, &
præcipuè flexus interior ab iis attingatur. Obser-
uandum quoque si dolor vel phlegmone adest,
neq; eam deligaturam neque ferulas applicandas,
sed membrum stupis oleo vel albuminibus, vel
ambobus imbutis contegendū, satiq; erit, vt li-
gatura paululū membrū fulciat, & medicamēta
huic symptomati idonea cōtineat. Porro vbi re-
ctè membrum ligaueris, de apposita figura est
prouidendum. Ea autem est conueniens, quæ
maximè abest à dolore: quæq; naturalis & con-
suetæ, & in qua diutius æger consistere valeat.

Rectissimam figurā vocat Galenus, quæ ve-
nas, arterias, & musculos rectissimos habet. Fi-
gura angularis, brachio est rectissima. Ad mem-
bri itaque ligati conseruationem, quidam panno
lineo suunt artissimè stramen, instar puluilli
& membrum in medio statuunt, & ligant: alij
capsulam

capsulam eodem vsu parant: Quando verò nec pruritus, nec dolor, nec phlegmone, nec vlcus, nec aliud symptoma adest, rectèque fractura est restituta: debent & ligamenta & ferulæ in diem quintumdecimum sic permanere, fouendo interim membrum in circuitu oleo myrtino, & mastichino. Proderit quoque ungere partem superiorem membri defensiuo nostro, saltem primis diebus. Exactis diebus quindecim fascias resoluemus: partem vino decoctionis absinthij & rosæ cum sale fouebimus: & rursus medicamentis iam dictis vtetur alijs vij. diebus: Deinde postquā locum, vt dictū est, fouerimus, vtremur emplastro quod oxycroceum appellant. Quod si aliquod symptoma superuenerit, vel fracturam nō rectè procedere arbitrabimur: tertio quoque die Hippocrates resolvere fascias iubet, atque symptomati occurrere.

Tertius scopus ad calli generationem pertinet: quem victus ratione absoluemus, paululum quā in principio plenior: vtatur verò cibus boni succi, & qui multum nutriant (nisi vulnus adsit) & qui succos crassos & tenaces gignant: tales enim sunt poro efficiendo idonei. Prosumt itaque oriza, triticum eodem quo oriza modo paratum, extrema, & intestina animalium, præsertim hædi & veruecis. Initio autem victus debet esse tenuis: Nam vino & carnibus in diem decimum est illi abstinendum, quo callus incipit.

generari. Cùm fractura est in partibus inferioribus, rarò aluum mouemus, nec per clysteres, nec per cathartica: sed interdum venam secamus ad defluxionem cohibendam. Callum plus iusto minorem adaugebit perfusio moderata aquæ modicè calentis, & emplastrum ex pice, ac frictiones: hæc enim alimentum in partem affectam attrahunt. Quæ verò digerendi vim obtinent medicamenta, ea callos recentes iam effectos maiores ex Galeni sententia minuunt, veluti lamina plumbea superposita, & arctè ligata, & fricatio immodica, aut quæ fit ex oleo & sale ac nitro, aut fots multus ex aqua calenti, & vomitus, ac tenuis victus.

Quartus scopus est in correctione accidentiū: inter quæ potest numerari iam dictum. Accidit quoque interdum cum fractura vulnus in carne: in quo diligenter considerandum, num sint aliqua ossium fragmenta, quæ pungant, ea enim essent statim initio eximenda: & reliqua vt in vulnere contuso perficienda. Hippocrates fracturam cum vulnere eodem modo curat, atque eam quæ est sine vulnere: nisi quòd laxiorem efficit ligaturā in loco vulneris quàm si vulnus non adesset: Plures etiam fascias applicat: quoniam laxiorem efficit ligaturam: tardius verò ferulis vititur: ac victum tenuiorem præscribit. Si phlegmone oriatur, præsidis ad eam rem efficacibus, vt in tumoribus diximus, vtendum.

Si ma-

Si magna carnis contusio extiterit, ob quam impendeat gangrenæ periculum: partem affectam scarificato: at si gangrena iam occupauerit: ad caput de gangrena recurrito. Ligatura ex Hippocratis sententia eadem non erit, quæ in fractura absque vlcere: sed nos fasciam ab vtraque vlcis parte obliquè in longitudinem collocabimus ad similitudinem græcæ literæ x. vt remaneat vlcis locus apertus, eiq; mederi possumus, fascias non resoluendo. Si superuenerit pruritus, vel pustulæ, aut membrum liuescat, ob ligaturam arctiorem, vel sanguinem cōcretum, admoueatur sequens vnguentum, quod roborat: Inflammationem & dolorem prohibet.

℞. boli arm. terræ sigill. sing. ℥. β. lapidis calaminaris, cerusæ, litharg. singul. ℥. j. santali albi & rub. sing. ℥. j. olei ros. vel viol. ℥. iij. ceræ ℥. j. β. caph. ℥. j. fiat vnguentum: huic rei etiam prodest ceratum santalinū. Si pruritus augeatur ligatura est dissoluenda: parsque aqua aceto & sale fouenda: postea vnguentum præscriptum, vel vnguentum album, vel pomphol. vel nutritum est applicadum. Cū tumor ob cacochymiam succedet, vel cachexiā partis, sequentibus vtēdum.

℞. farinæ cicerum ℥. j. balauft. acaciæ, lycij, aloës sing. ℥. ij. bdellij in aceto dissoluti ℥. iij. olei chamæm. myrt. sing. quantum suff. albumen oui j. misce, ac fiat linimentum, vel forma pultis.

Quando membrum indecentem habet figu-

ENCHIRIDION

ram, estque callus frangendus.

℞. foliorum cicutæ m. iiii. fiat decoctio quæ foueatur pars, & folia terantur cum axungia suilla, vel gall. fiatque cataplas. quod applicetur post fotum: hoc enim porum iam genitum mirum in modum emollit: adeo ut intra nouem dies facile frangi possit, ac commodè restitui membrum. In fine confert pannus lineus sequenti medicamento imbutus, quem spanadrap appellant.

℞. thuris, mastich. farinæ volatilis, boli arm. sing. ʒ. ij. ceræ & sebi arietini sing. lb. β. resina ʒ. β. olei ros. ʒ. ij. liquefiant cera & resina cum sebo & oleo & iis eductis ab igni, pulueres iniiciantur, & fiat emplastrum: Vel panni immergantur & fiat quod vocant spanadrap.

Porum quoque molliunt decoctio capitis, pedum & intestinorum veruecis, corticis medij vlmi, radicis altheæ cum farina seminis lini, fœnug. chamem. melil. quæ coquatur in vino & aqua, cuius fumum membrum recipiat pannus coopertum: deinde foueatur eo decocto, & applicetur aliquod ex sequentibus vnguentis, vel emplastris.

℞. vnguenti dialth. & agrippæ sing. ʒ. j. olei chamæm. de lilio. & amygd. dulc. sing. ʒ. β. olei laurini ʒ. j. pingued. gall. medullæ cruris vituli & vaccæ, celsypi sing. ʒ. β. muccag. seminis lini, & fœnugr. sing. ʒ. j. ceræ quantum suff. fiat vnguentum

guentum
℞. ra
ia art. h
terantur
anseris si
la ʒ. j. an
ta, tereb
resina, si
℞. ole
quart. j. c
alinia, &
alipia &
sarcoc, a
soluti ʒ.
perfecte
succum
stitem, &
thæ, bac
guentum
℞. n
lij, extra
sing. ʒ.
mæm. q
fert suff
dentes
Galen
antiqu

guentum. vel,

℞. radice alth. lb. j. ireos, & scyllæ. sing. ʒ. ij. iuxta art. herbe paral. cynogl. sing. m. j. coquantur, terantur, exprimantur: & col. adde ping. gall. & anseris sing. ʒ. ij. butyri recētis ʒ. j. β. axung. suil. ʒ. j. amurcæ, olei irini, & de lilio sing. ʒ. ij. cereb. gummi hederæ, galb. sing. ʒ. β. coloph. resina, sing. ʒ. j. fiat vnguentum. vel,

℞. olei laurini, mastichini, & mustellini sing. quart. j. olei irini, vulpini, & tereb. sing. ʒ. j. axūg. asininæ, vel vitulinæ, taxi, cerui, vel suis sing. ʒ. β. aliptæ & gallæ musc. styracis vtriusque, bdellij. sarcoc. cæsypii sing. ʒ. β. ammoniaci, in aceto dissoluti ʒ. j. fiat vnguentum. Alij vulpem in vino perfectè coquunt, carnes terunt, exprimunt, & succum cum vino iterum coquunt ad mellis crassitiem, & lb. j. addunt mast. castor. bdellij, myrrhæ, baccarū lauri sing. ʒ. β. euphorb. ʒ. ij. & vnguentum conficiunt. aliud,

℞. mucag. alth. seminis lini, fœnug. & psyllij, extractæ in succo brassicæ lb. β. myrrhæ, mast. sing. ʒ. β. furfuris triti, & fab. sing. ʒ. j. olei chamæm. quantum suff. fiat catapl. Postremò confert suffitus, ex aceto in lapides molares, ac candentes iniecto, quemadmodum in scirrho ex Galeni sententia, maximè quando durities est antiqua.

De luxationibus, CAP. 2.

Luxationum curandarum methodus, tot atque eisdem scopos expetit cum fracturis: Primus est, vt luxatus articulus in propriū locum, naturalemque sedem reducatur.

Secundò vt articulus suo iam loco restitutus, in eodem persistat: neque deinceps sede excidat.

Tertius, vt affectum articulum omnibus modis à dolore ac inflammatione vindicemus.

Quartus est, vt reliquorum accidentium aduentum prohibeamus: vel si superuenerint, corrigamus. Primum scopum consequemur, si membrum luxatum extenderimus: atque quod os suo loco excidit, ab ea parte in quam prolapsum est, in contrariam impulerimus, & in suū sinum reduxerimus. Non est autem in omnibus vna & eadem extendendi ratio: sed alia atque alia pro natura luxatæ partis, & neruorum, tendinum, & ossium dispositione, ac situ & articulatione. Modò enim solis manibus, modò iniectis funibus, vt de fracturis diximus: modò quibusdam machinamentis (quale est glossocomium) vtimur. Secundum scopum perficiemus roborando ac confirmando membrum luxatum, vntione ex oleo ros. myrthino vel mastichino, ac postea pannus lineus rosaceo delibutus applicabitur, deinde stupæ lenes ac panni ouorum candido, & puluere astringentium imbuti admovebuntur:

nebuntur: postremò fasciis posca madidis pro
particulæ magnitudine longis latisque vtemur:
Quinetiam ferulæ ex corio vel densa papyro ap-
plicabuntur. Ita tamen vt arctior non sit ligatu-
ra, ne dolor aut phlegmone accersatur. Quibus
omnibus certo ordine certaque methodo per-
actis, membrū debitè collocatum in septimum
vel decimum diem nisi symptoma superuenerit
sic relinquetur. Cùm secundo, ægroto medebe-
ris, aqua calenti membrum fovebis, tum ad do-
lorem (si quis adsit) demulcendum, tum quod
in laborante particula coniunctum est discutiē-
dum. Vbi ita membrum fouerimus, mox ei em-
plastrum admouebimus ex puluere astringente
& ouorum albuminibus: postea membrum ar-
ctius ligabimus. Tertium scopum perficie-
mus, si humoris in partem affectam influxū mo-
dis omnibus prohibuerimus: Si enim fluxio su-
peruenerit, statim dolorem sentiet ac phlegmo-
nem experietur: quæ tum in luxationibus tum in
fracturis maximè vitanda sunt. Hæc autem vi-
tabimus, si roborantia & repellentia parti ad-
mouerimus: ac initio tenuem frigidamque vi-
ctus rationem præscripserimus, venamque si vr-
geat necessitas secuerimus, & aluum, nisi liberè
fluat, subduxerimus. Obseruandum tamen si an-
tequam curationem auspiceris, pars luxata iam
dolor aut phlegmone infestetur, non prius in
locum suum reducenda, quàm dolor cessauerit,

& phlegmone conquieuerit: Proinde quicquid suo loco motum est, ante phlegmonem est reponendum ex Hippocr. sententia. Porro sedato dolore, & finita omnino phlegmone plenior victu laborans refici potest, cibisque boni succi, ac moderato vini usu. Sub finem verò curationis, si res ex animi sententia cesserit, luxatum membrum perfusione decocti ros. absynthij & musci arboris quercini roborabis. Peracto foru oxycroceum imponi potest, ac membrum ad suos usus sensim, ac leniter ager poterit promouere. Quartus scopus docet quare ratione dolorem demulcebimus & phlegmonem moderabimur. Ad dolorem leniendum admovebimus lanam succidam aqua oleo & aceto calentibus aut tepidis imbutam. Ad phlegmonem cerata refrigerantia, & quæ de phlegmones curatione dicta sunt, prohibendam, iuuabunt. Caterum si luxatis ossibus vulnus quoque accessit, multa diligentia & providentia est opus: dum enim hæc reponuntur, ingens periculum, nonnunquam etiam mortem afferunt. Nam cum ex distentione adjacentes nervi & musculi facile inflammantur, dolores acerbissimi, conuulsiones magnæ, ac febres acutæ oboriuntur, præsertim in magnis articulis. Quâto enim principibus membris luxati cum vulnere articuli viciniore sunt: tanto maior timor est de accidentium huiusmodi aduentu. Itaque ex Hippocratis

pocratis sententia nihil tutò reponi potest, præ-
 ter digitos, plantas, & manus: atque in iis quo-
 que prudenter esse agēdum admonet: nec quic-
 quam temerariè aut præcipitanter. Ergo vt rem
 in summā colligam, luxatos articulos statim in-
 ter initia dum pars adhuc phlegmone vacat, re-
 ducere oportet in suum naturalem locum: pro-
 lapsum verò cum vulnere articulū mediocri in-
 tensione (validam enim citra periculum perfer-
 re non potest) reponere tentabimus. Quod si
 iuxta animi institutum euenerit, tantum danda
 erit opera vt phlegmone non superueniat. Si ve-
 rò phlegmone aut conuulsio aut aliud oriatur
 ossibus iam in suam sedem restitutis, rursus ea
 (modò sine vlla vi fieri possit) suis locis propul-
 sabimus. Si autem id sine vi fieri non possit, fa-
 tius fuerit cum luxata sunt membra maiora, lu-
 xationis restitutionem differre, donec inflam-
 mationis aliorumque symptomatum periculum
 transferit. Cūque iam non expectatur phleg-
 mone, aut iam ipsa conquieuerit, id autem fit fe-
 rè post septimum vel nonum diem, præfati pe-
 riculum apud necessarios agrotātis conabimur,
 minima cum violentia ossa in suas compellere
 sedes. Vlceris verò curatio eadem erit, atque di-
 ctum est, capite de fractura. Cæterum si luxatio
 cum fractura, sine tamen vulnere acciderit, com-
 muni ratione membrum est extendendum, ac
 manibus confirmandum, vt in simplicibus fra-

eturis diximus: ac primum luxatio, si fieri potest, deinde fractura erit curanda. At si ante fracturæ curationem luxatio restitui minimè possit: fracturæ curationem primum aggrediemur, deinde cum callus in fractura iam fuerit obfirmatus, luxationis curam suscipiemus. Quod si ob temporis diuturnitatē inter ossa luxata callosa quædam durities contracta fuerit, decocto althææ, malvæ & aliorum molliētium locus erit perfundendus, eaque peragenda, quæ à nobis capite de fracturis dicta fuerunt.

Arthritis à materia calida,

C A P. 3.

Arthritidis calidæ curatio his remediorum generibus perficitur. Primum est in victus ratione convenienti, quæ incrasset, refrigeret, & bilis acrimoniæ obtundat, vel sit temperata: aer sèrenus & temperatus, ne calidior augeat defluxionē, frigidior verò impingat materiem. Cibi euchymi & cocti faciles, hordeatum & avenatum prosunt ob vim deterforiam: Panis furfuraceus laudetur: Vino parcendum nisi in declinatione, sit autem oligophorum & subrubellum: Somnus diurnus, coitus, & animi pathemata fugienda, acutum vitandum tanquam partibus nervosis inimicum, nisi sit passulatum: alius semper liberè fluat.

Secun-

Secundum remedium est in venæ sectione, si materia est sanguini permixta, idque in principio, alioqui venæ sectio plus detrimenti, utilitatis verò minus afferret. Secunda vena in brachio è directo cruris affecti, & ita in reliquis obseruanda oppositio. Tertium est in humorum præparatione & purgatione, itaque materiæ feruor remittendus & acrimonia obrundenda, ac tenuitas incrassanda, frigidis & incrassantibus, atque astringentibus, ne materia tam facile in locum affectum influat, ad quam rem proderunt syripi ros. viol. granatorum, cydoniorum, nymph. cum aquis ros. plant. solani, acetosæ, & similibus in dupla proportionem ad syrupos, quibus erit vitendum donec signum coctionis in vrina appareat, humor purgabitur sequenti potu.

℞. florum trium communium sing. pug. j. liquir. & passularum mūdāt. singul. ℥. ss. myrobal. citrin. ℥. j. β. hermodact. ℥. j. fiat decoctio & in quarto j. col. dissol. elect. de succo ros. ℥. ij. elect. de cassia. ℥. vi. rhab. electi ℥. iiij. misce & fiat potus, aut si malit pilulas.

℞. pilul. de hermodact. minorum ℥. ij. β. rhab. ℥. j. spicæ gran. iiij. & cum syrupo granatorum fiant pilulæ vij. Parum tamen probandæ pilulæ cum arthritidis est à materia calida, nam pilulæ, humores calidiores efficiunt ac tenuiores atque ad fluxionem paratiores: Quod verò à practicis præscribuntur pilulæ, de hermod. minores

ENCHIRIDION

cū est materia calida, id etiam parum probandum, nam etsi hermodactili articulis conferre dicuntur, materiam tamen quæ iam influxerit retrahere non possunt: sed est topicis opus.

Quantum remediorum genus est in usu topicorum, itaque statim à venæ sectione, vel post leue medicamentum laxans, repellentibus anodinis vri decet: ante verò euacuationem tutum non esset. Repellentia verò quæ loco affecto admovebuntur non valde refrigerent, oportet: nam quæ valde refrigerant humorē impingunt, & resolutionem cōtumacem efficiunt, quemadmodum calida humorem fundunt & ad defluxionem præparant, & partes relaxando ad maiorem defluxionem recipiendam præparant, itaque initio vtemur oleis ros. viol. succis ros. end. plantag. solani, vel aquis earum herbarum, lentacula aquæ, sumac, virga pastoris, ouorū albuminibus, farina hord. muccagine seminis psyllij & cydoniorū, lacte muliebri, bolo armenio, terra sigillata & similibus, ex quibus variæ sient compositiones, liniemus locum oxyrhodino si materia profundior fuerit, vel oleo ros. & vino si magis in superficie, vel miscebimus oleum ros. ouorum albumina & succū solani vel eius aquā, ac diligenter agitabimus, vel vngemus vnguento ros. vel popul. vel utroque cum oui albumine & oleo de nymph. Vel cerato albo Galeni: Vel cataplasma admovebimus ex mica panis secalei

lei lacte imbuta & cocta additis vitellis oui, oleo
ros. vel nymph. & croco: Si dolor intolerabilis,
adde opium. aut,

℞. opij & croci sing. ℥. j. & cum tribus ouorū
vitellis & oleo ros. misceantur, & applicentur,
aut catapl. fiat ex semine vel foliis hyosc. cauliū,
viol. maluarū, muccag. seminis psyllij, vnguento
popul. oleo nymph. vel pap. farina hord. & lacte
multeb. Sed animaduertendum, cum coacti fue-
rimus vti huiusmodi narcoticis & stupefacienti-
bus, postea partes esse fouendas calfacientibus,
secus partes debiles effectas ob intemperiem fri-
gidiorē, perpetuò recipiendæ fluxioni obnoxias
relinquemus. Ad eum verò fortū proderunt cha-
mæm. melil. scænug. origanum, satur. in vino au-
stero cocta. Sequens etiam verè est anodinum.

℞. medullæ cassiæ recenter extractæ ℥. j. olei
ros. ℥. iij. muccaginis seminis psyllij extractæ, in
aqua iux arthrit. ℥. j. β. pulueris hermod. ℥. β.
croci ℥. β. fiat forma catapl. Denique quod in-
fluxit, discutiētia & resoluētia postulat, ad quam
rem proderit fots superior, cui addi possunt ro-
sæ, absinthium, stœchas, flores saluiæ & anthos,
& similia, à mitioribus semper incipiendo, vt ab
oleo chamæ. & anethino. Proderit stercus bubu-
lum adhuc calēs, farina fab. lentium, fursur. Co-
quentur autem herbæ discutientes ad forum, &
miscbūtur farinæ, olea chamæm. anethi, & pin-
gued. gall. & anseris ad catapl. conficiendum: Vel

ENCHIRIDION

lac caprinum cum sulphuris exigua quantitate misceris in formam nutriti, quod dolorē leniet ac resoluet. Possūmus quoque astringētia discutientibus miscere, ita vt horū vel illorum maior sit quantitas pro diuersis intētionibus, quemadmodum in tumoribus cōtra naturā dictum est.

Arthritis à pituita & bili.

Arthritidis mixtæ curatio eosdē habet curādi scopos, quos præcedēs: Quorū primus est in victus institutione. Sit autem omnibus in rebus victus tēperatus habita humoris ratione vt si magis redundet pituita, ei magis aduersetur victus. Idem de bili sentiēdum. Semper autē & vinum & venus fugiēda. Secūdus scopus ad humorū tum præparationē, tum purgationē spectat. Vnde initio materia auertetur pilulis de hermod. minoribus, de quibus dabūtur ℞. ij. cum rhab. ℞. j. vomitus quoq; saluber si ad eum sit propensus agrotus. Deinde materia coquēda mel. ros. col. syrupo de hyssopo, syrupo de stach. & similibus cum aquis beton. saluiæ, absynt. iuæ arthrit. primulæ veris, & similibus, quibus etiam miscbuntur ea quæ bili aduersantur, est enim bilis, pituitæ vehiculum. vt,

℞. mel. ros. col. ℞. ij. syrupi de stach. ℞. j. syrupi de rosīs siccis ℞. ss. aquarū beton. absynth. & acetosæ, singu. ℞. iij. misce & fiat iulep, clarificetur, & aromatizetur cū santali, citrini & nucis mosc. sing. ℞. j. capiat in iij. dosibus & iteretur si opus fuerit, aut maiorem quāritatē capies syruporum &

& aquarum preparantium bilem iuxta humoris dominium. Fugienda verò diuretica, nisi corpus iam purgatum fuerit, & neruis inimica vitanda, ut acetum & syrupi qui ex aceto fiūt, ut syrupus acetosus, oxysachara, oxymel, nisi exigua præscribantur quantitate, & cum aliis misceantur, tunc enim antequam vis aceti ad partes nervosas peruenerit, obrūditur, & interea humores visciidi inciduntur, & biliosi obrunduntur. Postea materia euacuanda valentibus medicamentis, ut pilulis hermodact. maioribus & cocciis, quibus semper addes rhab. vel aliud cholagogum. Præstat autem pilulis uti cum pituita est educenda, quàm potionibus: nam pilulæ diutiùs in ventriculo manent, à remotioribus partibus attrahūt, & ut dictum est calfaciunt, incidūt, & tenuant. Poterit tamen decoctum parari ex iua arthrit. liquir. passul. floribus stachados & communibus, cartamo, agar. polypodio, in quo dissolues cathol. diacart. & elect. de succo ros. vel,

℞. sennæ hermod. sing. ℥. j. turb. ℥. β. diapru. solut. ℥. j. cinamomi ℥. ij. cum oxymel. scyllitico, vel syrupo de stach. fiat forma opiata, de qua sumat ℥. vj. in aurora, nulla præcedente cœna. Si materiei euacuatio per purgationes fieri nō possit, saltem fame & inedia humores absumendi, ac frequentes clysteres iniiciendi. Tertius scopus est ad topica referendus: Erunt autem anodina & discutientia admouenda. Ex anodinis

ENCHIRIDION

sequens proderit, quod etiam discutit.

℞. micæ panis infusæ in decoctione chamæ,
absynt. maioranæ, ac parum coctæ ℥b. j. cui adde
cassia recenter extractæ ℥. j. oui vitellum vnum,
olei chamæm. & myrt. sing. ℥. j. croci ꝑ. j. fiat ca-
tapl. Potest etiam catapl. parari ex farina, fœnug.
puluere meliloti cum oleo chamæ, melle & ace-
to. Aut stercus bubulū cū oleo chamæ. & vulpi-
no frixū. Muccago etiā fœnug. extracta cū aqua
& aceto, adiecto postea melle, multis probatur
tanquam efficax remediū si triduo hæreat. vel,

℞. succi caulium, aceti acerrimi singu. partes
æquales, misceantur cum farina seminis lini, &
fiat catapl. vel,

℞. farinæ hord. ℥. iiij. hermod. ℥. j. croci ℥. j.
vitellos duorum ouorū, & cum oleo ros. fiat ca-
tapl. quod dolorem lenit, ac resoluit. aut,

℞. visci quo capiūtur aues ℥. ij. styracis liqui-
dæ, œsypi singu. ℥. j. β. hord. pug. j. ros. ℥. j. misce.
Si iis non vincatur dolor, ad ea quę dicta sunt de
arthritide à materia calida cōfugiendū. Demū
humoris reliquiæ sunt discutiendæ, moderatè ta-
mē ne tenui resolutio, crassum maneat, & in scir-
rhosam seu lapideā duritiē cōuertatur. Ad eā rē
conferūt folia altheæ cocta & cū hordeacea fa-
rina trita & apposita: Aut altheæ radix in aqua
mulsa cocta & admota: Vel catapl. ex eadem ra-
dice cum foliis, & farina fœnug. & lini, ac flori-
bus chamæ. melil. quibus adde olea chamæ. lil.
vulpini

vulpini, quibus etiam solis vti possumus.

Possunt quoque ea coqui in vino & addi salvia, maiorana, rosmarinus, & fieri fots, & suffitus: commodè etiam addes rutam, betonicam, pulegium, calamentum, origanum, absinthium, laurum sabinam, ebulum, puluerem ex stercore bubulo, vrinam pueri, oleum commune, acetum: & post fotum & suffitum, poteris ex magmate cataplasma componere. Aqua stillata saponis cypri in alembico vitreo optima censetur, vt & sequens.

℞. saluiæ, rutæ, hyssopi sing. m. j. sulph. & salis singul. ℥. j. β. macerentur in octo lb. vini optimi, distillantur: & panni ea aqua imbuti sæpe admoveantur: aut vnguentum paratur ex oleo laurino, laurino, adipe suillo, butyro, medulla ceruina, galbano, terebint. & cera, cui miscere poterimus altheam, fœnugr. & hyssopum.

Caterum quoniam tophi seu nodi duri subinde in articulis remanent, vel ob humoris crassitiem, vel ob immoderatum discutiētium vsum: ad eos depellendos conferunt ea quæ diximus de tumore lienis, & sub finem capitis præcedentis, maximè vnguentum de vulpe, & quæ præscripsimus de scirrho. Prosunt etiam cataplasmata ex rad. alth. & bryoniæ, ex foliis malbrancæ vrs. vrticæ, abrotoni, marrubij coctis, & cum adipe suillo, caprino, anserino, & gummi ammoniaci, bdellij, galb. opop. Vetusissimus

etiā acerrimūsq; caseus cum pedū suillorū & nasturtij decocto prepingui tritus & admotus. vel.

℞. ammon. bdellij dissolutorū in oleo de lil. sing. ℥. ℞. casei antiquissimi & acerrimi ℥. j. ℞. seminis nasturtij ℥. ℞. misceantur, & fiat emplastrum. Verū ante illius vsum poterit vti emollientibus, quemadmodum fotu ex decocto mal. alth. seminis lini, foenug. florū sambuci, anthos, stæch. in vino rubro vel aqua. deinde,

℞. emplastri filij zach. diachyl. ireati singul. quart. j. axung. gall. anseris, anatis, & suis sing. ℥. j. ℞. medul. cruris vituli & cerui sing. ℥. ij. pulveris hermod. ℥. j. fiat emplastrum convenientis magnitudinis, quod vj. aut vij. dies locis callosis applicabitur post fotum. Deinde capiti fumum marchasitæ ignitæ & cum aceto extinctæ applicabis ij. dies, & postremò emplastrum de caseo. Præcautio verò ab arthritide multā quoque requirit. Primò quidem victus temperantiam, ac sobrietatem, vtantur cibis euchymis, quique aduersentur humori ex quo genita fuit arthritis. Nunquam vino vtantur nisi ventriculus sit admodum imbecillus, tūcque vti poterunt vino subrubello & oligophoro: nunquam tamen bibant inter pastus dum sit concoctio, ne vinum ducat cibum semicoctum in ambitum corporis. Omnino dent operam vt sint laudatæ concoctiones. Vitæ vnerem, & immoderatam exercitationem partium affici solitarum: liberè semper

per excernantur excrementa. Proderit sequens pulvis à pastu.

℞. coriandri præparati ℥. v. diacydonit. sine aromatibus ℥. iij. cinamomi ℥. ij. β. macis ℥. β. pulueris rosatæ nouellæ ℥. j. sacch. ros. tabulati ad pondus omnium fiat pulvis, quo vtatur à pastu, nec superbibat. Quia verò vix fieri potest quin aliqua in corpore materia gignatur arthritidi efficiendæ idonea, ea erit diligenter vacuanda, tum venæ sectione, tum purgationibus. Proinde vere & autumno, si omnia consenserint, vena secanda, & iisdem temporibus ac crebrius si videbitur corpus repurgandum. Vnde proderunt sequentes pilulæ in vsu frequenti.

℞. agar. troc. ℥. ij. aloës lotæ, rhab. elect. sing. ℥. j. myrobal. citrin. & cebul. sing. ℥. β. iuæ arthrit. & masticis sing. ʒ. ij. β. fiat massa pilularum, de qua capiat tres pilul. magnas ij. horis ante cœnā bis in hebdomade. vel,

℞. pilularum de hyera simpl. agar. troc. sing. ℥. ij. rhab. elect. ℥. j. β. tamarind. & myrobal. citrin. & cebul. sing. ʒ. ij. cum syrupo ros. æstate, & cum syrupo de aceto. hyeme formentur pilulæ vj. pro ℥. capiat tres, aut iiij. aut v. post primum somnū, idque frequenter. Præterea roborandæ partes principes: quam ad rem conferunt conserua ros. cortex citri conditus, myrobal. conditæ, diarhod. abb. triasant. diamarg. diamosc. rosata nouella, aromaticum rosatum,

conserua acori, anthos, & florum saluia, ex quibus parari poterunt opiata: in quibus omnibus semper animaduertendum quis humor magis in corpore redundet, & quæ partes imbecilliores, vt magis confirmentur. Denique etiam partes externæ cõfirmandæ, vnde ex Oribasio, Salminutim in oleo tritus, ac articulis affrictus manet & vesperi toto vitæ spatio præsens est remedium, nisi præter modum sicca intemperie sint præditi: Sal enim materiam incidit, tenuat, absomit, siccatur & astrictione partem roborat: oleum verò lenit, Balnea etiam fota & suffusa ex astrigentibus & roborantibus prosunt.

De scabie, psora & lepra. CAP. 4.

Affectus huiuscemodi cū sint affines, eandem curandi methodū desiderant, tātum siquidem discriminē est in ratione maioris & minoris.

Primò itaque victus ratio conueniens est præscribenda, à cibis bilem atram, salisamue pituitam gignentibus abstinendū: qui verò qualēscue sint, de cancro & aliis tumoribus curandis diximus. Utendum verò iis cibis qui facillè concoquantur, & sanguinem laudatum procreant. Vinum bibendum tenue & antiquum ac oligophorum seu aquosum, aut satis dilutum.

Secundò si plenitudinis affuerint indicia, vena cubiti, vel media, vel basylica est incidenda, tantumque

tantumque sanguinis educendum, quantum partim plenitudo expetit, partimque vires sufferunt. Humores quoque tum biliosi, tum atri, tum adusti, tum salii & præparandi & purgandi sequentibus.

℞. tryphera perfixa ℥. j. sacch. quantum sufficit, fiat bolus, vel dissoluatur in decocto passul. & mercurialis & fiat potus.

℞. syrupi end. bugl. & fumarie an. ℥. j. β. aquarum lupuli, cichorij & end. an. ℥. iij. pulueris triasant. ℥. β. cinamomi ℥. j. fiat iulep clarific. & aromat. pro iij. dosibus. vel,

℞. rad. lapathi acuti ℥. ij. rad. enulæ campanæ & cichorij an. ℥. j. scariolæ fumar. lupuli bugl. boraginis, acetosæ, scabiosæ an. m. j. herbarū capillarium, vtriusque hepaticæ, & mercurial. an. m. ij. passul. mundatarū, prunorum, sebesten, an. par. xv. quatuor seminum frig. maiorū an. ℥. iij. anisi ℥. ij. seminis cuscute, medullæ seminis carthami, sennæ oriental. summit. thym. an. ℥. ij. poly. podij quercini ℥. iij. tamarind. electorum ℥. j. β. myrobal. citrin. cōfricararum cum succo rosarū ℥. iij. florū genistæ, bugl. borag. an. pug. j. florū violarum recen. pug. ij. fiat decoctio in libris ij. colaturæ, dissolue syrupi de fumo terræ cōpositi ℥. vj. succi ros. & mercurial. an. ℥. ij. sacch. quantum sufficit, fiat syrupus, cuius pars media coquatur perfectè in syrupum, ac de eo sumentur ℥. iij. singulis hebdomadis post purgationem, cum decocto mercurial. hordei, passul. & viol.

Alteram partem capiet tribus aut quatuor diebus hora matutina : postea purgabitur : vel utatur sequenti.

℞. fumar. borag. bugl. an. m. iij. cichorij & florum viol. an. m. iij. mercurial. m. ij. foliorum sennæ oriental. ℥. j. fiat decoctio ad lb. ij. in col. dissolue sacch. albissimi ℥. iij. triasant. ℥. ij. fiat apozema clarific. & aromat. pro iij. dosibus. vel,

℞. succi mercurial. lb. β. feri lactis tantūdem, sennæ orientalis ℥. β. sacchari quod sufficit, fiat syrupus clarificatus & aromatizatus, ut iam dictum est, capiat ℥. iij. pro dosi. Quod si alius satis subducta non fuerit, utendum purgatione sequenti.

℞. rhabarb. electi in aqua end. infusi & expressi ℥. j. β. elect. diacart. & confect. hamec an. ℥. iij. syrupi præordinati ℥. j. misce & fiat potus, qui manē sumatur cum custodia. vel,

℞. confect. hamec ℥. β. cathol. ℥. vj. elect. de psyllio ℥. j. β. sacch. quantum sufficit, fiat bolus, vel utendum pilulis de fumo terræ. Deinde ad roborandas partes principes, ac intemperiem corrigendam.

℞. confervæ florum cichorij & bugl. sing. ℥. j. confervæ ros. ℥. j. β. pulveris diarhod. abbat. & triasant. an. ℥. ij. pulveris diatragac. frigidi & diapap. albi receter dispensati sing. ℥. j. syrupi capill. ven. quantum suff. fiat opiata, de qua capiat instar fabæ, & postea bibat aquæ cichorij modicū.

℞. vn-

℞. vng.
ros. & nyr.
inguentu
do parum
sum bal
℞. vng.
vix, plan
tilorum
se loræ in
ceræ part
dictum e
dum baln
succat.
℞. rac
enule ca
mal. viol
ria, calar
gri, lupin
tutis lb.
balneo c
gredietu
deinde i
bus dieb
ij. aut iij
liter bal
neque i
balneum
sequen
℞. si

℞. vnguenti ros. ℥. ij. cerati santal. ℥. iij. olei
ros. & nympheæ singul. ℥. j. spicæ nardi ℥. ij. fiat
unguentum, quo vngatur hepar repidè, adden-
do parum vini albi, idque fiat dies aliquot post
usum balnei. vel,

℞. vnguenti ros. ℥. iij. seminis scariolæ, endi-
viæ, plantag. & portul. an. ℥. j. caphuræ ℥. β. san-
talorum ℥. j. coralli rub. boli arm. sing. ℥. ij. ceru-
icæ lotæ in aqua ros. & cichorij ℥. j. olei ros. ℥. iij.
ceræ parum, fiat vnguentum, quo vngatur, vt
dictum est. Post vniuersales purgationes vten-
dum balneo sequenti, quod mollit, abstergit, &
siccatur.

℞. radic. & foliorum lapathi acuti m̃. iij. rad.
ænulæ camp. lb. β. rad. acori & brioniæ sing. lb. j.
mal. viol. scabiosæ, fumarix, chelidon. saponar-
iæ, calamenti, hederæ singul. m̃. ij. hordei inte-
gri, lupinorum, fabarum, lētium sing. lb. j. β. fur-
furis lb. j. hellebori m̃. ij. coquantur in aqua pro
balneo conficiendo: quod tribus matutinis in-
gredietur, in eoque manebit quantum poterit:
deinde in lecto modicum sudet. Deinde aliis tri-
bus diebus addantur balneo salis communis lb.
ij. aut iij. & aluminis lb. j. vitrioli quart. j. ac simi-
liter balneum ingrediatur: sed neque in balneo
neque in lecto tunc sudabit. Priusquam tamen
balneum ingrediatur vngendus est vnguento
sequenti.

℞. succi lapathi acuti & ænulæ campanæ sing.

ENCHIRIDION

℥.iij. succi calamenti, fumariæ, chelidon. sing. ℥.ij.
 ij. succi limonum vel omphacij ℥.iiij. tereb. ℥.ij.
 litharg. ℥.ij. cerusæ lotæ ℥.j. tuthiæ ℥.ß. salis com-
 munitis ℥.ij. sulph. viui ℥.j. ß. hellebori ℥.j. mercu-
 rij ℥.ij. olei ros. & myrt. sing. ℥.ij. misce & fiat in
 modum nutriti, quo vngatur serò & manè, bal-
 neum ingreditur, vt dictum est. vel,

℥.rad. enulæ camp. & lapathi acuti sing. ℥.ij.
 coquatur in aceto acerrimo, terantur, cribroque
 traiciantur: adde sulph. viui ℥.ij. salis communis
 torrefacti ℥.j. ß. succi limonum ℥.ij. vnguenti al-
 bi rasis & vnguenti enulati cum argento viuo
 an. ℥.iij. butyri parum vsti, olei de tartaro, & ce-
 ræ albæ quantum sufficit, fiat linimentum, quo
 liniatur post vsum balnei.

Pro scabie puerorum.

℥.tereb. nouies vel decies lotæ ℥.iiij. butyri
 ℥.ij. salis ℥.j. succi citranguli quantum sufficit, vi-
 tellos duorum ouorum, olei ros. ℥.j. fiat vnguen-
 tum. aut,

℥.axung. suillæ ℥.iiij. sulphuris viui ℥.j. salis
 albi ℥.ß. terebint. abieris in aqua ros. lotæ ℥.j. al-
 bumina duorum ouorum, butyri recentis ℥.j.
 musci grana iij. misce, & fiat vnguentum.

LIBER

LIBER QVIN-

TVS, DE MORBO

VENEREO.

De lue venerea; C A P. I.

Enerei affectus profligandi prima pars ad victus institutionē est referenda: in qua aēr debet esse temperatus, cibi euchymi, coctūque faciles, & qui humores nec crassos & viscidos, nec tenues & acres gignant. Altera pars in purgationibus consistit: in quibus clyster ex decoctione cōmuni, cassia, & cathol. primum locum habebit: vel potionem ex cassiæ ʒ. vj. cathol. ʒ. iij. thab. in puluerem redacti ʒ. β. cinamomi granis ij. aquæ bugl. ʒ. iij. syrupi viol. vel ros. ʒ. j. dabis: aut bolum ex cassia, cathol. & diasenna offeres. Postea sequēti die si plenitudinis signa apparuerint venam secabis, iecorariam quidem si magis sint affectæ partes inferiores, vel cephalicam si superiores, vel mediam, si omnes ex æquo partes afficiantur. Sanguinis verò educendi quantitas indicationem habebit à natura virium, ætatis, ac morbi. Si tamen mulier afficiatur, vile est vena malleoli secta, ciere menses si retineantur, quo tempore fluere solebant. Deinde hu-

ENCHIRIDION

mores præparandi: qui si biliosi & tenues videantur, quales sunt in iis, qui vlcera habent virulenta: exhibebis syropos de fumar. de lupulo, de bugl. endiuia, viol. cum aquis fumar. cichorij. end. borag. bugl. solani, viol. vt tamen sit aquarum ad syropos proportio dupla: quibus adde triasant. vel diamarg. frig. 3. j. s. videbísque num plus huius syrupi vel aquæ: minus autem illius sit miscendum. Si verò pituiteos crassosque humores magis redundare putaueris, sitque affectus cum arthritide, aut tumoribus scirrhisosis coniectus, tum proderunt mel ros. col. oxymel simpl. syrup. de fumar. compositus, syrupus conseruationis acori, de stachade, oxymel scyll. & aquæ beton. melis. hyssopi, saluia, primula veris, iuxta arthriticæ & similes: addes autem puluerem cynamomi, vel nucis mosc. vel diarhod. abb. ad 9. iiij. vel apozemate sequenti humores præparabis.

℞. ligni sancti & cort. eiusdem in lb. viij. aquæ infusorum sing. 3. iiij. coquantur ad medias: adde rad. rusci, graminis, & asparagi sing. 3. j. rad. & foliorum enulæ campanæ, bugl. borag. end. lupuli, fumar. lapathi acuti, scabiosæ, adianti, polytrici, rostri porcini sing. m. j. liquiritiæ cõrussæ 3. vj. medullæ seminis cart. fennæ orient. sing. 3. j. seminis citri, cucurb. melonum 3. ij. seminis anisi & fœnic. sing. 3. j. passul. mundat. iuiubarû & sebesten sing. par. viij. trium florum cordialiû sing. pug. j. fiat decoctio in aqua lupuli, vel fumar.

mar. cape de col. lb. ij. in quibus dissolue sacch. quantum suff. santali moseat. & cinamomi sing. ʒ. j. ʒ. fiat apozema clarific. & aromat. pro vj. dosibus. Quando humores sunt heterogenei, & capitis atque articularum doloribus æger infestatur, proderit sequens.

℞. ligni sancti & corticis eiusdem sicut dictum est infusorum & coctorum sing. ʒ. iiij. rad. acri, galangæ crassæ singul. ʒ. vj. rad. rusci, graminis, asparagi, filicis, enulæ camp. lapathi acuti cum foliis sing. ʒ. j. betonica, saluæ, melissæ, gallicæ, camædr. camepir. primulæ veris, trifolij, fumaricæ hepaticæ, end. bugl. quinque capill. sing. m. j. seminis melonum ʒ. j. seminis anisi & fœnic. singul. ʒ. ʒ. liquirit. contusæ ʒ. j. ʒ. passul. mundat. ʒ. ij. prunorum & ficuum sing. par. viij. polypod. querc. & medullæ seminis cart. singul. ʒ. ij. sennæ oriental. ʒ. j. ʒ. agarici troc. ʒ. ʒ. hermodact. ʒ. iiij. colocynt. ʒ. ij. hellebori nigri ʒ. j. ʒ. myrobal. indarum & cebul. cum oleo amygd. dulc. confricatarum singul. ʒ. ij. thymi & epith. sing. ʒ. j. ʒ. trium florum cōmunium, stachad. & florum genistæ sing. pug. j. fiat decoctio in æquis partibus succi fumaricæ, & feri caprini: cape de col. lb. ij. in quibus dissolue mel, ros. & syrupi ros. solutiui singul. ʒ. iiij. sacch. quantum sufficit, fiat apozema mediæ decoctionis, clarificetur, & aromat. cum cinamomi, & diarhod. abb. singul. ʒ. j. Capiat bis in hebdomade vel frequen-

rius ℥. iij. pro dosi. Poteris ex iis nonnulla detr-
here, & alia adiungere pro natura affectus. Et
si ventriculi subuersionem timeas, prætermittes
helleborum & colocynt. Si mulier afficitur, non
sunt omittenda quæ utrum iuuant, ut sunt ma-
tricaria, verbena, sabina, syrupus de artemisia,
& de radicibus. Humores iam præparatos, sic
vacuabis.

℥. elect. de psyllio, & de succo ros. sing. ℥. j. β.
cathol. & tryphæ perficæ sing. ℥. iij. rhab. electi
in sero caprino infusi ℥. iij. cinamomi grana v.
syrupi viol. ℥. j. aquarum lupuli & fumar. sing. ℥.
j. β. misce, & fiat potio. vel,

℥. decoctionis cōmunis (cui adde polypod.
querc. & sennæ sing. ℥. β. hermodact. ℥. ij.) quā-
tum suff. in qua dissolue cathol. ℥. vj. confect.
hamec & diaphen. sing. ℥. ij. fiat potio. vel,

℥. elect. indi maioris, & diaphen. sing. ℥. iij.
diacart. ℥. ij. aquarum beton. & bugl. sing. ℥. ij.
syrupi ros. solutiui ℥. j. misce, & fiat potio.

℥. conseruæ rad. bugl. & florum stach. sin-
gul. ℥. j. β. theriacæ veteris ℥. iij. sacchari mo-
dicum, fiat bolus: qui detur postridie medicinæ.
Postea bibat aquarum bugl. & fumar. sing. ℥. j. β.
Loco potionis, hyberno præsertim tempore,
purgari poterit humor pituitosus pilulis de a-
gar. cocciis, fœtidis, lucis, de hermod. & arthri-
ticis. Biliosus autem, aureis, aggreg. assaieret, si-
ne quibus, de rhab. de quinque generibus my-
robal.

robal. de fumaria.

Tertia pars huius affectus curandi ad roborantia pertinet. Vtile etenim fuerit opiatam prescribere, qua manè & vesperi utetur ad cerebrū, hepar, & ventriculum roboranda. Fiet autem ex conferuis radicis acori, elenij, florum saluiæ, anthos, cichorij, bugl. cortice citri condito, theriaca, diamarg. frig. elect. lætitia Galeni, diarhod. abbatis, triasant. & similibus. Proderunt quoque myrobal. condita, sed diuitibus, ob sumptum: Epithema etiam cordi applicabitur ex floribus communibus, melissa, corallo, santalis, semine citri, & ocymi diamarg. & similibus.

Vsus aquæ philosophicae, CAP. 2.

Quarta curandi pars est in vsu cuiusdam aquæ, quam philosophicam, vel theriacalem appellant, qua vtendum post vniuersales purgationes, iuxta humoris peccantis naturam. Poterit ergo sequens parari ad morbum profligandum.

℞. rasuræ ligni sancti optimi lb. ss. vini albi dulcedinis expertis lb. ij. aquę defœcatissimæ lb. viij. aquarum fumar. cichorij, chamęm. sing. lb. j. polypodij quercini lb. ss. maceretur simul horas xij. adde epith. ℥. ij. asplenij ℥. vj. seminis iuniperi ℥. ij. corticis citri ℥. j. conferuæ ros. cichorij,

Y iij

bug. & borag. singul. lb. ss. conseruæ enulæ camp-
panæ & thearicæ veteris sing. quart. j. distillen-
tur in diplomate: postea addes saccharum & ci-
namomum ad saporis suauitatem: dabisque hu-
iusmodi aquæ ℥. iij. aut iij. aut v. pro viribus æ-
grotantis, ac morbi magnitudine: nam ea sua
tenuitate humores tenuat, poros aperit, sudores
mouet, ac recondita facultate huic morbo ad-
uerfatur. Cui poteris addere conseruam acori,
iridem, aut alia quæ magis tuę intentioni accom-
moda videbuntur. Liberum quoque erit longè
à cœna cum ibit cubitum totidem vncias illius
aquæ sumere. Interea verò dum ea vteretur cubi-
culo non egredietur nisi à prandio, cœloque se-
reno, & aëre calido: victu vteretur tenui & exic-
cante: vinum biber olygophorum: mensemque
integrum ita viuet cum huiusmodi aqua vel etiã
diutius, pro virium, & affectus magnitudine:
cumque alius fuerit astricta, clystere molliente
subducetur. Nonnulli in principio pastus ℥. iij.
huius aquæ exhibent cum tanta vini albi quanti-
tate: nec eam vesperi propinant.

Quis vsus ligni indici, CAP. 3.

Solemus etiam post vniuersales purgationes
hunc morbum vsu ligni sancti curare: sic ve-
rò parabitur.

℥. scobis ligni indici lb. j. corticis eiusdem
℥. iij.

℥. iij. macerentur horas xxiiij. in ℔. x. aquæ pur-
 rissimæ in fictili vitreato : coquantur ad medias
 prunis luculentis v. aut vj. horas & percolen-
 tur : postea quotidie in aurora illius aquæ da-
 bis ℥. vj. & agrum cooperies vt sudores mo-
 ueantur : moderatè tamen ne vis corporis dis-
 soluatur : subinde sudor detergatur : corpus fri-
 cetur & caput : cibum non sumat. nisi horis vj.
 à potu exactis : eiusdem aquæ totidem vncias of-
 feres v. horis à cœna : sudores tamen tunc non
 mouebis . Deinde in idem lignum iam coctum
 aquæ ℔. xv. iniicies , & iterum coques ad ter-
 tias : sub decoctionis finem addes liquir. rasæ
 & contusæ ℥. β. passularum mundatarum ℥. ij.
 absoluta decoctione addes cinamomi ℥. v. ad
 saporis iucunditatem : eoque decocto utetur in
 pastu . Nonnulli sub finem primæ decoctionis
 addunt fumar. lupuli , borag. bugl. singul. m. j.
 Alij radicem cyclam. cardui benedicti, & oliba-
 num ad ℥. j. singulorum : alij rad. enulæ camp. in
 puluerem redactæ, mummię sing. ℥. β. carabæ ℥.
 ij. β. pulueris hermodact. ℥. ij. sennæ oriental. ℥.
 β. alij mediam partem vini albi : alij tres partes
 vini & vnam aquæ iniiciunt : quod profuturum
 putauerim corporibus pituitosis ac robustis , at-
 que cùm nerui ac tendines non afficiuntur :
 cùm verò corpora sunt imbecilla , satius duxe-
 rim magisque profuturum si decoctio in sola a-
 qua fiat : imò cùm corpus imbecillum, biliosum,

aut ad tabem propēsum, sæpe gaiaci vsum ipsum contabescit : inflammantur vrinæ, dolores augentur . Itaque cū corpus est biliosum, loco aquæ communis, vtor aquis cichorij, buglo. viol. fumar. in decoctione, quarum vſu sæpe sum expertus rem fœlicius successisse. Sunt quoque qui primo decocto adiciunt helleborum, esulam, colocint. turbith. diagri. agar. rhab. quod præter rationem fieri videtur : illa siquidem humores naturamque exagitant : ac vires dissoluunt : fiunt enim duæ euacuationes contrariæ : vna quidem ligni sancti ad exteriora per sudores : altera verò medicamentorum laxantium ad interiora per alui deiectionem. Proinde illis sum nunquam vſus, neque vti suaserim . Alij decocto gaiaci nihil adiiciendum esse sentiunt : ne aliorum mixtione vis ligni in prouocandis sudoribus impediatur, Quod si aliquid miscere placet, id partibus affectis sit accommodatum, vt in hepatis obstructione adantur capillares : vel quæ vim gaiaci adiuuent, veluti carduus benedictus. Aliqui sequentes vsurpant decoctiones veluti artis arcana quædam.

℞. ligni sancti lb. j. corticis eiusdē lb. s. aquæ purissimæ lb. x. macerentur, vt dictum est xxiiij. horas, atque coquantur ad tertiæ partis consumptionem. Præterea rad. ænulæ camp. dactylo- rum ab ossibus separatorum singul. ʒ. j. s. sennæ oriental.

oriental. ℥. j. macerentur in ℔. vj. vini albi horas
 24. super cineres calidos, ita vt propemodum vi-
 num ferueat: deinde exprimantur: & huic vino
 misceatur præcedēs decoctio: postea adde sacch.
 ℔. ℔. cinamomi ℥. j. & exactis iiij. horis ab ea
 mixtione, traſciantur per colatorium vini aro-
 matis, ac singulis matutinis capiat ℥. v. aut
 sex, & ante cœnam, vel cū se in lectum reci-
 piet, tantundem. Iterum in dictum lignum inii-
 ce aquæ ℔. xv. bulliant ad tertias: adde sacchari
 & cinamomi quantum videbitur ad saporis gra-
 tiam. Animaduertendum verò non vnā ean-
 demque decoctionem omnibus temperaturis
 esse parandam, sed interdum valentiorē, in-
 terdum verò imbecilliorē, habita virium ac
 morbi & cæterarum rerum, tum naturalium,
 tum contra naturam, ratione. Idem quoque di-
 cendum de victus institutione. Dum autem eo
 decocto vtetur, ita victus instituendus, vt cōsue-
 tudine in ciborum quantitate perspecta primis
 quinque aut sex diebus quarta pars detrahatur,
 aliis sex, tertia: aliis sex diebus media, deinde eo-
 dem ordine ad pristinū viuēdi modum redu-
 catur. Vtatur carnibus euchymis & assis, ac sale
 minimè condiantur: Nam sal vt aiunt vim de-
 cocti impedit, in prima mensa offeratur aliquot
 pruna cum saccharo, in postrema autem passulę.
 Panem bis coctum comeder: cui cū flatu tor-
 quent, aut adest ventriculi imbecillitas adicien-

ENCHIRIDION

dum nonnihil anisi & fœniculi. Sic verò viuendum tenuiter 30. vel 40. dies, pro viribus ægri ac morbi magnitudine. Nonnulli sæpe solum panem cum prunis & passulis offerunt. Quodd si ob virium imbecillitatem vinum in pastu permittere cogaris, primi decocti vsum in sex hebdomadas protrahes. Cùm verò alius non fuerit liberè, erit vt dictum est clystere subducenda vel dragmæ aliquot sennæ in decocto vesperi macerandæ, & manè leni præcedente ebullitione & expressione offerendæ: Vel syrupus sequens in vsum parandus, de quo ℥. iiij. cum decocti gaiaci ℥. ij. exhibebis & illo die non moueantur sudores.

℥. polypodij quercini recentis ℔. s. foliorum mercurial. borag. fumar. iux arthriticæ sing. m. j. passul. prunorum, sebesten sing. par. xxx. anisi ℥. j. tamarind. ℥. ij. sennæ oriët. ℔. s. florum viol. bugl. & borag. sing. pug. ij. fiat decoctio ad ℔. iiij. in col. dissol. mel. ros. col. & sacch. singul. ℔. j. syrupi ros. solutiui & syrupi de fumo terræ compositi sing. ℥. vj. fiat syrupus perfectè coctus, qui vsui seruetur, deque eo capiat bis vel ter in hebdomade, vt dictum est. Cæterum cùm videamus decoctum gaiaci non sufficere ad hunc affectum profligandum, quod tenues humores absumat, crassos verò frequenter relinquat: post huiusmodi decocti vsum, nos leuioribus solemus vri vñctionibus ex hydrargyro & aliis: quibus

bus qu
sumi
& vrin
vñctio
scrip ti
trahim
tum. V
ginta
quam

Q

A
tem d
tur. Ita
bimus
siccun
coctū
gaiaci
tem p
℥.
j. aut
vitrea
peria
dum
tur:
ægro

bus quod reliquum erat crassorum humorū assumitur, & partim per os, partimque per aluum & vrinas educitur. Tres verò vel quatuor tantum vnctiones effcimus, aliquo ex vnguentis infra scriptis, à quo dosim mediam argenti viui subtrahimus, vt mitius, imbecilliusque sit vnguentum. Vtiliusque existimamus dierum tantum triginta diætam præscribere, ac postea ita vngere, quam 40. dierum diætam, sine vnctionibus.

Quomodo vtendum radice china,

C A P. 4.

Alia ratione curatur hic morbus, quæ non est præcedenti admodum dissimilis: fit autem decocto radicis chinarum quæ apios dicitur. Itaque post vniuersales purgationes, præscribimus victum tenuem non tamen vsque adeo siccum atque cum decocto gaiaci: siquidem decoctū radicis chinarū vehementius siccatur quàm gaiaci, quod ex siti facilè deprehenditur: sic autem parabitur.

℥. radicis chinæ in tenues orbiculos sectæ ℥. j. aut ℥. j. β. coquatur in x. lb. aquæ in vase terreo vitreato, ad medias: Vas verò tam exactè cooperiatur, vt nihil exhalet: Deinde coletur decoctum, ac super cineres continuò calidum seruetur: Huius decocti dentur ℥. 8. vel 9 pro viribus ægrotantis, ac sudet tres horas: sudor diligen-

ter abstergatur, prandeat hora 9. vel 10. & rursum hora tertia à meridiè eandem decocti dosimumat: lectum ingrediatur, & sudet, cœnabit autem hora sexta, ac frugalior erit cœna quàm prandium, loco vini secundo decocto vteretur: quod parabitur si inieceris aquæ lb. 12. in feces superioris decocti, deinde coxeris ad tertias. Potest tertium & quartum fieri decoctum, si addideris radicis 3. ij. Si tamen vino abstinere non possit: eo saltem decocto vinum diluatur. At huiusmodi dosis, non est seruanda perpetuò, sed vel augenda, vel minuenda pro virium & morbi magnitudine. Debétque decoctum huiusmodi quotidie vel alternis diebus parari: nam facîle acêscit, virêsq̃ amittit, si diutius seruetur.

*Vnguentorum administrandorum
ratio, C A P. 5.*

Quinta pars huius affectus curandi, ad vnguenta sudores mouentia est referenda: in quibus non sunt ponenda quæ valenter siccant, nisi vlceribus laboret, quibus siccantia profunt, sed sudores cohibent, qualia sunt præcipitatum, ruth. litharg. sed vsurpanda quæ molliât, laxant, & leniter discutunt, vt adipēs, medullæ, butyrum, olea liliorum, chamæ. anethi, amygd. laurinum, lumbric. vnguentum resumpt. dialth.

&

& similia cum argento viuo : quod frequentissimè sum expertus etiamsi absque præparatione applicaretur, profuisse, modò eo rectè vtamur, hoc est iusta quantitate atque totius corporis perspecto temperamento, & viribus ægri. Non improbo tamen illius præparationem ex aquis calfacientibus, & tenuantibus : imò verò puto potius ita esse præparandum, quàm cum aceto. Quod verò nonnulli etiam doctissimi viri, illius vsum improbare conantur, multis modis quæ ex eius vso sequuntur incommoda demonstrantes, ea certè humoris potius acrimoniæ, aut eorum qui vtuntur ignorantia tribuenda existimo, quàm mercurio. Multa enim sunt medicamenta, quæ plurimam nobis vtilitatem afferunt, si rectè illis vtamur, contra verò iacturam maximam, mortemque immaturam veluti opium, papauer, & alia. Aliorum tamen rationes refellere, aut contrarias in medium proferre mei non est instituti : sed affirmare aulam eos, qui tantopere mercurij vsum improbant, aut nunquam aut non vt decet illius periculum fecisse, sed vt vt sit, ego tamen confirmo illius vsum me nunquam fefellisse, qui quamplurimos ab hac detestanda lue etiam inueterata (quæ hic, si alibi vsquam est frequentissima) dei beneficio, liberauerim. Vt autem ad rem veniamus, post vniuersales purgationes, poterunt sudores hoc pacto moueri.

℞. axung. suillæ tb. j. pingued. gall. butyri recens. sing. ℥. j. olei chamæm. & lil. sing. ℥. iiij. olei laurini & anethini sing. ℥. ij. thur. mast. myrrhæ sing. ℥. β. argenti viui ℥. v. tereb. lotæ in aqua vitæ ℥. iiij. resinæ pini ℥. iiij. misce, fiat vnguentum: quod erit doloribus profuturum, si addas vnguentorum calidorum ℥. iiij. aut plus minúsue pro doloris vehementia, & styracis liquidæ ℥. β. Proderit quoq; tophis & scirrhis tumoribus, si addideris gūmi, bdellij, ammoniaci, galbani, dissolutorum in vino albo & aquæ vitæ singul. ℥. j. pingued. anseris, anatis, & medul. cruris vituli sing. ℥. ij. Vlcera verò iuuabit augendo dosim puluerum, & addendo lithargyrum & cerusam vel minium. Ut tamē rem dilatemus, explicemusq; magis perspicuè, poterunt vnguenta sequentia singulis affectibus particularia parari. Primò quidem in morbo cum pustulis sine articulorum dolore.

℞. radicum & foliorum enulæ camp. lapathi acuti, althææ, malux, scabiosa, fumar. lupuli, rostri porcini, agrimon. bugl. viol. singul. m. j. lentium, lupinorum, & hordei parum contrusorum singul. pug. ij. hellebori nigri triti ℥. ij. sulph. viui ℥. j. fiat decoctio pro balneo, quod ægrotus ingredietur vesperi, longè à cœna, postea in lecto sudabit, & dormiet: manè verò vngetur sequenti linimento admodum vtili.

℞. rad. enulæ camp. & lil. alborum singul. ℥. j. β. sum-

β. sum-
gul. m. j.
rum ch.
coctio,
mast. &
axung.
simul a
thuris, u
sing. ℥. j.
styracis
num ex
tis virib
moreo,
tuculos

℞. a
dul. cor
tb. j. hy
vij. pro
sing. ℥.
eupho
aqua v
cæ. ole
tentur
liquid
gna cu
corpo
corpo
nes, a
matu

ß. summitatum absynthij, lupuli, fumar. scab. singul. m. ß. cicerum, lentium, hord. sing. pug. j. florum chamæm. melil. samb. singul. pug. j. fiat decoctio, cape de col. lb. j. ß. adde olei ros. ℥. ij. olei mast. & laurini singul. ℥. iiij. butyri recens. ℥. v. axung. suillæ salis expertis lb. ß. bulliant omnia simul ad decocti consumptionem, postea misce thuris, mast. myrrhæ sing. ℥. j. ß. sarcoc. & cerusæ sing. ℥. j. aluminis ℥. vj. litharg. ℥. j. ß. tereb. ℥. iiij. styracis liquidæ ℥. x. argenti viui in succo limonium extincti ℥. iiij. vel plus minúsue pro agrotantis viribus, agitentur diligéter in mortario marmoreo, fiatq; linimentũ. Si dolor sine pustulis articulos & caput maximè afficiat, vtendũ sequèti.

℥. axung. gall. anseris & anatis sing. ℥. j. medul. cont. vituli & bouis sing. ℥. j. ß. axung. suillæ lb. j. hydrarg. in ea axúgia extincti ℥. v. vel vj. vel vij. pro viribus ægri, thuris, mast. baccarum lauri sing. ℥. ij. sarcoc. myrrh. sing. ℥. j. ß. cinabrij ℥. ij. euphorb. ℥. ß. resinæ pini ℥. ij. ß. tereb. lotæ in aqua vitæ ℥. iiij. sublimati ℥. j. ß. olei lúbric. amurcæ, olei de lil. chamæm. & vulpini sing. ℥. iiij. agitentur in mortario marmoreo, addèdo styracis liquidæ ℥. x. Si tophi in capite, & vlcera magna cum carie ossium, vel sine carie in diuersis corporis partibus, sitq; agrotus debilis, solæ corporis partes extremæ sunt vngendæ & adenes, atque à superiori linimento cinabriũ, sublimatum, & euphorb. sunt detrahenda: miscere

ENCHIRIDION

autem poteris aliquid vnguenti resumptui & agrippæ, ac aliorum calidorum cum bdellio & ammoniaco. Cum verò adest dolor articulorum cum tophis, hoc vitior.

℞. rad. acori, enulæ camp. ireos, ebuli, altheæ, hermod. sing. ℥. j. beton. saluæ, iuæ arthrit. sing. m. j. florum hyperi. stach. sing. pug. j. coquantur in lb. ij. vini, & col. misce axung. suillæ salis expertis lb. j. axung. gall. anseris, anatis, medul. cruris vituli singul. ℥. j. vnguenti agrippæ, martiati, dialth. sing. ℥. j. s. olei lubr. vulp. de lilio, chamæ. anet. laur. mastich. sing. ℥. j. s. thuris mast. sing. ℥. j. myrrhæ ℥. s. baccarum lauri ℥. j. s. euphor. ℥. ij. resinæ pini in oleo lumbr. liquefactæ ℥. iij. tereb. loræ in vino albo ℥. ij. mercurij in aqua vitæ & saluæ loti, exiccati, & axungia extincti ℥. vj. styrac. liquidæ ℥. s. fiat vnguentum. vel,

℞. axung. suil. lb. j. opop. galb. sagag. bdell. dissolutorum in aqua vitæ sing. ℥. j. resinæ pini liquefactæ ℥. iij. olei rut. ℥. ij. olei lumbr. de spica, chamæ. laur. singul. ℥. iij. vnguenti dialth. ℥. v. thur. mast. myrrhæ sing. ℥. j. euphor. ℥. s. cinabr. ℥. iij. hermod. ℥. s. fiat linimentum.

Curatio per emplastra, C A P. 6.

AT qui vñctiones pati nolunt, poterunt vitæcerato, vel emplastro Vigonij de ranis, quo post vniuersales purgationes circunuoluentur omnes

omnes articuli, vel brachia & crura tota, & in lecto aut domi se continebunt. Quod si pruritus nascatur, fouendus locus vino decoctionis ros. chamæ. melil. & similium, deinde applicandum emplastrum. Vis autem eorum si nimium fuerit imbecilla, vnam aut alterâ vntionem iis adiunges.

Curatio per pilulas mercuriales,

C A P. 7.

Nonnulli post purgationem vniuersalem sequentibus pilulis affectum curant.

℥. rhab. ℥. x. scammon. ℥. iij. terantur, succum vel syrupum de limon. affundendo, argenti viui panno conclusi, vt grans minimis effluat ℥. ij. & ℥. vj. extinguatur diligenter eodem succo, cumque satis extinctum & mixtum fuerit, sæpe de eodem succo vel syrupo affundendo adde farinæ triticæ ℥. ij. mosci ℥. j. fiant pilul. v. pro ℥. diligenter deauratæ: nam aurum Dioscoridi, mirificè hydrargyri noxâ reprimat, sumat quotidie vnam, vj. horis ante cibum, illisque triginta dies vtatur. Interea verò nullo alio vtatur medicamento nec cathartico, nec topico: sed bis in hebdom. tantum bibat aquæ fœnic. ℥. j. & aquæ vitæ ℥. ss.

Z

Alia curatio per potionem & vnguenta, C A P. 8.

ALij affectum inueteratum præscripta victus ratione, ac purgationibus, sequentibus potionem & vntione curant.

℞. zing. nucis mosc. caryoph. pip. singul. ℥. ij. vini albi ℔. vj. macerentur horas xxiiij. & coquantur donec ad ℔. iiij. redeant: bibat ad noctem dies vel plures illius decocti ℥. iiij. pro dosi singulis matutinis.

℞. hydrarg. ℥. iiij. olei laur. ℥. iiij. baccarū lauri ℥. ij. euphorb. aquæ saluæ & vitæ modicum, vngantur extremæ partes corporis, & spina dorsali proximè ignem manè, & ante cœnam, postea sudet. Eam autem curandi rationem in robustis, & pituitosis non improbarim.

Vltima curatio per suffitus, C A P. 9.

Postrema curandi ratio in suffitibus cōsistit, quæ mihi parum probatur: nō enim possunt suffitus hunc morbum curare nisi vehementes fuerint, qui non possunt fieri sine magno partium principum periculo, ac sæpe inducunt syncope ob spirituum resolutionem, aut paralytim aut conuulsionem. Cū tamen reliqua medicamenta non profuerint, illis tandem vti poterimus in sequentem modum.

℞. cinabrij ℥.β. thuris, mastich. singu. ℥.j. calami aromatici, zedoaria sing. ℥.iij. olibani, sandaracæ veræ singul. ℥.ij. cerusæ ℥.β. excipiantur tereb. & fiant trochisci pro suffitu.

℞. corticis thur. ℥.ij. mastich. gummi hedera & juniperi, ladani, hypocist. singu. ℥.β. auripig. rubri vel citrini ℥.iij. cinabrij ℥.j. excipiantur tereb. & fiant trochisci. vel,

℞. cinabrij ℥.ij. ladani ℥.ij. cort. citri sicci ℥.β. sublimati ℥.j. thur. mast. styracis calam. radicis dictani veri sing. ℥.j. β. cum debita theriacæ veteris quâritate, fiant trochisci ponderis ℥.j.β. qui vicissim coniiciantur in carbones. Si verò fuerit fluxus humoris in pulmones, poterimus sublimatum detrahare, & illius loco auripigmentum miscere. Solis illis suffitibus contenti erimus, vel post suffitum vngemus extremas partes, imbecillo vnguento, quo vtendum esse diximus post vsum gaiaci optimûmque erit in vlceribus, quæ cacoëthe dicuntur. Si post vñctiones suffitu vti velimus ad absumentas morbi reliquias, detrahis cinabrio & auripigmento, cardiaca miscbimus, quæ vim incidendi, tenuandi, ac discutiendi habeant. Modus autem vtendi suffitu is esto: Ager nudus collocabitur sub conopeo in sedili, oculis clausis ne suffitus tenuitate lædantur, & in vase ignis ex prunis luculêtis, in quem coniicientur trochisci ℥.j. vel ℥.j.β. pro viribus ægrotantis & indicationibus variis, si fumus va-

lentior fuerit paululum caput educet, deinde
reducet, ac si fieri possit moueatur sudor, postea
in lecto reclinetur æger, ac sudet, fiatque suffitus
manè ante cibum, vel si virtus imbecilla, sumpto
tantum oui vitello & tantillo vini, vel ꝑ. ß. dia-
marg. frig. vel modico corticis citri conditi. Vn-
guentis, vel emplastris, vel suffitibus erit uten-
dum, donec morbi materiem absumptam pu-
taueris, manè autem tantum ieiuno ventriculo
vnguentis vel suffitu viëris, vel alternis tantum
diebus, si æger imbecillior. Quod si natura tar-
da ad expellendum, & robusta fuerit in fine, bis
in die sine periculo vngere poteris, vnges verò
partes extremas, & adenes, ac spinâ, cauebisque
regionem partium principum, fiet autem vntio
proximè ignem, vel in lecto si æger imbecillior,
non autem in thermis, vel hypocaustis. Denique
his notis materiam satis absumptam deprehen-
des, dentes dolebunt, lingua intumescet, vlcera
nascentur in ore, saliuâ multa effluet, vlcera ex-
iccabuntur, remittentur dolores, aderit lassitudo
ferè ad syncopè, distendetur nervi, & alius pro-
fluat, perseverandumq; erit in usu eorū medica-
mentorum, donec aliquid eorum subsequatur.

Quomodo occurrendum symptomatis,

C A P. IO.

Symptomatum, alia præcedunt, vt ardor vri-
næ, bubones, vlcera pudendi, quæ etiam sine
morbo

morbo venereo accidere videmus, alia sequuntur ut pustulæ, vlcera in toto corpore, alopecia, alia superueniunt ex imperfecta curatione, ut dolores fixi, nodi cum carie ossium, vlcera omnis generis, herpes, marasmus, & alij morbi varij, alia superueniunt inter curandum, ut oris inflammatio, cum vnguentis utimur, aut suffitu, vlcera in ore excitantur ob recrementorum transitum, potius quàm vi vnguentorum, nisi quòd hæc vehementius humores educant, decoctum verò gaiaci vel chinæ sensim. Quod autem id potius humoribus quàm vnguētis sit ascribendum patet, nam multos videmus oris inflammatione laborare ante vsum vnguentorum.

Oris ulceratio.

Cui symptomati occurrimus si primis quatuor aut quinque diebus vramur gargarismate ex iure pulli cum sacch. vel decoctio hord. cum syrupo violaceo, ita ut ℥b. decoctionis misceatur ꝑ. v. syrupi, tutum enim non est primis diebus uti repellentibus, nec medicamentis alium mouentibus, quemadmodum nec nimium detergentibus ob dolorem, qui si superuenerit, hincitur gargarismate ex lacte bubulo, in quo chalybs candens extinctus fuerit, vel ex mucagine althææ, lactucæ, seminis lini, cum decoctio hordei. Quòd si affectus vehemens fuerit, imperus naturæ sistendus est, tum clysteribus acribus, tum repellentibus gargarismatis dictis de vuulæ in-

ENCHIRIDION

flammatione, & oris vlceribus, emplastrum de mastiche, vel contra rupturam collo & temporibus admouendum, & capiti quæ siccant, & roborant suffumigia dicta de vlceribus oris, ac vlcera contingenda aqua sublimata. Cucurbitula scapulis affigenda, manè caput fricadum, deinde brachia, denique crura, aut grana aliquot foliorum auri, per se, aut in suis iusculis, transglutienda, aurum enim vt antè dictum est ex Diosco. noxam hydrarg. corrigit, aut parentur sequentia garg. ad dentes roborandos, gingiuarum inflammationem tollendam, vlcera oris tum detergenda tum glutinanda.

℞. pilosel. plant. summitatum oleæ, rubi, lentisci singul. m. j. liquir. ℥. j. hord. pug. j. fiat decoctio ad lb. j. in qua dissolue mel. ros. vel syrupi ros. vel nymph. pro affectus magnitudine ℥. iij. succi mali punici ℥. ij. fiat garg. vel,

℞. pilosel plant. solani, caprifol. agrim. summitatum oleæ, rubi, mori, caudæ equinæ singul. m. j. fol. & baccarum myrti singul. ℥. j. licij ℥. iij. nuces cupressi iij. lentium pug. j. β. fiat decoctio in aqua chalybeata in col. lb. j. β. dissolue succorum cydon. & ros. singul. ℥. ij. β. mel. ros. vel diamorum ℥. ij. aluminis ℥. β. fiat garg.

Intestinorum erosio.

Sæpe etiam accidit vt intestina ob humorum acrimoniam erodantur, & excorientur, vnde tormina & dolores intolerabiles oriuntur, cui sym-

symptomati sic occurrimus.

℞. hord. integri lb. β. mal. viol. singu. m. ij. fiat decoctio, & in lb. j. dissol. vitellos duorum ouorum, olei viol. ℥. iij. pingued. capræ ℥. ij. olei rosati ℥. j. β. fiat clyster, qui calens iniiciatur, ne concreascet pinguedo, ac diu agitetur, & iterū atque iterum iniiciatur, si opus fuerit, hoc enim clystere bis iniecto, perpetuò symptoma profligauit.

Lipothymia.

Accidit etiam interdum lipothymia, & vires nonnunquā adeo deiectæ, & prostrate, vt se mouere non possint, huic autem symptomati prouidebimus, si ægroto exhibuerimus iuscula ex vitellis ouorū, vel ex carnibus pullorum expressis cum cinamomo & nuce mosc. diamarg. frigidum diamoscum dulce, confectio Alcermes, & alia cardiaca etiam huic symptomati vtilia.

Ardoris vrinæ curatio.

Ardor vrinæ statim profligabitur si fieri possit, nec audiendi qui dicunt profuturum esse, si diu perseveret, quod eos cōtinuo fluxu à lue venerea præseruari putent, imò verò sæpe visum est eos in luem venereā prolabi propter venenum, quod humoris acrimonia augetur, & partes principes conscēdit, vel in iis partibus generantur vlcera, quæ vix aut nunquam curantur. Proinde in aëre frigido & sicco versabitur ægrotus, vitabit omnia acria, salsa, flatulenta, vtetur vino tenui & oligophoro, vel aqua, in lecto plumbeo.

℞ iij

ENCHIRIDION

non dormiet, à venere abstinebit. Omnes animi affectus vehementes fugiet, corpus moderatè exercebit. Purgationibus vtetur pro humorum dominio, in quibus maximè vitanda diuretica, & medicamenta valentiora, quæ scammonium recipiūt, nisi timeamus luem veneream, sed potius refrigerantia & mollientia exhibenda. Itaque maluæ, cichorium, end, hord. semina frig. liquir. passulæ, dactyli, myrobal. citrin. & indæ, syr. rupus viol. & de nymph. flores tres communes erunt ex vsu, & frequentes iniiciuntur clysteres ex decocto maluæ & cassia. Prodest rarè venæ sectio (nisi adesset plethora) maximè cū est symptoma venerej morbi. Sed purgato corpore vtetur emulsionibus sequentibus, vel similibus.

℞. quatuor seminum frig. maiorum mundat. singu. ʒ. ij. granorum pini, & amygd. dulc. mundat. sing. ʒ. β. aquarum portul. & plantag. singu. ʒ. ij. aquæ ros. ʒ. j. decoctionis liquit. ʒ. j. sacch. albi & syrui viol. singul. ʒ. j. β. fiat emulsio, qua vtatur manè & vesperti ante cœnam.

℞. emulsionis quatuor seminu frig. maioru extractæ cū aqua hord. ʒ. j. syrui viol. & de iuiubis sing ʒ. iij. vtatur quotidie manè, ac iteretur.

℞. liquir. rasæ, & passul. mundat. sing. ʒ. β. seminis lactucæ, pap. albi, hyosc. acetosæ sing. ʒ. j. feminis mal. bismal. cucum. singu. ʒ. β. fiat decoctio in aqua parietariæ ad quart. iij. in col. dissolue syrui de limon. & viol. singul. ʒ. j. diamarg. frig.

frig. ʒ. ij. misce & vtatur vt antè. Possunt etiam semina frigida teri cum sero lactis, & addi trochisci alcecengi, sacch. & syrupi dicti. Possunt etiam præscribi ʒ. ij. tereb. venetæ lotæ in aqua end. donec acrimoniam dimiserit, cum pulueris liquir. ʒ. iij. & rhab. ʒ. ij. ex quibus formabuntur orbiculi sumendi in pane azymo, deinde bibet aquæ parietariæ ʒ. iij. Confert etiam vsus cassiæ sumptæ horam ante prandium.

In topicis primò vtetur leuiter detergētibus, veluti decoctio hord. cum melle, vel syrupo viol. vel sero lactis cum saccharo. Quod si dolor adsit vehemens, vtetur muccaginibus ex semine mal. lactucæ, psyllij, lini, cydon. extractis cum aqua caprifolij: cuius succus creditur vrinæ ardorem & gonorrhæam curare. Iniiciatur autem per catheterem ægro supinè existente, vt facilius iniectio ad parastatas perueniat. Quod si opus fuerit maiore abstersione, sic fiat.

℞. aquæ plant. & ros. sing. ʒ. iij. vnguenti ægyptiaci ʒ. j. s. albumen vnius oui, dissoluantur simul & fiat iniectio duobus diebus. Deinde vtatur siccātibus magis citra acrimoniam: quale est sequens.

℞. aquæ plant. ʒ. iij. aquæ ros. ʒ. j. troc. alborum rasis ʒ. j. dissoluantur, & fiat iniectio post deterfionem: potest addi emulsio ex seminibus frigidis extracta cum aqua ros. Proderunt etiam troc. à Gordon. descripti, cap. de vlceribus ve-

ENCHIRIDION

*siccæ, & in lacte dissoluti, vel in aqua aluminosa
superius dicta. Dum verò hæc fiunt regio renum
& perinæum sunt vngenda cerato santal. vel in-
frigidante Galeni ex caphura, vel simili.*

Bubo venerens.

*Bubonis veneris curatio iam tradita est, quæ
admodum vlcerum pudendi. Verum quia vlcera
omnis generis sequuntur hunc morbum, præ-
scriptis vniuersalibus, recurrendum erit ad sin-
gulorum vlcerum curationem iuxta eorum na-
turam. Hoc autem summè notandum: nunquam
vrendum vnctionibus vel decoctis, nisi vlcere
prius absterfo. Præterea argentum viuū vnguen-
tis, & emplastris miscendum.*

Quomodo tophis medendum.

*Tophi seu nodi curantur ad morbi curatio-
nem, si sine ossium carie fuerint, cum topicis se-
quentibus quæ molliunt, & sensim resoluūt: ita-
que curationem scirrhi ferè recipiunt, nisi quod
argentum viuū perpetuò addimus, ad tophos
ergo & dolores præscribitur fofus, vnguenta, ca-
taplasmata, cerata, & emplastra, vt sequitur.*

*℞. rad. acori ꝯ. ij. cyperi, calami, arom. sing. ꝯ.
j. fol. beton. melif. primule veris, iucæ arthrit. sing.
m. j. sœnugr. ꝯ. j. s. florum vtriusque stach. an-
thos, sambuci, chamæm. melil. singul. pug. ij. co-
riandri ꝯ. j. fiat decoctio in aqua & vino albo, ac
foveatur locus. vel,*

*℞. rad. ebuli, cucum. agrest. ænula camp.
bryonia;*

bryoniæ, cyclam. alth. sing. $\mathfrak{z}$. iij. mal. viol. bran-
 cę vrs. matricar. sing. m. j. florum chamem. melil.
 sambuci sing. pug. j. caricarum pinguium par. v.
 fiat decoctio in vino albo, & iure capitis & in-
 testinorum ac pedum veruecis, & eo decocto
 foueto locum: deinde rad. & herbæ terantur,
 quibus adde seminis lini & fœnug. singul. $\mathfrak{z}$. iij.
 axung. suillæ recentis $\mathfrak{z}$. vj. pingued. gall. anse-
 ris, anatis, & medull. cruris vituli sing. $\mathfrak{z}$. ij. bury-
 ti recen. & cœsyp. sing. $\mathfrak{z}$. j. styrac. liquidæ $\mathfrak{z}$. x. fiat
 cataplasma. Post vsum fatus, vel cataplas. pro-
 sunt sequentia.

$\mathcal{L}$. litharg. auri $\mathfrak{z}$. iiij. cerusæ $\mathfrak{z}$. ij. amurcæ, olei
 de lilio, chamæm. sambuc. irini & lumbr. sing. $\mathfrak{z}$.
 ij. olei antiqui $\mathfrak{z}$. iij. macerentur noctem, bulliant
 ad crassitiem: postea adde bdellij & ammoni-
 aci dissolu. in aceto scyl. vel oleo sesamino singul.
 $\mathfrak{z}$. j. β . eumque ab igni subduces, adde argenti vi-
 ui in axung. suilla extincti $\mathfrak{z}$. iiij. pulueris iridis,
 hermod. aristol. rotundæ, ænulæ camp. sing. $\mathfrak{z}$. ij.
 fiat massa. vel,

$\mathcal{L}$. massæ emplastri filij Zachar. & diachyl.
 ireati singul. $\mathfrak{z}$. j. emplastri de Vigo $\mathfrak{z}$. ij. ammon.
 in aceto scyll. dissoluti $\mathfrak{z}$. j. vel β . & cum oleo de
 lilio, fiat massa. vel,

$\mathcal{L}$. ammoniaci, bdellij, galbani in aceto scyl.
 dissol. singul. $\mathfrak{z}$. j. adde muccaginis, seminis lini,
 fœnugr. althææ, sing. $\mathfrak{z}$. β . litharg. $\mathfrak{z}$. ij. bulliant
 donec cerati consistentiam habeant, semper agi-

tando: postea misce emplastri diachyl. ireati & de melil. singul. ℥. iij. emplastri filij Zachariae, & apostolici chirurgici singul. ℥. j. β. olei laur. ℥. ij. euphorb. ℥. β. thur. mast. sing. ℥. iij. hermod. ℥. ij. tereb. lotæ in aqua vitæ ℥. ij. β. mercurij extincti lb. β. fiat massa emplastri. vel,

℥. rad. alth. & bryon. coctarum, & pistarum sing. ℥. j. axung. suillæ recen. ℥. j. β. pingued. gall. anseris & anatis sing. ℥. β. medul. cruris vituli ℥. ij. olei lumbr. liliorum, & de vitel. ouorum sing. ℥. β. styracis, calamitæ ℥. j. β. gummi arab. ℥. ij. bdellij & gummi hederæ sing. ℥. j. β. tereb. ℥. iij. œsypi ℥. vj. emplastri de Vigo ℥. ij. emplastri de melil. & diachyl. ireati sing. ℥. j. mercurij in salina hominis ieiuni extincti ℥. ij. misce, & manibus lotis aqua vitæ, fiat emplastrum. Si autem eorum medicamentorum vim augere velis, locus prius erit vngendus, sequenti linimento.

℥. axung. suillæ ℥. vj. mercurij in ea extincti ℥. iij. euphorb. staphisagria singul. ℥. j. β. helleb. albi ℥. β. sacch. ℥. iij. caph. ℥. ij. olei de tereb. ℥. iij. fiat vnguētum, quo vngatur locus affectus ante vsum emplastri. Quod si iis tophus non cedat, indicium erit cariei in osse: tūneque nouacula erit vtendum osque radendum, vel applicadum cauterium: cuius vsum, vide cap. de vlcere cum ossis corruptione.

Herpetis curatio.

Ex imperfecta curatione interdum accidunt herpetes

herp
maxi
di. l
tibus
acuri
vrsin
chan

aloēs
tarta
profu

olei
num
scean
in ac
loca
ita o
suffu
aut
in le
tur,
prob
gaia
vlce

Al
tior
rati

herpetes, quorum curationem superius tradidit: maximè verò habenda ratio hepatis, ac loci affecti. In topicis, emollientibus, deinde valde siccantibus vtendum: fiat itaque fofus ex rad. lapathi acuti, bryoniæ, altheæ, ex mal. viol. pariet. branca vrsina, ficubus, seminibus lini & fœnug. floribus chamæ. & melil. simul coctis. deinde,

℞. succi rad. oxylapathi, succi elenij sing. ℥. ij. aloës ℥. β. sublimati ℥. ij. aceti scyll. ℥. β. olei de tartaro modicum, fiat linimentum: vel si hoc nō profuerit, vttere sequenti.

℞. succorum oxylapathi, elenij, ari sing. ℥. j. olei de tartaro ℥. j. β. argenti viui in succo limonium extincti ℥. iij. sublimati ℥. ij. aloës ℥. j. β. misceantur cum axung. hirci, & ℥. iij. terebint. lotæ in aqua vitæ, ac fiat linimentum: quo liniantur loca serpigine laborantia, manibus aut pedibus, ita oblitis, mox excipiat in sella pertusa fumus suffiti: postremò in lue venerea descripti ad ℥. ij. aut ℥. β. eas partes optimè cooperiendo. Deinde in lectum se recipiet aut cubiculum nō egredietur, neque particularibus illis vtetur nisi corpore probè vacuato vniuersalioribus ac si expedit vsu gaiaci. Proderit quoque aqua sublimata cap. de vlceribus malignis descripta.

Alopecie sanatio.

Alopecia ex morbo venereo curabitur victus ratione purgationibus dictis, vnctionibus, & roborationibus. Post purgationē vtendū sequenti balneo.

ENCHIRIDIION

℞. rad. & fol. anulae camp. oxylap. alth. mal-
uæ sing. m. ij. rad. lil. lb. s. rad. ebuli, pedis colu-
bini sing. z. iij. viol. branca vrf. fumar. scab. sing.
m. ij. seminis melonū & raph. sing. z. j. s. seminis
lini & fœnugr. sing. z. ij. florum chamem. melil.
viol. ros. nymphaeæ sing. pug. j. fiat decoctio pro
balneo. A balneo prodest vnguentum vniuersa-
le sequens.

℞. azurg. suilla recentis lb. s. mercurij. in ea
extincti z. iij. vnguenti citrini z. ij. litharg. ce-
rusæ singul. z. j. tereb. resinæ pini sing. z. ij. thur.
mastic. sing. z. j. tartari z. iij. staphysag. z. j. s. sty-
racis liquida z. ij. olei ros. z. iij. olei chamem.
laur. singul. z. ij. succorum lapathi acuti, scabiosi.
limonum singul. z. j. fiat vnguentum ex arte.
Post vsum vnguenti roboranda partes interna
hoc modo.

℞. conseruæ rad. bugl. conser. ros. singul. z. j.
conser. viol. florum cichorij sing. z. s. elect. dia-
marg. frig. & diathod. abb. sing. z. s. diatragag.
z. iij. cum syrupo conseruationis myrobal. em-
belit. fiat opiata: qua vtatur quater in hebdoma-
de, cum aquis bugl. & fumarix. Iuuabit etiam
opiate sequens, de qua bis in mense sumatur, vt
paulatim vitiosi humores repurgentur.

℞. cathol. z. j. s. tamarind. cum aqua end. ex-
tractorū z. x. diasennæ solut. & confect. Hamec
singul. z. ij. s. rhab. puluerisati z. iij. cinamomi
grana v. cassia z. ij. syrapi ros. solut. quantū suffi-
cit,

cit, fiat opiata: de qua capiat ℥. j. vel ʒ. x. bis in mense, per se, vel cum aqua bugl.

Quomodo à residua præcauendum.

Posteaquam ægrotum ab huiusmodi lue venerea curaueris, cauendū ne ex reliquiis humoris maligni in eandem relabatur. Quod optimè fiet si superiora quæ cordi, hepati, ventriculo robur addūt ei præscripseris: aut sequentē aquam, quæ humoris reliquias absumit, si illius ℥. iij. vel iij. manè & serò exhibeantur.

℞. scobis ligni gaiaci lb. j. ther. veteris ℥. ij. conseruæ ros. borag. & bugl. sing. ℥. iij. conser. elenij & anthos sing. ℥. j. polypod. querc. santali albi & rub. sing. ℥. ij. pulueris elect. de gemmis & lætitiæ Gal. sing. ʒ. ij. macerentur horas xxiiij. in lb. ix. vini albi & totidem aquæ purissimæ, distillantur in vase duplici super cineres calentes: postea adde cinamomi & sacch. quantum sufficit, ad saporis gratiam. Proderunt etiam sequentia in purgationibus.

℞. confect. hamec diasennæ solut. singul. ℥. j. elect. de citro solut. ℥. β. cathol. ℥. ij. cassiæ quart. β. rhab. ʒ. ij. cinamomi ʒ. j. syrūpi viol. quantum sufficit, fiat opiata: de qua capiat quater in mense ℥. j. Potes etiam vti in eadem conficiēda, triph. persica, diaphen. indo, diacart. vel,

℞. turbith. albi præparati, agar. troc. helleb. nigri sing. ʒ. j. β. polyp. ʒ. iij. zingib. mithrid. sing. ʒ. iij. diagrid. ʒ. j. cinamomi, eharyoph. sin-

ENCHIRIDION

gul. ʒ. ij. galangæ, pip. longi, nucis mosc. cubeb.
ipicæ sing. ʒ. ʒ. sacch. quantū suff. fiant morsuli:
vel syrupi quantum sufficit, fiat mixtura: de qua
dabis ʒ. ʒ. vel plus minúsue vt videbitur. vel,

℥. polypod. querc. & medullæ seminis cart.
sing. ʒ. j. sennæ orient. ʒ. j. ʒ. tamarind. ʒ. vj. præ-
norum dulc. par. vj. cort. myrob. citrin. cebul. in-
darum sing. ʒ. j. fiat decoctio in æquis partibus
aquarum bugl. end. lupuli: & col. misce rhab. ʒ.
ij. spicæ grana vij. agar. troc. ʒ. ʒ. lapidis lazuli
preparati ʒ. ij. diasennæ ʒ. j. hermodact. ʒ. ʒ. dia-
rhod. abb. & triasant. sing. ʒ. ʒ. sacchari quātum
sufficit, fiat elect. in tabellas pōderis ʒ. ij. ʒ. vel,

℥. pilul. de hiera. ʒ. j. ʒ. pilul. cocc. ʒ. iij. ag-
gregat. maiorum ʒ. ij. agar. troc. ʒ. j. cum syrupo
de stach. fiat massa: formentur pilul. vj. pro ʒ.
capiat quater in mense. Profunt quoque pilulæ
assaiet, de fumaris, sine quibus, de agar. de her-
modact. de sagapeno.

FINIS.

INDEX AFFECTVVM

REMEDIORVM QVE MAGIS

memorabilium perutilis, ordine al-
phabetico breuiter dilucidé-
que descriptus.

A

Abscessus phlegmati-
cus. Fol. 35

Abscessus gracilis radice.
38. b

Achores seu tineæ. 141

Adenum tumor. 60

Acetum podagricis vitā-
dum. ibid.

Angina. 57. & 59

Anginæ, ster. non tam pro-
sunt quā putātur. 58. b

Anthrax & carbuncu-
lus. 13

Aqua stillatitia arthritidi
vtilis. 165

Aurium vulnera. 113

Aqua sordidus & corro-
dentibus vlceribus con-
ferens. 131. b & 132

Articulus insidens materia
nunquam intro retrahi
potest. 162. b

Arthritis à materia cali-
da. 161. b

Arthritis à pituita & bi-
le. 163. b

Arthritidis p̄cautio. 165. b

Atheroma. 38. b

Aurium vlcera. 146

Axillarum vlcera. 146. b

Axillarum tumor. 69

B

Balsama arte cōfecta.
92

Balsamū Mesuæ & Gui-
doni vsurpatum. 123

Basylicon autoris. 94 &
102

Brachiorū vulnera. 114. b

Bronchocele. 60. b

Bubo non pestilens. 68. b

Bubo venerens. 81. b

C

Callos fracturarū mi-
nuentia. 157. b

INDEX.

- Callum indecentem frangendumque emollientia. 158.b
 Cancer tumor. 43
 Cancer ulceratus. 138
 Capitis vulnera. 107.b
 Capitis vlcera. 141
 Carbunculus. 13
 Caries profundior vt educenda. 129
 Caries medullā ossis per-tingens. 129.b
 Casus vetustiss. arthriti-
 di confert. 165.b
 Cauteriū carioso ossi nō ni-
 mis imprimendū. 128.b
 Causticum potentia. 14.b
 & 133 & 134.b
 Cicatrix medicamēti ope,
 non naturæ, inducitur.
 94.b
 Cicatricē inducētium du-
 plex genus. ibid.
 Cicatrices deformes po-
 lientia. 96
 Cicatrices dealbātia. 96.b
 Chiragra pituita. 69
 Clyster acris reuell. 55 &
 59.b
 Coagula sanguinē concre-
 tum dissoluunt. 56.b
 Colli vulnera. 113
 Combustio. 140
 Combustioni cōferens vn-
 guentum Aëtij. 140.b
 Confectio liberantis. 64
 Convulsio. 120
 Cranium modiolō non te-
 merè pertūdendū. 110.b
 Crurum vulnera. 118.b
 Cubiti vulnera. 114.b
 D
 Delirium impediē-
 tia. 119.b
 Durities antiquæ. 159
 E
 Electua de ovo. 64.b
 Elect. de nucibus. 65
 Emplastr. macedonicum
 Aëtij. 12.b
 Emplastr. ad omnem tu-
 morem durum. 37
 Emplastr. sistēs capitis de-
 fluxum. 56 & 145.b
 Emplastr. de cerussa. 95
 Emplastr. cranium depres-
 sum releuans. 110
 Emplastrū de Centaurea.
 ibid.
 Emplastr. rubrū Gracum
 ex

I N D E X.

- ex Gale. 134 Fugilla Arabum. 69
 Enteroccele, epiplocele. Furunculus. 12.b
 84.b G
 Epiploiresstitutio. 118 G Angrena. 16.b
 Erysipelas. 19.b Ganglium. 37.b
 Evacuaciones contrariæ nõ Genuum tumor. 87
 ferendæ. 172.b Gingiuarum tumor. 54.b
 Euphorbium quando non Glandulæ & nodi capi-
 mordicet. 102.b tis. 46.b
 F Glutinatoria aqua. 91.b
 F Emorum tibiariũ & & 130.b
 pedũ vlcera. 154.b Gaiaci vsus in malignis
 Ferulæ, post fracturam re- vlceribus præscribitur.
 ductam, initio circũpo- 130.
 nendæ. 156 H
 Fistula. 136.b H Epatis vulnus. 118
 Fistula helleboro nõ teme- Hepar roborãtia ex
 rè implenda. 137 Rhaze. 153.b
 Fistula lachrymalis 142.b Hernia aquea & flatuo-
 Fistula ani. 153.b sa. 84
 Fissuræ ani aliarũque Herpes exedens. 23.b
 partium. 154 Herpes miliaris. 25.b
 Fœnugræ. mucago reme- Herpes manũ ex tue ve-
 dium est arthritidi effi- nerea. 26
 tax. 164.b Hæmorrhoides. 151.b
 Fracturæ. 155 Humorum vulnus. 114
 Fracturarum reducenda- Hydrocephalos, id est, a-
 rum modus. 155.b qua in capite pueri.
 Fractura cum vulnere. 45.b
 157.b Hydrops ascites. 74
 AA ij

INDEX.

Hypofarca. 77.b

Hydrops tympha. 78

Hydrargiri vsus nūquam
dextrē vtentes fessellit.

175

Hydrargyri noxā aurum
reprimat. 177

Hypersarcosis. 127

I

Inguinū vlcera. 146.b

Intestinatorum vulnera.

117

L

Abiorū vulnera. 113

Lac concretum. 71.b

Lienis vulnus. 118

Ligatura arctioris vngue-
tum dolorem prohibēs.

158

Luxationes. 159.b

Luxata non prius redu-
cenda, quā dolor ces-
sauerit. 160

Luxatio cum vulnere.

160.b

Luxata quæ tūd reponā-
tur ex Hippo. 161

Luxatio quando à phleg-
mone est libera. ibid.

Luxatio cū fractura. 161.b

M

Ammarum tumor.
70.b

Medicina optima quæ sit
interdum. 113

Meliceris. 38.b

Millefoliū cum vino ne-
cat vermes. 140

Morbus venerens. 169

Morbus hic curatur aqua
philosophica. 171. ligno

indico, 171.b. china ra-
dice, 174. vnguentis,

174.b. emplastris, 176.b

pilulis ex hydrargyro,

177. potione & vngue-

tis simul, ibid.b. & suf-

fribus, ibid.b.

Morbo venereo affectus,

quæ diata. 173

Diata breuior cū vinctio-

ne, hīc præstat soli dia-

tæ. 174

Morbus venerens ubi fre-

quentissimus. 175

Morbo huic cum pustulis

vnguentum & balneum.

175. b. sine pustulis cum

artuū & capitis dolore

vnguentum 176

Morbi

I N D E X.

- Morbi venerei sympto-
 mata oris vlcera tio. 179.
 intestinorū erosio, ibid. b
 Lipothymia: ardor vri-
 nae, 180. Bubo venereus:
 topi, 181. b. herpes, 182.
 b. Alopecia. 183
 Morbi huius à residua
 pracautio. 184
 Morsus animalium. 100
 N
 N Asi vulnera. 112
 Nasi vlcera. 143
 Nervi punctura. 102
 Nervi puncturae linimen-
 tum mirabile. 103
 Nervus casim vulnera-
 tus. 103. b
 Nervus contusus. 105
 Nodi duri seu topi arti-
 culorum. 165 & 176
 O
 Oculorum vulnera.
 111. b
 Oculorum vlcera. 142. b
 Oedema. 27
 Oesophagi vulnus. 113. b
 Oleum de ranis. 44. b
 Os coronale excisū. 74. b
 Ophthalmia. 48 & 50
 Oleum de myrrha. 96
 Ossis vulnus. 105. b
 Oleum vulnēri à machi-
 nis bellicis perutile.
 106. b
 Oleum terebinth. Ipsaque
 terebinth. convulsionem
 remorantur. 114
 Opiata sopiēs sensus. 18. b
 Oris vlcera. 144. b
 Oris vlcera à morbo ve-
 nereō. ibid.
 P
 Palati tumor. 54. b
 Palati vlcera. 145. b
 Paralysis. 122
 Parotides. 52. b
 Paronychium & pana-
 ris. 69. b
 Pectoris vlcera. 147
 Pectoris & partiū inter-
 costaliū inflammatio. 73
 Pectoris tumor frigidus.
 73. b
 Penis tumor. 86. b
 Penis sordido vlcēri suc-
 cus centaur. cum melle
 vtilis. 133. b
 Pestis pracautio. 62. b
 Pestilens febris. 66. b
 AA iij

INDEX.

Rhlegmones curatio.	7.b	97.b	
Phyma.	62	Sarcoticorum triplex or-	
Pilorum generatio.	142	do.	93.b
Pilosellæ succus cum vino		Sarcoticum vnguentum.	
et melle oris vlcera sa-		147.b	
nat.	145	Scabies.	ibid.
Polypus.	53.b	Scabies puerorum.	168.b
Psora et lepra.	166.b	Scirrhus verus.	39
Pudendi vlcera.	148	Scirrhus exquisitus.	42
Pulvis stomachum robo-		Scirrhus hepatis.	78.b
rans.	166	Scirrhus lienis.	79.b

Quartana febris vn-
ctio spine ex the-
ria. veter. et aqua vi-
tae prodest. 123

R

Rotunda vlcera in a-
liam figuram trans-
formanda. 154.b
Rectissima figura quae sit
Galeno. 156.b

S

Sal affricatus arthrit.
praecauet ex Oribasio.
166.b

Sanguinis profluvij reten-
tio. 90

Sanguinis sub cute effusio,
quae ecchymosis dicitur.

T

Testium et scroti in-
flammatiō. 82.b et
83.b

Testudo seu talpa. 46.b

Tibiarum et pedum tu-
mor, elephantia vocant.
87.b

Tibiarum vulnera. 118.b

Thoracis vulnera. 115

Thoracis sectio ubi faciē-
da. 116

Thoracis vulnus mirabi-
liter

I N D E X.

- liter curatum. 117
 Thracheia arteria vul-
 nus. 113.b
 Trochiscorum musæ, An-
 dronij loco quid repo-
 nendum. 25.b
 Trochisci de arsenico.
 137.b
 Trochisci Andronij. 146.b
 Tumorum vniuersalis cu-
 ratio. 7
 Tumor flatuosus. 31.b
 Tumor aqueus. 33
 Tumor aurium. 50.b
 Tumores nasi. 53.b
 Tumor à secta vena. 69
 Tumor ani. 81
 Tuſum quæ minuât. 116.b
 V
 Arices. 88
 Vētris inferioris vul-
 nera. 117
 Ventriculi vulnus. 118
 Ventris inferioris vlcera.
 147.b
 Verberatis remediū. 98.b
 Verruca lingua. 38.b
 Vlcera vniuersa. cura-
 tio. 124
 Vlcus cum intēperie. 125
 Vlcus cum dolore. 125.b
 Vlcus cum tumore. 126
 Vlcus contusum. 126.b
 Vlcus cum carnis exere-
 scentia. 127
 Vlcus decolor cum duris
 labiis. 127.b
 Vlcus cum varicibus. 128
 Vlcus cū ossis carie. ibid.
 Vlcera cacoëthe. 129.b
 Vlcus virulentum ac de-
 pascens. 131
 Vlcus sordidum ac putre.
 133.
 Vlcus sinuosum. 135
 Vlcus verminosum. 139.b
 Vlcera particula. sana-
 tio. 141
 Vlcera tibiaram et pe-
 dum. 154.b
 Vmbilici procidentia. 80.b
 Vnguentum omnibus tu-
 moribus frigidis vtile.
 30.b
 Vteri vlcera. 149.b
 Vulnerum curatio. 89
 Vulnus simplex in carne.
 91.b
 Vulnus profundum. 93
 Vulnus cauum cum sub-

INDEX

stantia perditione. 93	Vulnera faciei. III
Vulnus repletum. 94.b	Vulnus iugularis vena.
Vulnus contusum. 96.b	113.b
Vulnus à tormentis belli-	Vulnus spine lethale. 114
cis. 106.b	Vulnerum symptomata.
Vulnerum particula. cu-	119
ratio. 107.b	Vulvæ inflammatio. 55
Vulnera capitis dubia, e-	Vulvæ relaxatio. 57
tiam post 40. dies. 110.b	

QVI IN HOC OPE- re citantur authorum nomina.

Hippocrates	Auicennas
Aristoteles	Mesue
Archigenes	Rhazes
Dioscorides	Zachar. filius
Galenus	Rogierus
Oribasius	Nicolaus
Aëtius	Gordonius
P. Aegineta	Vigonius
Imperator Maximilia-	Guido
nus	Tagautius
Cor. Celsus	Ramundus vinarius.

289
IO ANNI BONTEMPO AP-
pollinæ artis callentissimo designatôque
doctori, Claudius Bordellius.

Exiguum dicis primo Bontempe libellum,
Qui tibi perlectus longior iliade.
Chartula non magnos productior illa libellos
Efficit: at tanto lumine digna frui.
Barbara ieiunæ dic artis desine turba:
Vnus præ multis te recreare solet.
Sordida Theſſalios infecit lana magistros:
Hunc gremio pavit docta Minerva suo.
Iamiam mitte Arabum tabescat inuida turba,
Naturæ affingens somnia vana suæ.
Romanam pridem mirantur pergama linguam:
At noua Chalmeti sensa dedere dies.
Quæque seni tribuit venerando coux pia vota,
Chalmeto Anicium conuouet vsque pio.
Numina tanquam nos autoris dilige chari:
Sic tibi pro nostro nascitur alter amor.

ANTONIO CONSTANTIO
apud Albigenſes doctori medico ce-
leberriſſimo, idem.

Succissiua tenet si parci temporis hora,
Quem scripsit librum perlege docta manus.
Non sacri fictas Parnasi carmine laudes
Querere, cui restant nunc grauiora, potest.
Non celeris quidquam vano de fonte caballi
Maior cui fluxit iam semel vnda, petet.

*Præ manibus multum fuerit chirurgicus ergo:
Supplebit solus pro tibi mille libris.*

Ad Lectorem idem.

*Cruris vt alterius quis nixu ponere gressum
Diffidit ex se sic claudicat Empiria:
Artificis meritum veri qui quærit honorem,
Tutius vironis vaserit ille pede.*

*A D Q V Æ S T O R E M P R O -
uincia Rhutenensis Regium, Bringa-
rium Portallum Iohannis Bon-
tempi Villefranchani,
Carmen.*

*Cum tot sustineas magnarum pondera rerum
Publica, se quarum cardine forma regit:
Et patriæ commissa tibi moderamina cures,
Vt proprij oblitus tu videare boni.
Inde parans laudem quam nulla obliuia tollent
Sis famæ faciens nomina viua tue.
Occurris cuius merito, quod lumine dignum
Creditor, in primam debeat ire manum.
En igitur, morbos qui externos curat, & omnes
Internos, æqua suscipe fronte, librum.
Doctus vt est, docto ex studio curæque profectus
Sic etiam ad vitam commoda certa parat,
Vt qui temporibus varij grassantur in istis
Morbi, curari perfacili arte queant.
Ergo lege hunc placidus, nil te legisse nocebit:
Hæc sunt Bontempi munera parua tui.*

AD IVRIDICÆ SEDIS PRÆ-
sidem æquissimum Rhutænenſis Prouin-
ciæ, Dominum Gulielmum Sau-
niacum eiufdem Bontempi,
Carmen.

Vt te Iura iuuant, quæ te verſaſſe diurna
Nocturnaque manu purpura prima probat.
Non tamen addictus ſic iuri tranſtra capeſis
Clamoſi præſes litigioſa fori:
Vt te aliud ſtudio, nulla ratione moretur,
Si modò ab hoc multos quod iuuat eſſe poteſt.
Claudius ecce meus Bordellius, arte medendi
Clarus, doctoris nomine percelebris.
Quem ſtudij vt medici ratio communis ab annis
Non paucis, charum præcipit eſſe mihi:
Chalmetei ſtudio excuſſum virtute fidèque,
Non aſpernanda vulgat agitque librum:
Et vulgat qui cùm medicamina ſuggerat: illum
Qui contra morbum hic ſerpit agitque diu.
Incolumes alios ſeruet, quos vrna maneret
Si breuis hinc præſens non medicina foret.
Mitto hunc ergo tibi quo te vel vindice ſerues,
Si (quod dii auertant) vos premit iſta lues.

AD CLAVDIUM BORDEL-
lum doctorem medicum eiufdem Bon-
tempi, Carmen.

Quos medicina iuuat, ceſſent ſibi plaſtra librorum
Hoc empto parui, velle parare libro.

291
Emerit hunc quisquis reliquos sibi adesse, videbit
Qui magnum paruo cortice condit opus.
Inde fugare luem norit, grassantiaque aliè
Semina non noti prodigiosa mali.
Hoc quoque Chalmeteo debebit postera proles,
illi quod tutum fecerit istud opus.

DOCTORI MEDICO
Tuffano Ducreto charissimo
Bontempus.

Aoniis tua mens cum sit ditissima musis
Et teneas artis sensa profunda tuæ:
Annos ter geminos etiam feliciter omne
Tentaris medicæ dogma Ducrete viæ.
Attamen hunc librum lustrandum censeo, per te,
Qui populo posthac commoda magna dabit.
Bontempumque tuum charum tibi semper habebis
In cuius firmo pectore firmus eris.

PRIVILEGII SENTENTIA.

• **C**Autum est auctoritate regia, ne quis alius præter Andream Wechelum iuratum in alma Parisiensi Academia Librarium, Hoc Antonij Chalmetei Enchiridion Chirurgicum, externorum morborum remedia complectens, ante decennium ab æditione proximum, in hoc Francorum regno imprimat, nèue alibi impresum vendat: Ac si Regij diplomatis sententia operis initio præfigatur, finis postponatur, ut omnibus clarum, notum, indictum habeatur. Secus qui faxit, & libris ipsis, & mille librarum Paris. multa pœnas pendito. Datum Rhemis, Regio consensu subsignatum, D. Villamoro supplicum libellorum magistro præsent. 3. Id. Iun.

1557.

Coignet.

292

